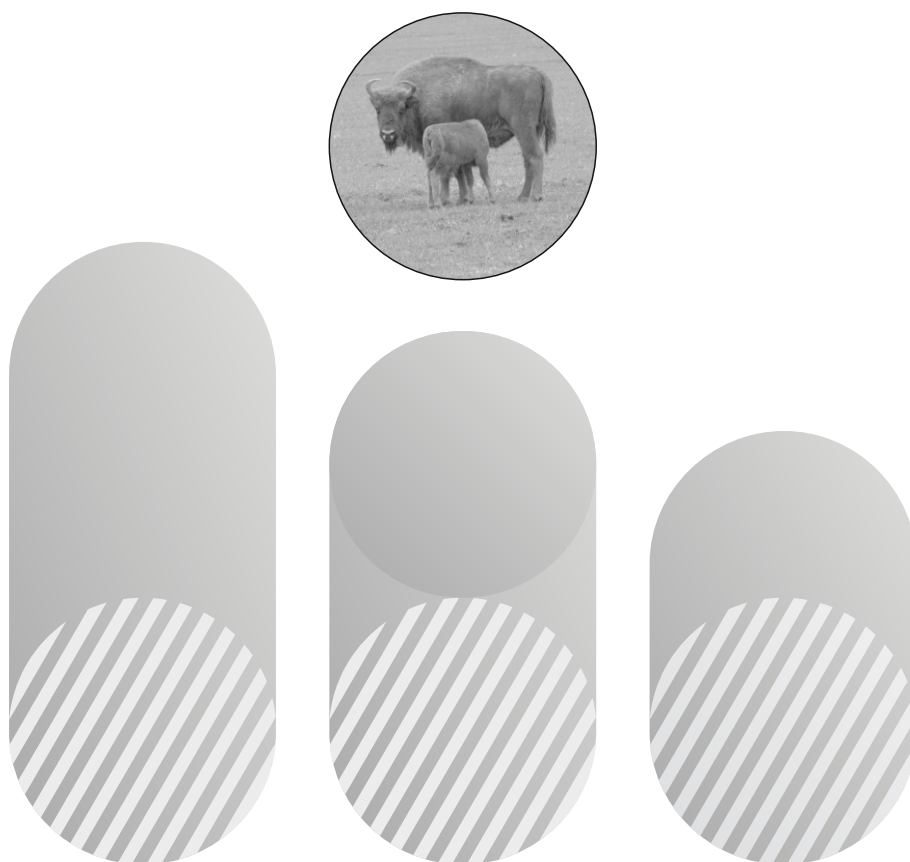

Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie podlaskim w 2018 r.

Environmental protection and forestry
in Podlaskie Voivodship in 2018

Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie podlaskim w 2018 r.

Environmental protection and forestry
in Podlaskie Voivodship in 2018

Urząd Statystyczny w Białymstoku Statistical Office in Białystok

Białystok 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Statistical Office in Białystok

pod kierunkiem

supervised by

Ewa Kamińska-Gawryluk

Zespół autorski

Editorial team

Justyna Gęsich, Dorota Giziewska, Anna Godlewska, Małgorzata Jelska, Agata Kawatko, Aneta Rakowska, Ewa Sobiech, Anna Szeszko, Elżbieta Tomaszewska, Anna Maria Witkowska, Ada Wojciula

Prace redakcyjne, skład i opracowanie graficzne

Editorial work, typesetting and graphics

Ewa Kępa

Tłumaczenie

Translation

Ewa Kępa

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

bialystok.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Przedmowa

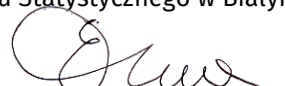
„Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie podlaskim w 2018 r.” to piętnasta edycja wydawanego corocznie opracowania, a jednocześnie kolejna publikacja Urzędu Statystycznego w Białymstoku dotycząca zagadnień związanych ze środowiskiem.

W opracowaniu zamieszczono charakterystykę poszczególnych elementów środowiska, skali ich degradacji, zanieczyszczeń oraz działań służących ochronie, a także informacje dotyczące leśnictwa i łowiectwa. Dane zaprezentowano dla województwa ogółem oraz w ujęciu przestrzennym, głównie w układzie powiatów i gmin, a wybrane informacje zostały przedstawione według podregionów i miast o dużej skali zagrożenia środowiska oraz na tle kraju.

Podstawowym źródłem danych zawartych w opracowaniu są wyniki badań Głównego Urzędu Statystycznego. W celu przedstawienia w szerszym zakresie problematyki związanej z ochroną środowiska i leśnictwem, wykorzystano również dostępne dane odpowiednich ministerstw, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, informacje opracowane przez służby meteorologiczne, geodezyjne i ochrony przyrody, a także wyniki pomiarów, kontroli, ocen i analiz laboratoryjnych wykonanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Białymstoku.

Przekazując w Państwa ręce niniejsze opracowanie, pragnę serdecznie podziękować wszystkim osobom i instytucjom za przekazywane informacje oraz uwagi i wnioski, które przyczyniają się do kształtowania i wzbogacania treści jego kolejnych edycji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, grudzień 2019 r.

Preface

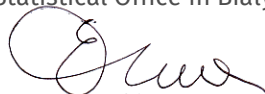
“Environmental protection and forestry in Podlaskie Voivodship in 2018” is the fifteenth edition of the study presented yearly, but also the next publication of the Statistical Office in Białystok concerning environment.

The publication includes characteristics of individual elements of the environment, the scale of their degradation, pollution and activities to protect as well as information on forestry. Data are presented for the voivodship in general as well as in the spatial division, mainly into powiats and gminas. Selected information is shown by subregions and urban areas with a high risk to the environment as well as against the background of the country.

Surveys results of Statistics Poland are the main source of data introduced in the publication. In order to present issues on environmental protection and forestry in a wider scope, there was used available data of appropriate ministries, the General Directorate of State Forests, the Bureau for Forest Management and Geodesy, information prepared by meteorological, geodesic and environmental protection services as well as results of surveys, controls, assessments and laboratory analyses made by the Voivodship Inspectorate for Environmental Protection in Białystok and the Voivodship Sanitary-Epidemiological Station in Białystok.

Presenting the study, I would like to sincerely thank all individuals and institutions for provided information as well as suggestions and conclusions that contribute to shaping and enriching contents of its subsequent editions.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, December 2019

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	17
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	19
Executive summary	
Warunki naturalne	19
Environment	
Wykorzystanie i ochrona zasobów powierzchni ziemi i gleby	19
Use and protection of land surface and soil. Minerals	
Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód	20
Resources, consumption, pollution and water protection	
Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	23
Air pollution and protection	
Odpady	24
Waste	
Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej	25
Protection of environment and biodiversity	
Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska	27
Inspection and control activities as well as evaluation of effects of environmental degradation	
Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	28
Economical aspects of environmental protection	
Leśnictwo i łowiectwo	30
Forestry and hunting	
Tablice	34
Tables	
Uwagi ogólne	191
General notes	
Uwagi metodyczne	192
Methodological notes	

Spis tablic

List of tables

Tablice przeglądowe	34
Review tables	
Tablica I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska (2000–2018)	34
Table I. Major data on status, threats to environment and environmental protection (2000–2018)	
Tablica II. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska według podregionów (2017, 2018)	42
Table II. Major data on status, threats to environment and environmental protection by subregions (2017, 2018)	

Warunki naturalne	45
Environment	
Tablica 1. Położenie geograficzne	45
Table 1. Geographic location	
Tablica 2. Powierzchnia i granice w 2018 r.	45
Table 2. Area and borders in 2018	
Tablica 3. Większe rzeki	45
Table 3. Principal rivers	
Tablica 4. Większe i głębsze jeziora	47
Table 4. Principal and deeper lakes	
Tablica 5. Temperatury powietrza (1971–2018)	49
Table 5. Air temperatures (1971–2018)	
Tablica 6. Średnie miesięczne temperatury powietrza (1971–2018)	49
Table 6. Average monthly temperatures (1971–2018)	
Tablica 7. Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, ustonecznienie i zachmurzenie (1971–2018)	50
Table 7. Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness (1971–2018)	
Tablica 8. Miesięczne sumy opadów atmosferycznych (1971–2018)	50
Table 8. Monthly atmospheric precipitation (1971–2018)	
Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi i gleby. Kopaliny	52
Use and protection of land surface and soil. Minerals	
Tablica 1/9/. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni województwa (2010, 2015, 2017, 2018)	52
Table 1/9/. Geodesic status and use of voivodship land (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 2/10/. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni według powiatów w 2018 r.	53
Table 2/10/. Geodesic status and use of land by powiats in 2018	
Tablica 3/11/. Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne wyłączone na cele nieleśne (2010, 2015, 2017, 2018)	54
Table 3/11/. Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 4/12/. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2017, 2018)	54
Table 4/12/. Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 5/13/. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji według powiatów w 2018 r.	55
Table 5/13/. Devastated and degraded land requiring reclamation by powiats in 2018	
Tablica 6/14/. Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych według powiatów (2010, 2015, 2016, 2017)	55
Table 6/14/. Area of drained agricultural land by powiats (2010, 2015, 2016, 2017)	
Tablica 7/15/. Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w gospodarstwach rolnych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18)	56
Table 7/15/. Consumption of mineral or chemical as well as lime fertilizers in agricultural farms in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18)	
Tablica 8/16/. Zasobność gleb w przyswajalne makroelementy w latach 2015–2018	56
Table 8/16/. Soil resources of absorbable macro-elements in 2015–2018	

	Str. Page
Tablica 9/17/. Pożary upraw rolnych, łąk, rżysk i nieużytków (2010, 2015, 2017, 2018)	57
Table 9/17/. Fires of arable crops, meadows, stubble and wastelands (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 10/18/. Powierzchnia, zasoby i eksploatacja złóż torfów w 2018 r.	57
Table 10/18/. Area, resources and exploitation of peat deposit in 2018	
Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód	58
Resources, consumption, pollution and water protection	
Tablica 1/19/. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych (2010, 2015, 2017, 2018)	58
Table 1/19/. Exploitable underground water resources (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 2/20/. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	58
Table 2/20/. Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 3/21/. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	59
Table 3/21/. Water withdrawal for needs of the national economy and population by powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 4/22/. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	59
Table 4/22/. Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 5/23/. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w miastach w 2018 r.	60
Table 5/23/. Water consumption for needs of the national economy and population in urban areas in 2018	
Tablica 6/24/. Zużycie wody w zakładach przemysłowych i ich wyposażenie w zamknięte obiegi wody (2010, 2015, 2017, 2018)	60
Table 6/24/. Water consumption in plants equipped with closed water cycles (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 7/25/. Gospodarowanie wodą w zakładach przemysłowych według sekcji i działów (2010, 2015, 2017, 2018)	61
Table 7/25/. Water management in plants by sections and divisions (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napętniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin (2010, 2015, 2017, 2018)	61
Table 8/26/. Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds by powiats and gminas (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 9/27/. Miasta i ludność w miastach wyposażonych w sieć wodociągową i kanalizacyjną (2010, 2015, 2017, 2018)	64
Table 9/27/. Urban areas and urban population fitted with water supply and sewage systems (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 10/28/. Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej według powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	65
Table 10/28/. Urban population using water supply and sewage systems by powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (2010, 2015, 2017, 2018)	66
Table 11/29/. Water supply and sewage systems by powiats and gminas (2010, 2015, 2017, 2018)	

	Str. Page
Tablica 12/30/. Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2017, 2018)	74
Table 12/30/. Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 13/31/. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi według powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	75
Table 13/31/. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground by powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 14/32/. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w miastach (2010, 2015, 2017, 2018)	76
Table 14/32/. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in urban areas (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 15/33/. Ścieki przemysłowe odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2017, 2018)	76
Table 15/33/. Industrial wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 16/34/. Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin (2010, 2015, 2017, 2018)	77
Table 16/34/. Industrial wastewater by powiats and gminas (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 17/35/. Ścieki przemysłowe według sekcji i działów w 2018 r.	80
Table 17/35/. Industrial wastewater by sections and divisions in 2018	
Tablica 18/36/. Oczyszczalnie ścieków przemysłowych (2010, 2015, 2017, 2018)	80
Table 18/36/. Industrial wastewater treatment plants (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 19/37/. Podczyszczalnie ścieków przemysłowych (2010, 2015, 2017, 2018)	81
Table 19/37/. Wastewater pretreatment plants (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 20/38/. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2017, 2018)	81
Table 20/38/. Charge of pollutants in industrial wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 21/39/. Osady z oczyszczalni i podczyszczalni ścieków przemysłowych (2010, 2015, 2017, 2018)	81
Table 21/39/. Sludge from industrial wastewater treatment and pretreatment plants (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 22/40/. Ścieki komunalne (2010, 2015, 2017, 2018)	81
Table 22/40/. Municipal wastewater (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 23/41/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (2010, 2015, 2017, 2018)	82
Table 23/41/. Treated municipal wastewater and population using waste water treatment plants by powiats and gminas (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 24/42/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (2010, 2015, 2017, 2018)	89
Table 24/42/. Municipal wastewater treatment plants by powiats and gminas (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 25/43/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r.	95
Table 25/43/. Classification of ecological status, ecological potential, chemical status and status of uniform bodies of rivers in 2018	

	Str. Page
Tablica 26/44/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2018 r.	100
Table 26/44/. Classification of ecological status, chemical status and status of uniform bodies of lakes in 2018	
Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	101
Air pollution and protection	
Tablica 1/45/. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	101
Table 1/45/. Plants especially noxious to air purity by powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 2/46/. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według wielkości emisji zanieczyszczeń (2010, 2012, 2014, 2017)	102
Table 2/46/. Plants especially noxious to air purity by amount of pollutants emission (2010, 2012, 2014, 2017)	
Tablica 3/47/. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według stopnia redukcji wytworzonych zanieczyszczeń (2010, 2015, 2017, 2018)	102
Table 3/47/. Plants especially noxious to air purity by degree of reduction of generated pollutants (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 4/48/. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2017, 2018)	103
Table 4/48/. Air pollutant reduction systems in plants especially noxious to air purity (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 5/49/. Emitory na terenie zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według wielkości emisji (2010, 2015, 2017, 2018)	103
Table 5/49/. Emitters in plants especially noxious to air purity by amount of emission (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 6/50/. Emisja zanieczyszczeń powietrza oraz zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2017, 2018)	104
Table 6/50/. Emission of air pollutants as well as pollutants retained in pollutant reduction systems in plants especially noxious to air purity (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 7/51/. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według rodzajów substancji (2010, 2015, 2017, 2018)	105
Table 7/51/. Emission of air pollutants from plants especially noxious to air purity by kind of substance (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 8/52/. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według powiatów w 2018 r.	106
Table 8/52/. Emission and reduction of air pollutants from plants especially noxious to air purity by powiats in 2018	
Tablica 9/53/. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w miastach w 2018 r. ..	107
Table 9/53/. Emission of air pollutants from plants especially noxious in urban areas in 2018	
Tablica 10/54/. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według sekcji i działów w 2018 r.	108
Table 10/54/. Emission and reduction of air pollutants from plants especially noxious to air purity by sections and divisions in 2018	

	Str. Page
Tablica 11/55/. Poważne awarie (2010, 2015, 2017, 2018)	108
Table 11/55/. Major accidents (2010, 2015, 2017, 2018)	
Odpady	109
Waste	
Tablica 1/56/. Odpady według grup odpadów (2017, 2018)	109
Table 1/56/. Waste by group of waste (2017, 2018)	
Tablica 2/57/. Odpady według powiatów w 2018 r.	110
Table 2/57/. Waste by powiats in 2018	
Tablica 3/58/. Odpady według sekcji i działów w 2018 r.	111
Table 3/58/. Waste by sections and divisions in 2018	
Tablica 4/59/. Odpady w miastach (2017, 2018)	111
Table 4/59/. Waste by urban areas (2017, 2018)	
Tablica 5/60/. Odpady komunalne (2010, 2015, 2017, 2018)	112
Table 5/60/. Municipal waste (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 6/61/. Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2017, 2018)	113
Table 6/61/. Liquid waste (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 7/62/. Odpady komunalne i nieczystości ciekłe według powiatów w 2018 r.	113
Table 7/62/. Municipal waste and liquid waste by powiats in 2018	
Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej	114
Protection of environment and biodiversity	
Tablica 1/63/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2017, 2018)	114
Table 1/63/. Area of special nature value under legal protection (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 2/64/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (2010, 2015, 2017, 2018)	114
Table 2/64/. Area of special nature value under legal protection as well as nature monuments by powiats and gminas (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 3/65/. Parki narodowe w 2018 r.	119
Table 3/65/. National parks in 2018	
Tablica 4/66/. Parki narodowe według kategorii gruntów (2010, 2015, 2017, 2018)	120
Table 4/66/. National parks by category of land (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 5/67/. Parki narodowe według kategorii ochronności (2010, 2015, 2017, 2018)	121
Table 5/67/. National parks by category of protection (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 6/68/. Parki narodowe według form własności gruntów (2010, 2015, 2017, 2018)	121
Table 6/68/. National parks by forms of land ownership (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 7/69/. Stan liczebny głównych gatunków zwierząt łownych i chronionych w parkach narodowych (2010, 2015, 2017, 2018)	122
Table 7/69/. Animals of major game and protected species in national parks (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 8/70/. Regulacja populacji zwierząt łownych w parkach narodowych (2010, 2015, 2017, 2018)	122
Table 8/70/. Regulation of population of game species in national parks (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 9/71/. Ochrona lasu w parkach narodowych (2010, 2015, 2017, 2018)	123
Table 9/71/. Forest protection in national parks (2010, 2015, 2017, 2018)	

	Str. Page
Tablica 10/72/. Pozyskanie drewna w parkach narodowych według kategorii cięć (2010, 2015, 2017, 2018)	123
Table 10/72/. Removals in national parks by category of cutting (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 11/73/. Turystyka w parkach narodowych (2010, 2015, 2017, 2018)	124
Table 11/73/. Tourism in national parks (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 12/74/. Działalność dydaktyczna parków narodowych w 2018 r.	124
Table 12/74/. Didactic activity of national parks in 2018	
Tablica 13/75/. Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w parkach narodowych (2010, 2015, 2017, 2018)	124
Table 13/75/. Pest damage and protection against pest damage in national parks (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 14/76/. Rezerваты przyrody w 2018 r.	125
Table 14/76/. Nature reserves in 2018	
Tablica 15/77/. Rezerваты przyrody (2010, 2015, 2017, 2018)	130
Table 15/77/. Nature reserves (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 16/78/. Parki krajobrazowe w 2018 r.	130
Table 16/78/. Landscape parks in 2018	
Tablica 17/79/. Parki krajobrazowe według kategorii gruntów (2010, 2015, 2017, 2018)	132
Table 17/79/. Landscape parks by category of land (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 18/80/. Obszary chronionego krajobrazu w 2018 r.	132
Table 18/80/. Protected landscape areas in 2018	
Tablica 19/81/. Obszary chronionego krajobrazu według kategorii gruntów (2010, 2015, 2017, 2018)	133
Table 19/81/. Protected landscape areas by category of land (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 20/82/. Obszary Natura 2000 w 2018 r.	134
Table 20/82/. Natura 2000 areas in 2018	
Tablica 21/83/. Pomniki przyrody według powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	140
Table 21/83/. Nature monuments by powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 22/84/. Ważniejsze zwierzęta chronione (2010, 2015, 2017, 2018)	141
Table 22/84/. Major animals protected (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 23/85/. Tereny zieleni w miastach (2010, 2015, 2017, 2018)	141
Table 23/85/. Green belts in urban areas (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 24/86/. Parki i ogrody historyczne (2010, 2015, 2017, 2018)	142
Table 24/86/. Parks and historical gardens (2010, 2015, 2017, 2018)	
Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska	143
Inspection and control activities as well as evaluation of effects of environmental degradation	
Tablica 1/87/. Stan sanitarny hoteli (2010, 2015, 2017, 2018)	143
Table 1/87/. Sanitary condition of hotels (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 2/88/. Stan sanitarny basenów kąpielowych (2010, 2015, 2017, 2018)	143
Table 2/88/. Sanitary condition of swimming pools (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 3/89/. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnieniowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami (2010, 2015, 2017, 2018)	143
Table 3/89/. Sanitary condition of food and dietary establishments, manufactures and trade establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	

	Str. Page
Tablica 4/90/. Ocena sanitarna niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku (2010, 2015, 2017, 2018)	144
Table 4/90/. Sanitary evaluation of selected foodstuffs and usable items (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 5/91/. Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2017, 2018)	145
Table 5/91/. Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 6/92/. Zachorowania na choroby zawodowe (2010, 2015, 2017, 2018)	146
Table 6/92/. Incidence of occupational diseases (2010, 2015, 2017, 2018)	
Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	147
Economical aspects of environmental protection	
Tablica 1/93/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	147
Table 1/93/. Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 2/94/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz kierunków inwestowania (2010, 2015, 2017, 2018)	148
Table 2/94/. Outlays on fixed assets in environmental protection by sources of financing as well as directions of investing (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 3/95/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz powiatów w 2018 r.	149
Table 3/95/. Outlays on fixed assets in environmental protection by sources of financing as well as powiats in 2018	
Tablica 4/96/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2018 r.	151
Table 4/96/. Outlays on fixed assets in environmental protection by directions of investing as well as powiats in 2018	
Tablica 5/97/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według rodzajów inwestycji (2010, 2015, 2017, 2018)	152
Table 5/97/. Outlays on fixed assets in environmental protection by kind of investments (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 6/98/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według grup inwestorów (2010, 2015, 2017, 2018)	152
Table 6/98/. Outlays on fixed assets in environmental protection by groups of investors (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 7/99/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według sekcji i działów w 2018 r.	153
Table 7/99/. Outlays on fixed assets in environmental protection and water management by sections and divisions in 2018	
Tablica 8/100/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz źródeł finansowania (2010, 2015, 2017, 2018)	153
Table 8/100/. Outlays on fixed assets in water management by directions of investing as well as sources of financing (2010, 2015, 2017, 2018)	

	Str. Page
Tablica 9/101/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według źródeł finansowania oraz powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	154
Table 9/101/. Outlays on fixed assets in water management by sources of financing as well as powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 10/102/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2018 r.	155
Table 10/102/. Outlays on fixed assets in water management by directions of investing as well as powiats in 2018	
Tablica 11/103/. Uzyskane efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej według powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	157
Table 11/103/. Tangible effects of environmental protection investments as well as water management by powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 12/104/. Realizacja inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi (2010, 2015, 2017, 2018)	158
Table 12/104/. Realization of environmental protection and water management investments in rural areas (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 13/105/. Kredyty proekologiczne udzielone przez Bank Ochrony Środowiska S.A. we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2017, 2018)	160
Table 13/105/. Pro-ecological loans granted by The Bank for Environmental Protection in cooperation with Voivodship Environmental Protection and Water Management Funds (2017, 2018)	
Tablica 14/106/. Komercyjne kredyty proekologiczne udzielone przez Bank Ochrony Środowiska S.A. (2017, 2018)	160
Table 14/106/. Commercial pro-ecological loans granted by The Bank for Environmental Protection (2017, 2018)	
Tablica 15/107/. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wpływy i wydatki (2010, 2015, 2017, 2018)	160
Table 15/107/. Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund – incomes and expenditure (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 16/108/. Gospodarowanie powiatowymi i gminnymi środkami z tytułu ochrony środowiska i gospodarki wodnej – wpływy i wydatki (2010, 2015, 2017, 2018)	161
Table 16/108/. Management of the powiat and the gmina environmental protection and water management funds – incomes and expenditure (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 17/109/. Gromadzenie i wykorzystanie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych (2015, 2017, 2018)	162
Table 17/109/. Accumulation and use of money on account of the protection of agricultural and forest land (2015, 2017, 2018)	
Tablica 18/110/. Opłaty za korzystanie ze środowiska i inne wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną oraz ich redystrybucja (2017, 2018)	162
Table 18/110/. Payments for using the environment and other incomes for environmental protection and water management as well as their redistribution (2017, 2018)	
Tablica 19/111/. Wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną z tytułu kar oraz ich redystrybucja (2015, 2017, 2018)	163
Table 19/111/. Incomes for environmental protection and water management funds from fines as well as their redistribution (2015, 2017, 2018)	

Tablica 20/112/. Wykorzystanie środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	163
Table 20/112/. Use of resources of Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund (2010, 2015, 2017, 2018)	
Leśnictwo i łowiectwo	164
Forestry and hunting	
Tablica 1/113/. Powierzchnia gruntów leśnych i przeznaczonych do zalesienia (2010, 2015, 2017, 2018)	164
Table 1/113/. Forest land and land designated for afforestation (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 2/114/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2018 r.	164
Table 2/114/. Forest land and forest cover by powiats and gminas in 2018	
Tablica 3/115/. Powierzchnia lasów według wieku drzewostanów	170
Table 3/115/. Forest land by age of stand	
Tablica 4/116/. Powierzchnia lasów według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie	170
Table 4/116/. Forest land by dominant species in stand	
Tablica 5/117/. Zasoby drzewne na pniu według wieku drzewostanów	171
Table 5/117/. Growing stock of standing wood by age class of tree stands	
Tablica 6/118/. Zasoby drzewne na pniu według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie ...	171
Table 6/118/. Growing stock of standing wood by dominant species	
Tablica 7/119/. Zasobność i przeciętny wiek drzewostanów według gatunków panujących (przeważających)	171
Table 7/119/. Resources and average age of tree stand by dominant species	
Tablica 8/120/. Powierzchnia lasów według typów siedliskowych lasu	172
Table 8/120/. Forest land by forest habitat types	
Tablica 9/121/. Powierzchnia Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe (2010, 2015, 2017, 2018)	172
Table 9/121/. Area of the State Forests National Forest Holding– State Forests (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 10/122/. Powierzchnia rezerwatów i lasów ochronnych w zarządzie Lasów Państwowych (2010, 2015, 2017, 2018)	173
Table 10/122/. Area of reserves and protective forests managed by State Forests (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 11/123/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2018 r.	174
Table 11/123/. Selected data on private and gmina forests in 2018	
Tablica 12/124/. Powierzchnia lasów ochronnych prywatnych i gminnych (2010, 2015, 2017, 2018)	184
Table 12/124/. Private and gmina protective forests (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 13/125/. Powierzchnia lasów prywatnych i gminnych objęta nadzorem według powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	184
Table 13/125/. Private and gmina forest land under supervision by powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 14/126/. Powierzchnia gruntów leśnych w lasach prywatnych według powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	185
Table 14/126/. Forest land in private forests by powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 15/127/. Odnowienia i zalesienia według form własności gruntów (2010, 2015, 2017, 2018)	185
Table 15/127/. Renewals and afforestation by forms of land ownership (2010, 2015, 2017, 2018)	

	Str. Page
Tablica 16/128/. Odnowienia, zalesienia, inne prace hodowlane i pozyskanie drewna w lasach prywatnych według powiatów w 2018 r.	186
Table 16/128/. Renewals, afforestation, other forest breeding work and removals in private forests by powiats in 2018	
Tablica 17/129/. Powierzchnia wykonanych zalesień oraz gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia według powiatów w 2018 r.	187
Table 17/129/. Area of afforestation made as well as non-forest land designated for afforestation by powiats in 2018	
Tablica 18/130/. Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2017, 2018)	187
Table 18/130/. Removals (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 19/131/. Skup owoców i grzybów leśnych według gatunków (2010, 2015, 2017, 2018)	188
Table 19/131/. Procurement of forest fruits and mushrooms by species (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 20/132/. Wybrane dane o zadrzewieniach według powiatów (2010, 2015, 2017, 2018)	188
Table 20/132/. Selected data on plantings by powiats (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 21/133/. Pożary lasów według przyczyn powstania (2010, 2015, 2017, 2018)	189
Table 21/133/. Forest fires by causes (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 22/134/. Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2017, 2018)	189
Table 22/134/. Clubs and members of the Polish Hunting Association as well as hunting districts (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 23/135/. Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2017, 2018)	190
Table 23/135/. Major game species (2010, 2015, 2017, 2018)	
Tablica 24/136/. Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	190
Table 24/136/. Shooting of major game species (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	
Tablica 25/137/. Ubytki ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	190
Table 25/137/. Loss of major game species (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Chart 1.	Kierunki wykorzystania powierzchni województwa w 2018 r. .... Use of voivodship land in 2018	19
Wykres 2. Chart 2.	Struktura poboru wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2000, 2005, 2010, 2015, 2017, 2018)	20
Wykres 3. Chart 3.	Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód i do ziemi (2000, 2005, 2010, 2015, 2017, 2018)	22
Wykres 4. Chart 4.	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2000, 2005, 2010, 2015, 2017, 2018)	23
Wykres 5. Chart 5.	Struktura odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2018 r.	24

		Str. Page
Wykres 6.	Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2018 r.	26
Chart 6.	Structure of area of special nature value under legal protection in 2018	
Wykres 7.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca według powiatów w 2018 r.	28
Chart 7.	Outlays on fixed assets in environmental protection per capita by powiats in 2018	
Wykres 8.	Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2018 r.	29
Chart 8.	Structure of outlays on fixed assets in environmental protection by directions of investing in 2018	
Wykres 9.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca według powiatów w 2018 r.	29
Chart 9.	Outlays on fixed assets in water management per capita by powiats in 2018	
Wykres 10.	Struktura nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w 2018 r.	30
Chart 10.	Structure of outlays on fixed assets in water management by directions of investing in 2018	
Wykres 11.	Struktura powierzchni gruntów leśnych według form własności w 2018 r.	31
Chart 11.	Structure of forest land area by forms of ownership in 2018	
Wykres 12.	Struktura powierzchni lasów według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie	32
Chart 12.	Structure of forest area by dominant species in tree stands	
Wykres 13.	Struktura powierzchni lasów według klas wieku drzewostanów	32
Chart 13.	Structure of forest area by age class of tree stands	

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona według podregionów i powiatów w 2018 r.	26
Map 1.	Area of special nature value under legal protection by subregions and powiats in 2018	
Mapa 2.	Lesistość według podregionów i powiatów w 2018 r.	31
Map 2.	Forest cover by subregions and powiats in 2018	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol	Opis
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej niż 0,5
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej niż 0,05
(0,00)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej niż 0,005
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji
„W tym”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót	Pełna nazwa
tys.	tysiąc
mln	milion
zł	złoty
g	gram
kg	kilogram
t	tona
mm	milimetr
m	metr
mb.	metr bieżący
km	kilometr
m ²	metr kwadratowy
ha	hektar
km ²	kilometr kwadratowy
m ³	metr sześcienny
dam ³	dekametr sześcienny
hm ³	hektometr sześcienny
°C	stopień Celsjusza
s	sekunda
h	godzina
r.	rok

SYMBOLS. MAJOR ABBREVIATIONS

Skrót	Pełna nazwa
art.	artykuł
bhp	bezpieczeństwo i higieny pracy
cd.	ciąg dalszy
dok.	dokończenie
itp.	i tym podobne
Lp.	liczba porządkowa
M.	miasto
m.in.	między innymi
np.	na przykład
Nr	numer
poz.	pozycja
str.	strona
tj.	to jest
tzn.	to znaczy
tw.	tak zwany
w.	wiek
Dz. U.	Dziennik Ustaw
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
EKG	Europejska Komisja Gospodarcza
EUROSTAT	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej
EWG	Europejska Wspólnota Gospodarcza
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
sekcje PKD 2007	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
handel; naprawa pojazdów samochodowych	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
działy PKD 2007	
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania

Synteza Executive summary

Warunki naturalne

Województwo podlaskie znajduje się w północno-wschodniej części kraju. Sąsiaduje z trzema województwami: mazowieckim na długości 357,9 km, warmińsko-mazurskim – 224,4 km i lubelskim – 4,0 km. Ponadto graniczy od północy z Litwą na długości 104,3 km i od wschodu z Białorusią – 245,9 km. Granica z Białorusią stanowi jednocześnie zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

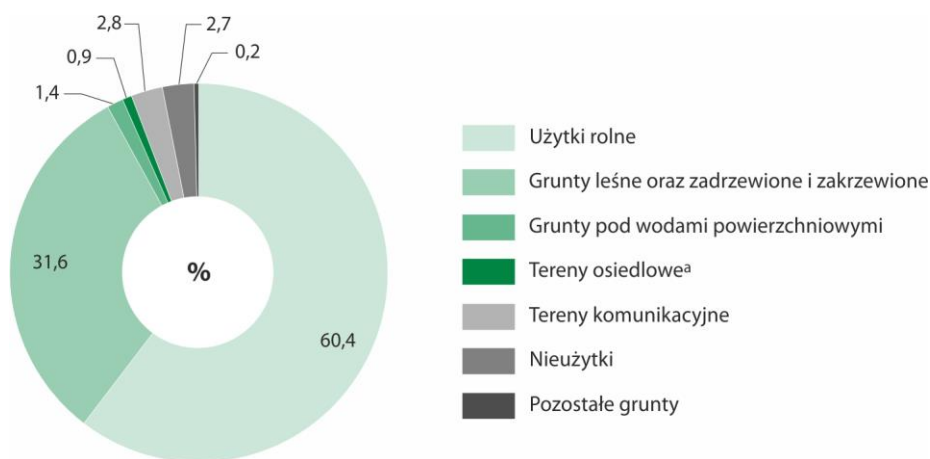
Województwo podlaskie położone jest na terenie Niziny Podlaskiej, polskiej części Pojezierza Litewskiego oraz Niziny Mazowieckiej, zróżnicowanych pod względem budowy geologicznej, ukształtowania terenu i środowiska przyrodniczego. Sieć rzeczną stanowią głównie rozległe doliny rzek: Narwi, Biebrzy i Bugu. Dominują meandrujące koryta, tworzące rozległe doliny, często o charakterze podmokłym i bagienno-torfowym. Ważnym elementem sieci hydrograficznej województwa są jeziora. Występują one przede wszystkim w jego północnej części. Do największych jezior należą: Wigry o powierzchni 2168 ha, Rajgrodzkie – 1510 ha (na terenie województwa podlaskiego – 987 ha), jezioro graniczne Gaładuś – 707 ha (na terytorium Polski – 545 ha), Sajno – 526 ha oraz Dręstwo – 508 ha. Na terenie województwa podlaskiego znajduje się najgłębsze jezioro w Polsce – Hańcza, o maksymalnej głębokości 108,5 m. Cały obszar województwa położony jest na terenie ekoregionu Zielone Płuca Polski.

Województwo podlaskie leży w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego z zaznaczającymi się wpływami kontynentalnymi. W 2018 r. średnia roczna temperatura powietrza odnotowana w stacji meteorologicznej w Białymstoku wyniosła 8,7°C, natomiast w Suwałkach – 8,2°C i w porównaniu z 2017 r. była wyższa odpowiednio o 0,8°C i 0,7°C. Województwo podlaskie było jednym z najchłodniejszych regionów w Polsce. Niższe średnie temperatury powietrza zanotowano jedynie na obszarach górskich: na Śnieżce (2,2°C) oraz w Zakopanem (7,2°C). W Białymstoku i Suwałkach roczne sumy opadów w 2018 r. wyniosły odpowiednio 536 mm i 524 mm i były znacznie niższe niż w roku poprzednim (w Białymstoku o 399 mm, w Suwałkach o 332 mm).

Wykorzystanie i ochrona zasobów powierzchni ziemi i gleby

Według ewidencji geodezyjnej, w 2018 r. województwo podlaskie zajmowało obszar 2018,7 tys. ha, tj. 6,5% powierzchni kraju.

Wykres 1. Kierunki wykorzystania powierzchni województwa w 2018 r.
Stan w dniu 1 stycznia

^a Mieszkańcove, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe.

Na początku 2018 r. prawie 92% powierzchni województwa stanowiły użytki rolne oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione. Użytki rolne zajmowały 60,4% ogólnej powierzchni (1218,5 tys. ha), a największą ich część stanowiły grunty orne – 62,5% (761,5 tys. ha). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi zajmowały 31,6% powierzchni ogólnej województwa (637,9 tys. ha), grunty zabudowane i zurbanizowane – 3,8% (76,8 tys. ha), grunty pod wodami – 1,4% (27,9 tys. ha), użytki ekologiczne – 0,1% (2,0 tys. ha), nieużytki – 2,7% (53,9 tys. ha), a pozostałe grunty (tereny różne) – 0,1% (1,8 tys. ha).

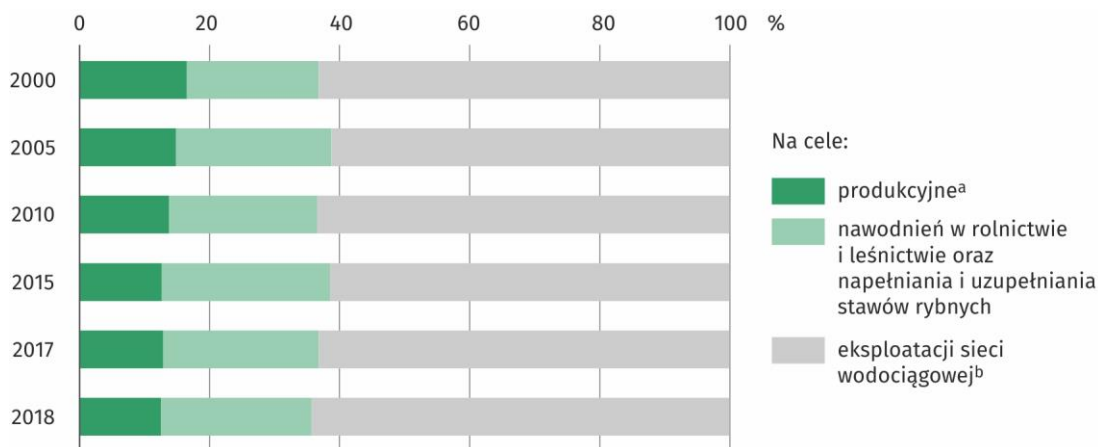
W 2018 r. na cele nierolnicze i nieleśne wyłączono ogółem 154 ha gruntów (126 ha gruntów rolnych i 28 ha gruntów leśnych), tj. o 19 ha (o 14,1%) więcej niż w roku poprzednim. Pod budowę osiedli mieszkaniowych przeznaczono 38,3% wyłączonych gruntów, na tereny przemysłowe – 16,9%, pod użytki kopalne – 17,5%, a pod drogi i szlaki komunikacyjne – 3,2%.

W końcu 2018 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wyniosła 2,7 tys. ha. Większość spośród nich (96,8%) to grunty zdewastowane, które utraciły całkowicie wartości użytkowe. Grunty, których wartość użytkowa zmalała m.in. w wyniku zmian środowiska oraz działalności przemysłowej (grunty zdegradowane) zajmowały 3,2% powierzchni gruntów wymagających rekultywacji. W odniesieniu do stanu w końcu 2017 r. powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji zwiększyła się o 55 ha.

Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

W 2018 r. **pobór wody** na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim wyniósł 101,9 hm³ (nieco ponad 1% poboru wody w kraju), tj. o 5,3% więcej niż rok wcześniej. Największy udział w poborze wody miała eksploatacja sieci wodociągowej, na której potrzeby pobrano 65,5 hm³ wody (64,2% poboru ogółem). Do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych pobrano 23,6 hm³ wody (23,1%), a na cele produkcyjne – 12,9 hm³ (12,6%).

Wykres 2. Struktura poboru wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowych chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

W skali województwa największy pobór wody w 2018 r. odnotowano w powiatach: białostockim – 29,4 hm³ (28,9% poboru ogółem), monieckim – 15,8 hm³ (15,5%) i wysokomazowieckim – 7,6 hm³ (7,4%), przy czym w powiecie białostockim aż 79,1% poboru wody przypadało na cele związane z eksploatacją sieci wodociągowej.

W 2018 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 88,6 hm³ wody, tj. o 4,7% więcej niż w poprzednim roku. **Zużycie wody** w województwie stanowiło 0,9% zużycia krajowego. Największą ilość zużytej wody odnotowano w eksploatacji sieci wodociągowej – 51,1 hm³ (57,7% całkowitego zużycia wody w województwie). Na potrzeby

przemysłu w omawianym roku przypadało zaledwie 13,9 hm³ (15,7%). Najwyższe zużycie wody zanotowano w jednostkach prowadzących działalność związaną z przetwórstwem przemysłowym – 12,4 hm³ (88,8% zużycia na potrzeby przemysłu). Największy udział w zużyciu wody na potrzeby przemysłu w województwie podlaskim miały: powiat wysokomazowiecki (15,8%), miasto Suwałki (12,6%), miasto Łomża (11,5%), miasto Białystok (9,8%) oraz powiat grajewski (9,5%).

Do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych w 2018 r. zużyto 23,6 hm³ wody (23,1% zużycia wody w województwie), tj. o 1,4% więcej niż rok wcześniej. Największe zużycie wody na ten cel odnotowano w powiatach monieckim (54,2% zużycia w województwie) i białostockim (24,3%).

Według stanu w końcu 2018 r., w województwie podlaskim długość rozdzielczej **sieci wodociągowej** wyniosła 13703,5 km, a liczba przyłączy wodociągowych – 197,8 tys. szt. W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 159,5 km (o 1,2%), przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków – o 0,7 tys. szt. (o 0,4%). W przekroju według powiatów w województwie podlaskim najdłuższą czynną sieć rozdzielczą odnotowano w powiatach białostockim – 1673,9 km i sokólskim – 1474,3 km, zaś najkrótszą w miastach Łomża – 126,5 km oraz Suwałki – 144,2 km.

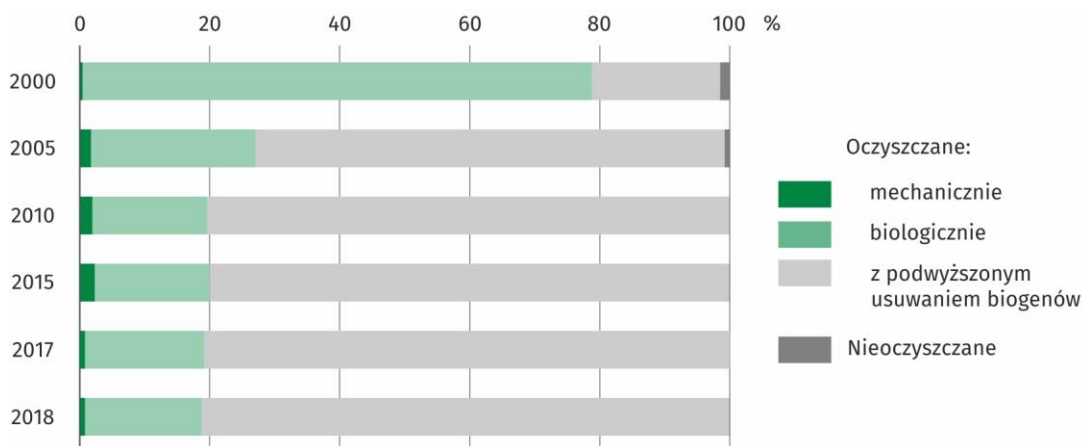
W 2018 r. na terenie województwa zużycie wody z wodociągów na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosło 35,3 m³ i w porównaniu z 2017 r. było o 2,0 m³ wyższe. W omawianym roku największe zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiatach wysokomazowieckim (64,3 m³) i zambrowskim (46,5 m³), zaś najmniejsze – w powiecie hajnowskim (26,1 m³) oraz mieście Łomża (27,5 m³).

Według stanu w końcu 2018 r., długość rozdzielczej **sieci kanalizacyjnej** w regionie wyniosła 3615,5 km, przy liczbie przyłączy do budynków wynoszącej 95,4 tys. szt. W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 62,2 km (o 1,8%), przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków o 1,4 tys. szt. (o 1,5%). W analizowanym okresie najdłuższa sieć kanalizacyjna usytuowana była na terenie powiatu białostockiego (840,7 km) i miasta Białystok (485,4 km), zaś najkrótsza – na terenie powiatów sejneńskiego (27,6 km) oraz kolneńskiego (60,5 km).

W końcu 2018 r. w województwie podlaskim udział ludności miast korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w jej ogólnej liczbie wyniósł odpowiednio 96,7% i 91,7%. W porównaniu z zanotowanym rok wcześniej udział ludności miast korzystającej z sieci wodociągowej utrzymał się na niezmiennym poziomie, a korzystającej z sieci kanalizacyjnej wzrósł nieznacznie.

W 2018 roku w województwie podlaskim wytworzono 41,5 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia i w porównaniu z 2017 r. ilość ta wzrosła o 0,4 hm³. Wśród miast województwa podlaskiego o największej skali zagrożenia ściekami były 3 miasta na prawach powiatu: Białystok, Suwałki i Łomża. Łączna ilość ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi wymagających oczyszczenia z tych miast stanowiła 48,6% ogółu ścieków wymagających oczyszczenia w województwie. Prawie 100% ścieków w województwie podlaskim podlega procesom oczyszczenia. Bardzo pozytywnym zjawiskiem jest wzrost ilości ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów. W 2018 r. udział takich ścieków w ogólnej ilości ścieków oczyszczanych w województwie wyniósł 81,2% (w 2017 r. – 80,8%), ścieków oczyszczanych biologicznie – 18,1% (rok wcześniej – 18,4%), natomiast ścieków oczyszczanych jedynie w sposób mechaniczny – zaledwie 0,7% (w roku poprzednim – 0,8%). Ilość ścieków nieoczyszczanych w 2017 r. i w 2018 r. była jednakowa i wyniosła zaledwie 0,006 hm³.

Wykres 3. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód i do ziemi

W 2018 r. w województwie podlaskim odprowadzono ogółem 11,7 hm³ **ścieków przemysłowych**, z czego 7,9 hm³ do wód lub do ziemi, a 3,8 hm³ siecią kanalizacyjną. Emisja ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zwiększyła się o 2,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. Oczyszczenia wymagało 7,7 hm³ (65,7%) ścieków przemysłowych, w tym 99,9% poddano procesowi oczyszczenia.

Największy udział w ilości ścieków przemysłowych odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi miały zakłady prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego – 93,2%.

W 2018 r. w województwie podlaskim ścieki przemysłowe były oczyszczane w 25 oczyszczalniach o łącznej przepustowości projektowej 64,1 dam³ na dobę, z tego w 2 oczyszczalniach mechanicznych, 18 – biologicznych oraz w 5 – z podwyższonym usuwaniem biogenów. Z ogólnej ilości ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi 65,3% było oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów, 31,1% – biologicznie, a 2,2% – mechanicznie.

W analizowanym roku w województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 33,8 hm³ **ścieków komunalnych** (o 0,6% więcej niż w 2017 r.). Były one w całości oczyszczane, w tym 84,8% oczyszczano metodą podwyższonego usuwania biogenów (28,7 hm³), a 15,2% – biologicznie (5,1 hm³). Na terenie województwa pracowały 124 oczyszczalnie komunalne (94 biologiczne oraz 30 z podwyższonym usuwaniem biogenów) o łącznej przepustowości projektowej 240,1 dam³ na dobę.

W województwie podlaskim w 2018 r. oczyszczalnie komunalne wytworzyły 13,8 tys. ton suchej masy osadów ściekowych. Z tego 27,2% ponownie wykorzystano (głównie w rolnictwie) i aż 55,2% zostało czasowo zmagazynowane. Ilość osadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na terenie oczyszczalni według stanu w końcu 2018 r. wyniosła 17,7 tys. ton suchej masy. W porównaniu z rokiem poprzednim ich ilość nie uległa zmianie.

W końcu 2018 r. **udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wyniósł 68,2% i w porównaniu z 2017 r. zwiększył się o 0,4 p. proc. Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 96,8% ludności, a na wsi – zaledwie 23,8%.

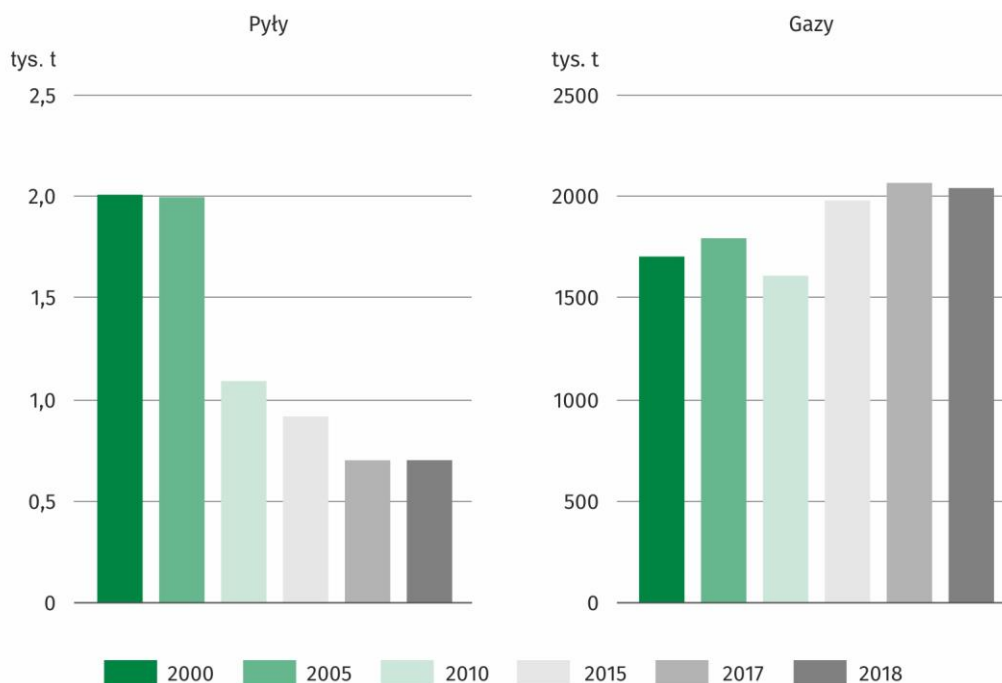
Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

W końcu 2018 r. na terenie województwa podlaskiego działało 70 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 38 zakładów (54,3% ogółu), a tylko 8 (11,4%) spośród nich było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2018 r. wyniosła 0,7 tys. ton (2,2% emisji krajowej) i w porównaniu z emisją z roku poprzedniego była o 1,4% mniejsza. Województwo podlaskie, zaraz po województwie warmińsko-mazurskim, wyemitowało najmniej zanieczyszczeń pyłowych wśród wszystkich województw w kraju. Znaczna ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (61,2% ogólnej emisji pyłów w województwie). W omawianym roku emisja zanieczyszczeń pyłowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni wyniosła 34,2 kg/km².

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w analizowanym roku osiągnęła 8,0 tys. ton i była o 12,1% (1100 ton) mniejsza niż w 2017 r. Dominującymi źródłami emisji przemysłowych zanieczyszczeń gazowych były jednostki prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (52,7% emisji w województwie), zaś w mniejszym stopniu – zakłady przetwórstwa przemysłowego (26,7%).

Wykres 4. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2018 r. zatrzymano 72,4 tys. ton (99,1%) pyłów i 3,3 tys. ton (29,4%) gazów (bez dwutlenku węgla) wyemitowanych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. W przypadku zanieczyszczeń pyłowych było to o 12,7% mniej niż rok wcześniej, natomiast zanieczyszczeń gazowych zatrzymano o 85,2% więcej niż w 2017 r.

Najwyższy stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych odnotowano w Białymstoku (99,8%), Suwałkach (98,8%) oraz w powiatach: grajewskim (99,3%), augustowskim (98,1%) i zambrowskim (97,7%).

Redukcja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w województwie podlaskim wahała się od 1,9% w powiecie augustowskim i mieście Suwałki do 74,8% w mieście Białystok.

Udział zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w ogólnej ilości zanieczyszczeń wytworzonych w 2018 r. w przypadku poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń gazowych ukształtował się na poziomie: 20,0% dla tlenków azotu, 55,0% dla dwutlenku siarki, 3,8% dla tlenku węgla, 29,1% dla węglowodorów i 9,0% dla innych zanieczyszczeń.

Wśród zakładów przemysłowych wyposażonych w urządzenia oczyszczające powietrze najwyższy stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych uzyskały jednostki należące do sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (99,2%), natomiast najwyższy stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych uzyskały jednostki należące do sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (48,6%).

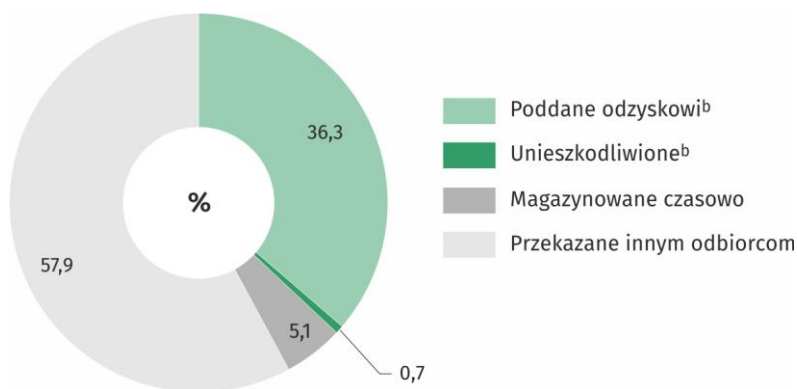
Odpady

W 2018 r. w województwie podlaskim wytworzono 884,6 tys. ton **odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych)**, co stanowiło 0,8% ich ogólnej ilości w skali kraju. Wytworzono ich w regionie o 191,4 tys. ton (o 17,8%) mniej niż rok wcześniej.

Liczba zakładów wytwarzających odpady w województwie podlaskim w końcu 2018 r. wyniosła 53 i w ciągu roku zmniejszyła się o 1.

Największa ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w omawianym okresie pochodziła z grup „Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej” – 238,9 tys. ton (27,0% ogółu odpadów wytworzonych w województwie) oraz „Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności” – 220,6 tys. ton (24,9%).

Wykres 5. Struktura odpadów^a (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2018 r.

a Wytworzonych w ciągu roku. b We własnym zakresie przez wytwórcę.

W analizowanym roku zmniejszyła się ilość odpadów (z wyłączeniem komunalnych) poddanych odzyskowi z 325,1 tys. ton w 2017 r. do 321,2 tys. ton, zwiększyła się ilość odpadów nieszkodliwionych (z 4,9 tys. ton do 6,0 tys. ton) oraz zmniejszyła się ilość odpadów dotychczas składowanych (z 2331,5 tys. ton do 2314,3 tys. ton).

W 2018 r. w województwie podlaskim głównym źródłem odpadów było przetwórstwo przemysłowe (418,2 tys. ton odpadów), w tym głównie jednostki zajmujące się produkcją artykułów spożywczych. Znaczną część stanowiły także odpady z budownictwa – 212,9 tys. ton (24,1%).

Uwzględniając przekrój terytorialny, największą ilość wytworzonych odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2018 r. zanotowano w powiatach: białostockim (206,5 tys. ton), monieckim (147,2 tys. ton) i sokólskim (135,6 tys. ton). Najmniej odpadów wytworzono w powiatach: sejneńskim (1,2 tys. ton), kolneńskim (4,4 tys. ton) i siemiatyckim (5,7 tys. ton).

W omawianym roku 499,2 tys. ton (56,4% ogółu) odpadów wytworzono w miastach województwa podlaskiego, a na obszarach wiejskich – 385,4 tys. ton (43,6%).

W analizowanym roku w województwie podlaskim zebrano 299,0 tys. ton **odpadów komunalnych**. W porównaniu z poprzednim rokiem ich ilość wzrosła o 7,3%. Zdecydowana większość (84,2%) tego typu odpadów została odebrana z gospodarstw domowych.

W 2018 r. w regionie zebrano 218,5 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych, tj. o 5,0% więcej niż przed rokiem. Masa odpadów zmieszanych odebranych z gospodarstw domowych wyniosła 177,5 tys. ton i stanowiła 81,3% ich ogólnej ilości.

W analizowanym roku w województwie podlaskim zebrano selektywnie i wysegregowano z frakcji suchej ponad jedną czwartą ogółu odpadów komunalnych (26,9%). W porównaniu z 2017 r. ilość odpadów odebranych lub zebranych selektywnie wzrosła (o 14,1%) do 80,5 tys. ton. Frakcjami o dominującym udziale były: odpady wielkogabarytowe (15,7% ogólnej ilości odpadów zebranych selektywnie), odpady ze szkła (14,4%) oraz z tworzyw sztucznych (8,0%).

W końcu 2018 r. na obszarze województwa funkcjonowało 11 czynnych składowisk przyjmujących odpady komunalne, o łącznej powierzchni 53,8 ha. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego zamknięto 2 składowiska, które zajmowały powierzchnię 5,3 ha. W ciągu 2018 r. 1,5 ha powierzchni składowisk komunalnych o zakończonej eksploatacji zostało zrehabilitowane.

W 2018 r. z terenu województwa podlaskiego z 74,5 tys. zbiorników bezodpływowych odebrano 348,2 dam³ **nieczystości ciekłych**, tj. o 8,0% mniej niż przed rokiem. W przypadku obszarów o niewystarczająco rozwiniętej infrastrukturze kanalizacyjnej część mieszkańców korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków, których w końcu 2018 r. w regionie było 15,9 tys., tj. o 6,9% więcej niż rok wcześniej.

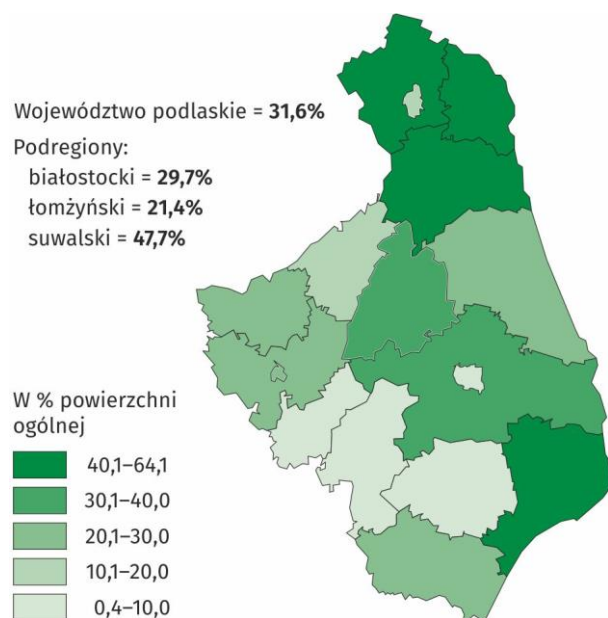
Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Województwo podlaskie wyróżnia się znaczną różnorodnością biologiczną pod względem urozmaicenia siedlisk i gatunków przyrodniczych, w dużym stopniu zachowanych w stanie naturalnym lub półnaturalnym. Pomimo postępującego rozwoju infrastruktury oraz presji urbanizacyjnej, obszar województwa nadal pozostaje ostoją wielu gatunków i mozaiką różnorodnych siedlisk, często cennych przyrodniczo.

Ustanowienie obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych stanowi formę zabezpieczenia ekosystemów przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. W końcu 2018 r. **obszary prawnie chronione**¹ w województwie zajmowały 638,9 tys. ha, co stanowiło 31,6% jego powierzchni ogólnej. Wskaźnik ten był niższy od krajowego, który kształtował się na poziomie 32,6%. Na 1 mieszkańca przypadało 5407 m² obszarów prawnie chronionych (w kraju – 2651 m²). Pod względem zajmowanej powierzchni największy udział obszarów prawnie chronionych (64,1%) odnotowano w powiecie augustowskim, zaś najmniejszy (0,4%) – w powiecie zambruskim.

¹ Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

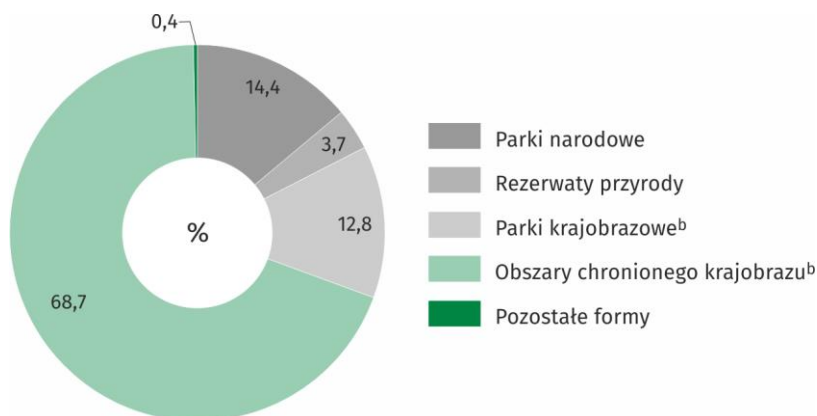
Mapa 1. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a według podregionów i powiatów w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

Biorąc pod uwagę obszar parków narodowych w poszczególnych województwach, w omawianym okresie województwo podlaskie zajmowało 1 miejsce w Polsce. Powierzchnia parków narodowych w województwie podlaskim (92,2 tys. ha) stanowiła 29,3% ich ogólnej powierzchni w kraju. Ponadto, wszystkie 4 parki narodowe znajdujące się na terenie województwa zostały objęte ochroną o znaczeniu międzynarodowym. Białowiecki Park Narodowy jest jedynym polskim obiektem przyrodniczym, wpisanym przez UNESCO na listę Światowego Dziedzictwa, natomiast pozostałe parki, tj. Biebrzański, Narwiański i Wigierski, znajdują się na światowej liście siedlisk Konwencji Ramsarskiej ze względu na obszary mokradłowe o znaczeniu międzynarodowym.

Wykres 6. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej^a w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. ^b Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

W końcu 2018 r. na terenie województwa znajdowały się 93 rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 23,7 tys. ha. Przeciętna powierzchnia rezerwatu wynosiła 254,9 ha (w kraju 113,0 ha). Zdecydowanie największy obszar zajmowały rezerваты leśne, które stanowiły 77,2% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie.

W województwie podlaskim w analizowanym okresie znajdowały się 3 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 86,6 tys. ha, co stanowiło 4,3% jego ogólnej powierzchni, natomiast obszary chronionego krajobrazu obejmowały 457,3 tys. ha, tj. 22,7% powierzchni województwa. Wśród obszarów chronionego krajobrazu największą powierzchnię zajmowała Puszcza Białowieska – 76,3 tys. ha.

Łącznie na terenie województwa podlaskiego w końcu 2018 r. zanotowano prawie 2 tys. **pomników przyrody**, z czego aż 1,2 tys. znajdowało się na terenie powiatu hajnowskiego.

Wśród form ochrony przyrody warto również wymienić **obszary Natura 2000**. W analizowanym okresie specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) zajmowały 26,9% powierzchni województwa, natomiast obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) – 28,7%.

Świat zwierząt na terenie województwa podlaskiego także wyróżnia się znacznym bogactwem **gatunków chronionych**. Gatunkiem charakterystycznym jest żubr, którego liczebność w 2018 r. wynosiła 713 osobników, co stanowiło 39,2% populacji tego gatunku w kraju. Inne gatunki chronione występujące na terenie województwa to m.in. ryś (30 szt.), wilk (167 szt.) oraz bóbr europejski (15 tys. szt.). Ich sposób bytowania może powodować szkody w uprawach, lasach, pasiekach, w gospodarstwach rolnych oraz w pogłowie zwierząt gospodarskich.

Ochronie środowiska przyrodniczego i jego składników, w tym różnorodności biologicznej, służą także **tereny zieleni**. Ich celem jest ponadto kształtowanie zdrowego otoczenia oraz poprawa warunków bytowych ludności. W końcu 2018 r. ludność miast mogła korzystać z parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców, zieleni ulicznej oraz terenów zieleni osiedlowej o łącznej powierzchni 1,6 tys. ha, co oznacza, że na 1 mieszkańca miast przypadało 22,0 m² tych terenów.

Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska

Według ewidencji Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku, w końcu 2018 r. w województwie podlaskim było 51 hoteli oraz 40 basenów kąpielowych. Z 43 hoteli skontrolowanych w omawianym roku 42 obiekty charakteryzowały się właściwym stanem sanitarnym, natomiast spośród 34 skontrolowanych basenów kąpielowych 1 miał stan sanitarny określony jako zły.

W końcu 2018 r. w województwie podlaskim wśród 13350 obiektów żywnościowo-żywieniowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami największą część stanowiły sklepy spożywcze, których było 3439 oraz otwarte zakłady żywienia zbiorowego – 1891. W 2018 r. skontrolowano 5557 takich placówek i wydano 3100 decyzji administracyjnych, z czego 21 dotyczyło przerwania działalności całego lub części zakładu.

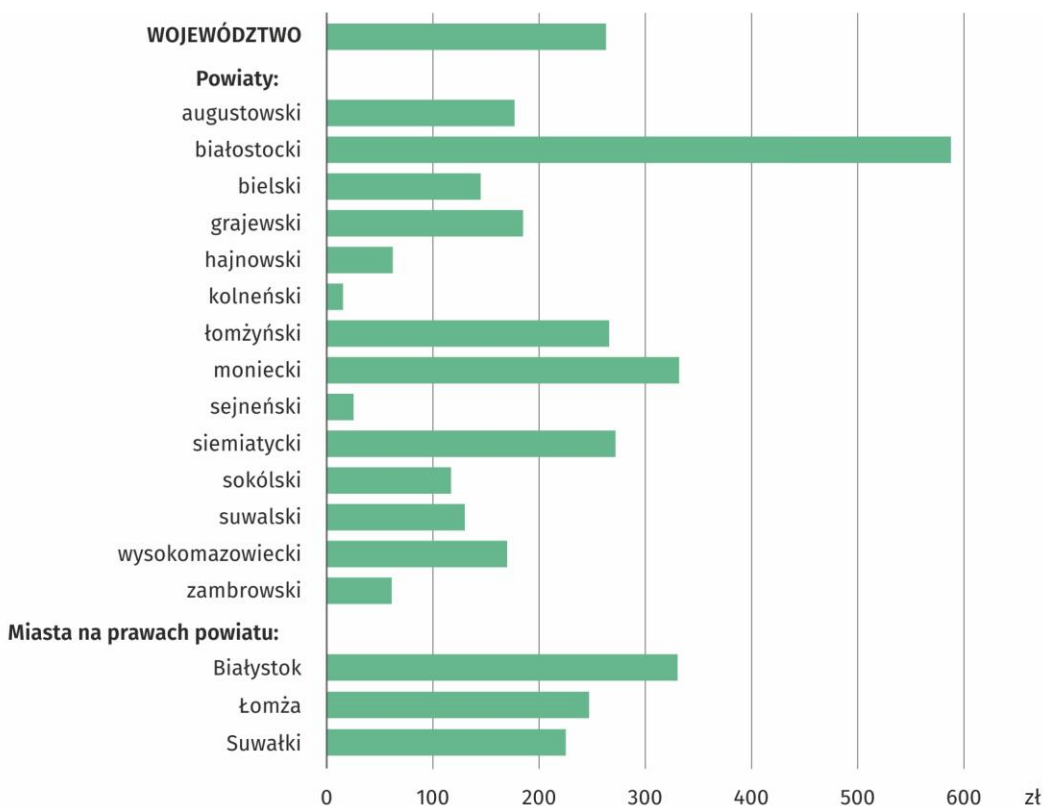
W analizowanym roku Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku przeprowadziła ocenę niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku. Spośród 2619 zbadanych prób 3,9% zostało zdyskwalifikowanych z przyczyn mikrobiologicznych, w kierunku znakowania oraz organoleptycznie. Największy odsetek dyskwalifikacji odnotowano w produktach z mleka i przetworach mlecznych oraz w drobiu, podrobach i produktach drobiarskich (drób, podroby drobiarskie), jajkach i ich przetworach. Najlepiej (bez dyskwalifikacji) w kontroli wypadły grupy: grzyby, wody mineralne i napoje bezalkoholowe, tłuszcze roślinne, koncentraty spożywcze, majonezy, musztardy i sosy oraz wyroby garmażeryjne i kulinarne.

Według Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku, w 2018 r. wśród chorób zakaźnych w województwie podlaskim dominowała, podobnie jak w roku poprzednim grypa, jednak liczba zachorowań lub podejrzeń grypy była o 16,4 tys. mniejsza w porównaniu z zanotowaną w 2017 r.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

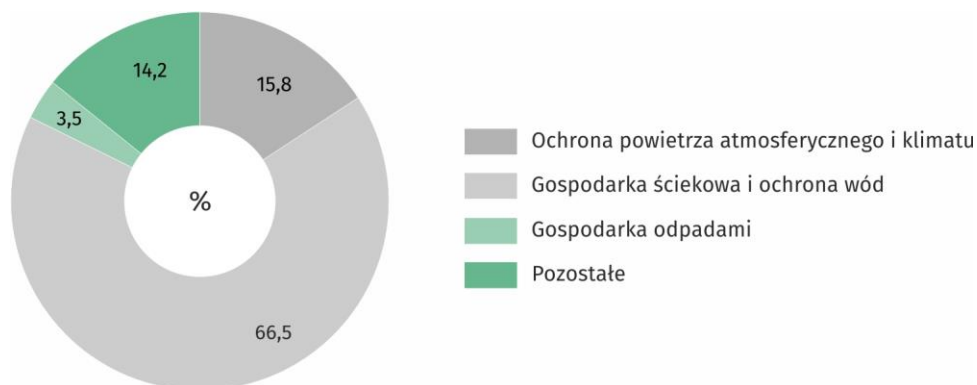
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska poniesione w 2018 r. wyniosły 311,2 mln zł, i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły o 148,1 mln zł (tj. o 90,7%). Najwyższe nakłady w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiatach białostockim (588 zł) i monieckim (332 zł) oraz w mieście Białystok (330 zł), natomiast najniższe wystąpiły w powiecie kolneńskim (15 zł).

Wykres 7. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca według powiatów w 2018 r. (ceny bieżące)

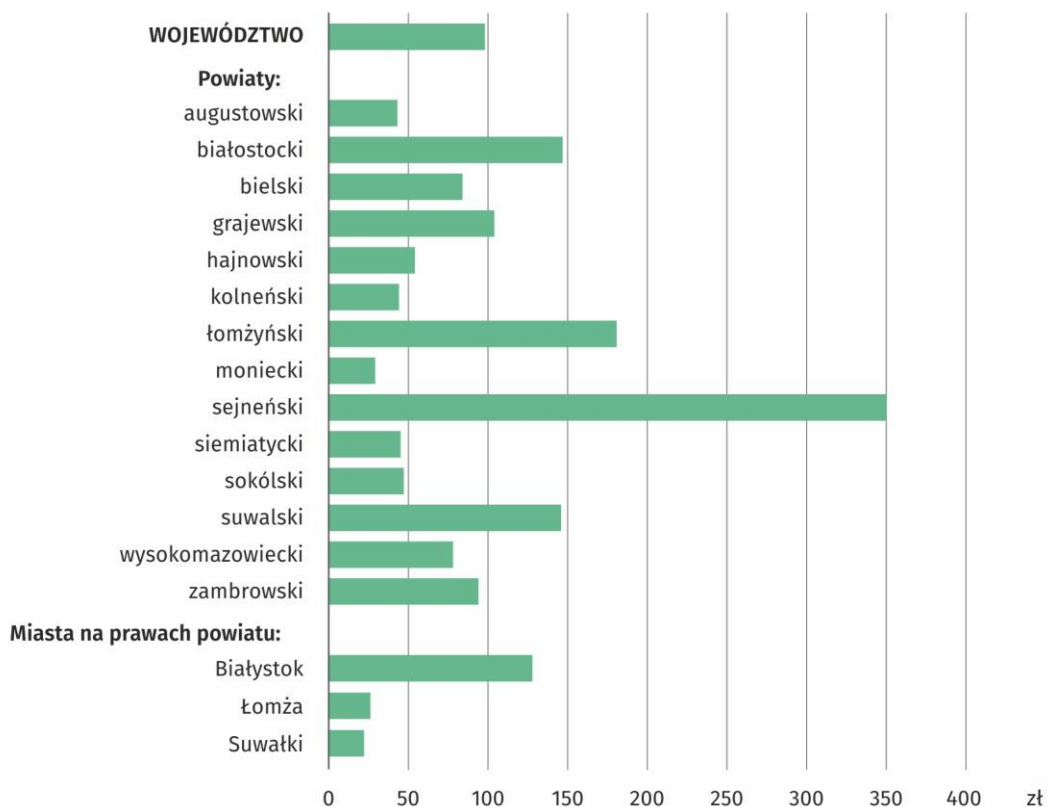
Biorąc pod uwagę kierunki inwestowania w ochronie środowiska, stwierdzono, że najwyższe nakłady zostały poniesione na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 207,1 mln zł (66,5% ogółu nakładów służących ochronie środowiska w województwie), wśród których największy odsetek stanowiły wydatki na sieć kanalizacyjną odprowadzającą wody (ścieki) opadowe (49,0%) oraz sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki (29,1%). Nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wyniosły 49,2 mln zł (15,8%), gospodarkę odpadami – 10,8 mln zł (3,5%) oraz ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych – 1,2 mln zł (0,4%). W nakładach na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska (43,0 mln zł) dominowały wydatki na przedsięwzięcia energooszczędne dotyczące centralnego ogrzewania i ciepłej wody oraz docieplania budynków i oszczędzania energii.

Wykres 8. Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)

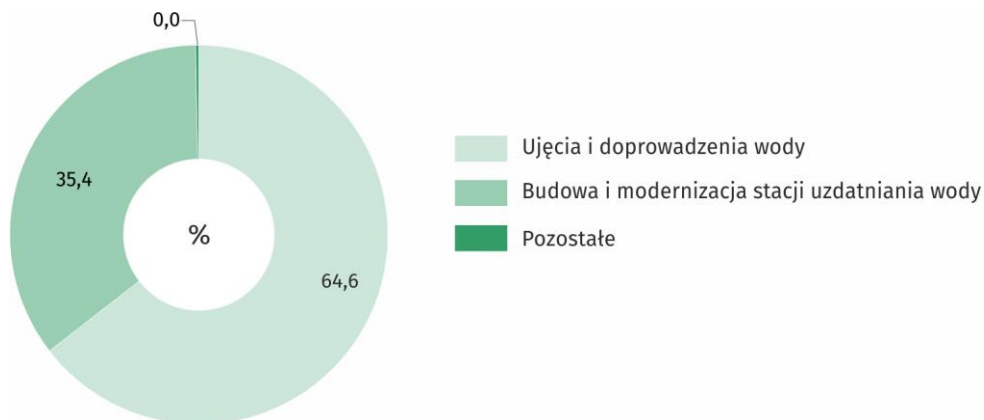
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie podlaskim w 2018 r. wyniosły 115,4 mln zł i były o 63,3 mln zł (o 121,6%) wyższe od poniesionych rok wcześniej. Najwyższe nakłady w zakresie gospodarki wodnej w przeliczeniu na 1 osobę odnotowano w powiecie sejneńskim (349 zł), najniższe zaś w mieście Suwałki (22 zł).

Wykres 9. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca według powiatów w 2018 r. (ceny bieżące)

Najwięcej, bo 64,6% ogółu nakładów służących gospodarce wodnej przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody, natomiast na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody wydatkowano 35,4% tej kwoty.

Wykres 10. Struktura nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)

Biorąc pod uwagę źródła finansowania inwestycji w ochronie środowiska i gospodarce wodnej w 2018 r., należy zauważyć, że były to przede wszystkim środki z zagranicy (odpowiednio 43,6% i 31,7%) oraz środki własne (odpowiednio 36,3% i 55,0%).

Wśród **efektów rzeczowych inwestycji ochrony środowiska** w województwie podlaskim uzyskanych w 2018 r. należy wymienić budowę 86,0 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz 63,8 km sieci odprowadzającej wody opadowe. Powstało 95 indywidualnych (przydomowych) oczyszczalni ścieków o przepustowości 137 m³/dobę.

W 2018 r. z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego wpłynęło łącznie 24,7 mln zł. Najwyższe kwoty wpłynęły z tytułu opłat związanych z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu (8,7 mln zł), gospodarki odpadami (6,1 mln zł) oraz za pobór wody (5,4 mln zł).

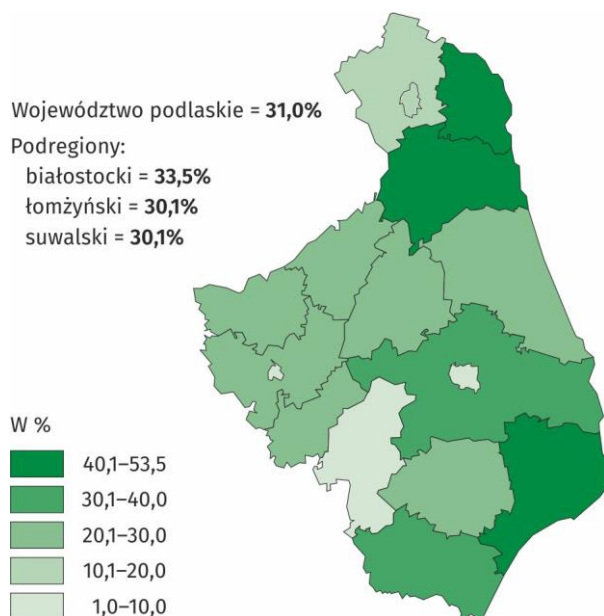
W województwie podlaskim w analizowanym roku wydatki **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** wyniosły 11,0 mln zł, natomiast z powiatowych środków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną przeznaczono 2,9 mln zł, a z gminnych – 12,2 mln zł. Środki te wydatkowane były na inwestycje z zakresu gospodarki ściekowej i ochrony wód, ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu, gospodarki odpadami oraz inne.

Leśnictwo i łowiectwo

Według stanu w końcu 2018 r., **powierzchnia gruntów leśnych** w województwie podlaskim wyniosła 635,1 tys. ha, z czego 96,3% stanowiły grunty zalesione. W porównaniu z rokiem poprzednim, powierzchnia gruntów leśnych zwiększyła się o 2,9 tys. ha, czyli o 0,5%. Powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia w ciągu roku zmalała o 10 ha i w analizowanym okresie wyniosła 3 ha. Grunty te znajdowały się w całości w zarządzie Lasów Państwowych.

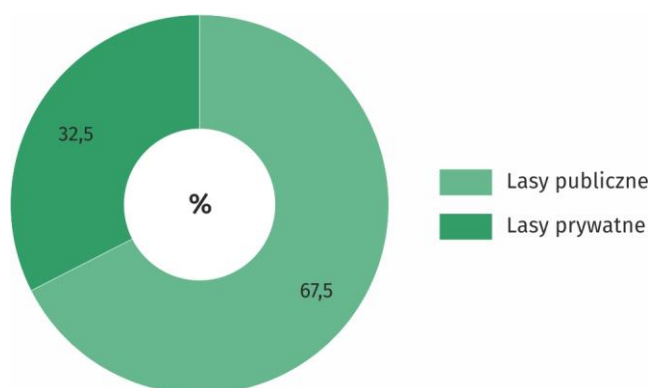
W końcu 2018 r. na terenie województwa znajdowało się 6,7% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w Polsce. **Wskaźnik lesistości** był wyższy od krajowego (29,6%) i wyniósł 31,0%. Pod tym względem województwo podlaskie uplasowało się na 7 miejscu wśród innych województw w kraju. W regionie najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w powiatach: hajnowskim (53,5%), augustowskim (46,2%) i sejneńskim (42,0%), zaś najniższy – w miastach na prawach powiatu: Łomża (1,0%) i Suwałki (13,2%).

Mapa 2. Lesistość według podregionów i powiatów w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

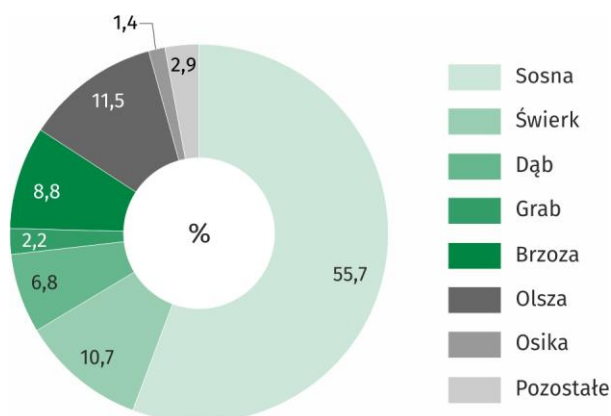
W analizowanym okresie w strukturze własnościowej gruntów leśnych województwa, podobnie jak w całym kraju, dominowała własność publiczna (67,5%), a w jej ramach – grunty leśne znajdujące się pod zarządem Lasów Państwowych, stanowiące 91,2% gruntów leśnych publicznych i 61,5% wszystkich gruntów leśnych w województwie. Grunty leśne prywatne obejmowały 32,5% wszystkich gruntów leśnych i w 97,3% były własnością osób fizycznych.

Wykres 11. Struktura powierzchni gruntów leśnych według form własności w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Lasy występują najczęściej na obszarach o najłagodniejszych glebach, co znajduje odzwierciedlenie w strukturze siedliskowej lasów województwa. W 2018 r. bory i bory mieszane stanowiły 53,2% powierzchni wszystkich lasów. Układ siedlisk znalazł potwierdzenie w **składzie gatunkowym drzewostanów**. W lasach wszystkich form własności niezmiennie przeważały drzewa iglaste (67,0%), przy czym aż 55,7% przypadło na sosnę. Spośród gatunków liściastych najwyższy udział miały olsza (11,5%) oraz brzoza (8,8%).

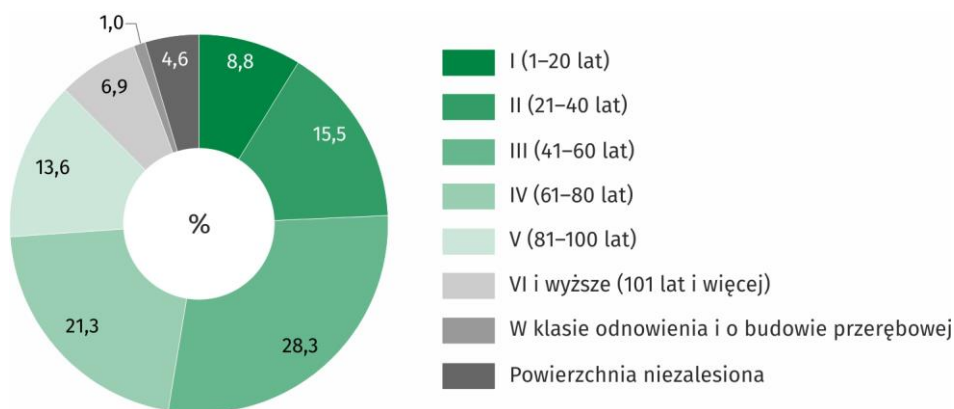
Wykres 12. Struktura powierzchni lasów według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie

Uwaga. Dane opracowano na podstawie Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów przeprowadzonej w latach 2014–2018 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej.

W **strukturze wiekowej lasów** województwa podlaskiego najwięcej jest drzewostanów mających 41–60 lat, czyli znajdujących się w III klasie wieku. Zajmowały one 28,3% całej powierzchni lasów. Najwyższym przeciętnym wiekiem wykazywały się drzewostany z przewagą grabu (71 lat), a najniższym – osiki (48 lat).

Wykres 13. Struktura powierzchni lasów według klas wieku drzewostanów

Uwaga. Dane opracowano na podstawie Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów przeprowadzonej w latach 2014–2018 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej.

Zasoby drzewne na pniu w województwie podlaskim w 2018 r. wynosiły 180,8 hm³. Wielkość zasobów zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 1,4 hm³. Większość, bo aż 63,5% tych zasobów znajdowało się w Lasach Państwowych, a 29,5% – w lasach prywatnych.

Wynikiem wielu przyrodniczych i społecznych funkcji pełnionych przez lasy jest ustanowienie kategorii **lasów ochronnych**. Spetniają one ważną rolę ochronną w stosunku do różnych elementów środowiska, takich jak gleby, wody czy ostoje zwierząt. Są także istotnym miejscem rekreacji ludności, jak np. lasy uzdrowiskowe czy w miastach. W 2018 r. do tej kategorii zaliczono 229,2 tys. ha lasów (wzrost o 1,1 tys. ha w stosunku do roku poprzedniego), z czego 95,5% znajdowało się w zarządzie Lasów Państwowych, a 4,4% stanowiły lasy prywatne. W Lasach Państwowych wśród lasów ochronnych największy udział miały lasy cenne pod względem przyrodniczym (33,7%) i wodochronne (13,4%).

Odnowienia w lasach województwa podlaskiego w 2018 r. objęły powierzchnię 2465 ha (o 48 ha mniejszą niż w roku poprzednim), z czego 92,7% przypadało na lasy publiczne. Cel zwiększania udziału powierzchni lasów w powierzchni całego kraju realizowany jest głównie poprzez zalesianie gruntów nieleśnych. W województwie podlaskim w 2018 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, ilość **zalesień** zmniejszyła się o 86 ha, osiągając poziom 63 ha. Większość (96,0%) tego typu prac przeprowadzono na gruntach prywatnych, przy finansowym wsparciu z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W 2018 r. na obszarze 11,8 tys. ha, czyli 1,9% wszystkich lasów województwa, przeprowadzono **prace pielęgnacyjne**, koncentrujące się głównie na zabiegach wykonywanych w uprawach (81,2% pielęgnowanego obszaru). W porównaniu z rokiem poprzednim pracami pielęgnacyjnymi objęto areal o 4,4% mniejszy. Większość (95,2%) tego rodzaju prac przeprowadzono w lasach będących w zarządzie Lasów Państwowych, a 4,2% – w lasach prywatnych.

W analizowanym roku w województwie podlaskim **pozyskano** 2044,7 tys. m³ **drewna** (bez pozyskania drewna z zadrzewień), co w stosunku do roku poprzedniego oznacza spadek o 216,4 tys. m³. Stanowiło to 4,5% całkowitego pozyskania drewna w kraju. Aż 96,5% pozyskanego drewna stanowiła grubizna, z czego grubizna iglasta – 79,6%, a liściasta – 16,9%. Z ogólnej ilości grubizny 90,7% pozyskano w Lasach Państwowych, a 8,2% – w lasach prywatnych. W przeliczeniu na 100 ha powierzchni lasów pozyskano 315,6 m³ drewna, tj. mniej niż w kraju, gdzie wartość tego wskaźnika ukształtowała się na poziomie 474,7 m³.

Od dostawców z terenu województwa podlaskiego w 2018 r. **skupiono** 97 ton świeżych **owoców leśnych**, czyli o 27,6% mniej niż w roku poprzednim. W tej ilości 54,6% stanowił bez czarny. W skupie krajowym owoców leśnych udział województwa wyniósł 2,1%. **Skup grzybów leśnych** ukształtował się na poziomie 66 ton, czyli o 65,3% niższym niż w roku poprzednim. Aż 92,4% skupionych grzybów stanowiły kurki. Udział województwa w krajowym skupie grzybów wyniósł 2,0%.

W omawianym roku wyraźnie zmniejszyła się ilość prac wykonywanych na terenie **zadrzewień**, czyli skupisk drzew i krzewów znajdujących się poza lasami czy terenami zieleni. Nasadzono 8,1 tys. szt. drzew (o 34,3% więcej niż w roku poprzednim) i pozyskano 35,2 tys. m³ drewna (o 6,8% mniej niż w roku poprzednim). Liczba nasadzonych krzewów wyniosła 14,6 tys. szt. i zwiększyła się o 200,9% w odniesieniu do 2017 r.

W 2018 r. w województwie podlaskim wystąpiło 298 **pożarów lasów** na powierzchni 81,6 ha. Odnotowano znaczny wzrost w stosunku do roku poprzedniego, kiedy to w wyniku 63 pożarów spłonęło około 4 ha lasu. W analizowanym roku średnia powierzchnia jednego pożaru wyniosła około 0,3 ha, a głównymi przyczynami, podobnie jak w latach poprzednich, były podpalenia i nieostrożność dorosłych.

Na terenie województwa podlaskiego żyje wiele **zwierząt łownych**. Według danych szacunkowych, w 2018 r. wśród nich najwięcej było zajęcy (44,6 tys. szt.) i saren (28,4 tys. szt.). W łowieckim roku gospodarczym 2018/19 najwięcej odstrzelono lisów (6,5 tys. szt.), dzików (6,2 tys. szt.) i saren (5,5 tys. szt.), a największy ubytek liczebności, wynikający z przyczyn innych niż odstrzał czy odłów, zanotowano wśród dzików (0,7 tys. szt.).

W 2018 r. na terenie województwa działało 95 **kół łowieckich**, do których należało 5446 członków. Polowali oni na terenie 294 obwodów łowieckich, obejmujących 1671,3 tys. ha, z czego ponad 27,4% stanowiły grunty leśne.

Tablice przeglądowe

Review tables

I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
		woje Warunki								
1	Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	1210,7	1209,4	1207,7	1205,1	1202,4	1199,7	1196,1	1192,7	
2	miasta: w tysiącach	710,0	710,4	711,3	710,8	710,8	710,0	711,6	710,1	
3	w % ludności ogółem	58,6	58,7	58,9	59,0	59,1	59,2	59,5	59,5	
4	wieś: w tysiącach	500,7	499,0	496,4	494,3	491,6	489,7	484,5	482,6	
5	w % ludności ogółem	41,4	41,3	41,1	41,0	40,9	40,8	40,5	40,5	
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	60	60	60	60	60	59	59	59	
	Ludność (stan w dniu 31 XII) – w tys. – w wieku:									
7	przedprodukcyjnym	314,9	303,3	291,7	279,7	269,1	259,8	250,6	242,3	
8	produkcyjnym	702,0	710,6	719,0	727,3	734,3	740,4	744,7	747,8	
9	poprodukcyjnym	193,8	195,5	197,0	198,1	199,0	199,5	200,8	202,6	
10	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,9	9,6	9,3	8,9	8,9	9,1	9,2	9,3	
11	Zgony ^a na 1000 ludności	9,7	9,6	9,4	9,7	9,7	9,8	9,9	9,8	
12	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,3	6,4	7,2	6,3	7,1	5,6	6,2	5,0	
13	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,2	-0,0	-0,1	-0,8	-0,9	-0,7	-0,7	-0,5	
	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:									
14	mężczyźni	70,49	70,61	70,68	70,73	71,23	71,04	71,00	71,54	
15	kobiety	79,14	79,92	80,39	79,94	80,07	80,41	80,53	80,88	
		Wykorzystanie i ochrona								
16	Powierzchnia ogólna ^b w tys. ha	2018,0	2018,0	2018,0	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	
	w tym:									
17	użytki rolne	x	x	1231,7	1233,4	1242,4	1239,7	1236,5	1233,4	
18	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione ^d	x	x	607,4	609,0	609,8	613,1	621,7	623,8	
19	grunty pod wodami powierzchniowymi	x	x	27,2	26,9	27,4	27,4	26,7	27,2	
20	użytki kopalne	x	x	2,6	2,6	2,6	2,5	2,4	2,5	
21	tereny komunikacyjne	x	x	56,9	56,5	55,9	55,3	55,1	55,2	
22	tereny osiedlowe ^e	x	x	24,7	23,1	14,8	15,3	15,6	16,3	
23	nieużytki	x	x	60,2	59,2	59,2	59,1	58,2	56,7	
24	Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne ^f w ha	58	18	17	29	103	43	36	138	
25	grunty rolne	52	11	10	10	41	28	30	112	
26	grunty leśne	6	7	7	19	62	15	6	26	
27	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania (stan w dniu 31 XII) w ha	2845	2850	2836	2857	2848	2887	2821	2803	
28	Grunty zrehabilitowane (w ciągu roku) w ha	14	47	16	27	30	58	32	53	
29	Grunty zagospodarowane (w ciągu roku) w ha	13	74	4	2	30	8	32	12	

a łącznie ze zgonami niemowląt. b Dane według kierunków wykorzystania powierzchni podano według ewidencji gruntów obowiązującej od wione i zakrzewione”. d Do 2016 r. łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych. e Mieszkaniowe, przemysłowe, inne rolnych i leśnych.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		Lp.	
wódtwo											Polska		
demograficzne													
1191,5	1189,7	1203,4	1201,0	1198,7	1195,0	1191,9	1188,8	1186,6	1184,5	1181,5	38411,1	1	
710,1	715,8	724,8	724,0	723,3	721,8	720,9	719,9	719,7	719,2	718,3	23067,2	2	
59,6	60,2	60,2	60,3	60,3	60,4	60,5	60,6	60,6	60,7	60,8	60,1	3	
481,4	474,0	478,6	477,0	475,4	473,1	471,0	468,9	467,0	465,4	463,3	15343,9	4	
40,4	39,8	39,8	39,7	39,7	39,6	39,5	39,4	39,4	39,3	39,2	39,9	5	
59	59	60	59	59	59	59	59	59	59	59	123	6	
235,1	228,7	229,1	223,3	218,5	214,0	210,5	207,4	206,1	206,0	205,9	6935,5	7	
751,4	754,1	764,8	764,7	763,3	759,6	755,6	750,4	744,3	736,7	728,4	23269,7	8	
205,0	206,9	209,5	212,9	217,0	221,3	225,9	231,0	236,3	241,8	247,2	8205,9	9	
10,0	10,2	9,9	9,3	9,3	8,9	9,2	9,1	9,6	10,2	10,0	10,1	10	
9,7	10,2	9,8	9,7	9,9	10,2	9,9	10,3	10,3	10,6	11,0	10,8	11	
5,3	4,7	4,5	4,8	4,1	4,6	4,5	4,5	3,3	4,7	4,2	3,8	12	
0,3	0,0	0,1	-0,4	-0,6	-1,3	-0,7	-1,2	-0,8	-0,4	-1,0	-0,7	13	
72,02	71,91	72,51	73,25	73,09	73,22	73,97	73,76	74,15	74,24	74,08	73,85	14	
81,42	81,48	81,90	81,82	82,32	82,26	82,78	82,59	82,77	82,85	82,68	81,68	15	
zasobów powierzchni ziemi i gleby													
2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	312696,6	16
1225,7	1223,4	1219,9	1217,2	1216,6	1215,9	1215,4	1214,1	1211,5	1218,4 ^c	1218,5 ^c	18776,5 ^c	17	
632,7	635,5	640,0	641,8	642,3	642,9	643,5	643,8	646,1	638,4	637,9	9534,2	18	
27,3	27,4	27,6	27,6	27,5	27,5	27,6	27,7	27,9	27,9	27,9	652,0	19	
2,3	2,3	2,2	2,1	2,1	2,0	1,9	1,8	1,7	1,7	1,8	29,1	20	
55,1	54,7	54,7	55,0	55,0	55,0	55,7	56,0	56,1	56,3	56,7	938,7	21	
15,6	15,9	16,2	16,6	17,0	17,3	17,5	17,8	18,1	18,2	18,4	747,4	22	
55,9	55,6	54,5	54,4	54,3	54,2	54,1	54,0	54,0	54,0	53,9	465,0	23	
159	68	60	66	88	60	89	87	110	135	154	4510	24	
143	56	50	55	65	42	72	67	101	124	126	4013	25	
16	12	10	11	23	18	17	20	9	11	28	497	26	
2864	2825	2855	2828	2807	2764	2759	2632	2660	2658	2713	61863	27	
20	41	31	63	33	52	159	89	35	51	45	1531	28	
10	10	6	35	25	50	105	40	34	23	24	469	29	

2002 r. c łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrze-
zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe. f W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów

I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
		woj. Łódź							
Wykorzystanie, zanie									
1	Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm ³	90,2	87,1	89,0	89,0	88,8	92,7	92,8	91,7
2	na cele: produkcyjne ^a	15,2	14,0	14,3	14,0	14,3	14,0	13,9	14,3
3	nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	18,3	17,9	18,1	18,0	19,7	22,2	18,6	19,0
4	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	56,7	55,2	56,7	57,1	54,8	56,5	60,3	58,5
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych:									
5	w hektometrach sześciennych	34,3	33,2	34,1	34,9	34,1	35,4	36,6	36,1
6	miasta	24,4	23,1	22,8	22,7	21,9	21,7	22,0	21,6
7	wieś	9,9	10,1	11,3	12,2	12,2	13,7	14,6	14,5
8	na 1 mieszkańca w m ³	28,3	27,4	28,2	28,9	28,3	29,4	30,6	30,2
9	miasta	34,3	32,4	32,1	31,9	30,8	30,5	30,9	30,3
10	wieś	19,8	20,3	22,6	24,7	24,8	27,9	30,1	30,1
11	Miasta ogółem (stan w dniu 31 XII)	36	36	36	36	36	36	36	36
z ogółem wyposażone w sieć:									
12	wodociągową	36	36	36	36	36	36	36	36
13	kanalizacyjną	34	34	35	35	36	36	36	36
14	obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków	33	33	34	35	36	36	36	36
15	mechaniczne	-	-	-	-	-	-	-	-
16	biologiczne	27	27	24	23	20	20	18	18
17	z podwyższonym usuwaniem biogenów	6	6	10	12	16	16	18	18
18	nieobsługiwane przez oczyszczalnie ścieków	3	3	2	1	-	-	-	-
19	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c (stan w dniu 31 XII)	55,4	56,5	57,9	60,2	61,2	62,1	62,8	62,4
20	w tym w miastach w % ludności miast	88,5	89,3	90,4	93,3	93,7	94,3	94,5	93,5
21	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w hm ³	40,8	39,1	38,8	40,2	40,4	39,3	39,7	41,2
w tym:									
22	wody chłodnicze (umownie czyste)	0,8	0,6	0,7	0,8	0,7	0,5	0,7	0,6
23	ścieki wymagające oczyszczania	40,1	38,5	38,1	39,3	39,8	38,8	39,0	40,7
24	oczyszczane	39,4	38,1	37,7	39,0	39,6	38,5	38,8	40,0
25	mechanicznie	0,3	0,3	0,3	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8
26	chemicznie ^d	-	-	-	-	-	-	-	-
27	biologicznie	31,3	30,0	13,4	13,7	10,9	9,8	7,7	8,2
28	z podwyższonym usuwaniem biogenów	7,9	7,7	24,0	24,5	28,0	28,0	30,4	31,0

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, - dane szacunkowe, ludność ogółem - na podstawie bilansów. d Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		Lp.
wódtwo											Polska	
czyszczenie i ochrona wód												
93,8	94,6	92,9	93,9	98,3	96,6	98,5	100,5	100,7	96,8	101,9	9886,2	1
13,1	12,7	12,7	12,9	12,3	11,9	12,6	12,7	12,8	12,4	12,9	6801,3	2
21,8	23,7	21,2	22,4	26,7	25,6	26,2	26,0	26,6	23,3	23,6	956,4	3
58,9	58,2	59,0	58,7	59,3	59,1	59,8	61,8	61,2	61,2	65,5	2128,5	4
36,8	36,9	37,0	37,1	37,0	37,5	38,3	40,2	39,4	39,4	41,7	1280,7	5
21,4	21,9	21,6	21,5	21,4	21,2	21,2	21,3	21,1	21,0	21,9	811,9	6
15,4	15,0	15,4	15,6	15,5	16,3	17,1	18,9	18,3	18,4	19,8	469,8	7
30,9	31,0	31,1	30,9	30,8	31,3	32,1	33,7	33,2	33,3	35,3	33,3	8
30,2	30,6	30,1	29,7	29,6	29,3	29,4	29,6	29,3	29,2	30,5	35,2	9
31,9	31,6	32,7	32,7	32,6	34,4	36,2	40,1	39,2	39,6	42,7	30,6	10
36	38	39	40	40	40	40	40	40	40	40	930	11
36	38	39	40	40	40	40	40	40	40	40	930	12
36	38	39	40	40	40	40	40	40	40	40	929	13
36	38	38	40	40	40	40	40	40	40	.	.	14
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.	.	15
17	19	21	22	22	21	22	22	22	21	.	.	16
19	19	17	18	18	19	18	18	18	19	.	.	17
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	.	.	18
63,7	62,5	62,4	63,6	65,5	66,4	66,8	67,4	67,6	67,8	68,2	74,0	19
93,8	92,7	92,0	93,5	95,3	95,9	96,1	96,6	96,6	96,6	96,8	94,6	20
40,6	41,0	40,6	40,4	40,3	39,4	39,1	39,1	40,7	41,3	41,7	8200,4	21
0,5	0,5	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	6008,8	22
40,2	40,5	40,1	40,2	40,0	39,1	38,9	39,0	40,5	41,1	41,5	2191,6	23
40,0	39,5	40,1	40,2	40,0	39,1	38,9	39,0	40,5	41,1	41,5	2085,3	24
0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,6	0,3	0,3	481,7	25
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90,8	26
8,1	7,7	7,1	7,2	7,8	6,1	6,8	6,8	7,4	7,6	7,5	353,8	27
31,1	31,0	32,2	32,2	31,3	32,1	31,2	31,2	32,4	33,2	33,7	1158,9	28

łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
		woje							
Wykorzystanie, zanie									
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w hm ³ (dok).								
	ścieki wymagające oczyszczania (dok.)								
1	nieoczyszczane	0,6	0,4	0,4	0,3	0,1	0,3	0,2	0,6
	odprowadzone:								
2	bezpośrednio z zakładów	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
3	siecią kanalizacyjną	0,6	0,4	0,4	0,2	0,1	0,2	0,1	0,6
Zanieczyszczenie									
4	Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ogółem (stan w dniu 31 XII)	52	51	48	49	56	57	55	57
	z ogółem:								
	posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:								
5	pyłowych	42	40	37	38	43	43	43	41
6	gazowych	5	5	5	6	7	7	5	5
	nieposiadające:								
7	określonej emisji dopuszczalnej	1	1	1	5	8	7	7	7
	wyników pomiarów emisji:								
8	pyłów	10	10	6	7	8	10	9	12
9	gazów	10	10	6	6	7	8	8	11
10	wyników pomiarów imisji	49	46	44	45	51	52	49	52
11	Emisja zanieczyszczeń pyłowych ^a w tys. t	2,0	2,0	2,0	2,0	2,2	2,0	1,7	1,7
12	w tym ze spalania paliw	1,7	1,6	1,7	1,6	1,8	1,6	1,4	1,3
13	Emisja zanieczyszczeń gazowych ^a w tys. t	1709,0	1901,9	1873,8	1983,5	1874,1	1799,8	1703,9	1716,2
	w tym:								
14	dwutlenku siarki	6,2	7,4	6,4	6,6	5,5	5,3	4,8	4,3
15	tlenków azotu ^b	3,2	3,6	3,3	3,7	3,5	3,6	3,4	3,4
16	tlenku węgla	3,4	2,7	2,5	2,7	3,0	3,2	3,3	4,6
17	dwutlenku węgla	1694,9	1887,6	1861,1	1970,0	1861,6	1787,3	1692,2	1703,4
	Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń ^a :								
	w tysiącach ton:								
18	pyłowe	102,4	121,0	121,2	137,2	121,8	118,4	116,8	117,1
19	gazowe (bez dwutlenku węgla)	0,7	0,7	0,7	0,8	1,5	1,6	1,1	1,5
	w % zanieczyszczeń wytworzonych:								
20	pyłowe	98,1	98,4	98,4	98,6	98,2	98,3	98,5	98,5
21	gazowe (bez dwutlenku węgla)	4,8	4,9	5,1	5,6	10,9	11,2	8,8	10,3

a Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		Lp.
wódtwo											Polska	
czyszczenie i ochrona wód (dok.)												
0,1	1,0	0,0	-	0,0	-	-	-	0,0	0,0	0,0	106,3	1
0,0	0,0	0,0	-	0,0	-	-	-	0,0	0,0	0,0	104,7	2
0,1	1,0	-	-	0,0	-	-	-	-	0,0	-	1,6	3
i ochrona powietrza												
58	56	56	57	56	60	66	66	69	70	70	1896	4
44	42	42	42	40	40	43	43	45	40	38	1150	5
6	6	7	8	7	5	5	6	6	7	8	272	6
6	5	6	7	7	8	11	13	14	12	.	.	7
13	12	14	15	13	15	19	18	19	22	.	.	8
12	11	13	14	13	14	17	15	18	19	.	.	9
55	51	49	53	53	54	61	64	64	68	.	.	10
1,3	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	31,8	11
1,0	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,5	0,4	0,4	17,4	12
1602,8	1597,6	1616,6	1646,1	1480,0	1975,0	2014,6	1978,2	2208,1	2065,2	2039,8	213214,2	13
3,7	3,4	3,3	3,3	2,8	2,5	2,7	2,9	2,9	3,2	2,0	217,3	14
3,0	3,1	3,2	3,2	2,7	3,1	3,2	2,8	2,4	2,2	2,4	204,1	15
4,0	2,2	2,4	2,2	2,1	3,1	3,3	3,0	2,8	2,6	2,6	327,4	16
1591,6	1588,5	1607,3	1636,9	1472,0	1965,2	2004,4	1968,6	2199,0	2056,1	2031,8	211914,8	17
83,5	68,9	86,6	99,0	84,9	85,5	84,9	88,0	88,6	82,9	72,4	19411,1	18
0,7	0,8	1,4	1,5	1,2	1,3	0,9	0,9	0,8	1,8	3,3	2601,6	19
98,4	98,4	98,8	99,0	98,9	99,0	98,9	99,0	99,1	99,2	99,1	99,8	20
5,8	8,2	13,4	13,7	12,8	12,1	8,4	8,6	8,3	16,5	29,4	66,7	21

I. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska (dok.)

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
		woje							
Odp									
	Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys.: t:								
1	wytworzone w ciągu roku	717,8	744,6	807,1	927,5	887,4	927,9	957,4	1057,2
	w tym:								
2	poddane odzyskowi ^a	531,9	539,3	642,4	778,1	722,3	795,1	853,2	935,3
3	unieszkodliwione ^a	133,5	136,4	111,5	106,1	105,2	69,8	58,3	69,0
4	w tym składowane ^b	110,4	109,3	88,3	54,4	57,4	47,3	40,9	42,3
5	magazynowane czasowo	52,4	68,9	53,2	43,3	59,9	63,0	45,9	52,9
6	dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku)	2331,0	2417,0	2466,7	2415,5	2468,0	2474,8	2423,2	2426,9
7	Tereny składowania odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) niezrekultywowane (stan w końcu roku) w ha	32,5	35,3	35,5	35,7	36,9	36,5	35,4	34,1
8	Tereny składowania odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) zreultywowane w ciągu roku w ha	2,7	3,0	1,5	1,5	1,5	1,5	2,2	2,2
9	Odpady komunalne zebrane ^d w tys. t	325,8	338,1	342,7	323,1	292,9	268,0	277,6	262,2
Ochrona przyrody									
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^e (stan w dniu 31 XII):								
10	w tysiącach hektarów	644,0	644,3	644,3	644,7	644,3	645,0	645,0	645,1
11	w % powierzchni ogólnej	31,9	31,9	31,9	31,9	31,9	32,0	32,0	32,0
12	Parki narodowe (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	92,2	92,2	92,2	92,2	92,1	92,1	92,1	92,1
13	Rezerваты przyrody ^f (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	14,0	14,3	14,3	22,9	22,9	23,6	23,6	23,7
14	Parki krajobrazowe (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1
15	Obszary chronionego krajobrazu (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7
16	Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	2051	2066	2053	2058	2110	2112	2112	2076
Ekonomiczne aspekty									
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w mln zł – służące:								
17	ochronie środowiska	126,4	118,0	92,6	114,9	86,5	98,9	155,8	139,1
18	gospodarce wodnej	36,8	36,1	21,8	31,4	48,6	41,9	67,6	66,9
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową – służące:								
19	ochronie środowiska	5,5	5,9	4,2	4,6	3,1	3,0	4,2	3,3
20	gospodarce wodnej	1,6	1,8	1,0	1,3	1,7	1,3	1,8	1,6
Leśnictwo									
21	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	604,5	605,6	606,1	607,7	609,6	614,2	617,6	620,8
22	w tym lasy	595,6	596,7	597,4	598,5	600,2	604,6	607,9	611,0
23	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	29,5	29,6	29,6	29,7	29,7	30,0	30,1	30,3

a Od 2014 r. – we własnym zakresie przez wytwórcę. b Do 2015 r. na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych, od 2016 r. obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. d Dane szacunkowe. e Dane nie chronionych. f Część powierzchni rezerwatów przyrody została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody, drugi raz łącznie

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		Lp.
wództwo											Polska	
ady												
838,3	737,9	713,5	707,6	1467,5	1827,5	1266,7	871,1	662,0	1076,0	884,6	115338,7	1
729,6	665,3	617,0	641,9	1393,3	1514,8	395,7	304,9	267,1	325,1	321,2	23355,0	2
50,2	24,7	60,3	24,7	33,6	7,3	4,2	9,1	6,1	4,9	6,0	23789,3	3
6,3	5,3	35,6	3,8	29,2	0,7	0,3	2,5	-	-	-	19056,5	4
58,5	47,9	36,2	41,0	40,6	305,4	305,9	183,0	38,5	40,7	45,1	1267,3	5
2383,4	2367,0	2350,2	2333,4	2355,4	2354,3	2327,6	2337,4	2337,0	2331,5	2314,3	1760072,4	6
40,7	31,6	30,5	29,6	29,6	23,8	23,8	28,8	28,8	28,8	28,8	8285,5	7
0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,1	8
247,0	246,6	242,9	252,1	241,9	251,7	274,9	286,4	290,8	278,7	299,0	12485,4	9
i różnorodności biologicznej												
645,1	645,5	645,6	645,6	646,0	646,1	645,1	642,3	638,8	638,8	638,9	10182,4	10
32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	31,8	31,6	31,6	31,6	32,6	11
92,1	92,1	92,1	92,1	92,2	92,2	92,2	92,2	92,2	92,2	92,2	315,1	12
23,7	23,5	23,5	23,5	23,8	23,9	23,6	23,6	23,7	23,7	23,7	169,6	13
88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	86,6	86,6	86,6	2611,5	14
462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	461,9	459,2	457,3	457,3	457,3	7092,5	15
2184	1916	2058	2031	2015	2012	1998	1993	1998	1977	1964	35020	16
ochrony środowiska												
174,9	140,6	257,4	246,0	309,6	242,8	374,0	379,7	112,6	163,2	311,2	10392,1	17
53,4	34,2	118,0	76,5	45,3	60,6	67,4	36,6	24,5	52,1	115,4	2467,9	18
3,6	3,0	5,1	3,8	5,6	4,4	5,4	5,5	2,3	2,6	4,0	3,4	19
1,1	0,7	2,3	1,2	0,8	1,1	1,0	0,5	0,5	0,8	1,5	0,8	20
ctwo												
622,3	624,0	626,2	627,2	628,4	629,0	630,0	630,9	631,5	632,2	635,1	9459,5	21
612,4	614,1	616,2	617,3	618,4	619,1	620,1	620,9	621,5	622,2	625,0	9254,9	22
30,3	30,4	30,5	30,6	30,6	30,7	30,7	30,8	30,8	30,8	31,0	29,6	23

- na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania obiektów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. c Na składowiskach, uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

II. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska według podregionów

Wyszczególnienie		Województwo	Podregiony		
			białostocki	łomżyński	suwalski
Powierzchnia ogólna (stan w dniu 31 XII) w km ²	2017	20187	5132	8818	6237
	2018	20187	5132	8818	6237
Warunki demograficzne					
Ludność (stan w dniu 31 XII)	2017	1184548	512478	398830	273240
	2018	1181533	513070	396155	272308
w % – w wieku:					
przedprodukcyjnym	2017	17,4	17,4	17,1	17,8
	2018	17,4	17,6	17,0	17,7
produkcyjnym	2017	62,2	62,2	61,6	63,0
	2018	61,7	61,5	61,2	62,5
poprodukcyjnym	2017	20,4	20,3	21,3	19,3
	2018	20,9	20,8	21,8	19,8
na 1 km ² powierzchni ogólnej	2017	59	100	45	44
	2018	59	100	45	44
w miastach w % ogółu ludności	2017	60,7	74,3	47,3	54,7
	2018	60,8	74,3	47,4	54,8
Urodzenia żywe:					
w liczbach bezwzględnych	2017	12054	5560	3745	2749
	2018	11790	5477	3693	2620
na 1000 ludności	2017	10,2	10,9	9,4	10,0
	2018	10,0	10,7	9,3	9,6
Zgony:					
w liczbach bezwzględnych	2017	12526	4995	4739	2792
	2018	12969	5225	4868	2876
na 1000 ludności	2017	10,6	9,8	11,9	10,2
	2018	11,0	10,2	12,3	10,5
w tym zgony niemowląt:					
w liczbach bezwzględnych	2017	57	20	24	13
	2018	50	13	20	17
na 1000 urodzeń żywych	2017	4,7	3,6	6,4	4,7
	2018	4,2	2,4	5,4	6,5
Przyrost naturalny:					
w liczbach bezwzględnych	2017	-472	565	-994	-43
	2018	-1179	252	-1175	-256
na 1000 ludności	2017	-0,4	1,1	-2,5	-0,2
	2018	-1,0	0,5	-3,0	-0,9
Stan i ochrona środowiska					
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem w hm ³	2017	96,8	33,3	32,1	31,4
	2018	101,9	35,0	34,1	32,9
w tym – w % ogółem – na cele:					
produkcyjne ^a	2017	12,8	6,5	21,4	10,6
	2018	12,6	6,3	20,9	10,8
eksploatacji sieci wodociągowej ^b	2017	63,2	76,4	66,4	45,9
	2018	64,2	76,5	67,7	47,6

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

II. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska według podregionów (cd.)

Wyszczególnienie	Województwo	Podregiony			
		białostocki	łomżyński	suwalski	
Stan i ochrona środowiska (cd.)					
Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII):					
wodociągowej:					
w kilometrach	2017	13544,0	3660,7	5570,7	4312,6
	2018	13703,5	3712,6	5614,2	4376,7
na 100 km ² w km	2017	67,1	71,3	63,2	69,2
	2018	67,9	72,3	63,7	70,2
kanalizacyjnej ^a :					
w kilometrach	2017	3553,3	1485,7	1109,7	957,9
	2018	3615,5	1518,8	1133,6	963,1
na 100 km ² w km	2017	17,6	28,9	12,6	15,4
	2018	17,9	29,6	12,9	15,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (stan w dniu 31 XII):					
wodociągowe	2017	197128	68962	84851	43315
	2018	197840	69882	85025	42933
kanalizacyjne	2017	93960	44510	29890	19560
	2018	95401	45648	30142	19611
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w hm ³	2017	39,4	15,8	14,4	9,2
	2018	41,7	16,8	15,2	9,7
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi ogółem w hm ³	2017	41,1	18,3	14,4	8,4
	2018	41,5	18,4	14,6	8,5
w tym oczyszczane w % ogółem	2017	100,0	100,0	100,0	100,0
	2018	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów	2017	99,2	98,7	99,4	99,8
	2018	99,3	99,1	99,4	99,9
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^b (stan w dniu 31 XII)	2017	67,8	82,1	54,6	60,3
	2018	68,2	82,2	55,1	60,7
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w tys. t:					
pyłowych	2017	0,7	0,1	0,2	0,3
	2018	0,7	0,1	0,2	0,4
gazowych	2017	2065,2	960,9	553,7	550,6
	2018	2039,8	930,0	544,9	564,8
w tym: dwutlenku siarki	2017	3,2	1,5	0,8	0,9
	2018	2,0	0,3	0,8	1,0
tlenków azotu ^c	2017	2,2	0,6	0,6	0,9
	2018	2,4	0,7	0,7	1,0
dwutlenku węgla	2017	2056,1	957,6	550,8	547,6
	2018	2031,8	927,8	542,2	561,8

a łącznie z kolektorami. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne, ludność ogółem – na podstawie bilansów. c W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

II. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska według podregionów (dok.)

Wyszczególnienie		Województwo	Podregiony		
			białostocki	łomżyński	suwalski
Stan i ochrona środowiska (dok.)					
Zanieczyszczenia powietrza zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a :					
pyłowe	2017	99,2	99,7	92,6	99,2
	2018	99,1	99,6	93,6	99,1
gazowe (bez dwutlenku węgla)	2017	16,5	31,9	x	8,0
	2018	29,4	57,1	x	9,6
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t:					
wytworzone w ciągu roku	2017	1076,0	565,0	195,3	315,7
	2018	884,6	437,2	153,8	293,6
w tym:					
poddane odzyskowi ^b	2017	325,1	135,6	32,9	156,6
	2018	321,2	126,5	46,2	148,5
unieszkodliwione ^b	2017	4,9	-	4,8	0,1
	2018	6,0	-	5,9	0,1
przekazane innym odbiorcom	2017	705,3	404,4	150,3	150,6
	2018	512,3	280,3	98,0	134,0
dotychczas składowane (nagromadzone ^c w obiektach własnych; stan w końcu roku)	2017	2331,5	2331,5	-	-
	2018	2314,3	2314,3	-	-
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^d (stan w dniu 31 XII):					
w hektarach	2017	638841	152493	189102	297246
	2018	638899	152535	189107	297256
w % powierzchni ogólnej	2017	31,6	29,7	21,4	47,7
	2018	31,6	29,7	21,4	47,7
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	2017	1977	233	1461	283
	2018	1964	232	1455	277
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w mln zł – służące:					
ochronie środowiska	2017	163,2	116,1	37,5	9,6
	2018	311,2	192,6	65,1	53,5
gospodarce wodnej	2017	52,1	42,7	5,4	4,0
	2018	115,4	62,9	30,1	22,4
Leśnictwo					
Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w ha	2017	632181	174754	266580	190846
	2018	635073	175178	268780	191116
w tym lasów	2017	622169	171751	263163	187255
	2018	625030	172163	265353	187514
publicznych	2017	428540	128454	155654	144431
	2018	428518	128450	155576	144492
prywatnych	2017	203641	46300	110926	46415
	2018	206555	46727	113204	46624
Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	2017	30,8	33,5	29,8	30,0
	2018	31,0	33,5	30,1	30,1

a W zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. b We własnym zakresie przez wytwórcę. c Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych). d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

Tablica 3. Większe rzeki^a (dok.)

Rzeki ^b	Długość ^c w km		Odbiornik ^d	Powierzchnia ^c zlewni w km ²	
	ogółem ^e	w tym w województwie		ogółem ^e	w tym w województwie
Narew (dok.)					
Supraśl	103,0	103,0	Narew	1843,7	1843,7
Stoja	38,1	38,1	Supraśl	220,1	220,1
Sokołda	51,0	51,0	Supraśl	488,8	488,8
Płoska	34,1	34,1	Supraśl	216,4	216,4
Nereśl	47,8	47,8	Narew	298,7	298,7
Ślina	43,6	43,6	Narew	355,4	355,4
Biebrza	183,6	183,6	Narew	7092,6	5055,7
Sidra	38,8	38,8	Biebrza	299,3 ^f	299,3 ^f
Netta	118,4	115,4	Biebrza	1300,7	1240,0
Blizna	20,3	20,3	Netta	352,7	352,7
Szczeberka	60,1	60,1	Blizna	226,3	226,3
Brzozówka	72,9	72,9	Biebrza	693,2	693,2
Kumiałka	41,7	41,7	Brzozówka	220,4	220,4
Lęga (Jęgrznia)	145,1	63,2	Biebrza	1061,7	359,4
Ełk	127,0	34,2	Biebrza	1556,8	352,5
Wissa	59,4	59,4	Biebrza	515,7	470,4
Gać	23,3	23,3	Narew	431,3	431,3
Jabłonka	33,7	33,7	Gać	224,5	224,5
Pisa	151,1	53,2	Narew	4513,7	847,6
Skroda	57,9	57,9	Pisa	405,8	405,8
Ruż	41,3	30,1	Narew	358,5	264,3
Bug	639,4	92,7	Narew	19356,6	3723,0
Leśna (Leśna Prawa)	36,4	36,4	Bug	355,6	355,6
Pulwa	17,2	17,2	Bug	200,9	200,9
Nurzec	108,6	108,6	Bug	2080,5	2066,0
Nurczyk	40,4	40,4	Nurzec	279,3	279,3
Leśna	27,2	27,2	Nurzec	320,7	320,7
Mianka	27,9	27,9	Nurzec	210,5	210,5
Brok	89,9	46,0	Bug	810,9	439,9
Czarna Hańcza	133,3	133,3	Niemen	1615,8	1615,8
Marycha	98,1	98,1	Czarna Hańcza	459,6	459,6
Świstocz	44,3	44,3	Niemen	340,3	340,3
Szeszupa (Szeszupie)	27,6	27,6	Niemen	304,9	304,9

a Rzeki o powierzchni zlewni w województwie podlaskim powyżej 200 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski; uwzględniono odcinki rzek, które płyną przez jeziora, po granicy państwa i województwa. d Rzeki lub zbiorniki wodne, do których uchodzi dopływ. e Długości rzek oraz powierzchnie zlewni zostały podane dla rzek i zlewni w granicach Polski. f Daną skorygowano w stosunku do opublikowanej w poprzedniej edycji publikacji.

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku – Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Tablica 4. Większe i głębsze jeziora

Jeziora	Położenie		Powierzchnia ^a w ha	Głębokość maksymalna w m	Objętość w tys. m ³
	dorzecze	zlewnia			
Według powierzchni					
Wigry	Niemen	Czarna Hańcza	2168,3	73,2	336726,7
Rajgrodzkie ^b	Wiśła	Jęgrznia	1509,9	52,0	142623,2
Gaładuś ^c	Niemen	Biała Hańcza	707,0	54,8	92474,7
Sajno	Wiśła	Netta	526,3	27,0	52446,8
Dręstwo	Wiśła	Jęgrznia	507,8	25,0	42734,6
Białe Augustowskie	Wiśła	Netta	475,1	30,0	41716,5
Serwy	Niemen	Czarna Hańcza	447,6	41,5	67181,5
Necko	Wiśła	Netta	410,3	25,0	40561,4
Szelment Wielki	Niemen	Szeszupa	346,2	45,0	53492,0
Rospuda Filipowska	Wiśła	Netta	327,9	38,9	49731,8
Hańcza	Niemen	Czarna Hańcza	308,4	108,5	120364,1
Pomorze	Niemen	Marycha	293,2	23,5	25280,5
Wiżajny	Pregoła	Węgorapa	291,3	5,3	7746,1
Kolno	Wiśła	Netta	254,3	3,3	3303,4
Studzieniczne	Wiśła	Netta	247,2	30,5	22073,6
Blizno	Wiśła	Blizna	230,3	28,8	24191,1
Pierty	Niemen	Czarna Hańcza	224,3	38,0	23677,2
Tajno	Wiśła	Netta	215,7	6,6	6224,5
Gremzdy	Niemen	Czarna Hańcza	201,9	14,3	8885,2
Mieruńskie Wielkie	Wiśła	Netta	194,6	25,5	12717,9
Szelment Mały	Niemen	Szeszupa	165,9	28,5	12577,3
Długie Augustowskie	Wiśła	Blizna	158,7	12,0	7492,6
Hotny	Niemen	Biała Hańcza	151,7	15,2	9231,4
Garbas	Wiśła	Netta	138,0	48,0	31809,7
Mikaszewo	Niemen	Czarna Hańcza	133,1	15,0	7087,6
Bolesty	Wiśła	Netta	129,2	16,2	9716,4
Białe Filipowskie	Pregoła	Węgorapa	129,0	52,0	22662,3
Krzywe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	125,4	28,5	11867,5
Zelwa	Niemen	Marycha	120,7	12,3	5972,0
Okmin	Niemen	Czarna Hańcza	118,8	42,4	14310,4
Rospuda Augustowska	Wiśła	Netta	103,2	10,5	5383,1
Białe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	100,2	34,0	13193,5

a Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski. b Jezioro na pograniczu województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego; powierzchnia na terenie województwa podlaskiego wynosi 987,2 ha. c Jezioro graniczne – na terytorium Polski 544,6 ha.

Tablica 4. Większe i głębsze jeziora (dok.)

Jeziora	Położenie		Powierzchnia ^a w ha	Głębokość maksymalna w m	Objętość w tys. m ³
	dorzecze	zlewnia			
Według głębokości					
Hańcza	Niemen	Czarna Hańcza	308,4	108,5	120364,1
Wigry	Niemen	Czarna Hańcza	2168,3	73,2	336726,7
Gaładuś ^c	Niemen	Biała Hańcza	707,0	54,8	92474,7
Rajgrodzkie ^b	Wiśła	Jęgrznia	1509,9	52,0	142623,2
Białe Filipowskie	Pregoła	Węgorapa	129,0	52,0	22662,3
Ożewo (Użewo)	Niemen	Czarna Hańcza	56,3	49,6	9326,4
Garbas	Wiśła	Netta	138,0	48,0	31809,7
Busznica	Wiśła	Blizna	46,4	48,0	3350,6
Szurpiły	Niemen	Szeszupa	83,2	46,2	8168,0
Szelment Wielki	Niemen	Szeszupa	346,2	45,0	53492,0
Długie Krasnopolskie	Niemen	Czarna Hańcza	96,7	45,0	7669,4
Okmin	Niemen	Czarna Hańcza	118,8	42,4	14310,4
Dmitrowo	Niemen	Marycha	59,6	42,0	6476,6
Serwy	Niemen	Czarna Hańcza	447,6	41,5	67181,5
Rospuda Filipowska	Wiśła	Netta	327,9	38,9	49731,8
Pierty	Niemen	Czarna Hańcza	224,3	38,0	23677,2
Białe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	100,2	34,0	13193,5
Boczne	Pregoła	Węgorapa	59,5	33,5	8891,5
Studzieniczne	Wiśła	Netta	247,2	30,5	22073,6
Białe Augustowskie	Wiśła	Netta	475,1	30,0	41716,5
Blizno	Wiśła	Blizna	230,3	28,8	24191,1
Szelment Mały	Niemen	Szeszupa	165,9	28,5	12577,3
Krzywe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	125,4	28,5	11867,5
Sajno	Wiśła	Netta	526,3	27,0	52446,8
Mieruńskie Wielkie	Wiśła	Netta	194,6	25,5	12717,9
Dręstwo	Wiśła	Jęgrznia	507,8	25,0	42734,6
Necko	Wiśła	Netta	410,3	25,0	40561,4

a Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski. b Jezioro na pograniczu województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego; powierzchnia na terenie województwa podlaskiego wynosi 987,2 ha. c Jezioro graniczne – na terytorium Polski 544,6 ha.

Źródło: w zakresie położenia i powierzchni – dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku – Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, w zakresie głębokości i objętości – dane według Atlasu Jezior Polski t. III pod red. J. Jańczaka, IMGW Bogucki Wydawnictwo Naukowe S.C. Poznań 1999.

Tablica 5. Temperatury powietrza

Wyszczególnienie	Stacje meteorologiczne	
	Białystok	Suwałki
Wzniesienie stacji nad poziom morza w m	148	184
Temperatury w °C:		
średnie ^a : 1971–2000	6,9	6,3
1991–2000	7,2	6,8
2001–2010	7,5	7,1
2010	6,8	6,2
2015	8,6	8,2
2017	7,9	7,5
2018	8,7	8,2
skrajne w latach 1971–2018: maksimum	35,5	35,2
minimum	-35,4	-30,6
amplitudy temperatur skrajnych w latach 1971–2018	70,9	65,8

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

Tablica 6. Średnie miesięczne^a temperatury powietrza

Stacje meteorologiczne Lata		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		w °C											
Białystok	1971–2000	-3,5	-2,7	1,0	6,8	12,8	15,7	17,2	16,5	11,9	7,0	1,8	-1,6
	1991–2000	-2,3	-1,6	1,4	7,7	12,7	16,2	17,7	17,0	12,0	7,1	1,4	-2,1
	2001–2010	-3,5	-2,5	1,4	7,8	13,1	15,8	19,2	17,7	12,5	7,3	3,0	-2,0
	2010	-10,2	-3,4	1,8	7,9	13,6	17,0	21,1	19,2	11,5	4,4	4,5	-6,3
	2015	0,0	-0,1	4,2	7,2	11,6	15,7	17,9	20,0	14,1	5,9	4,2	2,9
	2017	-4,6	-2,2	4,7	6,3	12,9	16,2	17,1	17,6	13,2	8,1	3,8	1,5
	2018	-1,4	-4,5	-1,2	11,7	16,7	18,0	19,8	19,2	14,6	8,4	3,0	-0,2
Suwałki	1971–2000	-4,0	-3,4	0,1	6,0	12,1	15,1	16,6	16,3	11,5	6,6	1,3	-2,2
	1991–2000	-2,7	-2,3	0,5	7,1	12,1	15,6	17,4	17,0	11,8	6,7	0,8	-2,6
	2001–2010	-3,9	-3,3	0,5	7,2	12,6	15,4	18,9	17,7	12,6	6,8	2,5	-2,3
	2010	-10,6	-4,0	0,6	7,4	13,3	16,2	21,0	19,0	11,4	4,3	3,7	-7,4
	2015	-0,7	-0,6	4,1	6,8	11,1	15,2	17,2	19,7	13,8	5,6	4,3	2,4
	2017	-4,5	-2,0	3,8	5,5	12,4	15,6	16,7	17,5	12,8	7,6	3,6	0,9
	2018	-2,0	-5,7	-2,0	10,6	16,8	17,6	19,9	18,7	14,4	8,0	2,4	-0,7

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich miesięcznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

Tablica 7. Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, uśłonecznienie i zachmurzenie

Wyszczególnienie	Stacje meteorologiczne	
	Białystok	Suwałki
Roczne sumy ^a opadów w mm:		
1971–2000	577	591
1991–2000	573	575
2001–2010	613	619
2010	851	729
2015	526	593
2017	935	856
2018	536	524
Średnia prędkość wiatru w m/s:		
2010	2,6	3,5
2015	2,4	3,5
2017	2,4	3,4
2018	2,2	3,1
Uśłonecznienie w h:		
2010	1734	1766
2015	1962	1697
2017	1557	1398
2018	2040	1975
Średnie zachmurzenie w oktantach ^b :		
2010	5,4	5,4
2015	5,1	5,1
2017	5,9	5,8
2018	5,0	5,0

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. b Stopień zachmurzenia nieba: od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami).

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

Tablica 8. Miesięczne sumy^a opadów atmosferycznych

Stacje meteorologiczne		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Lata		w milimetrach											
Białystok	1971–2000	29	24	31	39	52	72	85	62	57	46	40	39
	1991–2000	26	33	38	52	58	64	69	53	60	42	40	38
	2001–2010	39	31	31	25	75	64	84	87	53	47	42	36
	2010	33	29	30	33	110	109	124	126	115	25	81	36
	2015	45	3	41	29	103	26	63	5	34	36	81	61
	2017	13	45	51	78	101	116	83	108	123	113	48	55
	2018	27	15	23	41	31	22	145	26	66	40	21	78

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich miesięcznych z tych okresów.

Tablica 8. Miesięczne sumy^a opadów atmosferycznych (dok.)

Stacje meteorologiczne Lata		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		w milimetrach											
Suwałki	1971–2000	33	25	34	37	49	74	83	64	53	49	46	43
	1991–2000	32	32	41	45	45	60	73	57	51	45	48	45
	2001–2010	42	31	35	23	66	63	92	87	47	57	41	35
	2010	24	29	30	34	136	80	87	125	51	25	61	48
	2015	60	9	48	49	50	12	82	34	118	12	71	49
	2017	22	36	78	76	25	112	129	49	88	125	56	64
	2018	43	12	15	51	18	43	100	88	13	55	30	57

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich miesięcznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi i gleby. Kopaliny

Use and protection of land surface and soil. Minerals

Tablica 1/9/. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni województwa
Stan w dniu 1 stycznia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018		
	w hektarach				w odsetkach	na 1000 mieszkańców ^a w ha
Powierzchnia ogólna	2018702	2018702	2018702	2018702	100,0	1704,20
Użytki rolne	1219915	1214084	1218403 ^b	1218487 ^b	60,4 ^b	1028,65 ^b
w tym:						
grunty orne	772680	770162	762600	761506	37,7	642,87
sady	5535	4419	4921	4898	0,2	4,13
łąki trwałe	207115	207107	205152	205034	10,2	173,09
pastwiska trwałe	192837	192578	190230	190061	9,4	160,45
grunty:						
rolne zabudowane	32483	31089	35907	36061	1,8	30,44
pod stawami	1500	1740	1985	2007	0,1	1,69
pod rowami	7765	6991	7142	7141	0,4	6,03
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione ^c	639978	643803	638429	637884	31,6	538,50
lasy	624856	630047	631277	632106	31,3	533,63
grunty zadrzewione i zakrzewione	15122	13756	7152	5778	0,3	4,88
Grunty pod wodami powierzchniowymi	27570	27670	27892	27933	1,4	23,58
płynącymi	24415	25732	25926	25971	1,3	21,92
stojącymi	3155	1939	1966	1962	0,1	1,66
Grunty zabudowane i zurbanizowane	73139	75609	76195 ^d	76775 ^d	3,8 ^d	64,81 ^d
w tym:						
tereny:						
mieszkaniowe	7374	8054	8304	8441	0,4	7,13
przemysłowe	2445	2784	2861	2913	0,1	2,46
inne zabudowane	4052	4769	4876	4896	0,2	4,13
zurbanizowane niezabudowane	744	741	726	681	0,0	0,57
rekreacyjno-wypoczynkowe	1561	1429	1420	1430	0,1	1,21
tereny komunikacyjne:						
drogi	49175	50885	51000	51129	2,5	43,16
kolejowe	5421	5031	4995	4989	0,2	4,21
inne ^e	132	107	90	92	0,0	0,08
użytki kopalne	2236	1810	1685	1756	0,1	1,48
Użytki ekologiczne	1825	1920	1995	1970	0,1	1,66
Nie użytki	54457	53992	53969	53853	2,7	45,46
Tereny różne ^f	1818	1623	1819	1800	0,1	1,52

a Ludność według stanu w dniu 31 grudnia 2017 r. b łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, umowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. c Do 2016 r. łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych. d łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zreultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Tablica 2/10/. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni według powiatów w 2018 r.
Stan w dniu 1 stycznia

Wyszczególnienie	Ogółem	Użytki rolne ^a				Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Grunty pod wodami powierzchniowymi	Grunty zabudowane i zurbanizowane			Użytki ekologiczne	Nie-użytki	Tereny różne ^b
		razem	w tym					tereny		użytki kopalne			
			grunty orne	sady	łąki i pastwiska trwałe			osiedlowe ^c	komunikacyjne ^d				
w hektarach													
WOJEWÓDZ-TWO	2018702	1218487	761506	4898	395095	637884	27933	18361	56658	1756	1970	53853	1800
Powiaty													
Augustowski	165939	72227	39322	443	29224	78455	5785	728	3287	33	37	5375	12
Białostocki	297644	151757	84886	917	58157	121552	4083	3407	8942	357	20	7355	171
Bielski	138509	102030	60429	379	37768	29273	436	778	4570	142	9	736	535
Grajewski	96762	66169	35931	184	26670	22271	1697	860	2371	45	62	3270	17
Hajnowski	162353	64380	34631	121	23615	88606	1121	1195	4479	143	715	1682	32
Kolneński	94010	68743	41931	54	23699	21191	368	449	2324	59	65	808	3
Łomżyński	135459	97464	64631	307	28213	31008	1212	687	3668	113	65	1150	92
Moniecki	138179	83032	43934	299	34852	29556	1263	474	3132	25	-	20677	20
Sejneński	85517	41538	28465	121	11032	36796	3727	302	1548	-	-	1602	4
Siemiatycki	145946	86600	62252	211	20705	52342	1029	715	4287	148	61	733	31
Sokólski	205450	138713	87142	1149	44260	54391	456	917	5876	448	99	4050	500
Suwałski	130700	91936	65981	305	22188	23566	5984	561	3266	55	832	4235	265
Wysokomazowiecki	128891	98156	76233	299	17994	24038	438	747	3919	92	-	1481	20
Zambrowski	73312	47715	30600	59	14237	21986	141	498	2445	89	5	428	5
Miasta na prawach powiatu													
Białystok	10213	2858	1519	19	1124	1895	84	3769	1506	-	-	46	55
Łomża	3267	1825	879	24	842	23	33	976	338	-	-	47	25
Suwałki	6551	3344	2740	7	515	935	76	1298	700	7	-	178	13

a łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych. b Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego. c Mieszkaniowe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe. d łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Tablica 3/11/. Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne wyłączone na cele nieleśne^a

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w hektarach			
OGÓŁEM	60	87	135	154
Według rodzajów gruntów				
Grunty rolne	50	67	124	126
W tym użytki rolne	30	34	58	75
klasy bonitacyjne:				
I-III	11	7	14	17
IV	16	22	40	52
V-VI	3	5	4	6
Grunty leśne	10	20	11	28
Według kierunków wyłączenia				
Na tereny:				
osiedlowe	33	38	52	59
przemysłowe	13	15	35	26
komunikacyjne	–	1	4	5
Pod użytki kopalne	8	20	18	27
Na inne cele	6	13	27	36

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; w zakresie gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 4/12/. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz zreakultuwowane i zagospodarowane

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w hektarach			
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	2855	2632	2658	2713
zdewastowane	2746	2528	2573	2626
zdegradowane	109	104	85	87
Grunty zreakultuwowane (w ciągu roku)	31	89	51	45
w tym na cele: rolnicze	9	68	47	39
leśne	20	6	4	5
Grunty zagospodarowane (w ciągu roku)	6	40	23	24
w tym na cele: rolnicze	6	25	19	20
leśne	–	4	3	4

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Tablica 5/13/. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji według powiatów w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Grunty zdewastowane	Grunty zdegradowane
	w hektarach		
WOJEWÓDZTWO	2713	2626	87
Powiaty			
Augustowski	70	70	-
Białostocki	300	300	-
Bielski	314	314	-
Grajewski	110	110	-
Hajnowski	276	259	17
Kolneński	84	84	-
Łomżyński	177	177	-
Moniecki	53	53	-
Sejneński	14	14	-
Siemiatycki	179	179	-
Sokółski	507	507	-
Suwański	346	344	2
Wysokomazowiecki	91	91	-
Zambrowski	126	126	-
Miasto na prawach powiatu			
Suwałki	68	-	68

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Tablica 6/14/. Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych według powiatów
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Grunty orne				Łąki i pastwiska		
		razem	w tym		razem	w tym		
			zdrenowane	nawadniane		zdrenowane	nawadniane	
w hektarach								
WOJEWÓDZTWO	2010	350508	185169	181424	90	165339	29670	61124
	2015	350478	185253	181508	89	165225	29679	61086
	2016	350369	185120	181361	89	165249	29679	61081
	2017	350369	185120	181361	89	165249	29679	61081
Powiaty								
Augustowski		28559	11638	11594	-	16921	2427	6461
Białostocki ^a		54215	25897	25553	-	28318	6107	10035
Bielski		40690	24041	22993	1	16649	3871	5518
Grajewski		16104	5651	5472	-	10453	700	5326
Hajnowski		22701	12104	11624	-	10597	2424	3024
Kolneński		11447	871	682	55	10576	546	7257
Łomżyński ^a		15009	6208	5675	21	8801	1209	3430
Moniecki		13949	2811	2731	12	11138	1247	4801

a łącznie z miastem na prawach powiatu.

Tablica 6/14/. Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych według powiatów (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Grunty orne			Łąki i pastwiska		
		razem	w tym		razem	w tym	
			zdrenowane	nawadniane		zdrenowane	nawadniane
w hektarach							
Powiaty (dok.)							
Sejneński	8091	2990	2990	–	5101	606	347
Siemiatycki	25164	17324	17193	–	7840	2273	2045
Sokólski	19700	2425	2387	–	17275	3116	5421
Suwalski ^a	13132	9132	8932	–	4000	1013	99
Wysokomazowiecki	53261	44840	44495	–	8421	2745	1695
Zambrowski	28347	19188	19040	–	9159	1395	5622

a łącznie z miastem na prawach powiatu.

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku – Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Tablica 7/15/. Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w gospodarstwach rolnych w przeliczeniu na czysty składnik

Wyszczególnienie	2009/10 ^a	2014/15	2016/17	2017/18	
				ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W tonach					
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	112402	93835	116617	133017	131149
azotowe	64738	54177	63420	71479	70494
fosforowe	24148	17430	21853	24605	24264
potasowe	23517	22228	31344	36933	36391
Nawozy wapniowe ^c	15252	21606	37838	22920	22056
Na 1 ha użytków rolnych w kg					
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	105,0	88,7	109,6	124,0	123,8
azotowe	60,5	51,2	59,6	66,6	66,5
fosforowe	22,5	16,5	20,5	22,9	22,9
potasowe	22,0	21,0	29,5	34,4	34,3
Nawozy wapniowe ^c	14,2	20,4	35,6	21,4	20,8

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

Tablica 8/16/. Zasobność gleb w przyswajalne makroelementy w latach 2015–2018

Wyszczególnienie	Liczba przebadanych próbek w szt.	Bardzo niska	Niska	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka
		w % badanych próbek				
Fosfor	43824	13	28	25	16	18
Potas	43824	27	33	25	8	7
Magnez	43824	13	17	27	20	23

Źródło: dane Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej.

Tablica 9/17/. Pożary^a upraw rolnych, łąk, rzysk i nieużytków

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Liczba pożarów:				
upraw rolnych, łąk, rzysk	68	317	54	93
nieużytków	234	632	128	262
Powierzchnia – w ha – objęta pożarami:				
upraw rolnych, łąk, rzysk	41	230	21	46
nieużytków	130	491	23	75

a Powstałe w wyniku wypalania pozostałości roślinnych.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

**Tablica 10/18/. Powierzchnia, zasoby i eksploatacja złóż torfów w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Wyszczególnienie	Zasoby				Trwałe użytki zielone		Inne użytki rolne		Nieuzyci rolnicze	
	ogółem		w tym eksploatowane		razem	w tym eksploatowane	razem	w tym eksploatowane	razem	w tym eksploatowane
	udokumentowane w ha	szacunkowe w mln m ³	w ha	w mln m ³						
WOJEWÓDZTWO	187148	2587,4	1553	15,8	135458	1218	16946	273	34744	62
Powiaty										
Augustowski	25628	378,1	–	–	15228	–	5011	–	5389	–
Białostocki	23134	290,1	–	–	23071	–	–	–	63	–
Bielski	9328	116,5	–	–	9323	–	–	–	5	–
Grajewski	22239	283,4	607	6,8	18442	504	1340	76	2457	27
Hajnowski	7055	75,2	–	–	7055	–	–	–	–	–
Kolneński	8661	73,9	367	3,3	8357	305	189	40	115	22
Łomżyński	5570	68,5	232	1,4	4027	196	1136	35	407	1
Moniecki	39546	501,6	118	1,0	13208	34	6327	72	20011	12
Sejneński	5280	114,7	–	–	3377	–	–	–	1903	–
Siemiatycki	3349	35,2	–	–	3339	–	–	–	10	–
Sokólski	18661	232,5	–	–	17062	–	–	–	1599	–
Suwalski	8002	156,1	–	–	3592	–	1658	–	2752	–
Wysokomazowiecki	2295	23,8	50	0,9	1740	50	540	–	15	–
Zambrowski	8290	227,9	179	2,4	7527	129	745	50	18	–
Miasto na prawach powiatu										
Białystok	110	0,9	–	–	110	–	–	–	–	–

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

Resources, consumption, pollution and water protection

Tablica 1/19/. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w hektometrach sześciennych			
Ogółem	668,0	687,7	687,3	689,6
z utworów geologicznych:				
czwartorzędowych	649,7	669,4	669,0	671,3
trzeciorzędowych	17,9	17,9	17,9	17,9
kredowych	0,3	0,3	0,3	0,3
starszych	0,1	0,1	0,1	0,1
Przyrost zasobów w stosunku do poprzedniego roku	2,8	4,6	-0,9	2,3

Źródło: dane Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego.

Tablica 2/20/. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	w hektometrach sześciennych				w odsetkach			
Ogółem	92,9	100,5	96,8	101,9	100,0	100,0	100,0	100,0
na cele:								
Produkcyjne ^a	12,7	12,7	12,4	12,9	13,7	12,6	12,8	12,6
w tym wody: powierzchniowe	1,1	0,4	0,8	0,7	1,2	0,4	0,8	0,7
podziemne	11,6	12,3	11,6	12,2	12,5	12,3	12,0	11,9
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	21,2	26,0	23,3	23,6	22,8	25,9	24,0	23,1
Eksploatacji sieci wodociągowej ^b	59,0	61,8	61,2	65,5	63,5	61,5	63,2	64,2
wody: powierzchniowe	8,4	8,1	8,3	9,0	9,1	8,1	8,6	8,8
podziemne	50,5	53,6	52,9	56,5	54,4	53,4	54,6	55,4

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

Tablica 5/23/. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w miastach w 2018 r.

Miasta	Ogółem	Na cele							na 1 mieszkańca w m ³
		razem	przemysłowe ^a			eksploatacji sieci wodociągowej ^b			
			z liczby razem				razem	w tym gospodarstwa domowe	
			do produkcji		z zakupu				
z ujęć własnych zakładu ^c	z sieci wodociągo- wej	w dekametrach sześciennych							
Ogółem	41079,9	11835,0	10355,0	72,0	1174,0	29244,9	21926,7	30,5	
w tym o decydującym zużyciu wody:									
Białystok	14606,0	1362,0	1174,0	7,0	112,0	13244	10102	34,0	
Suwałki	4193,1	1605,0	1356,0	16,0	51,0	2588,1	1970,7	28,2	
Wysokie Mazowieckie	3745,1	2584,0	2438,0	-	880,0	1161,1	315,6	33,5	
Łomża	3721,9	1467,0	1387,0	1,0	1,0	2254,9	1734,1	27,5	
Grajewo	1737,7	1025,0	970,0	-	15,0	712,7	550,6	25,1	
Bielsk Podlaski	1249,3	412,0	374,0	-	-	837,3	679,0	26,8	
Augustów	1237,5	120,0	14,0	42,0	69,0	1117,5	776,7	25,7	
Zambrów	1222,3	432,0	417,0	-	-	790,3	657,9	29,7	
Siemiatycze	1201,9	654,0	531,0	2,0	4,0	547,9	448,6	30,9	
Sokółka	1116,8	161,0	139,0	-	1,0	955,8	503,9	27,7	
Hajnówka	1039,7	274,0	186,0	-	-	765,7	586,5	28,3	
Mońki	785,2	381,0	354,0	-	32,0	404,2	254,7	25,4	
Kolno	765,0	463,0	435,0	-	-	302,0	256,8	25,0	
Łapy	537,9	111,0	69,0	-	1,0	426,9	338,9	21,7	

a Poza rolnictwem i leśnictwem. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych. c Włącznie z zakupem wody od innych jednostek.

Tablica 6/24/. Zużycie wody w zakładach przemysłowych i ich wyposażenie w zamknięte obiegi wody

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Zużycie wody na cele produkcyjne w hm ³	11,0	11,5	11,6	12,4
w tym w obiegach zamkniętych w %	9,5	11,9	8,4	5,4
Zakłady wyposażone w obiegi zamknięte:				
według wskaźnika ujęcia w obiegi zużywanej wody:				
10,0% i mniej	25	24	24	23
10,1–50,0	7	6	6	8
50,1–90,0	4	-	1	-
90,1–99,0	-	1	-	-
99,1% i więcej	-	1	1	-
w % zakładów ogółem ^a	56,9	41,0	39,5	41,3

a Zużywających wodę do produkcji.

Tablica 7/25/. Gospodarowanie wodą w zakładach przemysłowych według sekcji i działów

Wyszczególnienie	Przychód wody						Rozchód wody			
	ogółem	z ujęć własnych			z zakupu	zużycie na potrzeby własne			sprzedaż	
		razem	powierzchniowych	podziemnych		razem	w tym do produkcji			
							razem	w tym z sieci wodociągowej		
w hektometrach sześciennych										
Ogółem	2010	13,4	12,7	1,1	11,6	0,7	12,8	11,0	0,5	0,5
	2015	13,3	12,7	0,4	12,3	0,6	13,0	11,5	0,2	0,3
	2017	13,9	12,4	0,8	11,6	1,5	13,6	11,9	0,4	0,3
	2018	14,3	12,9	0,7	12,2	1,4	13,9	12,4	0,3	0,3
Górnictwo i wydobywanie		0,3	0,3	–	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0	–
Przetwórstwo przemysłowe		12,7	11,4	0,7	10,7	1,3	12,4	11,4	0,3	0,3
w tym:										
produkcja artykułów spożywczych		10,3	9,1	0,7	8,4	1,2	10,2	9,5	0,2	0,1
produkcja napojów		0,7	0,7	–	0,7	0,0	0,7	0,7	0,0	0,0
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		0,3	0,3	–	0,3	0,0	0,3	0,3	–	0,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		0,6	0,6	–	0,6	0,1	0,6	0,6	0,0	0,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		0,3	0,3	–	0,3	0,1	0,3	–	–	0,0
Pozostałe sekcje		0,3	0,3	–	0,3	0,0	0,3	0,2	0,0	0,0

Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napętniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha		Pobór wody					
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a	napętnianych stawów rybnych ^b	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych ^c		do napętniania i uzupełniania stawów rybnych		
				w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³	
WOJEWÓDZTWO	2010	11821	1471	21224	1062	0,1	20162	13,7
	2015	11755	1535	26175	1410	0,1	24765	16,1
	2017	13564	1525	23413	1030	0,1	22383	14,7
	2018	14059	1523	23750	1249	0,1	22501	14,8
miasta		27	–	2	2	0,0	–	–
wieś		14032	1523	23748	1247	0,1	22501	14,8
POWIAT AUGUSTOWSKI		920	–	64	64	0,1	–	–
Gmina miejska								
Augustów		27	–	2	2	0,1	–	–
Gmina miejsko-wiejska								
Lipsk		90	–	6	6	0,1	–	–

a, b Obiekty o powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków.

Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha		Pobór wody				
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a	napełnianych stawów rybnych ^b	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych ^c		do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	
				w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³
POWIAT AUGUSTOWSKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Augustów	173	-	12	12	0,1	-	-
Bargłów Kościelny	193	-	13	13	0,1	-	-
Nowinka	212	-	15	15	0,1	-	-
Płaska	54	-	4	4	0,1	-	-
Sztabin	171	-	12	12	0,1	-	-
POWIAT BIAŁOSTOCKI	3225	482	5740	225	0,1	5515	11,4
Gminy miejsko-wiejskie							
Choroszcz	120	-	9	9	0,1	-	-
Łapy	50	-	4	4	0,1	-	-
Michałowo	347	47	533	23	0,1	510	10,9
Supraśl	106	142	2235	7	0,1	2228	15,7
Suraż	92	-	6	6	0,1	-	-
Tykocin	1013	-	71	71	0,1	-	-
Zabłudów	152	-	10	10	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Dobrzyniewo Duże	950	-	67	67	0,1	-	-
Gródek	50	76	614	4	0,1	610	8,0
Juchnowiec Kościelny	101	-	7	7	0,1	-	-
Poświętne	196	186	1946	14	0,1	1932	10,4
Turośń Kościelna	-	31	235	-	-	235	7,6
Zawady	48	-	3	3	0,1	-	-
POWIAT BIELSKI	2227	37	445	160	0,1	285	7,7
Gminy wiejskie							
Bielsk Podlaski	720	-	53	53	0,1	-	-
Boćki	560	37	324	39	0,1	285	7,7
Brańsk	450	-	32	32	0,1	-	-
Orla	246	-	18	18	0,1	-	-
Rudka	208	-	15	15	0,1	-	-
Wyszki	43	-	3	3	0,1	-	-

a, b Obiekty o powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków.

Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha		Pobór wody				
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a	napełnianych stawów rybnych ^b	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych ^c		do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	
				w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³
POWIAT GRAJEWSKI	880	65	801	61	0,1	740	11,4
Gmina miejsko-wiejska							
Rajgród	465	65	771	31	0,1	740	11,4
Gminy wiejskie							
Grajewo	355	-	25	25	0,1	-	-
Wąsosz	60	-	5	5	0,1	-	-
POWIAT HAJNOWSKI	468	-	30	30	0,1	-	-
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczele	132	-	9	9	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Czyże	58	-	4	4	0,1	-	-
Dubicze Cerkiewne	90	-	6	6	0,1	-	-
Narew	119	-	6	6	0,1	-	-
Narewka	69	-	5	5	0,1	-	-
POWIAT KOLNEŃSKI	2605	-	186	186	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Kolno	635	-	44	44	0,1	-	-
Mały Płock	90	-	5	5	0,1	-	-
Turośl	1880	-	137	137	0,1	-	-
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	1200	51	819	162	0,1	657	12,9
Gmina miejsko-wiejska							
Nowogród	265	-	37	37	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Łomża	880	-	115	115	0,1	-	-
Piątnica	55	-	10	10	0,2	-	-
Przytuły	-	51	657	-	-	657	12,9
POWIAT MONIECKI	827	764	12785	58	0,1	12727	16,7
Gminy miejsko-wiejskie							
Knyszyn	118	569	8145	8	0,1	8137	14,3
Mońki	60	-	4	4	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Jasionówka	94	-	7	7	0,1	-	-
Jaświły	48	-	3	3	0,1	-	-
Krypno	480	195	4624	34	0,1	4590	23,5
Trzcianne	27	-	2	2	0,1	-	-

a, b Obiekty o powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków.

Tablica 8/26/. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napętniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha		Pobór wody				
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a	napętnianych stawów rybnych ^b	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych ^c		do napętniania i uzupełniania stawów rybnych	
				w dam ³		w dam ³	na 1 ha w dam ³
POWIAT SEJNEŃSKI	62	-	4	4	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Giby	20	-	1	1	0,1	-	-
Krasnopol	22	-	2	2	0,1	-	-
Sejny	20	-	1	1	0,1	-	-
POWIAT SIEMIATYCKI	250	-	18	18	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Milejczyce	152	-	11	11	0,1	-	-
Nurzec-Stacja	98	-	7	7	0,1	-	-
POWIAT SOKÓLSKI	1395	-	281	281	0,2	-	-
Gminy miejsko-wiejskie							
Sokółka	306	-	22	22	0,1	-	-
Suchowola	480	-	32	32	0,1	-	-
Gminy wiejskie							
Janów	368	-	180	180	0,5	-	-
Korycin	28	-	2	2	0,1	-	-
Szudziałowo	213	-	45	45	0,2	-	-
POWIAT ZAMBROWSKI	-	124	2577	-	-	2577	20,8
Gmina wiejska							
Zambrów	-	124	2577	-	-	2577	20,8

a, b Obiekty o powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków.

Tablica 9/27/. Miasta i ludność w miastach wyposażonych w sieć wodociągową i kanalizacyjną
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie		Ogółem	Z liczby ogółem – miasta wyposażone w sieć	
			wodociągową	kanalizacyjną
Miasta	2010	39	39	39
	2015	40	40	40
	2017	40	40	40
	2018	40	40	40
Ludność w miastach:				
w tysiącach	2010	724,8	724,8	724,8
	2015	719,9	719,9	719,9
	2017	719,2	719,2	719,2
	2018	718,3	718,3	718,3
w % ogółu ludności miast	2010	100,0	100,0	100,0
	2015	100,0	100,0	100,0
	2017	100,0	100,0	100,0
	2018	100,0	100,0	100,0

Tablica 10/28/. Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej według powiatów
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie		Ogółem	Z liczby ogółem – ludność korzystająca z sieci			
			wodociągowej	kanalizacyjnej	wodociągowej	kanalizacyjnej
		w tysiącach			w % ogółu ludności miast	
WOJEWÓDZTWO	2010	724,8	695,3	645,3	95,9	89,1
	2015	719,9	695,9	657,4	96,7	91,3
	2017	719,2	695,4	658,4	96,7	91,6
	2018	718,3	694,8	658,4	96,7	91,7
Powiat augustowski						
	Augustów	30,2	28,0	27,4	92,7	90,6
	Lipsk	2,4	2,2	1,9	94,9	81,1
Powiat białostocki						
	Choroszcz	5,9	5,3	4,6	91,1	78,2
	Czarna Białostocka	9,3	9,2	7,6	98,0	81,2
	Łapy	15,6	15,4	14,6	98,7	93,6
	Michałowo	3,0	3,0	3,0	99,6	99,6
	Supraśl	4,6	4,5	4,3	97,9	93,6
	Suraż	1,0	1,0	0,7	100,0	73,3
	Tykocin	2,0	2,0	1,3	99,9	67,9
	Wasilków	11,4	11,4	11,0	99,9	96,2
	Zabłudów	2,5	2,0	1,9	82,3	76,6
Powiat bielski						
	Bielsk Podlaski	25,4	24,4	20,6	96,3	81,3
	Brańsk	3,8	3,8	3,5	99,5	91,8
Powiat grajewski						
	Grajewo	21,9	21,4	18,7	97,5	85,0
	Rajgród	1,6	1,2	1,1	74,1	72,2
	Szczuczyn	3,4	3,1	1,4	92,5	42,0
Powiat hajnowski						
	Hajnówka	20,7	20,0	18,1	96,8	87,3
	Kleszczele	1,3	1,2	0,8	97,2	63,6
Powiat kolneński						
	Kolno	10,3	10,3	9,0	99,9	87,6
	Stawiski	2,2	1,9	1,9	88,3	86,4
Powiat łomżyński						
	Jedwabne	1,6	1,3	1,2	80,3	70,7
	Nowogród	2,2	2,0	1,8	93,4	83,6
Powiat moniecki						
	Goniądz	1,8	1,7	1,4	91,6	75,0
	Knyszyn	2,8	2,7	2,4	99,5	88,8
	Mońki	10,0	9,6	9,1	95,5	90,6
Powiat sejneński						
	Sejny	5,3	5,3	4,0	98,7	75,1

Tablica 10/28/. Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej według powiatów (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Z liczby ogółem – ludność korzystająca z sieci			
		wodociągowej	kanalizacyjnej	wodociągowej	kanalizacyjnej
	w tysiącach		w % ogółu ludności miast		
Powiat siemiatycki					
Drohiczyn	14,5	13,7	12,0	94,2	83,0
Siemiatycze	2,0	1,8	1,3	93,1	63,5
Powiat sokólski					
Dąbrowa Białostocka	5,6	5,4	4,8	96,8	85,9
Krynki	2,4	2,1	1,7	85,5	68,5
Sokółka	18,2	17,7	15,3	97,2	83,9
Suchowola	2,2	2,1	1,7	97,9	80,0
Powiat wysokomazowiecki					
Ciechanowiec	4,6	4,0	3,0	87,0	64,7
Czyżew	2,6	2,5	2,1	94,3	78,7
Szepietowo	2,2	1,9	1,6	89,3	72,9
Wysokie Mazowieckie	9,4	9,2	9,0	97,8	95,8
Powiat zambrowski					
Zambrów	22,2	21,8	20,7	98,3	93,4
Miasta na prawach powiatu					
Białystok	297,5	290,0	286,5	97,5	96,3
Łomża	63,0	61,3	59,3	97,3	94,2
Suwałki	69,8	67,3	66,1	96,4	94,7

Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin

Wyszczególnienie		Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
		wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dm ³	na 1 mieszkańca w m ³
		stan w dniu 31 XII						
WOJEWÓDZTWO	2010	12321,5	2556,9	179019	74479	131	37020,1	30,7
	2015	13443,3	3436,2	193513	89956	97	40154,2	33,7
	2017	13544,0	3553,3	197128	93960	96	39423,8	33,3
	2018	13703,5	3615,5	197840	95401	96	41733,5	35,3
miasta		2030,9	1855,2	75376	65625	56	21926,7	30,5
wieś		11672,6	1760,3	122464	29776	40	19806,8	42,7
POWIAT AUGUSTOWSKI		1055,3	260,4	10565	5377	5	2215,6	37,9
miasta		98,9	100,1	4353	4152	1	830,9	25,5
wieś		956,4	160,3	6212	1225	4	1384,7	53,5
Gmina miejska								
Augustów		83,3	90,3	3944	3882	1	776,7	25,7

a łącznie z kolektorami.

Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT AUGUSTOWSKI (dok.)							
Gmina miejsko-wiejska							
Lipsk	143,5	9,8	921	270	–	132,1	25,3
miasto	15,6	9,8	409	270	–	54,2	22,9
wieś	127,9	–	512	–	–	77,9	27,3
Gminy wiejskie							
Augustów	225,9	43,2	1482	239	–	453,8	66,8
Bargłów Kościelny	224,1	9,4	1211	148	4	432,1	77,2
Nowinka	113,1	99,8	912	567	–	78,4	26,9
Płaska	73,9	–	998	–	–	56,9	21,9
Sztabin	191,5	7,9	1097	271	–	285,6	56,0
POWIAT BIAŁOSTOCKI	1673,9	840,7	34166	20215	14	4699,4	31,8
miasta	257,8	255,2	9441	8498	6	1643,0	29,7
wieś	1416,1	585,5	24725	11717	8	3056,4	33,1
Gminy miejsko-wiejskie							
Choroszcz	169,1	58,2	3210	1407	4	451,1	30,0
miasto	36,0	31,1	886	719	4	176,6	30,2
wieś	133,1	27,1	2324	688	–	274,5	29,8
Czarna Białostocka	97,5	57,2	1819	1267	–	268,2	23,4
miasto	40,4	44,3	1189	1037	–	223,7	23,9
wieś	57,1	12,9	630	230	–	44,5	21,2
Łapy	117,2	122,0	4367	3456	–	577,4	26,3
miasto	51,0	60,0	2360	2250	–	338,9	21,7
wieś	66,2	62,0	2007	1206	–	238,5	37,5
Michałow	199,5	41,8	2390	877	–	238,8	35,8
miasto	29,2	18,6	662	662	–	153,1	50,0
wieś	170,3	23,2	1728	215	–	85,7	23,8
Supraśl	100,0	100,3	3953	3679	–	392,2	25,9
miasto	32,3	26,1	1094	1052	–	122,9	26,6
wieś	67,7	74,2	2859	2627	–	269,3	25,6
Suraz	38,9	16,0	714	275	–	116,0	59,1
miasto	12,2	16,0	336	275	–	49,7	50,5
wieś	26,7	–	378	–	–	66,3	67,8
Tykocin	103,7	10,9	1377	275	2	406,5	65,0
miasto	9,9	9,9	459	267	2	108,0	54,5
wieś	93,8	1,0	918	8	–	298,5	69,8

a łącznie z kolektorami.

Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)							
Gminy miejsko-wiejskie (dok.)							
Wasilków	72,3	74,1	3263	3116	–	528,4	31,6
miasto	28,7	34,1	1928	1746	–	369,5	32,7
wieś	43,6	40,0	1335	1370	–	158,9	29,3
Zabłudów	160,2	19,6	1914	547	4	283,4	30,7
miasto	18,1	15,1	527	490	–	100,6	40,6
wieś	142,1	4,5	1387	57	4	182,8	27,0
Gminy wiejskie							
Dobrzyniewo Duże	135,9	68,6	2688	1244	–	285,7	31,0
Gródek	57,6	26,9	1242	690	4	98,9	18,8
Juchnowiec Kościelny	189,7	122,5	3971	2394	–	552,4	34,1
Poświętne	77,8	66,3	908	451	–	210,6	61,1
Turośń Kościelna	122,6	56,3	1960	537	–	235,6	37,7
Zawady	31,9	–	390	–	–	54,2	19,7
POWIAT BIELSKI	776,0	206,7	14828	5565	4	1934,0	35,1
miasta	112,9	110,3	5012	3840	–	791,6	27,1
wieś	663,1	96,4	9816	1725	4	1142,4	44,2
Gminy miejskie							
Bielsk Podlaski	93,7	90,2	4152	3010	–	679,0	26,7
Brańsk	19,2	20,1	860	830	–	112,6	29,8
Gminy wiejskie							
Bielsk Podlaski	192,3	29,6	3345	521	–	238,0	35,5
Boćki	134,8	10,3	1413	295	–	188,8	43,7
Brańsk	136,0	2,2	1670	43	–	374,0	64,8
Orla	42,1	10,2	1560	316	1	75,9	27,6
Rudka	30,0	33,9	464	438	–	51,2	27,3
Wyszki	127,9	10,2	1364	112	3	214,5	48,4
POWIAT GRAJEWSKI	642,1	110,1	7131	3094	7	1589,3	33,4
miasta	95,6	70,6	2810	2254	6	694,8	25,8
wieś	546,5	39,5	4321	840	1	894,5	43,3
Gmina miejska							
Grajewo	51,2	48,0	2023	1675	6	550,6	25,1

a łącznie z kolektorami.

Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT GRAJEWSKI (dok.)							
Gminy miejsko-wiejskie							
Rajgród	134,1	12,6	962	416	–	181,0	34,5
miasto	31,1	12,0	392	390	–	61,0	39,0
wieś	103,0	0,6	570	26	–	120,0	32,7
Szczuczyn	84,4	11,3	995	194	1	229,6	37,6
miasto	13,3	10,6	395	189	–	83,2	24,4
wieś	71,1	0,7	600	5	1	146,4	54,1
Gminy wiejskie							
Grajewo	203,9	1,0	1266	1	–	281,8	48,4
Radziłów	102,4	26,0	1109	438	–	224,6	47,0
Wąsosz	66,1	11,2	776	370	–	121,7	33,2
POWIAT HAJNOWSKI	739,6	296,3	14731	7765	5	1133,1	26,1
miasta	102,5	93,2	4690	3872	3	609,3	27,6
wieś	637,1	203,1	10041	3893	2	523,8	24,5
Gmina miejska							
Hajnówka	88,7	80,9	4186	3624	3	586,5	28,2
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczele	59,7	16,5	1275	289	–	50,1	19,9
miasto	13,8	12,3	504	248	–	22,8	18,0
wieś	45,9	4,2	771	41	–	27,3	21,9
Gminy wiejskie							
Białowieża	30,5	39,2	972	757	–	57,5	25,7
Czeremcha	73,5	31,7	1225	580	2	58,0	18,2
Czyże	69,4	9,1	944	137	–	60,3	30,0
Dubicze Cerkiewne	71,8	15,4	935	216	–	46,8	30,2
Hajnówka	104,6	21,7	1549	682	–	69,8	17,9
Narew	120,1	19,8	1643	402	–	114,8	32,4
Narewka	121,3	62,0	2002	1078	–	89,3	24,2
POWIAT KOLNEŃSKI	612,1	60,5	6231	1710	6	1123,4	29,1
miasta	38,9	47,1	1601	1426	5	298,9	23,9
wieś	573,2	13,4	4630	284	1	824,5	31,7
Gmina miejska							
Kolno	27,4	37,1	1211	1038	1	256,8	24,9

a łącznie z kolektorami.

Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT KOLNEŃSKI (dok.)							
Gmina miejsko-wiejska							
Stawiski	96,0	10,0	1144	388	4	233,1	37,9
miasto	11,5	10,0	390	388	4	42,1	19,2
wieś	84,5	–	754	–	–	191,0	48,2
Gminy wiejskie							
Grabowo	82,7	5,6	674	85	–	138,8	39,5
Kolno	216,6	–	1801	–	1	272,3	31,6
Mały Płock	103,2	1,2	947	28	–	133,5	27,7
Turośl							
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	920,3	89,0	12525	2431	2	1778,4	34,9
miasta	29,3	14,6	866	474	1	96,0	25,5
wieś	891,0	74,4	11659	1957	1	1682,4	35,6
Gminy miejsko-wiejskie							
Jedwabne	80,2	8,1	770	332	1	90,4	17,0
miasto	15,1	8,1	370	332	1	24,5	15,2
wieś	65,1	–	400	–	–	65,9	17,8
Nowogród	56,3	6,5	1102	142	–	176,8	43,9
miasto	14,2	6,5	496	142	–	71,5	33,2
wieś	42,1	–	606	–	–	105,3	56,1
Gminy wiejskie							
Łomża	153,3	24,5	3353	683	–	434,1	39,4
Miastkowo	89,6	–	1024	–	–	181,6	42,8
Piątnica	163,7	29,4	2676	694	–	335,7	31,4
Przytuły	60,9	–	463	–	–	80,0	37,4
Śniadowo	128,8	6,0	1365	246	1	290,0	54,2
Wizna	72,3	14,5	937	334	–	106,8	26,3
Zbójna	115,2	–	835	–	–	83,0	20,0
POWIAT MONIECKI	744,9	186,1	8121	3576	11	1505,0	36,8
miasta	63,6	77,6	2218	1896	6	437,2	29,9
wieś	681,3	108,5	5903	1680	5	1067,8	40,7

a łącznie z kolektorami.

Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT MONIECKI (dok.)							
Gminy miejsko-wiejskie							
Goniądz	70,3	18,2	1144	420	4	224,2	45,4
miasto	12,0	15,8	490	418	2	100,5	55,2
wieś	58,3	2,4	654	2	2	123,7	39,7
Knyszyn	74,9	20,9	1240	768	7	157,0	33,0
miasto	16,2	20,1	781	740	4	82,0	29,7
wieś	58,7	0,8	459	28	3	75,0	37,6
Mońki	176,6	41,7	1854	738	-	440,7	29,4
miasto	35,4	41,7	947	738	-	254,7	25,3
wieś	141,2	-	907	-	-	186,0	37,6
Gminy wiejskie							
Jasionówka	91,3	4,9	648	191	-	87,3	31,2
Jaświły	144,4	32,0	1226	449	-	236,4	47,3
Krypno	101,1	45,2	1028	622	-	227,5	56,5
Trzcianne	86,3	23,2	981	388	-	131,9	30,4
POWIAT SEJNEŃSKI	520,0	27,6	3843	791	9	797,4	39,5
miasta	14,0	11,4	717	457	6	130,7	24,1
wieś	506,0	16,2	3126	334	3	666,7	45,2
Gmina miejska							
Sejny	14,0	11,4	717	457	6	130,7	24,1
Gminy wiejskie							
Giby	68,3	-	640	-	-	140,0	51,2
Krasnopol	90,7	-	542	-	3	63,2	16,5
Puńsk	172,5	16,2	1040	334	-	303,8	72,8
Sejny	174,5	-	904	-	-	159,7	39,8
POWIAT SIEMIATYCKI	861,0	136,8	11500	3209	3	1783,0	39,7
miasta	78,6	81,2	2664	2153	-	519,6	31,4
wieś	782,4	55,6	8836	1056	3	1263,4	44,5
Gmina miejska							
Siemiatycze	54,2	62,5	2016	1735	-	448,6	30,9
Gmina miejsko-wiejska							
Drohiczyn	139,9	19,5	1867	423	-	383,7	60,4
miasto	24,4	18,7	648	418	-	71,0	35,4
wieś	115,5	0,8	1219	5	-	312,7	72,0

a łącznie z kolektorami.

Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Dziadkowice	80,2	10,4	686	161	–	146,5	52,8
Grodzisk	113,3	8,2	1178	213	–	225,1	53,1
Mielnik	75,0	17,7	1149	326	2	66,9	27,9
Milejczyce	83,9	–	813	–	–	59,9	33,4
Nurzec-Stacja	95,9	10,2	1263	260	1	68,2	17,5
Perlejewo	92,9	–	838	–	–	189,6	66,9
Siemiatycze	125,7	8,3	1690	91	–	194,5	31,9
POWIAT SOKÓLSKI	1474,3	192,7	14285	5121	6	2001,7	29,5
miasta	150,2	128,3	4582	3853	6	808,9	28,4
wieś	1324,1	64,4	9703	1268	–	1192,8	30,3
Gminy miejsko-wiejskie							
Dąbrowa Białostocka	255,7	24,6	2191	698	–	365,2	31,6
miasto	24,1	22,8	745	673	–	158,0	28,2
wieś	231,6	1,8	1446	25	–	207,2	34,7
Krynki	92,3	20,7	1045	464	–	79,0	25,5
miasto	22,8	20,7	594	464	–	57,0	23,6
wieś	69,5	–	451	–	–	22,0	31,8
Sokółka	199,8	59,7	3975	2154	6	578,3	22,5
miasto	64,3	57,8	2538	2112	6	503,9	27,6
wieś	135,5	1,9	1437	42	–	74,4	10,0
Suchowola	240,2	31,7	1966	669	–	304,0	44,1
miasto	39,0	27,0	705	604	–	90,0	41,2
wieś	201,2	4,7	1261	65	–	214,0	45,4
Gminy wiejskie							
Janów	110,6	8,2	932	209	–	185,9	44,9
Korycin	117,4	7,7	820	141	–	146,3	45,1
Kuźnica	128,3	14,8	986	341	–	94,2	23,4
Nowy Dwór	110,1	11,0	727	156	–	101,1	37,7
Sidra	133,5	9,9	900	172	–	84,8	24,2
Szudziałowo	86,4	4,4	743	117	–	62,9	21,4

a łącznie z kolektorami.

Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT SUWAŃSKI	1270,2	256,4	8337	2504	3	1637,2	45,7
wieś	1270,2	256,4	8337	2504	3	1637,2	45,7
Gminy wiejskie							
Bakalarzewo	124,3	57,6	615	235	–	141,0	45,4
Filipów	144,4	18,6	1029	343	1	188,3	43,1
Jeleniewo	154,2	30,8	853	170	–	164,1	51,8
Przerośl	115,7	10,0	615	122	–	136,0	46,1
Raczkі	160,0	18,2	1129	502	–	268,0	44,9
Rutka-Tartak	81,1	10,8	559	143	–	117,5	49,7
Suwałki	244,7	88,8	2020	738	–	243,4	31,9
Szypłiszki	102,9	10,3	981	136	–	246,9	63,0
Wiżajny	142,9	11,3	536	115	2	132,0	55,2
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	1042,1	126,5	13608	3648	9	3689,7	64,3
miasta	98,9	82,3	3840	3072	4	600,9	31,8
wieś	943,2	44,2	9768	576	5	3088,8	80,3
Gmina miejska							
Wysokie Mazowieckie	33,5	31,4	1305	1086	–	315,6	33,5
Gminy miejsko-wiejskie							
Ciechanowiec	134,1	18,9	2550	910	5	370,4	42,7
miasto	28,6	18,9	1300	910	4	139,3	30,1
wieś	105,5	–	1250	–	1	231,1	57,2
Czyżew	141,5	25,4	1746	682	–	390,0	60,9
miasto	23,1	21,0	728	629	–	68,4	25,9
wieś	118,4	4,4	1018	53	–	321,6	85,4
Szepietowo	118,2	15,1	1635	494	–	515,9	73,8
miasto	13,7	11,0	507	447	–	77,6	35,3
wieś	104,5	4,1	1128	47	–	438,3	91,5
Gminy wiejskie							
Klukowo	96,2	3,2	1099	64	–	390,3	88,1
Kobylin-Borzymy	80,8	–	810	–	4	296,1	90,9
Kulesze Kościelne	70,8	–	734	–	–	338,6	108,9
Nowe Piekuty	67,6	–	885	–	–	301,8	77,1
Sokoły	118,3	32,5	1481	412	–	344,7	59,9
Wysokie Mazowieckie	181,1	–	1363	–	–	426,3	78,9

a łącznie z kolektorami.

Tablica 11/29/. Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT ZAMBROWSKI	536,6	100,5	6802	2005	-	2039,3	46,5
miasta	54,6	58,1	1415	1288	-	657,9	29,7
wieś	482,0	42,4	5387	717	-	1381,4	63,5
Gmina miejska							
Zambrów	54,6	58,1	1415	1288	-	657,9	29,7
Gminy wiejskie							
Kołaki Kościelne	55,0	-	642	-	-	160,7	68,8
Rutki	124,2	18,8	1131	386	-	201,6	36,0
Szumowo	103,7	-	1336	-	-	381,2	78,3
Zambrów	199,1	23,6	2278	331	-	637,9	71,4
MIASTA NA PRAWACH POWIATU							
Białystok	564,4	485,4	21431	20312	-	10102,2	34,0
Łomża	126,5	117,3	4800	3809	1	1734,1	27,5
Suwałki	144,2	122,5	4936	4269	11	1970,7	28,3

a łącznie z kolektorami.

Tablica 12/30/. Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	w hektometrach sześciennych				w odsetkach			
Ogółem	40,6	39,1	41,3	41,7	100,0	100,0	100,0	100,0
odprowadzone:								
bezpośrednio z zakładów ^a	7,1	7,0	7,7	7,9	17,4	18,0	18,7	18,9
w tym wody chłodnicze (umownie czyste)	0,5	0,1	0,2	0,2	1,3	0,3	0,6	0,5
siecią kanalizacyjną	33,5	32,0	33,6	33,8	82,6	82,0	81,3	81,1
W tym ścieki wymagające oczyszczania	40,1	39,0	41,1	41,5	98,7	99,7	99,4	99,5
oczyszczane	40,1	39,0	41,1	41,5	98,7	99,7	99,4	99,5
mechanicznie	0,8	0,9	0,3	0,3	1,9	2,3	0,8	0,7
biologicznie	7,1	6,8	7,6	7,5	17,4	17,5	18,3	18,0
z podwyższonym usuwaniem biogenów	32,2	31,2	33,2	33,7	79,3	79,9	80,3	80,8
nieoczyszczane	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0
w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-

a łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

Tablica 13/31/. Ścieki przemysłowe^a i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi według powiatów

Wyszczególnienie		Ogółem	W tym oczyszczone			
			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
		w dekametrach sześciennych				
WOJEWÓDZTWO	2010	40109	40082	783	7085	32214
	2015	38951	38951	900	6837	31214
	2017	41083	41077	331	7568	33178
	2018	41465	41459	275	7511	33673
Powiaty						
	Augustowski	1233	1233	–	27	1206
	Białostocki	3613	3613	–	1361	2252
	Bielski	1299	1299	–	477	822
	Grajewski	1782	1782	10	163	1609
	Hajnowski	1626	1626	–	259	1367
	Kolneński	833	833	–	511	322
	Łomżyński	1086	1086	–	110	976
	Moniecki	944	944	–	474	470
	Sejneński	395	395	–	207	188
	Siemiatycki	1243	1243	40	102	1101
	Sokólski	1626	1626	–	1265	361
	Suwalski	351	351	–	156	195
	Wysokomazowiecki	3894	3894	–	632	3262
	Zambrowski	1405	1399	23	927	449
Miasta na prawach powiatu						
	Białystok	13141	13141	174	–	12967
	Łomża	3206	3206	28	840	2338
	Suwałki	3788	3788	–	–	3788

a łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

Tablica 14/32/. Ścieki przemysłowe^a i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w miastach

Wyszczególnienie		Ogółem	W tym oczyszczone			
			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
		w dekametrach sześciennych				
Ogółem	2010	36166	36139	711	5251	30177
	2015	34838	34838	869	5297	28672
	2017	36135	36129	273	5756	30100
	2018	36806	36800	235	5759	30806
w tym miasta o dużej skali zagrożenia ściekami:						
Białystok		13141	13141	174	-	12967
Suwałki		3788	3788	-	-	3788
Łomża		3206	3206	28	840	2338
Wysokie Mazowieckie		3193	3193	-	-	3193
Grajewo		1567	1567	10	-	1557
Hajnówka		1221	1221	-	-	1221
Zambrów		1208	1202	23	730	449
Augustów		1085	1085	-	-	1085
Bielsk Podlaski		1056	1056	-	262	794
Siemiatycze		1044	1044	-	-	1044
Sokółka		911	911	-	911	-
Kolno		734	734	-	412	322
Mońki		713	713	-	276	437

a łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

Tablica 15/33/. Ścieki przemysłowe odprowadzone do wód lub do ziemi^a

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	w dekametrach sześciennych				w odsetkach			
Ogółem	7072	7030	7727	7889	100,0	100,0	100,0	100,0
Wody chłodnicze (umownie czyste)	511	101	231	207	7,2	1,4	3,0	2,6
Ścieki wymagające oczyszczania	6561	6929	7496	7682	92,8	98,6	97,0	97,4
oczyszczone	6534	6929	7490	7676	92,4	98,6	96,9	97,3
mechanicznie	755	900	331	275	10,7	12,8	4,3	3,5
biologicznie	2412	2082	2520	2388	34,1	29,6	32,6	30,3
z podwyższonym usuwaniem biogenów	3367	3947	4639	5013	47,6	56,2	60,0	63,5
nieoczyszczone	27	-	6	6	0,4	-	0,1	0,1

a łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłe w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

Tablica 16/34/. Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin

Wyszczególnienie		Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi				
		ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczone			
			razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
w dekametrach sześciennych										
WOJEWÓDZTWO	2010	10817	7072	511	3745	6561	6534	755	2412	3367
	2015	10722	7030	101	3692	6929	6929	900	2082	3947
	2017	11567	7727	231	3840	7496	7490	331	2520	4639
	2018	11688	7889	207	3799	7682	7676	275	2388	5013
miasta		10646	6960	207	3686	6753	6747	235	2270	4242
wieś		1042	929	–	113	929	929	40	118	771
POWIAT AUGUSTOWSKI		48	–	–	48	–	–	–	–	–
miasta		48	–	–	48	–	–	–	–	–
Gmina miejska										
Augustów		48	–	–	48	–	–	–	–	–
POWIAT BIAŁOSTOCKI		295	29	28	266	1	1	–	1	–
miasta		281	28	28	253	–	–	–	–	–
wieś		14	1	–	13	1	1	–	1	–
Gminy miejsko-wiejskie										
Choroszcz		79	–	–	79	–	–	–	–	–
miasto		72	–	–	72	–	–	–	–	–
wieś		7	–	–	7	–	–	–	–	–
Łąpy – miasto		105	28	28	77	–	–	–	–	–
Michałow – wieś		1	1	–	–	1	1	–	1	–
Tykocin – miasto		50	–	–	50	–	–	–	–	–
Wasilków – miasto		54	–	–	54	–	–	–	–	–
Gmina wiejska										
Juchnowiec Kościelny		6	–	–	6	–	–	–	–	–
POWIAT BIELSKI		400	266	–	134	266	266	–	266	–
miasta		396	262	–	134	262	262	–	262	–
wieś		4	4	–	–	4	4	–	4	–
Gmina miejska										
Bielsk Podlaski		396	262	–	134	262	262	–	262	–
Gmina wiejska										
Orla		4	4	–	–	4	4	–	4	–
POWIAT GRAJEWSKI		957	937	–	20	937	937	10	–	927
miasta		957	937	–	20	937	937	10	–	927
Gmina miejska										
Grajewo		957	937	–	20	937	937	10	–	927

a łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłownicze w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

Tablica 16/34/. Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczane			
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
w dekametrach sześciennych									
POWIAT HAJNOWSKI	195	-	-	195	-	-	-	-	-
miasta	192	-	-	192	-	-	-	-	-
wieś	3	-	-	3	-	-	-	-	-
Gmina miejska									
Hajnówka	192	-	-	192	-	-	-	-	-
Gmina wiejska									
Narewka	3	-	-	3	-	-	-	-	-
POWIAT KOLNEŃSKI	412	412	-	-	412	412	-	412	-
miasta	412	412	-	-	412	412	-	412	-
Gmina miejska									
Kolno	412	412	-	-	412	412	-	412	-
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	868	783	-	85	783	783	-	22	761
wieś	868	783	-	85	783	783	-	22	761
Gminy wiejskie									
Łomża	103	21	-	82	21	21	-	21	-
Piątnica	764	761	-	3	761	761	-	-	761
Śniadowo	1	1	-	-	1	1	-	1	-
POWIAT MONIECKI	318	316	30	2	286	286	-	276	10
miasta	308	306	30	2	276	276	-	276	-
wieś	10	10	-	-	10	10	-	-	10
Gminy miejsko-wiejskie									
Goniądz – wieś	10	10	-	-	10	10	-	-	10
Knyszyn – miasto	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Mońki – miasto	306	306	30	-	276	276	-	276	-
POWIAT SEJNEŃSKI	178	164	15	14	149	149	-	149	-
miasta	178	164	15	14	149	149	-	149	-
Gmina miejska									
Sejny	178	164	15	14	149	149	-	149	-
POWIAT SIEMIATYCKI	657	40	-	617	40	40	40	-	-
miasta	617	-	-	617	-	-	-	-	-
wieś	40	40	-	-	40	40	40	-	-
Gmina miejska									
Siemiatycze	617	-	-	617	-	-	-	-	-

a łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłne w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

Tablica 16/34/. Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczane			
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
	w dekametrach sześciennych								
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)									
Gmina wiejska									
Mielnik	40	40	-	-	40	40	40	-	-
POWIAT SOKÓLSKI	135	50	-	85	50	50	-	50	-
miasta	135	50	-	85	50	50	-	50	-
Gminy miejsko-wiejskie									
Dąbrowa Białostocka – miasto	42	-	-	42	-	-	-	-	-
Krynki – miasto	20	-	-	20	-	-	-	-	-
Sokółka – miasto	73	50	-	23	50	50	-	50	-
POWIAT SUWAŃSKI	36	36	-	-	36	36	-	36	-
wieś	36	36	-	-	36	36	-	36	-
Gmina wiejska									
Filipów	36	36	-	-	36	36	-	36	-
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	3202	3202	-	-	3202	3202	-	336	2866
miasta	3147	3147	-	-	3147	3147	-	281	2866
wieś	55	55	-	-	55	55	-	55	-
Gmina miejska									
Wysokie Mazowieckie	2866	2866	-	-	2866	2866	-	-	2866
Gminy miejsko-wiejskie									
Ciechanowiec – wieś	10	10	-	-	10	10	-	10	-
Czyżew – miasto	281	281	-	-	281	281	-	281	-
Gmina wiejska									
Klukowo	45	45	-	-	45	45	-	45	-
POWIAT ZAMBROWSKI	496	478	-	18	478	472	23	-	449
miasta	484	478	-	6	478	472	23	-	449
wieś	12	-	-	12	-	-	-	-	-
Gmina miejska									
Zambrów	484	478	-	6	478	472	23	-	449
Gmina wiejska									
Rutki	12	-	-	12	-	-	-	-	-
MIASTA NA PRAWACH POWIATU									
Białystok	839	174	-	665	174	174	174	-	-
Łomża	1294	1002	134	292	868	868	28	840	-
Suwałki	1358	-	-	1358	-	-	-	-	-

a łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłownicze w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

Tablica 17/35/. Ścieki przemysłowe według sekcji i działów w 2018 r.

Sekcje i działy	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi			
	ogółem	bezpośrednio do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczane		
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
	w dekametrach sześciennych							
Ogółem	11688	7889	207	3799	7682	275	2388	5013
Przetwórstwo przemysłowe	10896	7667	207	3229	7460	74	2377	5003
w tym:								
produkcja artykułów spożywczych	9980	7639	207	2341	7432	51	2372	5003
produkcja napojów	434	-	-	434	-	-	-	-
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	303	161	-	142	161	161	-	-
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2	-	-	2	-	-	-	-
Administracja publiczne i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	20	10	-	10	10	-	-	10
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	348	10	-	338	10	-	10	-
Pozostałe sekcje	119	41	-	78	41	40	1	-

a łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – dane obejmują również wody chłodnicze używane przez elektrownie ciepłowne w zbiornikowych układach chłodzenia skraplaczy turbin.

**Tablica 18/36/. Oczyszczalnie ścieków przemysłowych
Stan w dniu 31 grudnia**

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Ogółem	29	26	24	25
Mechaniczne	5	3	2	2
przepustowość projektowa w m ³ /dobę	117351	18422	17522	17522
ścieki oczyszczane w m ³ /dobę	1967	1061	756	550
Biologiczne	19	18	17	18
przepustowość projektowa w m ³ /dobę	27976	29074	29471	29476
ścieki oczyszczane w m ³ /dobę	15112	9160	11337	11038
Z podwyższonym usuwaniem biogenów	5	5	5	5
przepustowość projektowa w m ³ /dobę	11050	17150	17150	17150
ścieki oczyszczane w m ³ /dobę	10803	11655	12810	13840

Tablica 19/37/. Podczyszczalnie ścieków przemysłowych
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Ogółem	17	18	15	14
Mechaniczne	11	10	7	7
ścieki podczyszczane w m ³ /dobę	20381	22309	26109	25445
Chemiczne	5	7	6	5
ścieki podczyszczane w m ³ /dobę	1813	2839	2842	2869
Biologiczne	1	1	2	2
ścieki podczyszczane w m ³ /dobę	658	667	756	901

Tablica 20/38/. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi

Rodzaj ładunku	2010	2015	2017	2018
	w tonach na rok			
BZT ₅	61	25	35	33
ChZT	302	230	239	248
Zawiesina ogólna	156	67	77	75

Tablica 21/39/. Osady z oczyszczalni i podczyszczalni ścieków przemysłowych

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w tonach suchej masy			
Osady wytworzone w ciągu roku	6948	3325	5071	5107
w tym:				
stosowane: w rolnictwie	1328	2500	2589	2608
do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	2210	–	–	–
przekształcone termicznie	1197	698	170	76
składowane	28	10	12	12
magazynowane czasowo	2174	79	76	66
Osady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a	9	–	–	–

a Na terenach własnych zakładów: w 2010 r. – na składowiskach, poletkach, lagunach i stawach osadowych, od 2015 r. – na składowiskach; stan w końcu roku.

Tablica 22/40/. Ścieki komunalne^a

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Ogółem w dm³	33548	32022	33587	33783
Oczyszczane	33548	32022	33587	33783
mechanicznie	28	–	–	–
biologicznie	4673	4755	5048	5123
z podwyższonym usuwaniem biogenów	28847	27267	28539	28660

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 22/40/. Ścieki komunalne^a (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
W % ogółem:				
oczyszczane	100,0	100,0	100,0	100,0
mechanicznie	0,1	-	-	-
biologicznie	13,9	14,8	15,0	15,2
z podwyższonym usuwaniem biogenów	86,0	85,2	85,0	84,8

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłową.

Tablica 23/41/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin

Wyszczególnienie		Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
		ogółem	w tym		ogółem		w tym	
			biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
WOJEWÓDZTWO	2010	33548	4673	28847	751695	62,4	139336	610859
	2015	32022	4755	27267	801552	67,4	166796	634756
	2017	33587	5048	28539	803223	67,8	156273	646950
	2018	33783	5123	28660	805431	68,2	155969	649462
miasta		30053	3489	26564	695382	96,8	96253	599129
wieś		3730	1634	2096	110049	23,8	59716	50333
POWIAT AUGUSTOWSKI		1233	27	1206	35272	60,4	1159	34113
miasta		1140	-	1140	30428	93,4	-	30428
wieś		93	27	66	4844	18,8	1159	3685
Gmina miejska								
Augustów		1085	-	1085	28428	94,0	-	28428
Gmina miejsko-wiejska								
Lipsk		55	-	55	2000	38,6	-	2000
miasto		55	-	55	2000	85,1	-	2000
Gminy wiejskie								
Augustów		24	-	24	1090	16,1	-	1090
Bargłów Kościelny		10	10	-	727	13,0	727	-
Nowinka		35	17	18	1437	49,4	432	1005
Sztabin		24	-	24	1590	31,2	-	1590
POWIAT BIAŁOSTOCKI		3612	1360	2252	93567	63,2	42375	51192
miasta		1907	1012	895	51285	92,7	28280	23005
wieś		1705	348	1357	42282	45,6	14095	28187
Gminy miejsko-wiejskie								
Choroszcz		280	221	59	6349	41,9	4823	1526
miasto		221	221	-	4823	82,2	4823	-
wieś		59	-	59	1526	16,4	-	1526

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłową. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 grudnia. c Na podstawie bilansów.

Tablica 23/41/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)							
Gminy miejsko-wiejskie (dok.)							
Czarna Białostocka	249	-	249	9721	85,2	-	9721
miasto	223	-	223	8983	96,2	-	8983
wieś	26	-	26	738	35,5	-	738
Łapy	590	590	-	20281	92,3	20281	-
miasto	477	477	-	15302	97,8	15302	-
wieś	113	113	-	4979	78,8	4979	-
Michałowice	98	98	-	3386	51,1	3386	-
miasto	86	86	-	2886	94,7	2886	-
wieś	12	12	-	500	14,0	500	-
Supraśl	703	-	703	13348	87,3	-	13348
miasto	256	-	256	4621	100,0	-	4621
wieś	447	-	447	8727	81,9	-	8727
Suraj	21	21	-	988	50,5	988	-
miasto	21	21	-	988	100,0	988	-
Tykocin	123	123	-	2060	33,0	2060	-
miasto	120	120	-	1880	95,2	1880	-
wieś	3	3	-	180	4,2	180	-
Wasilków	525	-	525	12022	70,9	-	12022
miasto	416	-	416	9401	82,6	-	9401
wieś	109	-	109	2621	47,1	-	2621
Zabłudów	99	99	-	2877	31,1	2877	-
miasto	87	87	-	2401	97,4	2401	-
wieś	12	12	-	476	7,0	476	-
Gminy wiejskie							
Dobrzyniewo Duże	188	-	188	4748	50,9	-	4748
Gródek	92	92	-	3224	61,9	3224	-
Juchnowiec Kościelny	540	72	468	10323	63,2	2106	8217
Poświętne	44	44	-	2630	76,9	2630	-
Turośń Kościelna	60	-	60	1610	25,7	-	1610
POWIAT BIELSKI	1033	211	822	32958	60,1	8243	24715
miasta	906	112	794	27946	95,9	3774	24172
wieś	127	99	28	5012	19,5	4469	543
Gminy miejskie							
Bielsk Podlaski	794	-	794	24172	95,3	-	24172
Brańsk	112	112	-	3774	100,0	3774	-

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 grudnia. c Na podstawie bilansów.

Tablica 23/41/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT BIELSKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Bielsk Podlaski	36	8	28	942	14,1	399	543
Boćki	25	25	–	1150	26,8	1150	–
Brańsk	2	2	–	119	2,1	119	–
Orla	18	18	–	545	19,9	545	–
Rudka	34	34	–	1700	90,1	1700	–
Wyszki	12	12	–	556	12,6	556	–
POWIAT GRAJEWSKI	845	163	682	26316	55,4	4221	22095
miasta	768	86	682	23495	87,3	1400	22095
wieś	77	77	–	2821	13,7	2821	–
Gmina miejska							
Grajewo	630	–	630	20320	92,6	–	20320
Gminy miejsko-wiejskie							
Rajgród	92	92	–	1650	31,3	1650	–
miasto	86	86	–	1400	88,3	1400	–
wieś	6	6	–	250	6,8	250	–
Szczuczyn	56	4	52	1935	31,8	160	1775
miasto	52	–	52	1775	52,3	–	1775
wieś	4	4	–	160	6,0	160	–
Gminy wiejskie							
Grajewo	4	4	–	143	2,5	143	–
Radziłów	36	36	–	1318	27,6	1318	–
Wąsosz	27	27	–	950	26,2	950	–
POWIAT HAJNOWSKI	1626	259	1367	32900	76,3	9565	23335
miasta	1242	21	1221	20867	95,0	1132	19735
wieś	384	238	146	12033	56,8	8433	3600
Gmina miejska							
Hajnówka	1221	–	1221	19735	95,4	–	19735
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczele	23	23	–	1198	48,1	1198	–
miasto	21	21	–	1132	89,1	1132	–
wieś	2	2	–	66	5,4	66	–

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłową. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 grudnia. c Na podstawie bilansów.

Tablica 23/41/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT HAJNOWSKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Białowieża	106	1	105	2192	99,7	42	2150
Czeremcha	45	45	-	2567	81,0	2567	-
Czyże	7	7	-	668	33,2	668	-
Dubicze Cerkiewne	12	12	-	420	27,6	420	-
Hajnówka	75	34	41	2650	68,2	1200	1450
Narew	65	65	-	920	26,2	920	-
Narewka	72	72	-	2550	69,6	2550	-
POWIAT KOLNEŃSKI	421	99	322	13591	35,4	3679	9912
miasta	369	47	322	12103	97,2	2191	9912
wieś	52	52	-	1488	5,7	1488	-
Gmina miejska							
Kolno	322	-	322	9912	96,6	-	9912
Gmina miejsko-wiejska							
Stawiski	47	47	-	2191	35,6	2191	-
miasto	47	47	-	2191	99,8	2191	-
Gminy wiejskie							
Grabowo	25	25	-	720	20,7	720	-
Mały Płock	6	6	-	115	2,4	115	-
Turośl	21	21	-	653	12,8	653	-
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	303	88	215	11064	21,7	5083	5981
miasta	56	56	-	2887	76,2	2887	-
wieś	247	32	215	8177	17,3	2196	5981
Gminy miejsko-wiejskie							
Jedwabne	29	29	-	1613	30,3	1613	-
miasto	29	29	-	1613	98,8	1613	-
Nowogród	27	27	-	1274	31,7	1274	-
miasto	27	27	-	1274	59,1	1274	-
Gminy wiejskie							
Łomża	95	2	93	2306	20,8	96	2210
Piątnica	107	9	98	3115	29,2	400	2715
Śniadowo	24	-	24	1056	19,7	-	1056
Wizna	21	21	-	1700	42,1	1700	-

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłowe. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 grudnia. c Na podstawie bilansów.

Tablica 23/41/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT MONIECKI	658	198	460	20236	49,7	9939	10297
miasta	518	81	437	14106	96,8	4520	9586
wieś	140	117	23	6130	23,5	5419	711
Gminy miejsko-wiejskie							
Goniądz	18	16	2	2011	40,8	1790	221
miasto	16	16	-	1790	98,7	1790	-
wieś	2	-	2	221	7,1	-	221
Knyszyn	68	68	-	3025	63,3	3025	-
miasto	65	65	-	2730	99,1	2730	-
wieś	3	3	-	295	14,6	295	-
Mońki	437	-	437	9586	64,2	-	9586
miasto	437	-	437	9586	95,8	-	9586
Gminy wiejskie							
Jasionówka	12	12	-	550	19,7	550	-
Jaświły	36	15	21	1188	24,0	698	490
Krypno	54	54	-	2319	57,6	2319	-
Trzcianne	33	33	-	1557	36,1	1557	-
POWIAT SEJNEŃSKI	246	58	188	5647	28,1	1210	4437
miasta	188	-	188	4437	83,0	-	4437
wieś	58	58	-	1210	8,2	1210	-
Gmina miejska							
Sejny	188	-	188	4437	83,0	-	4437
Gmina wiejska							
Puńsk	58	58	-	1210	29,0	1210	-
POWIAT SIEMIATYCKI	1203	102	1101	19069	42,7	2906	16163
miasta	1090	46	1044	16235	98,4	1730	14505
wieś	113	56	57	2834	10,1	1176	1658
Gmina miejska							
Siemiatycze	1044	-	1044	14505	100,0	-	14505
Gmina miejsko-wiejska							
Drohiczyn	49	49	-	1815	28,8	1815	-
miasto	46	46	-	1730	87,1	1730	-
wieś	3	3	-	85	2,0	85	-

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłową. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 grudnia. c Na podstawie bilansów.

Tablica 23/41/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Dziadkowie	12	12	-	690	25,1	690	-
Grodzisk	15	-	15	648	15,4	-	648
Mielnik	41	41	-	401	16,9	401	-
Nurzec-Stacja	27	-	27	850	22,0	-	850
Siemiatycze	15	-	15	160	2,6	-	160
POWIAT SOKÓLSKI	1576	1215	361	33546	49,7	27993	5553
miasta	1418	1057	361	28113	99,1	22560	5553
wieś	158	158	-	5433	13,9	5433	-
Gminy miejsko-wiejskie							
Dąbrowa Białostocka	372	11	361	5858	51,0	305	5553
miasto	361	-	361	5553	100,0	-	5553
wieś	11	11	-	305	5,1	305	-
Krynki	77	77	-	2350	76,0	2350	-
miasto	77	77	-	2350	97,3	2350	-
Sokółka	864	864	-	18352	71,8	18352	-
miasto	861	861	-	18210	100,0	18210	-
wieś	3	3	-	142	1,9	142	-
Suchowola	122	122	-	2200	31,8	2200	-
miasto	119	119	-	2000	91,7	2000	-
wieś	3	3	-	200	4,2	200	-
Gminy wiejskie							
Janów	28	28	-	865	20,9	865	-
Korycin	14	14	-	470	14,5	470	-
Kuźnica	60	60	-	1329	33,2	1329	-
Nowy Dwór	15	15	-	782	29,5	782	-
Sidra	13	13	-	540	15,5	540	-
Szudziałowo	11	11	-	800	27,5	800	-
POWIAT SUWAŃSKI	315	120	195	10667	29,8	5082	5585
wieś	315	120	195	10667	29,8	5082	5585
Gminy wiejskie							
Bakałarzewo	29	-	29	1404	45,3	-	1404
Filipów	44	44	-	1452	33,3	1452	-
Jeleniewo	23	-	23	840	26,7	-	840
Przerośl	3	3	-	813	27,6	813	-
Raczki	67	67	-	2600	44,0	2600	-

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 grudnia. c Na podstawie bilansów.

Tablica 23/41/. Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT SUWALSKI (dok.)							
Gminy wiejskie (dok.)							
Rutka-Tartak	11	-	11	395	16,9	-	395
Suwałki	103	-	103	1696	22,1	-	1696
Szypłiszki	20	6	14	817	20,9	217	600
Wiżajny	15	-	15	650	27,2	-	650
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	692	296	396	19943	34,8	8163	11780
miasta	628	241	387	17583	93,2	6186	11397
wieś	64	55	9	2360	6,1	1977	383
Gmina miejska							
Wysokie Mazowieckie	327	-	327	9294	98,7	-	9294
Gminy miejsko-wiejskie							
Ciechanowiec	131	131	-	3736	43,2	3736	-
miasto	131	131	-	3736	80,5	3736	-
Czyżew	116	116	-	2720	42,5	2720	-
miasto	110	110	-	2450	92,8	2450	-
wieś	6	6	-	270	7,2	270	-
Szepietowo	69	-	69	2486	35,7	-	2486
miasto	60	-	60	2103	96,9	-	2103
wieś	9	-	9	383	8,0	-	383
Gminy wiejskie							
Klukowo	5	5	-	297	6,7	297	-
Sokoły	44	44	-	1410	24,5	1410	-
POWIAT ZAMBROWSKI	927	927	-	26351	60,1	26351	-
miasta	730	730	-	21593	97,4	21593	-
wieś	197	197	-	4758	22,0	4758	-
Gmina miejska							
Zambrów	730	730	-	21593	97,4	21593	-
Gminy wiejskie							
Rutki	67	67	-	2439	43,8	2439	-
Zambrów	130	130	-	2319	26,0	2319	-
MIASTA NA PRAWACH POWIATU							
Białystok	12967	-	12967	294752	99,1	-	294752
Łomża	2338	-	2338	62390	99,0	-	62390
Suwałki	3788	-	3788	67162	96,2	-	67162

a Bez ścieków dowiezionych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. b łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 grudnia. c Na podstawie bilansów.

Tablica 24/42/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczysz- czane ^a w dam ³	Osady wytworzone w ciągu roku				
	ogółem	w tym		biolo- gicznych	z pod- wyż- szonym usuwa- niem biogenów		ogółem	w tym			magazy- nowane czasowo
		biolo- giczne	z pod- wyż- szonym usuwa- niem bioge- nów					stosowane			
								w rolnic- twie	do rekul- tywacji terenów, w tym na cele rolne		
				w m ³ /dobę		w tonach suchej masy					
WOJEWÓDZTWO	2010	111	79	31	38826 ^b	195669	54208	16623	3630	2467	2423
	2015	122	93	29	42163	195800	43855	14453	4066	724	5157
	2017	122	93	29	40663	197544	55003	14552	2457	801	6312
	2018	124	94	30	40738	199384	49818	13801	2822	925	7612
miasta		37	20	17	25159	193509	46545	13058	2717	900	7366
wieś		87	74	13	15579	5875	3273	743	105	25	246
POWIAT AUGUSTOWSKI		6	2	4	300	10886	2373	1242	-	870	353
miasta		2	-	2	-	10530	2302	1221	-	870	351
wieś		4	2	2	300	356	71	21	-	-	2
Gmina miejska											
Augustów		1	-	1	-	10000	2245	1214	-	870	344
Gmina miejsko-wiejska											
Lipsk – miasto		1	-	1	-	530	57	7	-	-	7
Gminy wiejskie											
Bargłów Kościelny		1	1	-	200	-	11	15	-	-	-
Nowinka		2	1	1	100	194	35	2	-	-	1
Sztabin		1	-	1	-	162	25	4	-	-	1
POWIAT BIAŁOSTOCKI		18	15	3	14274	4530	2868	424	323	-	21
miasta		7	5	2	12785	4340	2578	379	318	-	13
wieś		11	10	1	1489	190	290	45	5	-	8
Gminy miejsko-wiejskie											
Choroszcz – miasto		1	1	-	1500	-	314	29	-	-	2
Czarna Białostocka – miasto		2	-	2	-	4340	270	66	58	-	8
Łąpy – miasto		1	1	-	10000	-	1678	260	260	-	-
Michałow		2	2	-	600	-	114	10	-	-	10
miasto		1	1	-	385	-	101	3	-	-	3
wieś		1	1	-	215	-	13	7	-	-	7
Tykocin		2	2	-	530	-	130	8	-	-	-
miasto		1	1	-	500	-	127	8	-	-	-
wieś		1	1	-	30	-	3	-	-	-	-
Zabłudów		3	3	-	490	-	109	16	-	-	-
miasto		1	1	-	400	-	88	13	-	-	-
wieś		2	2	-	90	-	21	3	-	-	-

a łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe. b Dane dotyczą urządzeń do biologicznego oczyszczania.

Tablica 24/42/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³	Osady wytworzone w ciągu roku			
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów		ogółem	w tym		
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów					stosowane		magazynowane czasowo
								w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	
				w m ³ /dobę		w tonach suchej masy				
POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)										
Gminy wiejskie										
Gródek	3	3	-	850	-	106	8	5	-	-
Juchnowiec Kościelny	3	3	-	304	-	85	24	-	-	-
Turośń Kościelna	1	-	1	-	190	62	3	-	-	1
POWIAT BIELSKI	9	8	1	1067	6000	1989	685	383	-	300
miasta	2	1	1	383	6000	1888	674	380	-	292
wieś	7	7	-	684	-	101	11	3	-	8
Gminy miejskie										
Bielsk Podlaski	1	-	1	-	6000	1775	652	380	-	272
Brańsk	1	1	-	383	-	113	22	-	-	20
Gminy wiejskie										
Bielsk Podlaski	1	1	-	75	-	17	-	-	-	-
Boćki	1	1	-	270	-	26	5	-	-	5
Brańsk	2	2	-	19	-	2	-	-	-	-
Orla	2	2	-	70	-	22	3	3	-	-
Rudka	1	1	-	250	-	34	3	-	-	3
POWIAT GRAJEWSKI	9	7	2	1029	6500	1320	567	-	-	181
miasta	3	1	2	400	6500	1239	553	-	-	171
wieś	6	6	-	629	-	81	14	-	-	10
Gmina miejska										
Grajewo	1	-	1	-	6000	1068	522	-	-	140
Gminy miejsko-wiejskie										
Rajgród	2	2	-	446	-	98	7	-	-	7
miasto	1	1	-	400	-	92	7	-	-	7
wieś	1	1	-	46	-	6	-	-	-	-
Szczuczyn – miasto	1	-	1	-	500	79	24	-	-	24
Gminy wiejskie										
Grajewo	1	1	-	60	-	4	-	-	-	-
Radziłów	3	3	-	320	-	38	4	-	-	4
Wąsosz	1	1	-	203	-	33	10	-	-	6

a łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 24/42/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³	Osady wytworzone w ciągu roku			
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów		ogółem	w tym		
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów					stosowane		magazynowane czasowo
								w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	
				w m ³ /dobę	w tonach suchej masy					
POWIAT HAJNOWSKI	16	14	2	1931	7080	1673	166	138	–	17
miasta	3	2	1	150	6000	1305	132	128	–	–
wieś	13	12	1	1781	1080	368	34	10	–	17
Gmina miejska										
Hajnówka	1	–	1	–	6000	1265	128	128	–	–
Gmina miejsko-wiejska										
Kleszczel – miasto	2	2	–	150	–	40	4	–	–	–
Gminy wiejskie										
Białowieża	2	1	1	8	1080	112	12	–	–	12
Czeremcha	2	2	–	536	–	47	6	–	–	–
Czyże	1	1	–	150	–	8	2	–	–	1
Dubicze Cerkiewne	2	2	–	114	–	12	–	–	–	–
Hajnówka	1	1	–	120	–	34	1	1	–	–
Narew	2	2	–	323	–	75	9	9	–	–
Narewka	3	3	–	530	–	80	4	–	–	4
POWIAT KOLNEŃSKI	5	4	1	1000	1650	467	132	–	–	35
miasta	2	1	1	500	1650	408	112	–	–	18
wieś	3	3	–	500	–	59	20	–	–	17
Gmina miejska										
Kolno	1	–	1	–	1650	327	94	–	–	–
Gmina miejsko-wiejska										
Stawiski – miasto	1	1	–	500	–	81	18	–	–	18
Gminy wiejskie										
Grabowo	1	1	–	300	–	27	11	–	–	11
Mały Płock	1	1	–	100	–	10	4	–	–	4
Turośl	1	1	–	100	–	22	5	–	–	2
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	6	5	1	1068	200	137	43	–	2	18
miasta	2	2	–	800	–	67	18	–	–	4
wieś	4	3	1	268	200	70	25	–	2	14
Gminy miejsko-wiejskie										
Jedwabne – miasto	1	1	–	500	–	33	4	–	–	4
Nowogród – miasto	1	1	–	300	–	34	14	–	–	–

a łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 24/42/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³	Osady wytworzone w ciągu roku			
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów		ogółem	w tym		
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów					stosowane		magazynowane czasowo
								w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	
					w m ³ /dobę	w tonach suchej masy				
POWIAT ŁOMŻYŃSKI (dok.)										
Gminy wiejskie										
Łomża	1	1	-	12	-	2	1	-	-	-
Piątnica	1	1	-	56	-	9	2	-	2	-
Śniadowo	1	-	1	-	200	35	10	-	-	2
Wizna	1	1	-	200	-	24	12	-	-	12
POWIAT MONIECKI	9	7	2	1885	2779	702	272	233	-	22
miasta	3	2	1	850	2600	557	244	233	-	11
wieś	6	5	1	1035	179	145	28	-	-	11
Gminy miejsko-wiejskie										
Goniądz – miasto	1	1	-	400	-	18	9	-	-	9
Knyszyn – miasto	1	1	-	450	-	96	29	27	-	2
Mońki – miasto	1	-	1	-	2600	443	206	206	-	-
Gminy wiejskie										
Jasionówka	1	1	-	160	-	13	2	-	-	1
Jaświły	2	1	1	160	179	38	2	-	-	-
Krypno	2	2	-	575	-	60	14	-	-	-
Trzcianne	1	1	-	140	-	34	10	-	-	10
POWIAT SEJNEŃSKI	2	1	1	300	2650	312	106	44	-	62
wieś	2	1	1	300	2650	312	106	44	-	62
Gminy wiejskie										
Puńsk	1	1	-	300	-	62	58	-	-	58
Sejny	1	-	1	-	2650	250	48	44	-	4
POWIAT SIEMIATYCKI	7	4	3	662	7065	1551	875	799	-	72
miasta	2	1	1	330	6595	1435	865	799	-	66
wieś	5	3	2	332	470	116	10	-	-	6
Gmina miejska										
Siemiatycze	1	-	1	-	6595	1377	845	789	-	56
Gmina miejsko-wiejska										
Drohiczyn	2	2	-	355	-	61	20	10	-	10
miasto	1	1	-	330	-	58	20	10	-	10
wieś	1	1	-	25	-	3	-	-	-	-

a łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 24/42/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (cd.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³	Osady wytworzone w ciągu roku			
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów		ogółem	w tym		
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów					stosowane		magazynowane czasowo
								w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	
					w m ³ /dobę	w tonach suchej masy				
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)										
Gminy wiejskie										
Dziadkowice	1	1	-	77	-	12	1	-	-	1
Grodzisk	1	-	1	-	150	15	3	-	-	1
Mielnik	1	1	-	230	-	47	4	-	-	4
Nurzec-Stacja	1	-	1	-	320	39	2	-	-	-
POWIAT SOKÓLSKI	12	11	1	8647	2000	1864	386	90	6	16
miasta	4	3	1	7530	2000	1664	355	70	-	13
wieś	8	8	-	1117	-	200	31	20	6	3
Gminy miejsko-wiejskie										
Dąbrowa Białostocka	2	1	1	100	2000	374	86	75	-	11
miasto	1	-	1	-	2000	363	81	70	-	11
wieś	1	1	-	100	-	11	5	5	-	-
Krynki - miasto	1	1	-	1000	-	78	-	-	-	-
Sokółka - miasto	1	1	-	6000	-	1100	272	-	-	-
Suchowola	2	2	-	555	-	127	3	-	-	3
miasto	1	1	-	530	-	123	2	-	-	2
wieś	1	1	-	25	-	4	1	-	-	1
Gminy wiejskie										
Janów	1	1	-	157	-	29	1	-	-	1
Korycin	1	1	-	160	-	20	2	-	-	-
Kuźnica	1	1	-	350	-	77	11	11	-	-
Nowy Dwór	1	1	-	150	-	26	6	-	6	-
Sidra	1	1	-	100	-	20	4	4	-	-
Szudziałowo	1	1	-	75	-	13	1	-	-	1
POWIAT SUWAŃSKI	9	5	4	976	750	209	48	23	-	25
wieś	9	5	4	976	750	209	48	23	-	25
Gminy wiejskie										
Bakałarzewo	1	-	1	-	200	29	1	1	-	-
Filipów	2	2	-	283	-	44	11	6	-	5
Przerośl	1	1	-	156	-	12	11	-	-	11
Raczki	1	1	-	500	-	68	16	16	-	-
Rutka-Tartak	1	-	1	-	195	13	5	-	-	5
Szypliszki	2	1	1	37	150	23	2	-	-	2
Wiżajny	1	-	1	-	205	20	2	-	-	2

a łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Tablica 24/42/. Komunalne oczyszczalnie ścieków według powiatów i gmin (dok.)

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu		Ścieki oczyszczone ^a w dam ³	Osady wytworzone w ciągu roku			
	ogółem	w tym		biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów		ogółem	w tym		
		biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów					stosowane		magazynowane czasowo
								w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	
				w m ³ /dobę	w tonach suchej masy					
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	8	6	2	1990	1694	1003	171	–	47	98
miasta	4	2	2	1431	1694	896	143	–	30	87
wieś	4	4	–	559	–	107	28	–	17	11
Gmina miejska										
Wysokie Mazowieckie	1	–	1	–	1344	493	60	–	–	60
Gminy miejsko-wiejskie										
Ciechanowiec – miasto	1	1	–	915	–	189	27	–	–	27
Czyżew	2	2	–	554	–	117	33	–	33	–
miasto	1	1	–	516	–	111	30	–	30	–
wieś	1	1	–	38	–	6	3	–	3	–
Szepietowo – miasto	1	–	1	–	350	103	26	–	–	–
Gminy wiejskie										
Klukowo	2	2	–	50	–	5	–	–	–	–
Sokoły	1	1	–	471	–	96	25	–	14	11
POWIAT ZAMBROWSKI	5	5	–	5609	–	1144	322	–	–	52
wieś	5	5	–	5609	–	1144	322	–	–	52
Gminy wiejskie										
Rutki	2	2	–	650	–	88	50	–	–	50
Zambrów	3	3	–	4959	–	1056	272	–	–	2
MIASTA NA PRAWACH POWIATU										
Białystok	1	–	1	–	100000	23530	6035	–	–	5817
Łomża	1	–	1	–	20000	4046	1100	85	–	–
Suwałki	1	–	1	–	25600	4630	1227	704	–	523

a łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni oraz wodami infiltracyjnymi; bez ścieków komunalnych oczyszczanych przez oczyszczalnie przemysłowe.

Uwaga do tablic 25/43/ i 26/44/

STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY		
stan ekologiczny	potencjał ekologiczny (jednolite części wód – sztuczne)	potencjał ekologiczny (jednolite części wód – silnie zmienione)
BARDZO DOBRY	MAKSYMALNY lub DOBRY	MAKSYMALNY lub DOBRY
DOBRY		
UMIARKOWANY	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY
SŁABY	SŁABY	SŁABY
ZŁY	ZŁY	ZŁY
STAN CHEMICZNY		
DOBRY	stan dobry	
PSD	stan poniżej dobrego	
STAN JEDNOLITEJ CZĘŚCI WÓD		
DOBRY	stan dobry	
ZŁY	stan zły	

Tablica 25/43/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r.

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Lutownia	Lutownia – ujście	DOBRY	PSD	ZŁY
Jabłoniówka	Jabłoniówka – ujście do Narewki	.	PSD	ZŁY
Dopływ spod Ogrodniczek	Dopływ spod Ogrodniczek – ujście	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Braszcza	Braszcza – ujście do Narewki	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Woronicza	Woronicza – ujście do Sokołdy	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ z Pasiek	Dopływ z Pasiek – ujście do Narwi	SŁABY	PSD	ZŁY
Jelonka	Jelonka – ujście do Narewki	SŁABY	.	ZŁY
Waliczkówka	Waliczkówka – ujście do Narewki	SŁABY	PSD	ZŁY
Dopływ z Jeniek	Dopływ z Jeniek – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Cieliczanka (Starzynka)	Cieliczanka (Starzynka) – ujście do Supraśli	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Jałówka	Jałówka – ujście	SŁABY	PSD	ZŁY
Pilnica	Pilnica – ujście do Supraśli	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ z Broniszewa	Dopływ z Broniszewa – ujście do Śliny	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Dopływ spod Dubaśna	Dopływ spod Dubaśna – ujście do Sidry	SŁABY	PSD	ZŁY
Olszanka	Olszanka – ujście do Brzozówki	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Biała	Biała – profil graniczny	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Pulwa do granic RP	Pulwa do granic RP – ujście	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Moszczona	Moszczona – ujście do Bugu	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ spod Ostrowia	Dopływ spod Ostrowia – ujście do Sidry	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Radulinka	Radulinka – ujście do Supraśli	DOBRY	PSD	ZŁY
Derazina	Derazina – ujście do Słoi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY

Tablica 25/43/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitej części wód rzek w 2018 r. (cd.)

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Korzenicha (Karanicha)	Korzenicha (Karanicha) – ujście do Sokołdy	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Migówka	Migówka – ujście do Sokołdy	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ spod Łosinian	Dopływ spod Łosinian – ujście do Świsłoczcy	SŁABY	PSD	ZŁY
Kołonna do zbiornika Siemianówka	Kołonna do zbiornika Siemianówka – ujście do Narwi	.	PSD	ZŁY
Czaplinianka	Czaplinianka – ujście	.	PSD	ZŁY
Liza	Liza – ujście	.	PSD	ZŁY
Strabelka	Strabelka – ujście	.	DOBRY	.
Biała	Biała – ujście Hryniewiczze Duże	.	PSD	ZŁY
Hwoźna	Hwoźna – profil graniczny	.	PSD	ZŁY
Nurzec od źródeł do Nurczyka	Nurzec – powyżej Nurca	.	PSD	ZŁY
Brzozówka od Popiołówki do Olszanki bez Olszanki z Kumiałką od Kamionki	Brzozówka – Karpowicze	.	PSD	ZŁY
Nereśl od źródeł do Rumejki	Nereśl – do Rumejki (most)	.	DOBRY	.
Supraśl od źródeł do Dzierniakówki	Supraśl – powyżej Gródka	.	PSD	ZŁY
Supraśl od Grzybówki do Pilnicy	Supraśl – powyżej Supraśla	.	DOBRY	.
Supraśl od Pilnicy do ujścia	Supraśl – ujście Dzikie	.	PSD	ZŁY
Orlanka od Orlej do ujścia	Orlanka – Chraboły	.	PSD	ZŁY
Narewka od Jelonki do ujścia	Narewka – ujście	.	PSD	ZŁY
Narewka od granicy państwa do Jelonki bez Jelonki	Narewka – powyżej miejscowości Narewka	.	PSD	ZŁY
Narew od zbiornika Siemianówka do Narewki	Narew – powyżej ujścia Narewki	.	PSD	ZŁY
Narew od Narewki do Orlanki	Narew – Ploski	.	DOBRY	.
Narew od Orlanki do Lizy	Narew – m. Suraż	.	PSD	ZŁY
Narew od granicy państwa do wpływu do zbiornika Siemianówka	Narew – profil graniczny Babia Góra	.	PSD	ZŁY
Krynka	Krynka – profil graniczny Krynki	.	PSD	ZŁY
Łosośna od źródeł do granicy państwa	Łosośna – Kowale	.	PSD	ZŁY
Świsłocz od Istoczanki wzdłuż granicy państwa	Świsłocz – profil graniczny Bobrowniki	.	DOBRY	.
Dopływ z Lisowa-Janówka	Dopływ z Lisowa-Janówka – ujście do Bugu	.	PSD	ZŁY
Kurówka	Kurówka – ujście do Narwi	.	PSD	ZŁY
Narew – Zbiornik Siemianówka	Zbiornik Siemianówka – basen główny	.	PSD	ZŁY
Łuplanka	Łuplanka – Bachury	.	PSD	ZŁY
Cisówka	Cisówka – Cisówka	.	PSD	ZŁY
Prosty Rów	Prosty Rów – Siemianówka	.	PSD	ZŁY

Tablica 25/43/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Dopływ z Miłkowic	Dopływ z Miłkowic – ujście do Bugu	SŁABY	PSD	ZŁY
Szysia	Szysia – ujście do Bugu	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Czarna	Czarna – Sochonie	.	DOBRY	.
Dopływ spod Kiersnówki	Dopływ spod Kiersnówki – ujście do Biebrzy	SŁABY	PSD	ZŁY
Dopływ spod Zwierzyńca	Dopływ spod Zwierzyńca – ujście do Biebrzy	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kamienna	Kamienna – ujście Stara Kamienna	.	PSD	ZŁY
Kropiwna	Kropiwna – ujście Ostrowo	.	DOBRY	.
Stoja od źródeł do Starzynki, ze Starzynką	Stoja – poniżej Starzynki	.	PSD	ZŁY
Stoja od Starzynki do ujścia	Stoja – ujście Kondycja	.	PSD	ZŁY
Horodniana	Horodniana – ujście poniżej Choroszczy	.	PSD	ZŁY
Turośnianka	Turośnianka – ujście	.	PSD	ZŁY
Awissa	Awissa – Płonka Kościelna	.	PSD	ZŁY
Dopływ z Czaczek	Dopływ z Czaczek – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ z Baranek	Dopływ z Baranek – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Mieńka	Mieńka – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ spod Wojszków	Dopływ spod Wojszków – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Dopływ spod Klejnik	Dopływ spod Klejnik – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ z Łosinki	Dopływ z Łosinki – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Małynka	Małynka – ujście do Narwi	DOBRY	PSD	ZŁY
Dopływ spod Chrabostówki	Dopływ spod Chrabostówki – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kamianka z dopływami	Kamianka – Turna Mała	.	PSD	ZŁY
Leśna do Przewłoki	Leśna – profil graniczny Topiło	.	DOBRY	.
Dopływ spod Sanik	Dopływ spod Sanik – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Jaskrzanka	Jaskrzanka – Góra Ruda	.	PSD	ZŁY
Kulikówka	Kulikówka – ujście do Narwi	SŁABY	PSD	ZŁY
Biała	Biała – ujście Nowe Aleksandrowo	.	PSD	ZŁY
Płoska	Płoska – ujście Kotodno	.	DOBRY	.
Sokołda od źródeł do Jałówki, z Jałówką	Sokołda – w miejscowości Straż powyżej ujścia Kamionki	.	PSD	ZŁY
Sokołda od Jałówki do ujścia	Sokołda – Surążkowo	.	PSD	ZŁY
Łoknica	Łoknica – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Krzywczanka	Krzywczanka – ujście do Narwi	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Zelwianka	Zelwianka (Zalewianka) – Mazurki	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Netta (Rospuda) – jezioro Sajno	Netta (Rospuda) – jezioro Sajno	DOBRY	.	.
Kopytkówka	Kopytkówka – Kopytkowo	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY

Tablica 25/43/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitej części wód rzek w 2018 r. (cd.)

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Czarna Hańcza od wypływu z jeziora Hańcza do jeziora Wigry	Czarna Hańcza – Bród Stary	.	PSD	ZŁY
Czarna Hańcza od jeziora Wigry do Gremzdówki włącznie	Czarna Hańcza – Wysoki Most	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa	Czarna Hańcza – Śluza Kudryniki	.	.	.
Piertanka z jeziora Krzywe Wigierskie, Pierty	Piertanka – Tartak	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Sarnetka (Młyńska Rzeczka)	Sarnetka (Młyńska Rzeczka) – Sarnetki	DOBRY	DOBRY	DOBRY
Wierśnianka	Wierśnianka – Frącki	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kalna	Kalna – Szyszkowa Biel	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Paniówka	Paniówka – Strzelcowizna	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ z Gajówki Ostęp	Dopływ z Gajówki Ostęp – Dworczyso	SŁABY	PSD	ZŁY
Piecówka	Piecówka – Gruszki	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Wołkuszanka	Wołkuszanka – Wołkusz	DOBRY	PSD	ZŁY
Marycha od Marychny do dopływu z jeziora Zelwa	Marycha – wodowskaz Zelwa	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Ślina od źródeł do Rokitnicy z Rokitnicą	Ślina – Styputki Święchy	.	PSD	ZŁY
Dopływ z Kobylina-Cieszym	Dopływ z Kobylina-Cieszym – ujście	SŁABY	.	ZŁY
Dopływ z Sikor	Dopływ z Sikor – ujście	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Biebta	Biebta – Krzeczce	.	PSD	ZŁY
Boberka	Boberka – Klewianka	.	PSD	ZŁY
Czarna Struga	Czarna Struga – Goniądz	.	PSD	ZŁY
Binduga	Binduga – Kacprowo	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kosodka	Kosódka – Dobarz	.	PSD	ZŁY
Wissa od źródeł do dopływu w Wąsoszu z dopływu w Wąsoszu	Wissa – Wąsosz-nowy	.	PSD	ZŁY
Dopływ z Ławska	Dopływ z Ławska – Ławsk	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Matlak	Matlak – Radziłów	.	PSD	ZŁY
Dopływ w miejscowości Łoje-Awissa	Dopływ w miejscowości Łoje-Awissa – Łoje-Awissa	.	PSD	ZŁY
Dopływ spod Borawskich	Dopływ spod Borawskich – Pluty	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Jabłonka	Jabłonka – Konopki Koziki	.	PSD	ZŁY
Leśnica	Leśnica – ujście	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Dopływ z Rzadkowa	Dopływ z Rzadkowa – Piątnica	.	PSD	ZŁY
Łomżyczka	Łomżyczka – ujście	.	PSD	ZŁY
Penza	Penza – Pęza	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Cetna	Cetna – Chłudnie (do Narwi)	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Lepacka Struga	Lepacka Struga – Szablak	.	PSD	ZŁY

Tablica 25/43/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (dok.)

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Wincenta	Wincenta – Wincenta	.	PSD	ZŁY
Rybница od wypływu z jeziora Pogubie Średnie do ujścia	Rybница – Łacha	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Turośl od Zimnej do Kanału Grzędę-Wejdo, z Kanałem Grzędę-Wejdo	Turośl od Zimnej do Kanału Grzędę-Wejdo, z Kanałem Grzędę-Wejdo – ujście	SŁABY	PSD	ZŁY
Kanał Krusza- Serafin	Kanał Krusza-Serafin – Potasie	SŁABY	PSD	ZŁY
Dopływ spod Zabiela	Dopływ spod Zabiela – Pupki-Gietki	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kanał Poredy-Charubin	Kanał Poredy-Charubin – Popiołki – Ciecior	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ z Bagna Łokieć	Dopływ z Bagna Łokieć – Łokieć	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Skroda od źródeł do Dzierzbi	Skroda – Borkowo	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Dopływ spod Popiołek	Dopływ spod Popiołek – Parzuchy	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Kanał Kuzie	Kanał Kuzie – Ruda Osowiecka	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Ruż od źródeł do dopływu spod Dąbek	Ruż – Kleczkowo	SŁABY	PSD	ZŁY
Dopływ z Tarnowa	Dopływ z Tarnowa – Podosie	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Bzdziążek	Bzdziążek – ujście	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Dopływ spod Gałkówki	Dopływ spod Gałkówki – Nowosiedliny	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Markówka	Markówka – ujście	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Pełchówka	Pełchówka – Wojtkowice Stare	.	PSD	ZŁY
Brok do Siennicy	Brok – Ołdaki	.	PSD	ZŁY
Ślina od Rokitnicy do ujścia	Ślina – Wity	.	PSD	ZŁY
Ruż od dopływu spod Dąbek do ujścia	Ruż – ujście	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Nurzec od Siennicy do ujścia	Nurzec – Tworkowice	.	PSD	ZŁY
Rów Kacapski	Rów Kacapski – Okrasin	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Wissa od dopływu w Wąsoszu do ujścia	Wissa – Czachy	.	PSD	ZŁY
Gań od Jabłonki do ujścia	Gań – ujście	.	PSD	ZŁY

Uwaga. Niniejsza klasyfikacja stanu wód w jednolitych częściach wód powierzchniowych województwa podlaskiego została sporządzona na podstawie klasyfikacji wyników badań wykonanych w 2018 r.

Źródło: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku – klasyfikacja na podstawie wyników badań Państwowego Monitoringu Środowiska.

Tablica 26/44/. Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2018 r.

Nazwa jeziora	Rodzaj monitoringu ^a	Klasyfikacja stanu ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Stan jednolitej części wód
Blizno	MD	DOBRY	PSD	ZŁY
Necko	MO	DOBRY	.	.
Studzieniczne	MO	DOBRY	.	.
Kolno	MO	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Toczyłowo	MD/MO	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Pobondzie	MD/MO	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Szelment Wielki	MD	DOBRY	PSD	ZŁY
Szelment Mały	MD	DOBRY	PSD	ZŁY
Gaładuś	MD/MBTR	DOBRY	PSD	ZŁY
Hołny	MD/MO	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Długie Wigierskie	MDR	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Gremzdel	MDR	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Sejwy	MO	SŁABY	.	ZŁY
Boksze	MO	DOBRY	.	.
Szejpiszki	MO	SŁABY	.	ZŁY
Sejny	MD/MO	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Pomorze	MO	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Bałądz	MD/MO/MBTR	DOBRY	PSD	ZŁY

a MDR oznacza monitoring diagnostyczny w punktach reperowych, MD – monitoring diagnostyczny w punktach reprezentatywnych, MO – monitoring operacyjny w punktach reprezentatywnych, MBTR – monitoring badawczy transgraniczny.

Uwaga: Klasyfikacje stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i ocena stanu wód w jednolitych częściach wód powierzchniowych województwa podlaskiego została sporządzona na podstawie klasyfikacji wyników badań wykonanych w 2018 r. (ocena zweryfikowana).

Źródło: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku – klasyfikacja na podstawie wyników badań Państwowego Monitoringu Środowiska.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

Air pollution and protection

Tablica 1/45/. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według powiatów
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie		Ogółem	Z liczby ogółem posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń	
			pyłowych	gazowych
WOJEWÓDZTWO	2010	56	42	7
	2015	66	43	6
	2017	70	40	7
	2018	70	38	8
miasta		58	34	8
wieś		12	4	-
Powiaty				
Augustowski		3	3	1
Białostocki		10	3	-
Bielski		4	3	-
Grajewski		4	4	2
Hajnowski		7	4	-
Kolneński		2	1	-
Łomżyński		2	1	-
Moniecki		2	2	-
Sejneński		3	-	-
Siemiatycki		4	-	-
Sokólski		4	3	1
Wysokomazowiecki		3	1	-
Zambrowski		4	3	-
Miasta na prawach powiatu				
Białystok		7	4	3
Łomża		3	3	-
Suwałki		8	3	1

Tablica 2/46/. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według wielkości emisji zanieczyszczeń
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Zakłady emitujące zanieczyszczenia														
	pyłowe					gazowe									
						bez dwutlenku węgla					z dwutlenkiem węgla				
	2010	2015	2017	2018		2010	2015	2017	2018		2010	2015	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach
Ogółem	48	52	54	53	100,0	56	65	70	69	100,0	56	66	70	70	100,0
emisja zanieczyszczeń w t/rok:															
25 i mniej	36	45	49	48	90,6	19	26	29	27	39,1	7	5	5	4	5,7
26-100	11	6	4	4	7,5	17	21	24	25	36,2	1	4	8	4	5,7
101-500	1	1	1	1	1,9	16	13	12	11	15,9	1	3	4	8	11,4
501-1000	-	-	-	-	-	3	4	4	6	8,7	-	1	1	1	1,4
1001-2000	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5	6	7	4	5,7
2001-5000	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	10	14	11	11	15,7
5001-10000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	6	9	11	15,7
10001-20000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	13	11	11	15,7
20001-50000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	8	6	8	11,4
50001 i więcej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	8	8	11,4

Tablica 3/47/. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według stopnia redukcji wytworzonych zanieczyszczeń
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Emitujące zanieczyszczenia pyłowe	48	52	54	53
Posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń	42	43	40	38
o stopniu redukcji zanieczyszczeń:				
30,0% i mniej	-	-	3	1
30,1-50,0	9	11	7	9
50,1-70,0	2	-	3	2
70,1-90,0	14	12	5	3
90,1% i więcej	17	20	22	23
Nieposiadające urządzeń do redukcji zanieczyszczeń	6	9	14	15
Emitujące zanieczyszczenia gazowe	56	66	70	70
Posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń	7	5	7	8
o stopniu redukcji zanieczyszczeń:				
10,0% i mniej	-	1	2	1
10,1-30,0	2	-	1	1
30,1-50,0	3	3	2	2
50,1-70,0	1	1	-	1
70,1-90,0%	1	-	2	3
Nieposiadające urządzeń do redukcji zanieczyszczeń	49	61	63	62

Tablica 4/48/. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie		Cyklony		Multicyklony		Filtry tkaninowe		Elektrofiltry		Urządzenia mokre		Inne	
		w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h
Ogółem	2010	151	2970	39	933	78	2025	8	883	12	194	11	381
	2015	143	3776	29	383	87	1621	12	1370	6	270	27	1026
	2017	136	2825	30	377	104	2112	12	1106	7	449	23	1027
	2018	134	2898	30	436	103	2183	13	1102	6	429	24	918
Skuteczność:													
niska		1	1	3	83	5	11	-	-	1	4	x	x
średnia		17	303	10	114	45	530	-	-	2	54	x	x
wysoka		116	2594	17	239	53	1642	13	1102	3	371	x	x
Średnia dyspozycyjność w %		98	x	99	x	98	x	99	x	100	x	100	x

Tablica 5/49/. Emitory na terenie zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według wielkości emisji

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Liczba emitorów^a	369	438	516	527
o wysokości:				
Do 50 m	346	418	493	508
51-99	18	16	15	15
Od 100 m	5	4	8	4
Emisja zanieczyszczeń w tys. t				
Pyłowych z emitorów o wysokości:				
do 50 m	0,5	0,5	0,4	0,5
51-99	0,4	0,2	0,1	0,1
od 100 m	0,2	0,2	0,1	0,1
Gazowych z emitorów o wysokości:				
do 50 m	280,6	680,3	847,2	865,7
51-99	404,7	233,7	337,3	328,3
od 100 m	931,3	1064,0	880,1	845,2

a Stan w dniu 31 grudnia.

Tablica 6/50/. Emisja zanieczyszczeń powietrza oraz zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Emisja zanieczyszczeń pyłowych w t	1096	921	701	691
W tym ze spalania paliw	819	665	438	423
Emisja zanieczyszczeń gazowych w t	1616560	1978194	2065193	2039770
W tym: dwutlenku siarki	3304	2937	3202	2019
tlenków azotu ^a	3150	2770	2164	2432
tlenku węgla	2408	2993	2645	2616
dwutlenku węgla	1607331	1968592	2056122	2031799
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń				
Pyłowe:				
w tonach	86589	88011	82940	72415
w % zanieczyszczeń wytworzonych	98,8	99,0	99,2	99,1
Gazowe (bez dwutlenku węgla):				
w tonach	1427	902	1794	3322
w % zanieczyszczeń wytworzonych	13,4	8,6	16,5	29,4
dwutlenek siarki:				
w tonach	930	240	757	2463
w % zanieczyszczeń wytworzonych	22,0	7,6	19,1	55,0
tlenki azotu ^a :				
w tonach	138	274	892	608
w % zanieczyszczeń wytworzonych	4,2	9,0	29,2	20,0
tlenek węgla:				
w tonach	188	234	91	102
w % zanieczyszczeń wytworzonych	7,2	7,3	3,3	3,8
węglowodory ^b :				
w tonach	-	-	7	78
w % zanieczyszczeń wytworzonych	-	-	2,8	29,1
inne:				
w tonach	171	154	47	71
w % zanieczyszczeń wytworzonych	37,9	16,5	5,5	9,0

a W przeliczeniu na dwutlenek azotu. b Z wyłączeniem metanu.

Tablica 7/51/. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według wybranych rodzajów substancji

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w tonach			
Aldehydy alifatyczne i ich pochodne	97	84	130	84
Alkohole alifatyczne i ich pochodne	106	31	56	42
Alkohole pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne	1	1	1	1
Amoniak	23	37	22	26
Dwutlenek siarki	3304	2937	3202	2019
ze spalania paliw	3298	2931	3196	2012
z procesów technologicznych	6	6	6	7
Dwutlenek węgla	1607331	1968592	2056122	2031799
Etery i ich pochodne	5	1	1	10
Ketony i ich pochodne	6	8	30	15
Kwasy nieorganiczne, ich sole i bezwodniki	0	49	73	0
Kwasy organiczne, ich związki i pochodne ^a	7	16	8	30
Metan	–	530	556	522
Podtlenek azotu	–	8	2	1
Pyły krzemowe (powyżej 30% wolnej krzemionki)	17	13	21	21
Pyły węglowo-grafitowe, sadza	15	5	3	3
Pyły ze spalania paliw	819	665	438	423
Pyły pozostałe	245	235	238	244
Tlenek węgla	2408	2993	2645	2616
Tlenki azotu (w przeliczeniu na dwutlenek azotu)	3150	2770	2164	2432
ze spalania paliw	3126	2586	1987	2198
z procesów technologicznych	24	184	177	234
Węglowodory alifatyczne i ich pochodne ^a	5	6	42	37
Węglowodory pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne ^a	108	105	135	136

a Z wyjątkiem wymienionych w innych pozycjach.

Tablica 8/52/. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według powiatów w 2018 r.

Wyszczególnienie	Emisja zanieczyszczeń							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	
	pyłowych		gazowych						
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym					
				dwutlenku siarki	tlenków azotu ^b	tlenku węgla	dwutlenku węgla		
w tonach							pyłowe	gazowe ^a	
WOJEWÓDZTWO	691	423	2039770	2019	2432	2616	2031799	99,1	29,4
miasta	655	397	1596538	1981	1987	1826	1590479	99,1	35,4
wieś	36	26	443232	38	445	790	441320	75,5	x
Powiaty									
Augustowski	35	10	45604	170	78	53	45291	98,1	1,9
Białostocki	42	40	235277	27	216	556	234122	23,6	x
Bielski	14	6	32465	48	101	49	32250	96,7	x
Grajewski	223	25	312311	279	646	478	310742	99,3	16,1
Hajnowski	75	69	74279	73	84	153	73889	62,7	x
Kolneński	5	5	18914	43	25	61	18785	44,4	x
Łomżyński	9	9	21320	22	53	40	21205	90,2	x
Moniecki	8	7	29838	65	36	51	29686	96,7	x
Sejneński	40	40	5147	13	3	113	5018	x	x
Siemiatycki	14	14	14553	11	13	110	14419	x	x
Sokólski	16	13	15407	20	17	61	15299	70,4	38,6
Wysokomazowiecki	6	6	64746	52	110	29	64554	87,8	x
Zambrowski	20	19	232921	81	205	356	232052	97,7	x
Miasta na prawach powiatu									
Białystok	46	45	679364	206	487	282	678377	99,8	74,8
Łomża	68	47	85698	420	134	49	85095	95,8	x
Suwałki	70	68	171926	489	224	175	171015	98,8	1,9

a Bez dwutlenku węgla. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

Tablica 9/53/. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w miastach w 2018 r.

Miasta	Emisja zanieczyszczeń							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	
	pyłowych		gazowych						
	w tonach	na 1 km ² w t	ogółem	w tym			na 1 km ² w t	pyłowe	gazowe ^a
				dwutlenku siarki	tlenków azotu ^b	dwutlenku węgla			
w tonach									
Białystok	46	0,5	679364	206	487	678377	6652,0	99,8	74,8
Grajewo	223	11,8	312311	279	646	310742	16489,5	99,3	16,1
Suwałki	70	1,1	171926	489	224	171015	2624,4	98,8	1,9
Łomża	68	2,1	85698	420	134	85095	2623,1	95,8	x
Wysokie Mazowieckie	6	0,4	59910	51	105	59729	3931,1	87,8	x
Hajnówka	64	3,0	53623	62	60	53422	2518,7	65,0	x
Augustów	35	0,4	45604	170	78	45291	563,7	98,1	1,9
Zambrów	19	1,0	37624	81	55	37380	1978,1	97,8	x
Bielsk Podlaski	6	0,2	32394	48	47	32250	1199,3	98,5	x
Mońki	8	1,0	29838	65	36	29686	3895,3	96,7	x
Czarna Białostocka	5	0,4	18504	-	15	18467	1295,8	50,0	x
Kolno	5	0,2	18914	43	25	18785	754,5	44,4	x
Sokółka	16	0,9	15407	20	17	15299	828,8	70,4	38,6
Siemiatycze	14	0,4	14553	11	13	14419	401,5	x	x
Łapy	8	0,7	8297	17	35	8163	683,4	46,7	x
Sejny	40	8,9	5147	13	3	5018	1146,3	x	x
Tykocin	22	0,8	2461	5	2	2400	85,0	x	x
Czyżew	-	-	4402	-	4	4393	841,7	-	x
Ciechanowiec	-	-	434	1	1	432	22,2	-	x
Wasilków	-	-	127	-	-	116	4,5	-	x

a Bez dwutlenku węgla. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

Tablica 10/54/. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według sekcji i działów w 2018 r.

Sekcje i działy	Emisja zanieczyszczeń						Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń			
	pyłowych		gazowych				pyłowe		gazowe ^a	
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym			w tysiącach ton	w % zanieczyszczeń wytworzonych	w tysiącach ton	w % zanieczyszczeń wytworzonych
				dwutlenku siarki	tlenku węgla	dwutlenku węgla				
w tysiącach ton										
Ogółem	0,7	0,4	2039,8	2,0	2,6	2031,8	72,4	99,1	3,3	29,4
Przetwórstwo przemysłowe	0,4	0,1	544,4	0,5	0,8	541,7	38,7	99,1	0,4	12,3
w tym:										
produkcja artykułów spożywczych	0,1	0,1	228,4	0,3	0,1	227,6	1,1	93,7	–	x
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	0,2	0,0	245,5	0,1	0,5	244,1	33,2	99,4	0,3	17,7
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	0,3	0,3	1075,2	1,4	0,9	1071,8	33,7	99,2	2,6	44,2
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	0,0	0,0	20,6	0,1	0,2	20,3	0,0	20,0	0,3	48,6
Budownictwo	0,0	–	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	34,3	–	x
Pozostałe sekcje	0,0	0,0	399,3	0,0	0,8	397,6	–	x	0,0	x

a Bez dwutlenku węgla.

Tablica 11/55/. Poważne awarie

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Potencjalni sprawcy poważnych awarii (stan w dniu 31 XII)	48	46	44	48
zakłady:				
dużego ryzyka	9	8	7	7
zwiększonego ryzyka	5	5	6	7
pozostali	34	33	31	34
Przypadki wystąpienia poważnych awarii ^a	4	2	–	–

a Odpowiadające definicji zawartej w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 672, z późniejszymi zmianami).

Źródło: dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

Odpady

Waste

Tablica 1/56/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) według grup odpadów

Wyszczególnienie		Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Liczba zakładów wytwarzających odpady ^b
		ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazynowane czasowo		
				razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesów odzysku			
w tysiącach ton										
Ogółem	2017	1076,0	325,1	4,9	4,0	705,3	555,5	40,7	2331,5	54
	2018	884,6	321,2	6,0	5,5	512,3	447,2	45,1	2314,3	53
w tym:										
Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin		124,4	124,4	-	-	-	-	-	-	2
Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności		220,6	170,4	0,2	-	50,0	44,9	-	-	11
Odpady z przetwórstwa drewna oraz produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury		88,6	22,9	-	-	61,2	53,7	4,5	-	11
Odpady z procesów termicznych		106,0	1,4	-	-	98,9	97,8	5,7	2165,4	19
Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej ^d		238,9	-	-	-	238,9	222,6	-	-	12
Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych		65,4	1,4	5,8	5,5	23,3	14,2	34,9	148,9	12

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczyc (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę. d Włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych.

Tablica 2/57/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) według powiatów w 2018 r.

Wyszczególnienie	Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezreklamowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazynowane czasowo		
			razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesów odzysku			
w tysiącach ton									
WOJEWÓDZTWO	884,6	321,2	6,0	5,5	512,3	447,2	45,1	2314,3	28,8
miasta	499,2	173,8	6,0	5,5	274,3	250,1	45,1	2314,3	28,8
wieś	385,4	147,4	-	-	238,0	197,1	-	-	-
Powiaty									
Augustowski – miasta	15,8	-	-	-	14,3	14,3	1,5	-	-
Białostocki	206,5	-	-	-	206,5	176,8	-	-	-
miasta	11,6	-	-	-	11,6	11,6	-	-	-
wieś	194,9	-	-	-	194,9	165,2	-	-	-
Bielski	47,6	19,9	-	-	25,7	25,7	2,0	-	-
miasta	21,2	-	-	-	19,2	19,2	2,0	-	-
wieś	26,4	19,9	-	-	6,5	6,5	-	-	-
Grajewski – miasta	32,1	1,3	-	-	30,8	30,7	-	-	-
Hajnowski	22,2	1,4	-	-	20,3	10,8	0,5	-	-
miasta	11,3	-	-	-	10,8	10,8	0,5	-	-
wieś	10,9	1,4	-	-	9,5	-	-	-	-
Kolneński – miasta	4,4	0,6	-	-	3,8	3,7	-	-	-
Łomżyński – wieś	17,7	-	-	-	17,7	17,6	-	-	-
Moniecki – miasta	147,2	146,1	0,1	-	1,0	0,4	-	-	-
Sejneński – miasta	1,2	-	-	-	1,2	1,2	-	-	-
Siemiatycki – miasta	5,7	-	-	-	5,3	1,4	0,4	-	-
Sokółski	135,6	126,1	-	-	9,2	6,0	0,3	-	-
miasta	4,7	-	-	-	4,4	1,2	0,3	-	-
wieś	130,9	126,1	-	-	4,8	4,8	-	-	-
Wysokomazowiecki	11,1	-	0,1	-	10,6	1,8	0,4	-	-
miasta	9,5	-	0,1	-	9,0	1,8	0,4	-	-
wieś	1,6	-	-	-	1,6	-	-	-	-
Zambrowski	28,5	24,3	0,3	-	3,9	3,9	-	-	-
miasta	25,5	24,3	0,3	-	0,9	0,9	-	-	-
wieś	3,0	-	-	-	3,0	3,0	-	-	-
Miasta na prawach powiatu									
Białystok	95,1	0,4	-	-	64,6	63,2	30,1	2314,3	28,8
Łomża	16,6	-	5,5	5,5	10,7	10,5	0,4	-	-
Suwałki	97,3	1,1	-	-	86,7	79,2	9,5	-	-

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

Tablica 3/58/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) według sekcji i działów w 2018 r.

Sekcje i działy	Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezrehabilitowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazynowane czasowo		
			razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesów odzysku			
w tysiącach ton									
Ogółem	884,6	321,2	6,0	5,5	512,3	447,2	45,1	2314,3	28,8
Górnictwo i wydobywanie	124,4	124,4	-	-	-	-	-	-	-
Przetwórstwo przemysłowe	418,2	195,4	0,2	-	217,7	156,9	4,9	-	-
w tym:									
produkcja artykułów spożywczych	237,9	170,4	0,2	-	66,9	54,1	0,4	-	-
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	68,4	22,9	-	-	45,5	45,4	-	-	-
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	73,2	0,4	0,3	-	66,8	66,7	5,7	2165,4	23,0
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	55,9	1,0	5,5	5,5	14,9	10,8	34,5	148,9	5,8
Budownictwo	212,9	-	-	-	212,9	212,8	-	-	-

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

Tablica 4/59/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w miastach

Wyszczególnienie		Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezrehabilitowane ^b w ha
		ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazynowane czasowo		
				razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesów odzysku			
w tysiącach ton										
OGÓŁEM	2017	820,4	197,6	4,9	4,0	577,4	439,4	40,5	2331,5	28,8
	2018	499,2	173,8	6,0	5,5	274,3	250,1	45,1	2314,3	28,8
miasta o liczbie ludności:										
2000–4999										
Czyżew		2,0	-	0,1	-	1,9	1,8	-	-	-
5000–9999										
Czarna Białostocka		11,6	-	-	-	11,6	11,6	-	-	-
Sejny		1,2	-	-	-	1,2	1,2	-	-	-
Wysokie Mazowieckie		7,5	-	-	-	7,1	-	0,4	-	-
10000–19999										
Kolno		4,4	0,6	-	-	3,8	3,7	-	-	-
Mońki		147,2	146,1	0,1	-	1,0	0,4	-	-	-
Siemiatycze		5,7	-	-	-	5,3	1,4	0,4	-	-
Sokółka		4,7	-	-	-	4,4	1,2	0,3	-	-

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

Tablica 4/59/. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w miastach (dok.)

Wyszczególnienie	Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezrekułtywowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzyskowi ^c	unieszkodliwione ^c		przekazane innym odbiorcom		magazy-nowane czasowo		
			razem	w tym termicznie	razem	w tym do procesów odzysku			
w tysiącach ton									
miasta o liczbie ludności (dok.):									
20000–49999									
Augustów	15,8	–	–	–	14,3	14,3	1,5	–	–
Bielsk Podlaski	21,2	–	–	–	19,2	19,2	2,0	–	–
Grajewo	32,1	1,3	–	–	30,8	30,7	–	–	–
Hajnówka	11,3	–	–	–	10,8	10,8	0,5	–	–
Zambrów	25,5	24,3	0,3	–	0,9	0,9	–	–	–
50000–99999									
Łomża	16,6	–	5,5	5,5	10,7	10,5	0,4	–	–
Suwałki	97,3	1,1	–	–	86,7	79,2	9,5	–	–
100000 i więcej									
Białystok	95,1	0,4	–	–	64,6	63,2	30,1	2314,3	28,8

a Na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. b Stan w końcu roku. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

Tablica 5/60/. Odpady komunalne

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Odpady komunalne zebrane^a w t	242937	286428	278670	298958
w tym z gospodarstw domowych	182088	238520	235283	251769
Zmieszane	232576	233303	208101	218465
w tym z gospodarstw domowych	175203	189152	171018	177536
Wyselekcjonowane	10361	53125	70569	80493
w tym:				
papier i tektura	2384	3581	4484	5857
szkło	1953	10525	10606	11574
tworzywa sztuczne	2236	4884	6026	6445
metale	126	410	359	238
odzież i tekstylia	815	36	64	47
wielkogabarytowe	940	6373	10702	12629
Czynne kontrolowane składowiska odpadów komunalnych^b:				
Liczba	42	13	13	11
Powierzchnia w ha	92,4	50,7	59,1	53,8
Powierzchnia zrekułtywowana w ciągu roku w ha	2,4	–	–	–
Kontrolowane składowiska odpadów komunalnych o zakończonej eksploatacji^b:				
Liczba	29	3	1	2
Powierzchnia w ha	47,4	9,4	2,0	5,3
Powierzchnia zrekułtywowana w ciągu roku w ha	35,7	4,8	–	1,5

a Dane szacunkowe. b Stan w dniu 31 grudnia.

Tablica 6/61/. Nieczystości ciekłe

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Nieczystości ciekłe wywiezione ^a w dam ³	524	357	379	348
w tym z gospodarstw domowych	331	181	235	.
Zbiorniki bezodpływowe (stan w dniu 31 XII)	77256	74327	76262	74478
Przydomowe oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 XII)	5083	13785	14913	15936

a Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

Tablica 7/62/. Odpady komunalne i nieczystości ciekłe według powiatów w 2018 r.

Wyszczególnienie	Zebrane odpady komunalne zmieszane ^a		Czynne składowiska kontrolowane ^b		Nieczystości ciekłe wywiezione ^c w dam ³	Zbiorniki bezodpływowe ^b	Przydomowe oczyszczalnie ścieków ^b
	ogółem	w tym z gospodarstw domowych	liczba	powierzchnia w ha			
	w tonach						
WOJEWÓDZTWO	218465,5	177535,8	11	53,8	348,2	74478	15936
Powiaty							
Augustowski	11408,4	10136,4	–	–	17,3	3251	2089
Białostocki	27279,2	23857,1	3	27,9	90,1	12144	1565
Bielski	9154,6	7199,3	1	1,3	20,9	5203	1084
Grajewski	9032,9	6505,6	1	4,7	3,5	3226	958
Hajnowski	8327,6	6074,8	2	3,6	9,9	3008	561
Kolneński	6838,4	5754,9	–	–	11,6	4563	320
Łomżyński	9374,2	8350,2	1	8,7	25,6	8324	1013
Moniecki	6393,8	5148,2	–	–	15,0	3309	675
Sejneński	2590,4	2199,3	–	–	19,5	3690	705
Siemiatycki	5141,7	3747,4	1	2,8	37,0	7144	267
Sokólski	11831,4	8480,2	–	–	21,9	4342	1420
Suwalski	3707,6	2966,1	–	–	10,1	3421	2166
Wysokomazowiecki	9335,9	7855,6	–	–	18,4	7267	1749
Zambrowski	9533,2	8831,0	1	2,0	6,8	3376	1299
Miasta na prawach powiatu							
Białystok	50436,2	41031,1	–	–	30,2	1248	7
Łomża	17896,2	13380,6	–	–	4,9	346	11
Suwałki	20183,9	16018,1	1	2,8	5,5	616	47

a Bez wyselekcjonowanych; dane szacunkowe. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Protection of environment and biodiversity

Tablica 1/63/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018			
	w hektarach				liczba obiektów	w % powierzchni ogólnej województwa	na 1 mieszkańca w m ²
Ogółem	645561,4	642314,0	638840,8	638899,1	403	31,6	5407,4
Parki narodowe	92071,6	92180,1	92180,1	92180,0	4	4,6	780,2
Rezerваты przyrody	23531,9	23585,8	23674,3	23703,6	93	1,2	200,6
Parki krajobrazowe ^b	83531,9	83478,3	81848,3	81848,6	3	4,1	692,7
Obszary chronionego krajobrazu ^b	444173,1	440748,1	438810,1	438780,8	13	21,7	3713,7
Stanowiska dokumentacyjne	0,2	0,5	0,5	0,5	2	0,0	0,0
Użytki ekologiczne	2108,4	2182,1	2186,2	2244,3	283	0,1	19,0
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	144,3	139,1	141,2	141,2	5	0,0	1,2

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

Tablica 2/64/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie		Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
		ogółem		z liczby ogółem – w ha					
		w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
WOJEWÓDZTWO	2010	645561,4	32,0	92071,6	23531,9	88084,5	462717,3	2108,4	2058
	2015	642314,0	31,8	92180,1	23585,8	88138,2	459223,2	2182,1	1993
	2017	638840,8	31,6	92180,1	23674,3	86566,1	457304,2	2186,2	1977
	2018	638899,1	31,6	92180,0	23703,6	86566,1	457304,2	2244,3	1964
POWIAT AUGUSTOWSKI		106365,6	64,1	9510,1	3570,0	–	96738,9	37,3	61
Gmina miejska									
Augustów		6291,4	77,8	–	47,6	–	6229,3	4,5	11
Gmina miejsko-wiejska									
Lipsk		11011,3	59,8	1756,0	–	–	9255,3	–	2
Gminy wiejskie									
Augustów		14383,9	54,0	–	269,3	–	14362,1	21,8	7
Bargłów Kościelny		7299,8	38,9	281,0	–	–	7014,8	6,7	5
Nowinka		17218,0	84,4	1914,1	715,3	–	15278,5	–	7
Płaska		23891,2	64,1	–	1460,8	–	23887,7	–	22
Sztabin		26269,9	72,3	5559,0	1077,1	–	20711,2	4,3	7

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwatach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/64/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerwaty przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT BIAŁOSTOCKI	101332,9	34,0	6298,0	3445,9	52487,7	41613,8	105,4	154
Gminy miejsko-wiejskie								
Choroszcz	3429,0	20,9	1619,0	–	–	1810,0	–	8
Czarna Białostocka	15384,2	74,6	–	965,8	15384,2	–	–	33
Łąpy	2451,0	19,2	2451,0	–	–	–	–	1
Michałow	11163,6	27,2	–	222,7	2520,8	8420,0	–	16
Supraśl	12586,0	66,7	–	878,3	12586,0	–	–	36
Suraż	3009,0	39,3	489,0	–	–	2520,0	–	–
Tykocin	7829,2	37,8	159,0	62,0	–	7670,2	84,7	4
Wasilków	3921,4	30,8	–	1,7	3900,7	–	20,7	1
Zabłudów	4710,0	13,9	–	–	–	4710,0	–	5
Gminy wiejskie								
Dobrzyniewo Duże	6429,7	39,9	–	159,7	3552,1	2869,0	–	1
Gródek	27139,8	63,2	–	1155,8	14543,9	11914,6	–	23
Juchnowiec Kościelny	1700,0	9,9	–	–	–	1700,0	–	3
Poświętne	–	–	–	–	–	–	–	7
Turośl Kościelna	1580,0	11,3	1580,0	–	–	–	–	2
Zawady	–	–	–	–	–	–	–	14
POWIAT BIELSKI	4209,0	3,0	–	–	–	4200,0	9,0	44
Gmina miejska								
Bielsk Podlaski	–	–	–	–	–	–	–	12
Gminy wiejskie								
Bielsk Podlaski	3150,0	7,3	–	–	–	3150,0	–	19
Boćki	9,0	0,0	–	–	–	–	9,0	5
Brańsk	–	–	–	–	–	–	–	3
Orla	–	–	–	–	–	–	–	2
Wyszki	1050,0	5,1	–	–	–	1050,0	–	3
POWIAT GRAJEWSKI	17779,7	18,4	6615,0	195,9	–	10969,1	73,2	16
Gminy miejsko-wiejskie								
Rajgród	12435,3	60,0	1466,0	11,6	–	10969,1	62,0	–
Szczuczyn	11,1	0,1	–	–	–	–	11,1	14
Gminy wiejskie								
Grajewo	972,0	3,2	972,0	–	–	–	–	1
Radziłów	4177,0	20,9	4177,0	–	–	–	–	–
Wąsosz	184,3	1,6	–	184,3	–	–	–	1

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/64/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT HAJNOWSKI	93213,7	57,4	10517,3	12337,5	-	82255,9	705,2	1230
Gmina miejska								
Hajnówka	22,6	1,1	-	-	-	-	22,6	56
Gmina miejsko-wiejska								
Kleszczele	3042,4	21,3	-	227,0	-	3042,4	-	1
Gminy wiejskie								
Białowieża	20283,7	99,9	6055,7	4305,2	-	14202,6	54,3	518
Czeremcha	403,0	4,2	-	-	-	403,0	-	-
Czyże	60,0	0,4	-	-	-	60,0	-	-
Dubicze Cerkiewne	10440,3	68,9	-	155,1	-	10384,6	55,7	22
Hajnówka	19850,2	67,8	-	5699,3	-	19517,7	524,9	515
Narew	5673,6	23,5	-	-	-	5669,0	4,6	2
Narewka	33437,9	98,6	4461,6	1950,8	-	28976,8	43,1	116
POWIAT KOLNEŃSKI	21085,0	22,4	-	197,8	-	20879,0	71,9	14
Gmina miejska								
Kolno	-	-	-	-	-	-	-	1
Gmina miejsko-wiejska								
Stawiski	74,1	0,4	-	71,9	-	-	2,2	4
Gminy wiejskie								
Grabowo	-	-	-	-	-	-	-	1
Kolno	6631,9	23,5	-	-	-	6631,9	38,3	2
Mały Płock	1583,1	11,3	-	-	-	1582,7	0,4	6
Turośl	12795,9	64,4	-	126,0	-	12664,4	31,0	-
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	35154,6	26,0	351,0	593,6	7344,7	27439,6	83,9	49
Gminy miejsko-wiejskie								
Jedwabne	326,0	2,0	326,0	-	-	-	-	-
Nowogród	4142,6	40,9	-	-	-	4142,6	8,3	3
Gminy wiejskie								
Łomża	5411,9	26,2	-	217,0	4102,5	1304,5	21,1	5
Miastkowo	2180,5	19,0	-	-	-	2169,7	10,8	2
Piątnica	4135,9	18,9	-	69,8	2888,4	1245,8	14,6	18
Przytuły	-	-	-	-	-	-	-	2
Wizna	378,8	2,8	25,0	-	353,8	-	-	19
Zbójna	18578,8	100,0	-	306,8	-	18577,0	29,1	-

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/64/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerwaty przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT MONIECKI	43662,1	31,6	39515,0	129,3	2645,6	1501,6	-	14
Gminy miejsko-wiejskie								
Goniądz	22988,6	61,0	21787,0	-	-	1201,6	-	3
Knyszyn	2645,6	20,8	-	129,3	2645,6	-	-	5
Mońki	-	-	-	-	-	-	-	2
Gminy wiejskie								
Jaświły	1189,0	6,8	1189,0	-	-	-	-	-
Krypno	300,0	2,7	-	-	-	300,0	-	2
Trzcianne	16539,0	49,8	16539,0	-	-	-	-	2
POWIAT SEJNEŃSKI	50501,3	59,1	5194,3	557,1	-	45320,3	106,8	73
Gmina miejska								
Sejny	96,7	21,5	-	-	-	96,7	-	-
Gminy wiejskie								
Giby	18501,5	57,2	3768,5	24,5	-	14737,7	-	27
Krasnopol	13456,0	78,5	1425,9	56,1	-	12029,6	106,8	7
Puńsk	4008,5	28,9	-	0,9	-	4008,4	-	11
Sejny	14438,6	66,4	-	475,6	-	14447,9	-	28
POWIAT SIEMIATYCKI	31290,6	21,4	-	249,7	-	30963,8	68,1	40
Gmina miejska								
Siemiatycze	250,0	6,9	-	-	-	250,0	-	2
Gmina miejsko-wiejska								
Drohiczyn	7290,0	35,1	-	-	-	7290,0	2,6	3
Gminy wiejskie								
Dziadkowice	14,2	0,1	-	-	-	-	14,2	8
Grodzisk	87,7	0,4	-	87,7	-	-	-	4
Mielnik	17882,7	91,1	-	36,5	-	17832,0	2,7	7
Milejczyce	19,8	0,1	-	-	-	-	19,8	1
Nurzec-Stacja	1727,7	8,0	-	125,5	-	1580,0	22,2	8
Perlejewo	801,8	7,5	-	-	-	801,8	-	2
Siemiatycze	3216,6	14,2	-	-	-	3210,0	6,6	5
POWIAT SOKÓLSKI	51098,5	24,9	5146,0	1667,9	17726,9	28003,2	142,7	61
Gminy miejsko-wiejskie								
Dąbrowa Białostocka	1843,0	7,0	1843,0	-	-	-	-	5
Krynki	12605,8	75,9	-	273,7	694,0	11868,3	43,5	14
Sokółka	7572,6	24,2	-	160,6	3037,5	4535,1	-	6
Suchowola	3132,0	12,2	3132,0	-	-	-	-	2

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/64/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerwaty przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT SOKÓLSKI (dok.)								
Gminy wiejskie								
Janów	1309,8	6,3	–	79,7	1230,1	–	–	2
Korycin	–	–	–	–	–	–	–	2
Kuźnica	4566,3	34,2	–	–	–	4566,3	–	8
Nowy Dwór	171,0	1,4	171,0	–	–	–	–	–
Sidra	–	–	–	–	–	–	–	11
Szudziałowo	19898,0	66,0	–	1153,9	12765,4	7033,5	99,2	11
POWIAT SUWAŃSKI	77787,9	59,5	7981,3	374,5	6337,7	63469,0	836,7	91
Gminy wiejskie								
Bakałarzewo	3330,0	27,2	–	3,4	–	3330,1	–	11
Filipów	8285,7	54,9	–	–	–	8285,3	609,3	5
Jeleniewo	11452,9	87,2	–	65,9	3901,2	7552,1	112,6	18
Przerośl	7329,0	59,3	–	305,2	802,4	6526,6	63,9	9
Raczkі	6193,4	43,5	–	–	–	6193,4	–	2
Rutka-Tartak	7617,4	73,6	–	–	832,1	6785,3	42,5	9
Suwałki	18819,8	71,1	7981,3	–	–	10838,5	–	7
Szypłiszki	4964,5	31,7	–	–	–	4964,5	–	11
Wiżajny	9795,3	87,5	–	–	802,0	8993,3	8,4	19
POWIAT WYSOKO-MAZOWIECKI	3175,1	2,5	1052,0	–	–	2115,8	–	63
Gminy miejsko-wiejskie								
Ciechanowiec	2115,8	10,5	–	–	–	2115,8	–	34
Czyżew	4,4	0,0	–	–	–	–	–	–
Szepietowo	2,9	0,0	–	–	–	–	–	–
Gminy wiejskie								
Klukowo	–	–	–	–	–	–	–	1
Kobylin-Borzymy	322,0	2,7	322,0	–	–	–	–	20
Kulesze Kościelne	–	–	–	–	–	–	–	1
Nowe Piekuty	–	–	–	–	–	–	–	3
Sokoły	730,0	4,7	730,0	–	–	–	–	1
Wysokie Mazowieckie	–	–	–	–	–	–	–	3

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwatach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Tablica 2/64/. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT ZAMBROWSKI	280,5	0,4	–	276,3	–	–	4,2	3
Gminy wiejskie								
Kołaki Kościelne	–	–	–	–	–	–	–	1
Rutki	116,1	0,6	–	116,1	–	–	–	–
Szumowo	2,5	0,0	–	–	–	–	2,5	–
Zambrów	161,8	0,5	–	160,2	–	–	1,7	2
MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
Białystok	103,9	1,0	–	103,9	–	–	–	17
Łomża	699,1	21,4	–	–	23,6	675,5	–	12
Suwałki	1159,6	17,7	–	4,1	–	1158,6	–	22

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody / użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

Uwaga. Oprócz prezentowanych form ochrony przyrody i krajobrazu na powierzchnię ogółem składają się zespoły przyrodniczo-krajobrazowe o łącznej powierzchni 141,2 ha (położone na terenie gmin: Mielnik – 50,7 ha, Szepietowo – 2,9 ha, miejskiej Augustów – 83,2 ha i Czyżew – 4,4 ha) oraz stanowiska dokumentacyjne o łącznej powierzchni 0,5 ha (położone na terenie gminy wiejskiej Sejny – 0,3 ha i miasta Suwałki – 0,2 ha).

Tablica 3/65/. Parki narodowe w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Parki narodowe	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Ogólna charakterystyka
Białowiecki	1921, 1932, 1947	10517,3	Jest najstarszym polskim parkiem narodowym – jego historia sięga 1921 r. Utworzono wtedy leśnictwo „Rezerwat”, które w 1932 r. przemianowano na jednostkę specjalną „Park Narodowy w Białowieży”. W 1947 r. obiekt ten reaktywowano jako Białowiecki Park Narodowy. Chroni on ostatnie na Niżu Europejskim lasy naturalne o charakterze pierwotnym w strefie lasów mieszanych i liściastych. Dzięki wysiłkom naukowców i pracowników Parku w 1929 r. rozpoczęła się zakończona sukcesem restytucja żubra, którego liczebność na koniec 2018 r. w polskiej części Puszczy Białowieckiej wynosiła przeszło 600 osobników. W skład Białowieckiego Parku Narodowego wchodziły obiekty: Obręb Ochronny Rezerwat (w prawie 60% objęty ochroną ścisłą) z wyodrębnionym terytorialnie Parkiem Pałacowym oraz Ośrodek Hodowli Żubrów z Rezerwatem Pokazowym Żubrów. Na terenie Parku Pałacowego, wpisanego w rejestr zabytków, znajduje się Muzeum Przyrodniczo-Leśne. Białowiecki Park Narodowy od 1977 r. jest Rezerwatem Biosfery UNESCO, a od 2005 r. cała polska część Puszczy Białowieckiej została objęta tym statusem. W 1979 r. UNESCO wpisało BPN, jako jedyny przyrodniczy obiekt w Polsce, na listę Światowego Dziedzictwa Ludzkości, a w 1992 r. UNESCO nadało ten status Państwowemu Parkowi Narodowemu „Białowieższkaja Puszcza” na Białorusi, tworząc polsko-białoruski obiekt transgraniczny. 23 czerwca 2014 r. Komitet Światowego Dziedzictwa przyjął zgłoszony wspólnie przez Polskę i Białoruś wniosek o powiększenie Obiektu Światowego Dziedzictwa „Białowieża Forest” o znaczną część Puszczy Białowieckiej znajdującej się po polskiej stronie granicy. Obecnie cały transgraniczny obiekt zajmuje powierzchnię około 141,9 tys. ha.

Tablica 3/65/. Parki narodowe w 2018 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Parki narodowe	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Ogólna charakterystyka
Biebrzański	1993	59223,0	Obejmuje znaczną część Kotliny Biebrzańskiej, która jest jednym z największych i najbardziej naturalnych kompleksów torfowisk niskich w Europie Środkowej i Zachodniej. Kotlinę tę charakteryzuje wyjątkowo dobrze zachowana dwukierunkowa strefowość ekologiczna (roślinno-glebowo-hydrologiczna). Dolina Biebrzy została uznana przez BirdLife International za ostoję ptaków o randze światowej. Biebrzański Park Narodowy znajduje się od 1995 r. na liście siedlisk Konwencji RAMSAR, tj. obszarów mokradłowych o międzynarodowym znaczeniu, zwłaszcza jako środowisko życia ptactwa wodno-błotnego, a od 2004 r. został włączony wraz z otuliną do sieci obszarów Natura 2000.
Narwiański	1996	7350,0	Chroni zabagniony, naturalny fragment doliny Górnej Narwi od Sużara do Rzędzian. O wartości przyrodniczej Parku decyduje niespotykany w Europie i bardzo rzadki na świecie charakter rzeki wielokorytowej (anastomozującej), a także ornitofauna związana z terenami mokradłowymi. Liczne rozgałęzienia nurtu oraz naturalna dolina Narwi decydują o wyjątkowej wartości turystycznej Parku.
Wigierski	1989	15089,7	Położony jest na północnym skraju Puszczy Augustowskiej. Swoim zasięgiem obejmuje zespół 42 jezior (z największym jeziorem Wigry) z otaczającymi je lasami i torfowiskami. Park uznany został za obszar wodno-błotny o znaczeniu międzynarodowym – obiekt międzynarodowej Konwencji Ramsarskiej. Ma również rangę europejskiej ostoi ptaków IBA (Important Bird Area) „Puszcza Augustowska” (kod PL043). Ponadto, wchodzi w skład sieci Natura 2000 – Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Augustowska” (kod PLB200002) oraz Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Ostoja Wigierska” (kod PLH200004).

Źródło: dane Białowieskiego Parku Narodowego, Biebrzańskiego Parku Narodowego, Narwiańskiego Parku Narodowego i Wigierskiego Parku Narodowego.

Tablica 4/66/. Parki narodowe według kategorii gruntów
Stan w dniu 31 grudnia

Lata Parki narodowe	Powierzchnia								
	ogółem		grunty				wody	tereny pozostałe	
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej województwa	leśne		rolne	zadrzewione i zakrzewione			
			razem	w tym niezalesione					
w hektarach									
Ogółem	2010	92071,6	4,6	35160,6	446,5	17123,7	680,4	4447,1	34659,8
	2015	92180,1	4,6	35211,9	407,2	17582,8	745,6	4531,4	34108,5
	2017	92180,1	4,6	35212,1	407,2	17589,8	745,6	4531,4	34101,2
	2018	92180,0	4,6	35215,0	407,2	17586,7	745,6	4531,4	34101,2
Białowieski		10517,3	0,5	9974,0	234,5	15,3	1,5	19,2	507,3
Biebrzański		59223,0	2,9	15730,2	165,0	14565,5	564,6	946,2	27416,6
Narwiański		7350,0	0,4	93,0	–	719,0	177,0	668,0	5693,0
Wigierski		15089,7	0,8	9417,8	7,7	2287,0	2,6	2898,1	484,3

Tablica 5/67/. Parki narodowe według kategorii ochronności
Stan w dniu 31 grudnia

Lata Parki narodowe		Powierzchnia w ha					strefy ochronnej
		parku narodowego					
		ogółem	w tym pod ochroną				
			ściłą		czynną	krajobrazową	
razem	w tym grunty leśne						
Ogółem	2010	92071,6	10821,5	9571,3	45184,5	30772,6	96740,1
	2015	92180,1	14261,8	13159,6	43707,3	28918,0	96740,1
	2017	92180,1	15375,9	14223,0	44344,0	27167,3	96740,1
	2018	92180,0	15375,9	14223,0	44353,4	27157,8	96740,1
	Białowiecki	10517,3	6059,3	5819,8	4104,6	353,4	3224,3
	Biebrzański	59223,0	7494,0	6706,7	27699,0	24030,0	66824,0
	Narwiański	7350,0	–	–	2057,0	–	15408,0
	Wigierski	15089,7	1822,6	1696,5	10492,8	2774,4	11283,8

Tablica 6/68/. Parki narodowe według form własności gruntów
Stan w dniu 31 grudnia

Lata Parki narodowe		Powierzchnia w ha				tereny pozostałe
		ogółem	własność			
			Skarbu Państwa		prywatna	
			w zarządzie parku	w innym zarządzie		
Ogółem	2010	92072	57452	654	31628	2338
	2015	92170	57905	654	33490	121
	2017	92191	60214	285	30727	966
	2018	92160	60800	623	28541	2196
	Białowiecki	10502	10502	–	–	–
	Biebrzański	59223	35510	186	21536	1991
	Narwiański	7350	2313	415	4505	117
	Wigierski	15085	12475	22	2500	88

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 7/69/. Stan liczebny głównych gatunków zwierząt łownych i chronionych w parkach narodowych

Gatunki zwierząt	Parki narodowe															
	Białowiecki				Biebrzański				Narwiański				Wigierski			
	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
Żubr	45	578	117	89	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Łoś	8	8	18	–	650	610 ^a	640	540	23	51	48	46	37	35	40	36
Jeleń	800	376	726	890	530	904 ^a	880	652	15	4	7	7	160	300	380	400
Sarna	110	34	18	90	. ^b	1147 ^a	1250	1435	60	27	42	23	193	300	320	340
Dzik	800	52	–	20	460	450 ^a	52	48	55	24	13	18	133	150	87	40
Wilk	7	8	15	15	20	25 ^a	23	25	–	–	–	–	4	12	9	9
Lis	30	29	28	28	. ^b	. ^b	386	380	. ^b	. ^b	. ^b	. ^b	130	130	80	80
Ryś	3	2	2	2	5	2 ^a	5	5	–	–	–	–	1	1	1	1
Wydra	10	10	10	10	. ^b	. ^b	87	95	. ^b	. ^b	. ^b	. ^b	45	10	45	45
Borsuk	15	14	14	14	100	. ^b	104	94	. ^b	. ^b	. ^b	. ^b	20	40	120	120
Bóbr	18	22	20	20	. ^b	700 ^a	700	675	250	340	340	340	160	160	160	160
Orlik krzykliwy	2	4	4	4	26	23 ^c	24	23	–	2	1	1	. ^b	1 ^c	1 ^c	1 ^c
Orlik grubodzioby	–	–	–	–	30	18 ^c	12	15	–	–	–	–	–	–	–	–
Bielik	. ^d	–	–	1	16	20 ^c	20	20	1	–	1	1	3 ^c	2 ^c	3 ^c	3 ^c
Głuszec	–	–	–	–	–	. ^d	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Cietrzew	–	–	–	–	81	21 ^c	16 ^e	13	–	–	–	–	–	–	–	–
Bocian czarny	3	2	6	1	15	15 ^c	10	11	. ^f	–	. ^{bd}	. ^d	. ^b	1 ^d	1 ^d	1 ^d
Orzeł przedni	–	–	–	–	–	. ^d	–	2 ^d	–	–	. ^g	. ^g	–	–	–	–

a Bytujące stale lub przechodnio. b Występują, brak danych liczbowych. c Wyznaczone strefy ochronne. d Pojawiające się przechodnio, migrujące. e Liczba kogutów na tokowiskach (liczba samic nieznaną). f Tylko ślady bytowania. g Przeloty, pojawy incydentalne.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 8/70/. Regulacja populacji zwierząt łownych w parkach narodowych

Lata Parki narodowe	Łoś		Jeleń		Sarna		Dzik		
	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	
Ogółem	2010	–	14	14	32	5	5	92	15
	2015	–	13	31	20	4	10	218	11
	2017	1	21	19	22	–	31	234	16
	2018	–	51	29	34	–	20	85	42
Białowiecki	–	3 ^a	–	6 ^b	–	1 ^a	–	1 ^a	–
Biebrzański	–	44 ^c	–	25 ^d	–	13 ^e	16	5 ^f	–
Narwiański	–	3 ^g	–	–	–	–	21	–	–
Wigierski	–	1 ^a	29	3 ^b	–	6 ^g	48	36 ^h	–

a Z innych przyczyn. b Ofiary wilków. c W tym: 16 to ofiary wilków, 1 – w wypadku komunikacyjnym, 1 – w wyniku kłusownictwa, 26 – z innych przyczyn. d W tym: 15 to ofiary wilków, 10 – z innych przyczyn. e W tym: 5 to ofiary wilków, 2 – w wypadkach komunikacyjnych, 6 – z innych przyczyn. f W tym: 1 – w wyniku kłusownictwa, 4 – z innych przyczyn. g W wypadkach komunikacyjnych. h W tym: 4 – w wypadkach komunikacyjnych, 32 – z innych przyczyn.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 9/71/. Ochrona lasu w parkach narodowych

Lata Parki narodowe		Zabezpieczenie upraw przed zwierzyną ^a w ha	Skrzynki lęgowe istniejące	Pułapki		Próbne poszukiwania owadów w ściółce (liczba prób)
				tradycyjne	feromonowe	
Białowiecki	2010	-	-	-	60	-
	2015	-	-	-	60	-
	2017	-	-	-	60	-
	2018	-	-	-	60	-
Biebrzański	2010	10,4	-	20	50	75
	2015	7,0	-	10	58	53
	2017	6,7	-	10	58	-
	2018	8,6	-	15	58	29
Narwiański	2010	-	9	2	2	2
	2015	-	6	-	-	-
	2017	-	6	-	-	-
	2018	-	6	-	-	-
Wigierski	2010	94,0	930	14	267	57
	2015	69,5	617	17	220	57
	2017	70,4	647	13	220	52
	2018	44,5	537	15	220	52

a Chemiczne, mechaniczne i gradzenia.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 10/72/. Pozyskanie drewna w parkach narodowych według kategorii cięć

Lata Parki narodowe		Ogółem ^a	W tym grubizna							
			igłasta				liściasta			
			razem	w tym cięcia			razem	w tym cięcia		
				sanitarne	trzebieże	trzebieże		rębne	sanitarne	trzebieże
w tysiącach metrów sześciennych										
Białowiecki	2010	0,3	0,2	0,2	-	0,1	-	0,1	-	
	2015	0,7	0,2	0,2	-	0,5	-	0,5	-	
	2017	0,4	0,2	0,2	-	0,2	-	0,2	-	
	2018	0,5	0,3	0,3	-	0,2	-	0,2	-	
Biebrzański	2010	10,6	8,9	6,2	2,7	1,6	0,2	1,2	0,2	
	2015	2,4	2,0	0,7	1,3	0,3	-	0,3	-	
	2017	2,6	2,2	1,0	1,2	0,4	-	0,4	-	
	2018	2,6	2,2	1,1	0,9	0,4	-	0,3	0,1	
Wigierski	2010	11,2	10,3	5,6	4,7	0,8	-	0,2	0,6	
	2015	11,3	10,5	3,8	6,9	0,5	-	0,1	0,4	
	2017	16,5	15,8	6,8	9,0	0,7	-	0,1	0,6	
	2018	17,4	16,7	6,3	10,5	0,6	-	0,2	0,5	

a łącznie z drewnem pozyskanym do mineralizacji.

Uwaga. W Narwiańskim Parku Narodowym w latach: 2010, 2015, 2017, 2018 nie pozyskiwano drewna.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 11/73/. Turystyka w parkach narodowych

Lata Parki narodowe		Domy wczasowe	Kempingi, biwaki	Schrony przeciw- deszczowe	Szlaki turystyczne w km		Liczba turystów	
					ogółem	w tym do remontu	w tysiącach	na 1 ha powierzchni
Białowiecki	2010	2	–	–	44,0	1,0	170	17
	2015	1	–	–	44,3	–	133	13
	2017	1	–	–	44,3	–	249	24
	2018	1	–	–	44,3	1,5	156	15
Biebrzański	2010	–	4	6	463,7	31,0	31	1
	2015	–	3	20	524,1	62,3	39	1
	2017	–	3	31	498,9	61,3	47	1
	2018	–	3	14	510,9	29,0	54	1
Narwiański	2010	–	–	–	55,0	–	13	2
	2015	–	2	4	55,0	–	15	2
	2017	–	2	–	54,0	–	19	3
	2018	–	2	–	55,0	1,0	12	1
Wigierski	2010	3	20	70	245,4	80,0	110	7
	2015	5	4	90	272,6	–	110	7
	2017	5	4	92	272,6	–	125	8
	2018	5	4	94	272,6	10,0	140	9

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 12/74/. Działalność dydaktyczna parków narodowych w 2018 r.

Parki narodowe	Liczba				
	osób zwiedzających muzea/ośrodki edukacyjne	impresz dydaktycznych	ścieżek dydaktycznych	nowych wydawnictw popularno- -naukowych	pozycji księgozbioru w bibliotekach
Białowiecki	68790	92	2	–	16485
Biebrzański	13869 ^a	64	15	11	3625
Narwiański	6300 ^a	3	1	3	1818
Wigierski	32758	262	7	2	4865

a Podano liczbę osób, które odwiedziły wystawy (Park nie posiada muzeum/ośrodka edukacyjnego).

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 13/75/. Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w parkach narodowych

Lata Parki narodowe		Liczba funkcjona- nariuszy Straży Parku Narodo- wego	Liczba spraw			Windy- kacja należ- ności w zł	Kradzież drewna			Liczba przy- padków kłusowni- ctwa	
			wszczę- tych	zakończonych			liczba przy- pad- ków	skradzine drewno			
				ogółem	w tym wyrokami skazują- cymi			masa w m ³	wartość w zł		
Ogółem		2010	21	8	3	–	651	5	19,2	1591	9
		2015	20	4	4	4	7650	2	2,9	428	8
		2017	19	1	1	–	–	–	–	–	3
		2018	21	12	8	3	1500	3	23,8	3272	10
Białowiecki			4	–	–	–	–	–	–	–	–
Biebrzański			9	9	7	3	1500	2	7,8	1451	6
Narwiański			4	3	1	–	–	1	16,0	1821	2
Wigierski			4	–	–	–	–	–	–	–	2

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska.

Tablica 14/76/. Rezerваты przyrody w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Rezerваты przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Czapliniec Bełda Powiat grajewski	1958	11,58	Zachowanie fragmentu zbiorowiska grądowego o cechach naturalnych.
Tobolinka Powiat sejneński	1959	4,62	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jeziora dystroficznego z pływającymi wyspami pła torfowców.
Cmentarzysko Jaćwingów Powiat suwalski	1959	4,12	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych boru świeżego wraz z cmentarzyskiem Jaćwingów.
Mały Borek Powiat augustowski	1959	90,49	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych dobrze wykształconych borów czernicowych i borów łochyniowych charakterystycznych dla Puszczy Augustowskiej.
Kozi Rynek Powiat augustowski	1959	147,13	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych typów zbiorowisk leśnych grądowych i łęgowych charakterystycznych dla Puszczy Augustowskiej.
Ostoja bobrów Marycha Powiat sejneński	1960	56,13	Ochrona bobrów.
Jezioro Kolno Powiat augustowski	1960	269,26	Zachowanie miejsc łęgowych łąbiedzia niemego (<i>Cygnus olor</i>).
Starożyn Powiat augustowski	1960	298,43	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych grądu niskiego, lasu mieszanego i olsu w Puszczy Augustowskiej.
Lipiny w Puszczy Białowieskiej Powiat hajnowski	1962	56,34	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jedyne go na terenie Puszczy Białowieskiej stanowiska dębu bezszypułkowego, występującego w drzewostanie mieszanym obok dębu szypułkowego.
Bobruczek Powiat sejneński	1962	0,90	Ochrona bobrów.
Brzozowy Grąd Powiat augustowski	1963	0,08	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych obuwika pospolitego (<i>Cypripedium calceolus</i>).
Jezioro Hańcza Powiat suwalski	1963	305,20	Zachowanie najgłębszego jeziora Polski o wybitnych walorach krajo-brazowych.
Gorbacz Powiat białostocki	1967	222,72	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych torfowisk wysokich, przejściowych i niskich wraz z humotroficznym jeziorem w końcowej fazie ładowienia i relikdami flory postglacjalnej oraz ostoi cietrzewia.
Bagno Wizna I Powiat zambrowski	1967	36,50	Zachowanie fragmentu torfowiska niskiego do celów badawczych i obserwacji procesów dynamicznych zachodzących w fitocenozach torfowisk niskich.
Bagno Wizna II Powiat zambrowski	1967	79,63	Zachowanie fragmentu torfowiska niskiego, ze stanowiskiem brzozy niskiej (<i>Betula humilis</i>), do celów badawczych i obserwacji procesów dynamicznych zachodzących w fitocenozach torfowisk niskich.
Rezerwat Krajobrazowy Władysława Szafera Powiat hajnowski	1969	1343,91	Zachowanie ze względów krajobrazowych naturalnych zespołów leśnych Puszczy Białowieskiej położonych wzdłuż szosy Hajnówka – Białowieża.
Perkuć Powiat augustowski	1970	209,82	Zachowanie naturalnych zbiorowisk roślinnych związanych z zanikającym zbiornikiem wodnym.
Budzisk Powiaty: białostocki sokólski	1970	341,00	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z naturalnymi zbiorowiskami leśnymi, torfowiskowymi, łąkowymi i źródliskowymi.
Glinki Powiat augustowski	1971	1,79	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jedyne go na terenie Puszczy Augustowskiej stanowiska pióropusznika strusiego (<i>Matteucia struthiopteris</i>).
Karczmisko Powiat białostocki	1972	20,45	Zachowanie naturalnych siedlisk leśnych charakterystycznych dla Puszczy Knyszyńskiej.

Tablica 14/76/. Rezerваты przyrody w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Rezerваты przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczę Powiat suwalski	1972	0,98	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych obszaru pokrytego dużą ilością głazów narzutowych.
Kalinowo Powiat tomżyński	1972	69,76	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu grądowego oraz innych zbiorowisk leśnych i murawowych w przelomowym odcinku rzeki Narwi.
Pogorzelce Powiat hajnowski	1974	7,64	Zachowanie fragmentu lasu o charakterze naturalnym z dużym udziałem lipy drobnolistnej.
Nieznanowo Powiat hajnowski	1974	27,73	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z kilkoma dobrze wykształconymi zbiorowiskami leśnymi.
Koryciny Powiat siemiatycki	1975	87,72	Zachowanie fragmentu zbiorowiska grądowego o cechach naturalnych.
Głęboki Kąt Powiat hajnowski	1979	40,30	Zachowanie dla celów naukowych, dydaktycznych i turystycznych naturalnych zbiorowisk leśnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej oraz drzewostanów występujących na torfowiskach głębokich, stanowiących fragmenty zbliżone do pierwotnej puszczy, szczególnie świerczyny bagienniej.
Michnówka Powiat hajnowski	1979	85,34	Zachowanie torfowiska wysokiego oraz otaczających go drzewostanów reprezentujących szereg typowo wykształconych zbiorowisk leśnych występujących w Puszczy Białowieskiej.
Sitki Powiat hajnowski	1979	35,24	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego rzadko tu spotykane zbiorowiska borowe na wyniosłościach wydmych z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin w runie.
Starzyna Powiat hajnowski	1979	370,08	Zachowanie kilku charakterystycznych dla Puszczy Białowieskiej zbiorowisk, występujących w całej skali ich zmienności, z licznymi stanowiskami roślin chronionych.
Szczekotowo Powiat hajnowski	1979	36,67	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego zbiorowiska grądowe z licznymi drzewami pomnikowymi oraz największe na tym terenie skupienie kurhanów z okresu wczesnego średniowiecza, jak również pozostałości po smolarniach z XVIII w.
Wysokie Bagno Powiat hajnowski	1979	78,54	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego naturalny bór świerkowy rosnący na torfowisku oraz odcinek zatofionej doliny rzeki Narewki ze stanowiskiem bobrów.
Jezioro Kalejty Powiat augustowski	1980	763,30	Zachowanie wartości przyrodniczych jeziora oraz swoistych cech krajobrazu.
Stara Ruda Powiat augustowski	1980	76,12	Zachowanie źródeł rzeki Rudawki i fragmentu borów torfowcowych na południowo-wschodniej granicy naturalnego ich zasięgu.
Łempis Powiat sejneński	1983	132,34	Zachowanie naturalnych ekosystemów leśnych, wodnych i torfowiskowych z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin i zwierząt, charakterystycznych dla Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego.
Pomorze Powiat sejneński	1983	19,84	Zachowanie najstarszego drzewostanu Puszczy Augustowskiej oraz pozostałości dawnego grodziska.
Kukle Powiat sejneński	1983	343,24	Zachowanie swoistych cech krajobrazu oraz naturalnych ekosystemów leśnych, bagiennych i wodnych.
Kaniston Powiat tomżyński	1984	134,06	Zachowanie zwartego, naturalnego kompleksu olsów w Puszczy Kurpiowskiej.
Ciemny Kąt Powiat kolneński	1984	125,95	Zachowanie zbiorowisk leśnych i drzewostanów naturalnego pochodzenia, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.
Dębowy Grąd Powiat hajnowski	1985	100,47	Zachowanie drzewostanów naturalnego pochodzenia w Puszczy Białowieskiej, reprezentujących grądy: wilgotny i typowy oraz łęg olszowo-jesionowy.

Tablica 14/76/. Rezerwaty przyrody w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Rezerwaty przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Kuriańskie Bagno Powiat augustowski	1985	1713,62	Zachowanie obszaru o unikalnej geomorfologii, naturalnych, rzadko spotykanych zbiorowisk leśnych oraz stanowisk wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt.
Góra Uszeście Powiat siemiatycki	1985	12,06	Zachowanie stanowiska wielu rzadkich gatunków roślin kserotermicznych.
Jesionowe Góry Powiat białostocki	1987	375,50	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi cennymi zbiorowiskami leśnymi, zachowanymi przeważnie w stanie naturalnym.
Kulikówka Powiat białostocki	1987	9,98	Zachowanie fragmentu łąg w Puszczy Knyszyńskiej z obfitym stanowiskiem paproci pióropusznika strusiego.
Stare Biele Powiat sokólski	1987	256,20	Zachowanie cennych fragmentów Puszczy Knyszyńskiej, obejmujących dobrze wykształcone zbiorowiska roślinne z szeregiem roślin chronionych i rzadkich, oraz zachowanie kompleksów bagien i zarastających łąk będących ostoją zwierząt.
Góra Pieszczana Powiat sokólski	1987	220,05	Zachowanie naturalnych drzewostanów świerkowo-sosnowych, stanowiących fragment Puszczy Knyszyńskiej.
Krzemianka Powiat białostocki	1987	230,55	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i przyrodniczych ekosystemów leśnych charakterystycznych dla Puszczy Knyszyńskiej, obszarów źródłiskowych oraz licznych stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.
Krzemiennie Góry Powiat białostocki	1988	79,27	Zachowanie zbiorowisk leśnych typowych dla Puszczy Knyszyńskiej, występujących na wale kemowym.
Stara Dębina Powiat sokólski	1988	33,54	Zachowanie starodrzewu dębowego występującego na siedlisku lasu mieszanego oraz stanowisk dębu bezszypułkowego na północnej granicy jego zasięgu.
Surażkowo Powiat białostocki	1988	137,65	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej, obejmującego liczne zbiorowiska leśne o wysokim stopniu naturalności ze znacznym udziałem leśnych zbiorowisk torfowiskowych.
Głazowisko Łopuchowski Powiat suwalski	1988	15,88	Zachowanie nagromadzonych głazów narzutowych stanowiących unikalny zespół form polodowcowych.
Czarny Kąt Powiat łomżyński	1989	32,97	Zachowanie zbiorowisk boru brusznicowego i czernicowego, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.
Łokieć Powiat łomżyński	1989	139,76	Zachowanie w stanie naturalnym torfowisk niskich i wysokich wraz z otaczającymi zbiorowiskami leśnymi naturalnego pochodzenia, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.
Rycerski Kierz Powiat łomżyński	1989	42,44	Zachowanie ginących zbiorowisk grądu czyścowego oraz fragmentu dąbrowy świetlistej.
Jelonka Powiat hajnowski	1989	227,00	Zachowanie szczególnego krajobrazu i środowiska oraz zabezpieczenie przebiegu sukcesji wtórnej na porzuconych jałowych gruntach porolnych.
Woronicza Powiat sokólski	1989	139,06	Zachowanie doliny, strumienia oraz przyległych wzniesień morenowych wraz z występującymi tu licznymi, charakterystycznymi dla tego regionu zbiorowiskami roślinnymi, jak też chronionych i rzadkich gatunków roślin.
Wielki Dział Powiat łomżyński	1990	174,58	Zachowanie w stanie nienaruszonym największego w dolinie Narwi kompleksu lasów łągowych naturalnego pochodzenia z licznymi drzewami pomnikowymi.
Międzyrzecze Powiaty: sokólski białostocki	1990	250,80	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej odznaczającego się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz występowaniem licznych źródlisk, dobrze wykształconych charakterystycznych dla tego obszaru zbiorowisk roślinnych, jak też wielu chronionych gatunków roślin.

Tablica 14/76/. Rezerваты przyrody w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Rezerваты przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Jałówka Powiat białostocki	1990	277,42	Zachowanie cennego fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego charakterystyczne dla jej obszaru układy geomorfologiczne i wyróżniające się bogactwem zbiorowisk roślinnych.
Krasne Powiat białostocki	1990	85,23	Zachowanie cennego fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego dobrze wykształcone zbiorowiska leśne, głównie z grupy borów i borów mieszanych.
Bahno w Borkach Powiaty: sokólski białostocki	1990	289,87	Zachowanie cennych, dobrze wykształconych zbiorowisk torfowiskowych o charakterze borealnym, odznaczających się bogactwem flory roślin naczyniowych i mszaków oraz występowaniem dużej liczby gatunków chronionych.
Sokółe Powiat siemiatycki	1990	44,69	Zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych o typowych dla Wysoczyzny Drohiczyńskiej drzewostanach mieszanych, stanowiących ostatnie fragmenty dawnej Puszczy Mielnickiej.
Grąd Radziwiłłowski Powiat siemiatycki	1990	24,44	Zachowanie naturalnego fragmentu dawnej Puszczy Mielnickiej, dobrze wykształconego grądu typowego oraz szeregu gatunków chronionych.
Las Cieliczański Powiat białostocki	1990	370,58	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi cennymi zbiorowiskami leśnymi o charakterze naturalnym, reprezentowanymi głównie przez grądy z rzadkim w naszych lasach wiązem górskim, bory mieszane i olsy.
Wielki Las Powiat moniecki	1990	129,33	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego głównie liczne zbiorowiska leśne o charakterze borowym o wysokim stopniu naturalności.
Starodrzew Szyndzielski Powiat sokólski	1990	79,74	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego starodrzew typu ciepłolubnego lasu sosnowo-świerkowo-dębowego charakterystycznego dla północnej części Puszczy Knyszyńskiej, odznaczającego się dużym stopniem naturalności i występowaniem wielu gatunków roślin rzadkich i chronionych.
Siemianówka Powiat hajnowski	1995	224,54	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych torfowiska wysokiego i niskiego, porośniętego sosną i brzozą o typie boru bagiennego, wśród których znajduje się zarastające jezioro z rzadką roślinnością.
Dolina Waliczówki Powiat hajnowski	1995	44,75	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zespołów roślinności turzycowej, występujących w strefie źródłiskowej strumienia leśnego, oraz lasu łęgowego o charakterze naturalnym.
Gnilec Powiat hajnowski	1995	37,21	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk turzycowych z udziałem rzadkich gatunków roślin naczyniowych i mszaków.
Podolany Powiat hajnowski	1995	15,10	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych grądu wilgotnego z dużym udziałem dębów pomnikowych.
Olszanka Myśliszcze Powiat hajnowski	1995	278,32	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.
Berezowo Powiat hajnowski	1995	115,26	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli dziennych.
Podcerkwa Powiat hajnowski	1995	228,12	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli dziennych.
Przewłoka Powiat hajnowski	1995	78,38	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli dziennych.
Kozłowe Borki Powiat hajnowski	1995	246,97	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanu z udziałem boru świerkowo-torfowcowego o borealnym charakterze z bogatą florą mszaków.
Czechy Orlańskie Powiat hajnowski	1995	77,95	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych borów sosnowo-świerkowych, stanowiących pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej.

Tablica 14/76/. Rezerwaty przyrody w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Rezerwaty przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Szelągówka Powiat białostocki	1995	62,04	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zespołu borów sosnowych o charakterze naturalnym, występujących na rozległym obszarze wydumowym.
Las Zwierzyniecki M. Białystok	1996	33,86	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanu o charakterze grądu wilgotnego.
Antoniuk M. Białystok	1995	70,07	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu odznaczającego się wysokim stopniem naturalności i z szeregiem rzadkich gatunków roślin.
Grabówka Powiat zambrowski	1996	60,87	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wielogatunkowego lasu liściastego o wysokim stopniu naturalności.
Nietupa Powiat sokólski	1996	273,73	Zachowanie ostoi bobra, szeregu gatunków ptaków oraz zachowanie w stanie naturalnym cennych zbiorowisk leśnych, głównie zbiorowisk olsów i lasów mieszanych bagiennych o wysokim stopniu naturalności.
Kozłowy Ług Powiat sokólski	1997	140,49	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych rozległego torfowiska w początkowym stadium sukcesji leśnej.
Ławski Las I Powiat grajewski	1998	108,93	Zachowanie fragmentów olsu i łągi jesionowo-olszowego.
Ławski Las II Powiat grajewski	1998	75,38	Zachowanie fragmentów olsu i łągi jesionowo-olszowego.
Chomontowszczyzna Powiat białostocki	1999	234,42	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu Puszczy Knyszyńskiej odznaczającego się wysokim stopniem naturalności, stanowiącym ostoję wolnożyjącego stada zubrów.
Taboły Powiat białostocki	1999	302,44	Zachowanie boru świerkowego torfowcowego oraz lasu brzoźowo-sosnowego z licznymi gatunkami roślin rzadkich i chronionych.
Rutka Powiat suwalski	2001	49,06	Zachowanie w stanie naturalnym unikalnego bruku polodowcowego, jeziora Linówek wraz z przyległym torfowiskiem przejściowym, stanowiących istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.
Uroczysko Dzierzbia Powiat kolneński	2001	71,89	Zachowanie w stanie naturalnym typowo wykształconych zbiorowisk lasów łągowych i olsów, stanowiących istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.
Dębowe Góry Powiat zambrowski	2001	99,31	Zachowanie w stanie naturalnym zespołu świetlistej dąbrowy z dębem bezszypułkowym, stanowiącego istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.
Lasy Naturalne Puszczy Białowieskiej Powiat hajnowski	2003	8581,62	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych lasów naturalnych i zbliżonych do naturalnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej łągów i olsów oraz siedlisk leśnych z dominacją starych drzewostanów z dużym udziałem olszy, dębu, jesionu, a także licznych gatunków rzadkich i chronionych roślin zielnych, grzybów i zwierząt oraz utrzymanie procesów ekologicznych i zachowanie różnorodności biologicznej.
Rabinówka Powiat białostocki	2005	658,57	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych ostoi rzadkich i chronionych gatunków awifauny łąkowej, a w szczególności populacji cietrzewia na terenie Niecki Gródecko-Michałowskiej.
Jezioro Wiejki Powiat białostocki	2005	22,50	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych naturalnego jeziora mezotroficznego, otaczającego je torfowiska oraz występujących na tym terenie rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Tablica 14/76/. Rezerwy przyrody w 2018 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Rezerwy przyrody Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Witanowszczyzna Powiat siemiatycki	2007	80,80	Zachowanie w stanie naturalnym ekosystemów leśnych lasów łągowych i grądów, a w szczególności zachowanie stanowisk rzadko występujących na nizu gatunków górskich, tj. parzydła leśnego (<i>Aruncus silvestris</i>), cebulicy dwulistnej (<i>Scilla bifolia</i>) oraz bodziszka żałobnego (<i>Geranium phaeum</i>).
Ruda Powiat suwalski	2007	3,38	Zachowanie wilgotnych łąk oraz lasu łągowego, położonych na terenie doliny Rospudy, wraz z ich typową florą i fauną.

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Tablica 15/77/. Rezerwy przyrody
Stan w dniu 31 grudnia

Lata Rezerwy przyrody	Obiekty	Powierzchnia w ha					przeciętna 1 obiektu
		ogółem	w tym		z ogółem - pod ochroną ściłą		
			lasy	użytki rolne			
Ogółem	2010	93	23531,9	21638,6	605,6	952,0	253,0
	2015	93	23585,8	21366,1	605,6	952,0	253,6
	2017	93	23674,3	21450,2	605,6	952,0	254,6
	2018	93	23703,6	21450,2	605,6	952,0	254,9
Faunistyczne		10	1969,4	1229,5	510,6	43,4	196,9
Krajobrazowe		4	1444,2	1256,9	10,2	227,0	361,1
Leśne		55	18303,7	17513,1	28,3	390,1	332,8
Torfowiskowe		9	1335,2	1225,2	-	286,9	148,4
Florystyczne		7	235,9	202,5	6,1	-	33,7
Wodne		3	333,5	-	-	4,6	111,2
Przyrody nieożywionej		4	69,5	11,3	50,2	-	17,4
Stepowe		1	12,1	11,6	0,2	-	12,1

Tablica 16/78/. Parki krajobrazowe w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Parki krajobrazowe Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. W. Sławińskiego z siedzibą w Supraślu Powiaty: białostocki moniecki sokólski	1988	72860,17	<ol style="list-style-type: none"> Ochrona zasobów przyrody Puszczy Knyszyńskiej obejmująca ekosystemy leśne, bagienne, dolin rzecznych oraz inne cenne obszary. Zachowanie chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Ochrona wartości historyczno-kulturowych Parku. Ochrona krajobrazu Parku. Rozwijanie turystyki i rekreacji Parku. Tworzenie warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej.

Tablica 16/78/. Parki krajobrazowe w 2018 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Parki krajobrazowe Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi z siedzibą w Drozdowie Powiat łomżyński	1994	7368,22	1. Ze względu na wartości przyrodnicze: <ol style="list-style-type: none"> a) zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Narwi oraz jej nieregularnego koryta i doliny z dużą ilością starorzeczy, które wraz z dopływami i rowami tworzy skomplikowaną sieć wodną; b) zachowanie chronionych i rzadkich gatunków zwierząt i roślin związanych z siedliskami charakterystycznymi dla Parku. 2. Ze względu na wartości historyczne i kulturowe: <ol style="list-style-type: none"> a) ochrona tożsamości kulturowej obszaru; b) ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego; c) odtwarzanie i ożywianie lokalnych tradycji. 3. Ze względu na walory krajobrazowe: <ol style="list-style-type: none"> a) zachowanie i ochrona zespołów krajobrazu otwartego, stanowiącego walor wizualny współistnienia gospodarki człowieka z naturalnymi elementami środowiska; b) ochrona wyróżniających się w środowisku wizualnych form geomorfologicznych; c) przywracanie obszarom o krajobrazie niekorzystnie przekształconym ich potencjalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych; d) zachowanie i tworzenie mozaiki krajobrazów.
Suwalski Park Krajobrazowy z siedzibą w Malesowiznie Powiat suwalski	1976	6337,66	1. Ze względu na wartości przyrodnicze: <ol style="list-style-type: none"> a) zachowanie unikatowego, młodoglacjalnego krajobrazu Północnej Suwalszczyzny w postaci licznie występujących moren czołowych i dennych, rynien i dolin rzeczno-jeziornych, głazów narzutowych; b) zachowanie ekosystemów wodnych, w tym Jeziora Hańcza – najgłębszego jeziora w Polsce; c) zachowanie chronionych i rzadkich gatunków zwierząt i roślin związanych z siedliskami charakterystycznymi dla Parku. 2. Ze względu na wartości historyczne i kulturowe: <ol style="list-style-type: none"> a) ochrona tożsamości kulturowej obszaru; b) ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego; c) odtwarzanie i ożywianie lokalnych tradycji. 3. Ze względu na walory krajobrazowe: <ol style="list-style-type: none"> a) zachowanie i ochrona zespołów krajobrazu otwartego, stanowiącego walor wizualny współistnienia gospodarki człowieka z naturalnymi elementami środowiska; b) ochrona struktur geomorfologicznych; c) przywracanie obszarom o krajobrazie niekorzystnie przekształconym ich potencjalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych; d) utrzymanie charakterystycznych typów zabudowy.

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Tablica 17/79/. Parki krajobrazowe według kategorii gruntów
Stan w dniu 31 grudnia

Lata Parki krajobrazowe		Powierzchnia						
		parku krajobrazowego						strefy ochronnej
		ogółem		w tym			z ogółem – rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody	
		w hektarach	w % powierzchni ogólnej woje- wództwa	lasy	użytki rolne	wody		
		w hektarach						
Ogółem	2010	88084,5	4,4	63681,0	10909,0	1265,0	4552,6	73182,5
	2015	88138,2	4,4	63681,0	10909,0	1265,0	4659,8	73871,7
	2017	86566,1	4,3	63681,0	10909,0	1265,0	4717,8	75422,4
	2018	86566,1	4,3	63681,0	10909,0	1265,0	4717,4	75422,4
Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. W. Stawińskiego		72860,2	3,6	60864,0	4862,0	381,0	3914,9	53827,5
Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi		7368,2	0,4	1341,0	2263,0	242,0	275,9	12288,6
Suwalski Park Krajobrazowy		6337,7	0,3	1476,0	3784,0	642,0	526,6	9306,2

Tablica 18/80/. Obszary chronionego krajobrazu w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Obszary chronionego krajobrazu Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
„Puszcza Białowieska” Powiat hajnowski	1986	76303,14	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej Puszczy Białowieskiej stanowiącej ostatnie ostoje naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniającej się wysokimi walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Puszcza i Jeziora Augustowskie” Powiaty: augustowski sejneński suwalski	1991	69574,99	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych kompleksu leśnego Puszczy Augustowskiej.
Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi Powiaty: łomżyński kolneński	1982	48994,10	Ochrona i zachowanie doliny Narwi i Pisy z licznymi meandrami i starorzeczami oraz znacznej części Puszczy Kurpiowskiej, wyróżniających się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” Powiat suwalski	1991	42844,94	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą połudowcową Pojezierza Północnej Suwalszczyzny, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi.
„Dolina Narwi” Powiaty: białostocki bielski hajnowski moniecki	1986	41860,00	Ochrona i zachowanie doliny Narwi wyróżniającej się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w zatorfionej dolinie rzeki Narwi, z licznymi meandrami i starorzeczami.

Tablica 18/80/. Obszary chronionego krajobrazu w 2018 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Obszary chronionego krajobrazu Lokalizacja	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
„Wzgórza Sokólskie” Powiaty: białostocki sokólski	1986	38209,80	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej terenów rozciągających się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej, wyróżniających się rzeźbą terenu, wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Pojezierze Sejneńskie” Powiaty: sejneński suwalski	1991	35981,11	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą polodowcową Pojezierza Sejneńskiego, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzgórzami morenowymi.
„Dolina Bugu” Powiat siemiatycki	1986	30162,00	Ochrona i zachowanie doliny Bugu posiadającej wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe i wypoczynkowe. Celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie Bugu oraz na terenie kompleksu leśnego Puszczy Mielnickiej i Puszczy Nurskiej.
„Dolina Biebrzy” Powiaty: augustowski moniecki	2015	28442,27	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie rzeki Biebrzy, nad Kanałem Augustowskim i w dolinie rzeki Netty.
„Dolina Rospudy” Powiaty: augustowski suwalski	1991	23710,86	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie rzeki Rospudy.
Pojezierza Rajgrodzkiego Powiaty: augustowski grajewski	2015	14928,07	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych Pojezierza Rajgrodzkiego.
„Dolina Błędzianki” Powiat suwalski	1991	3375,31	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie rzeki Błędzianki.
Doliny Bugu i Nurca Powiaty: siemiatycki, wysokomazowiecki	1982	2917,59	Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej dolin Bugu i Nurca o naturalnym charakterze oraz fragmentu Wysoczyzny Drohickiej odznaczających się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Tablica 19/81/. Obszary chronionego krajobrazu według kategorii gruntów
Stan w dniu 31 grudnia

Lata Obszary chronionego krajobrazu	Powierzchnia						
	ogółem		w tym			z ogółem – rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody	
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej województwa	lasy	użytki rolne	wody		
Ogółem			w hektarach				
	2010	462717,3	22,9	202721,5	216529,1	15811,0	18544,2
	2015	459223,2	22,8	201560,7	212044,8	15367,5	18475,1
	2017	457304,2	22,7	201560,7	212044,8	15367,5	18494,0
	2018	457304,2	22,7	201560,7	212044,8	15367,5	18523,3
„Puszcza Białowieska”		76303,1	3,8	56477,0	18521,0	286,0	12602,3
„Puszcza i Jeziora Augustowskie”		69575,0	3,5	50590,0	8825,0	3707,0	3294,8

Tablica 19/81/. Obszary chronionego krajobrazu według kategorii gruntów (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Lata Obszary chronionego krajobrazu	Powierzchnia					
	ogółem		w tym			z ogółem – rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej województwa	lasy	użytki rolne	wody	
w hektarach						
Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi	48994,1	2,4	17166,2	28264,6	1095,5	446,0
„Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”	42844,9	2,1	6825,0	28672,0	1879,0	75,7
„Dolina Narwi”	41860,0	2,1	10958,0	27202,2	893,0	146,7
„Wzgórza Sokólskie”	38209,8	1,9	12237,0	23841,0	165,0	273,7
„Pojezierze Sejneńskie”	35981,1	1,8	10360,0	21693,0	3242,0	677,5
„Dolina Bugu”	30162,0	1,5	13210,0	14512,0	594,0	41,8
„Dolina Biebrzy”	28442,3	1,4	6550,0	20605,0	605,0	275,5
„Dolina Rospudy”	23710,9	1,2	10578,0	11700,0	1379,0	482,3
„Pojezierze Rajgrodzkie”	14928,1	0,7	4579,5	5356,0	1290,0	77,1
„Dolina Błędzianki”	3375,3	0,2	1468,0	1485,0	94,0	130,0
Doliny Bugu i Nurca	2917,6	0,1	562,0	1368,0	138,0	–

Tablica 20/82/. Obszary Natura 2000 w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Bagienna Dolina Narwi	23471,1	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 27. Występuje tu co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek, bąk, błotniak stawowy, dubelt, kraska, podróżniczek, rybitwa czarna, wodniczka, krwawodziób, kszyk i rycyk.
Narwiańskie Bagna	6823,1	SOO	Dobrze zachowane rodzaje siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, których wyróżniono tu 9 rodzajów, a najcenniejsze z nich to: starorzeczka, torfowiska i bory bagiennie. Obszar ważny dla zachowania gatunków krągłoustych i ryb z Załącznika II Dyrektywy: minoga ukraińskiego, pisorka i różanki. Obfite populacje bobra i wydry. Ogółem stwierdzono tu 11 gatunków zwierząt ujętych w II Załączniku Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Ostoja Biebrzańska	148509,3	OSO	W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 43 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 19 gatunków mieszczą się w kryteriach wyznaczania ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International. Ponadto 25 gatunków zostało zamieszczonych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Ostoja Biebrzańska jest najważniejszą w Polsce i Unii Europejskiej ostoją wodniczki i orlika grubodziobego. Największą liczebność w Polsce i jedną z największych w Unii Europejskiej, osiągają ponadto: błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, uszatka błotna, kropiatka, rybitwa czarna i rybitwa białoskrzydła (w latach o wysokim poziomie wody). Bardzo ważna ostoja ptaków drapieżnych (kania ruda, kania czarna, bielik, błotniak zbożowy, gadożer, orzeł przedni i orzełek). Obszar ten obejmuje teren poprzednio wyznaczonego OSOP Dolina Biebrzy PLC200001.

Tablica 20/82/. Obszary Natura 2000 w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Dolina Biebrzy	121206,2	SOO	Dominującymi siedliskami w obszarze są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzecznyymi lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo-mszystymi, corocznie zalewane wodami rzecznyymi mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi. Dolina Biebrzy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk. Spośród 15 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, występujących w ostoi, największy udział powierzchniowy posiadają szczególnie cenne torfowiska przejściowe i trzęsawiska, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe oraz bory i lasy bagienne.
Puszcza Białowieska	63147,6	OSO i SOO	Ostoja ptasie o randze europejskiej E 31. Obejmuje Białowiecki Rezerwat Biosfery. Gniazduje tu około 240 gatunków ptaków. Występuje co najmniej 45 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Kompleks Puszczy Białowieskiej stanowi relikwyt pierwotnych krajobrazów leśnych na starogłacialnych wysoczyznach morenowych, które dominowały w przeszłości na Nizinach Środkowopolskich i Północnopodlaskich.
Puszcza Knyszyńska	139590,2	OSO	Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej E 28 i E 29 (Puszcza Knyszyńska i Niecka Gródecko-Michałowska). Występuje tu co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.
Ostoja Knyszyńska	136084,4	SOO	Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich – około 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową, a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Puszcza Piska	3644,2	OSO	Ostoje ptasie o randze europejskiej E 23 (Puszcza Piska) i krajowej K 19 (Czarny Róg). Występuje tu co najmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Bardzo ważna ostoja cietrzewia.
Dolina Pisy	3223,2	SOO	Dolina Pisy cechuje się dużą różnorodnością siedlisk Natura 2000 (na obszarze ostoi występuje 11 typów zajmujących blisko 50% powierzchni). Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne i wodno-łądowe. Dzięki naturalnemu charakterowi koryta rzeki przetrwały w rolniczym krajobrazie doliny Pisy do dzisiaj. Siedliska te reprezentowane są głównie przez starorzecza i drobne zbiorniki wodne, „nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośniczników” – w sieci obszarów chroniących „rzeki włośnicznikowe” Dolina Pisy odgrywa ważną rolę dla zachowania zasobów tego siedliska w północno-wschodniej Polsce, zalewane muliste brzegi rzeki, a także ziołorośla nadrzeczne.

Tablica 20/82/. Obszary Natura 2000 w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Ostoja Augustowska	107068,7	SOO	Wraz z przyległymi obszarami leśnymi na Litwie i Białorusi Puszcza Augustowska tworzy jeden z największych zwartych kompleksów leśnych na nizinach środkowej Europy. Jest to również niezwykle ważny korytarz migracyjny dla leśnych gatunków flory i fauny, łączy lasy Europy środkowej i wschodniej. Stanowi ostoję wielu zagrożonych gatunków, przede wszystkim rysia i wilka (w ostoi znajdują się jedne z ich najstabilniejszych populacji niżowych), a także wydry i bobra. Ogółem stwierdzono tu 10 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Typy siedlisk z I Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG zajmują około 12% obszaru. Spośród zagrożonych i cennych siedlisk największą powierzchnię zajmują bagienne lasy. Pośród tego typu lasów szczególne znaczenie mają bagienne lasy sosnowo-brzozowe.
Ostoja Wigierska	16072,1	SOO	Na tym obszarze stwierdzono 19 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na Półwyspie Jurkowy Róg (między jeziorami Wigry, Krusznik i Mulaczysko) znajduje się płaski, zalewowy obszar z całkowicie naturalnym układem pełnego ciągu sukcesyjnego zbiorowisk bagiennych – od szuwaru do olsu. Flora naczyniowa obejmuje 886 gatunków, a lichenoflora – 262 gatunki; stwierdzono tu ponadto występowanie 38 gatunków wątrobowców i 141 mchów; we florze naczyniowej odnotowano 65 gatunków objętych ochroną prawną i 40 gatunków zagrożonych, z czego 10 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W jeziorze Widnym introdukowano androwandę pęcherzykowatą. Fauna również charakteryzuje się szczególnym bogactwem. Występuje tu silna, naturalna (nie introdukowana) populacja bobra. Ogółem występuje tu 21 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Ostoja Suwalska	6349,5	SOO	Obszar charakteryzuje się bogatą, urozmaiconą rzeźbą połudowcową. Związana z nią jest mozaika siedlisk, wśród których zidentyfikowano 13 rodzajów z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, choć występują one na niewielkich powierzchniach. Najcenniejsze z nich są jeziora oligotroficzne. Bogata flora roślin naczyniowych liczy około 650 gatunków, w tym liczne relikty połudowcowe. Występują tu 2 gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz jedyne w Polsce stanowisko glonu <i>Chara strigosa</i> . Na obszarze tym stwierdzono także 11 gatunków zwierząt z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Bagno Wizna	14471,0	OSO	W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 37 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 9 gatunków mieszczą się w kryteriach wyznaczania ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International. Ponadto występuje tu 17 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Bagno Wizna jest jedną z 10 najważniejszych ostoi błotniaka łąkowego, kropiatki, derkacza, bataliona, dubelta, rybitwy białoczelnej, rybitwy białowąsej i rybitwy czarnej oraz wodniczki.
Dolina Dolnego Bugu	13094,8	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 51. Występują tu co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Jest to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, w tym jedno z nielicznych w Polsce stanowisk łęgowych gadożera i do niedawna jedno z nielicznych w Polsce stanowisk kulona. W okresie łęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek, bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer, kszyc, kulik wielki, płaskonos, podróżniczek, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna, zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje też bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik.

Tablica 20/82/. Obszary Natura 2000 w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Dolina Górnego Nurca	3995,0	OSO	Rozległy kompleks podmokłych łąk położonych w dolinie rzeki Nurzec, usytuowanych w górnym biegu rzeki między miejscowościami Kleszcze i Nurzec. Ten dawniej silnie zabagniony i corocznie zalewany teren, został osuszony w połowie lat 50. XX w. Łąki są częściowo użytkowane, częściowo opuszczone. Nieużytkowane obszary zaczynają zarastać drzewami i krzewami. W ostoi gniazdują i żerują 103 gatunki ptaków, w tym 16 z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Jest to miejsce jesiennych koncentracji bociana białego.
Ostoja w Dolinie Górnego Nurca	5524,1	SOO	O wartości przyrodniczej Doliny Górnego Nurca decydują przede wszystkim rozległe wielkoprzestrzenne użytki zielone, zajmujące ponad 90% powierzchni całego obiektu. Najcenniejsze fitocenozy tych ekstensywnie użytkowanych łąk lokują się w przykrawędziowej strefie doliny, zwłaszcza w jej części północnej i wschodniej. Dominują tu kwietne polidominantowe łąki wilgotne, bogate florystycznie i bardzo typowo wykształcone.
Puszcza Augustowska	134377,7	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 24. Występuje tu co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W okresie letowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bocian czarny, cietrzew, dzięcioł białostrzygi, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł zielonosiwy, gadożer, głuszec, kania czarna, kania ruda, kraska, łabędź krzykliwy, orlik krzykliwy, żuraw, włośchatka, podgorzałka, puchacz, trzmielojad, w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje bielik.
Pojezierze Sejneńskie	13630,9	SOO	Obszar o wyjątkowej wartości ze względu na występowanie rzadkich i zagrożonych ekosystemów wodnych, torfowiskowych i łąkowych oraz zamieszkujących je gatunków zwierząt i roślin. Stwierdzono tu występowanie 14 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które zajmują około 34% powierzchni obszaru oraz 9 gatunków zwierząt kręgowych i 6 gatunków roślin z Załącznika II tej Dyrektywy.
Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego	117,1	SOO	Zgodnie z kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej części sieci Natura 2000, obszar uzyskał 40 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci Natura 2000. Na terenie obszaru stwierdzono występowanie jednego gatunku nietoperza z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Jest to jedno z ważniejszych zimowisk mopka w Polsce.
Czerwony Bór	5052,2	SOO	Czerwony Bór stanowi ważną ostoję oligo- i mezotroficznych siedlisk Natura 2000 występujących na gruntach mineralnych – muraw, wrzosowisk i jałowczysk, niedostatecznie chronionych w skali ogólnopolskiej, zwłaszcza w ostojach Polski północno-wschodniej. Do najcenniejszych fragmentów Czerwonego Boru należą zarośla jałowca <i>Juniperus communis</i> , występujące w mozaice z wrzosowiskami i różnego typu murawami.
Dolina Górnej Rospudy	4070,7	SOO	Dolina Górnej Rospudy cechuje się bardzo dużą różnorodnością siedlisk (14 typów siedlisk Natura 2000, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów), tak wodnych i mokradłowych, jak i leśnych, a także zajmowanych przez zbiorowiska trawiaste. Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne, torfowiska nieleśne, w tym soligeniczne, lasy i bory bagienne oraz murawy kserotermiczne.

Tablica 20/82/. Obszary Natura 2000 w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Murawy w Haćkach	157,3	SOO	Rejon Haciek to obszar występowania najlepiej wykształconych muraw kserotermicznych między doliną Bugu a Suwalszczyzną. O bogactwie szaty roślinnej świadczy występowanie na niewielkiej powierzchni ostoi (164 ha) aż pięciu typów siedlisk Natura 2000: jałowczysk, wspomnianych już muraw kserotermicznych, ekstensywnie użytkowanych łąk, torfowisk przepłygowych oraz łągów.
Dolina Szeszupy	1701,3	SOO	Dolina Szeszupy pełni bardzo istotną rolę jako ostoja siedlisk i gatunków wymienionych w Załącznikach Dyrektywy Siedliskowej. Spośród jedenastu typów siedlisk z Załącznika I obszar pełni szczególną rolę w ochronie trzech rzek włosienickowych, lasów łągowych (występujących w rzadko spotykanej formie źródłiskowych lasów olszowych) i torfowisk alkalicznych.
Torfowiska Gór Sudawskich	98,5	SOO	Torfowiska Gór Sudawskich pełnią bardzo istotną rolę dla ochrony pełnego zróżnicowania siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Dotyczy to zwłaszcza regionalnych postaci tych siedlisk występujących jedynie w skrajnie północno-wschodniej Polsce. Najistotniejszą rolę pełnią specyficzne postaci torfowisk przejściowych, charakteryzujące się wyjątkowym – jak na tego typu ekosystem – bogactwem gatunkowym.
Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie	1446,6	SOO	Na wysokie walory przyrodnicze obszaru wpływa znaczne wewnętrzne zróżnicowanie siedliskowe na stosunkowo niewielkiej powierzchni, jak i rzadkość tego typu elementów w krajobrazie Wysoczyzny Kolneńskiej i Równiny Kurpiowskiej. Stwierdzono tu 10 typów siedlisk przyrodniczych. Niektóre z nich należą do siedlisk rzadkich na terenie obu mezoregionów (zwłaszcza bory bagienne, sosnowo-brzozowy las bagienny), a niektóre są rzadko spotykane w całej północno-wschodniej Polsce (jak doskonałe tu zachowane torfowiska przepływowe).
Jelonka	2479,9	SOO	Ostoja ta jest niezwykle cenna ze względu na występowanie rzadkich gatunków bezkręgowców. Występuje tu stabilna populacja szlaczkonii szafrańca oraz przepłatki aurinii. Ponadto jest ona obecnie jednym z dwóch miejsc w województwie podlaskim (i w Polsce) rzeczywistego występowania modraszka eroidesa. Częste stwierdzanie obecności wilka w tym rejonie sugeruje, iż obszar ten stanowi ostoję tego gatunku. W projektowanej ostoi występują naturalne bory sosnowe. Prowadzące do nich stadia sukcesji: murawy piaskowe, kontynentalne wrzosowiska z mącznicą, zapusty jałowcowo-osikowe, najlepiej zachowały się w rezerwacie Jelonka. W tym rezerwacie chronione jest także torfowisko przejściowe, otoczone łąkami trzęślicowymi. Dobrze, choć na niewielkich powierzchniach, zachowały się murawy bliźniczkowe.
Dolina Dolnej Narwi	9067,9	OSO	Występuje tu co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 19 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Jest to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, szczególnie w okresie łągowym. W okresie łągowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: batalion, błotniak łąkowy, dubelt, krasa, krwawodziób, kulik wielki, kulon, tabędź krzykliwy, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sowa błotna, zimorodek. W okresie wędrówek występuje tu co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego bataliona oraz stosunkowo duże koncentracje osiąga rybitwa białoskrzydła.

Tablica 20/82/. Obszary Natura 2000 w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Ostoja Narwiańska	18605,0	SOO	Dolina Narwi na odcinku pomiędzy ujściem Szkwyl i ujściem Supraśli należy do nielicznych w kraju dolin cechujących się małym zmienionym systemem rzeczny z licznymi meandrami i starorzeczami. Rezultatem zachowania naturalnego reżimu rzeczno są coroczne zalewy obejmujące znaczne partie doliny. Dynamika zalewów rzecznych odgrywa wielką rolę w kształtowaniu i utrzymaniu różnorodności siedlisk hydrogenicznych (lotycznych i lenitycznych) oraz semihydrogenicznych, reprezentujących różne stadia rozwojowe i sukcesyjne, zależne od natężenia czynników naturalnych oraz antropogenicznych. Znaczenie doliny Narwi jako ostoja Natura 2000 wynika z dużego zróżnicowania przyrodniczego, w tym obecności wielu typów siedlisk, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów. Wiele z nich występuje w postaci reprezentatywnych doskonale zachowanych i wielkopowierzchniowych płatów, które są już rzadko spotykane i często niedostatecznie chronione w obrębie innych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce północno-wschodniej. Należy do nich zaliczyć w pierwszej kolejności starorzeczka, jałowczyska, murawy napiaskowe i kserotermiczne, a także różne typy łąk oraz dąbrowy świetliste. Dolina Narwi pełni również istotną funkcję korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z ekosystemami nieleśnymi w rolniczym krajobrazie Niziny Północnopodlaskiej i Północnomazowieckiej.
Dolina Górnej Narwi	18384,1	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 30. Występują tu co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 16 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej, krwawodziób 9-11% populacji krajowej, co najmniej 7% populacji krajowej błotniaka łąkowego, 4%-5,5% populacji krajowej rycyka oraz co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, kropiatka, rybitwa czarna, sowa błotna, świerszczak, zielonka; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje wodniczka.
Ostoja w Dolinie Górnej Narwi	19090,2	SOO	Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradł środkowoeuropejskich. Kształtowane przez regularne wylewy rzeki, są one uznawane za siedliska o największej różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy.
Przełomowa Dolina Narwi	7649,2	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 26. Występuje tu co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 20 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Stwierdzono tu występowanie 178 gatunków ptaków, w tym co najmniej 125 lęgowych; ważna ostoja bataliona, dubelta (około 4% populacji krajowej) oraz wodniczki. Jest to obszar ważny dla migrujących ptaków w okresie wiosennym, szczególnie dla bataliona.
Ostoja Nadbużańska	5764,0	SOO	Naturalna dolina dużej rzeki. Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z kozą złotawą i kielbkiem białopłetwym.

Tablica 20/82/. Obszary Natura 2000 w 2018 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Obszary Natura 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Jeleniewo	5910,1	SOO	Ostoja mająca za zadanie ochronę największej w Polsce kolonii lęgowej nietoperza nocka łydkowłosego <i>Myotis dasycneme</i> , który został uznany za jeden z najrzadszych i najbardziej zagrożonych wymarciem gatunków nietoperzy w Europie. Pierwotnie istniejący Obszar Specjalnej Ochrony „Jeleniewo” obejmował swym zasięgiem jedynie miejsce pobytu kolonii lęgowej, tj. zabytkowy, drewniany kościół w Jeleniewie (0,42 ha). Obecnie ostoja "Jeleniewo" obejmuje swym zasięgiem również dolinę Czarnej Hańczy. Czarna Hańcza jest największą rzeką Suwalszczyzny. Należy ona do dorzecza Niemna, do którego odprowadza wody z powierzchni ponad 170 km ² . Źródła rzeki znajdują się powyżej jeziora Jegliniszki. Jej długość wynosi prawie 142 km, z czego 108 km znajduje się w granicach Polski.
Sasanki w Kolimagach	2,5	SOO	Jest to w chwili obecnej najobfitsze udokumentowane stanowisko sasanki otwartej w Polsce. W 2006 r. populacja sasanki otwartej liczona była na około 3000 sztuk. Inwentaryzacja przeprowadzona w 2009 r. wykazała obecność 2853 owocujących i kwitnących osobników. Wyjątkowość tego obszaru, oprócz bardzo dużej liczebności sasanki otwartej, podkreśla jej bardzo duże zagęszczenie, które wynosi 1188,75 osobników/ha oraz obecność sasanki łąkowej.
Źródłiska Wzgórz Sokólskich	49,1	SOO	Jest to jedyny znany specjalny obszar ochrony siedlisk w Polsce, gdzie spotkać można w jednym miejscu aż trzy gatunki poczwarówek wpisanych do Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym <i>Vertigo geyeri</i> , gatunek niedawno odkryty w Polsce. Tym samym należy do najcenniejszych obszarów dla ochrony ślimaków związanych z torfowiskami i źródłiskami w Polsce. Obszar pełni ponadto istotną rolę dla ochrony pełnego zróżnicowania dwóch siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej: źródeł wapiennych i torfowisk alkalicznych.

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Tablica 21/83/. Pomniki przyrody według powiatów
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Aleje	Głazy narzutowe	Skalki, groty, jaskinie i inne	
WOJEWÓDZTWO							
	2010	2058	1791	129	26	97	15
	2015	1993	1715	135	30	97	16
	2017	1977	1699	126	40	105	7
	2018	1964	1691	132	33	102	6
Powiaty							
Augustowski		61	39	22	–	–	–
Białostocki		154	125	12	6	10	1
Bielski		44	33	5	2	2	2
Grajewski		16	11	3	2	–	–
Hajnowski		1230	1179	40	–	11	–
Kolneński		14	5	3	3	3	–
Łomżyński		49	30	11	5	2	1
Moniecki		14	12	–	1	1	–
Sejneński		73	48	13	–	12	–

Tablica 21/83/. Pomniki przyrody według powiatów (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Aleje	Głazy narzutowe	Skatki, grotty, jaskinie i inne
Powiaty (dok.)						
Siemiatycki	40	29	6	–	5	–
Sokólski	61	34	4	5	18	–
Suwałski	91	48	4	1	38	–
Wysokomazowiecki	63	49	7	6	–	1
Zambrowski	3	1	–	1	–	1
Miasta na prawach powiatu						
Białystok	17	15	2	–	–	–
Łomża	12	11	–	1	–	–
Suwałki	22	22	–	–	–	–

Tablica 22/84/. Ważniejsze zwierzęta chronione^a
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Żubry ^b	616	742	864	713
stada wolne	567	706	812	685
w ośrodkach zamkniętych:				
ogrody zoologiczne	6	2	1	1
ośrodki hodowli	43	34	51	27
Bobry	15000	15000	15000	15000
Wilki	135	167	167	167
Rysie	45	30	30	30
Głuszce	32	15	20	70
Cietrzewie	200	28	24	26

a Dane szacunkowe. b Według „Księgi Rodowodowej Żubrów”, prowadzonej od 1947 r.
Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Tablica 23/85/. Tereny zieleni w miastach
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Parki spacerowo-wypoczynkowe:				
obiekty	37	38	40	40
powierzchnia w ha	303,8	338,3	350,4	350,4
przeciętna powierzchnia 1 obiektu w ha	8,2	8,9	8,8	8,8
Zieleńce:				
obiekty	232	282	294	294
powierzchnia w ha	116,7	129,9	134,8	134,9
przeciętna powierzchnia 1 obiektu w ha	0,5	0,5	0,5	0,5
Zieleń uliczna w ha	317,8	393,4	403,3	419,1
Tereny zieleni osiedlowej w ha	651,2	672,7	720,5	677,9

Tablica 23/85/. Tereny zieleni w miastach (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Żywopłoty w tys. mb.	211,3	215,5	224,5	234,5
Nasadzenia ^a w tys. szt.:				
drzewa	3,1	2,3	6,6	7,2
krzewy	47,3	7,3	14,6	28,4
Ubytki ^a w tys. szt.:				
drzewa	1,1	3,4	1,9	7,7
krzewy	5,2	2,9	1,5	4,5 ^b
Lasy gminne (mienie komunalne) w ha	447,0	486,0	482,6	480,1

a W ciągu roku. b Dane podano w hektarach.

Tablica 24/86/. Parki i ogrody historyczne
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Obiekty:				
zewidencjonowane ^a	319	341	341	341
wpisane do rejestru zabytków	114	117	112	113
dworskie	73	73	71	71
pałacowe i zamkowe	10	10	11	11
miejskie, uzdrowiskowe i szpitalne	9	9	9	9
klasztorne i kościelne	3	4	1	1
ogrody przydomowe	3	4	3	3
inne ^b	16	17	17	18
wpisane do rejestru zabytków, bez określonej powierzchni	24	22	23	24
Powierzchnia wpisana do rejestru zabytków w ha	771	794	670	664

a Bez obiektów zachowanych szczątkowo w trakcie rozpoznania. b Łącznie: aleje, ogrody szkolne, przyfabryczne, botaniczne, arboreta, parki leśne, zielen towarzysząca itp.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska

Inspection and control activities as well as evaluation of effects of environmental degradation

Tablica 1/87/. Stan sanitarny hoteli

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Obiekty w ewidencji (stan w dniu 31 XII)	25	43	51	51
w tym obiekty skontrolowane (w ciągu roku)	23	38	27	43
w tym o złym stanie sanitarnym	2	-	-	1

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 2/88/. Stan sanitarny basenów kąpielowych

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Obiekty w ewidencji (stan w dniu 31 XII)	27	38	39	40
w tym obiekty skontrolowane (w ciągu roku)	26	37	33	34
w tym o złym stanie sanitarnym	1	-	2	1

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 3/89/. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami

Wyszczególnienie	Obiekty w ewidencji		Przeprowadzone kontrole	Liczba wydanych decyzji administracyjnych		
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym skontrolowane		ogółem	w tym przerwanie działalności całego lub części zakładu	
Ogółem						
	2010	9081	8613	13534	2730	53
	2015	12546	6579	8780	1586	25
	2017	13093	5963	7610	1482	9
	2018	13350	5557	7304	3100	21
w tym:						
Wytwórnice lodów		36	33	45	20	1
Automaty do lodów		111	78	89	35	1
Piekarnie		121	96	150	105	-
Ciastkarnie		94	77	98	55	-
Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe		34	29	45	13	-
Browary i stodownie		8	6	9	7	-
Wytwórnice napojów bezalkoholowych i rozlewnie piwa		6	5	8	6	-
Zakłady garmazeryjne		21	18	25	16	-
Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego		15	12	16	5	-
Wytwórnice makaronów		3	3	3	-	-
Wytwórnice wyrobów cukierniczych		6	3	3	1	-

Tablica 3/89/. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami (dok.)

Wyszczególnienie	Obiekty w ewidencji		Przeprowadzone kontrole	Liczba wydanych decyzji administracyjnych	
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym skontrolowane		ogółem	w tym przerwanie działalności całego lub części zakładu
Wytwórnice koncentratów spożywczych	9	8	11	1	-
Wytwórnice octu, majonezu i musztardy	3	2	4	-	-
Inne wytwórnice żywności	1739	190	222	53	-
Sklepy spożywcze	3439	2083	2881	1330	2
Magazyny hurtowe	299	188	276	69	-
Inne obiekty obrotu żywnością	1465	237	304	59	-
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	1891	1082	1462	850	7
w tym zakłady małej gastronomii	773	349	426	231	1
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	1239	755	897	311	2
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	27	11	11	-	-
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	206	54	60	1	-

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 4/90/. Ocena sanitarna niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku

Wyszczególnienie	Próby zbadane	W tym zdyskwalifikowane – w % prób zbadanych				
		ogółem	z liczby ogółem – według przyczyn dyskwalifikowania			
			mikrobiologiczne	w kierunku znakowania	organo-leptyczne	
Ogółem	2010	3010	5,6	3,5	0,9	0,4
	2015	2112	4,5	1,1	2,1	0,1
	2017	2420	3,7	2,4	1,2	-
	2018	2619	3,9	1,7	2,0	0,2
w tym:						
Mięso, podroby i przetwory mięsne		133	1,5	-	-	-
Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i ich przetwory		210	4,8	1,9	0,5	2,4
Ryby, owoce morza i ich przetwory		98	1,0	-	1,0	-
Mleko i przetwory mleczne		337	11,0	11,0	-	-
Ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne		137	3,0	-	0,7	-
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie		446	0,2	-	0,2	-
Warzywa, w tym strączkowe		182	1,6	-	-	-
Owoce		211	1,9	-	2,8	-
Grzyby		13	-	-	-	-
Wody mineralne i napoje bezalkoholowe		66	-	-	-	-
Tłuszcze roślinne		31	-	-	-	-

Tablica 4/90/. Ocena sanitarna niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku (dok.)

Wyszczególnienie	Próby zbadane	W tym zdyskwalifikowane – w % prób zbadanych			
		ogółem	z liczby ogółem – według przyczyn dyskwalifikowania		
			mikrobiologiczne	w kierunku znakowania	organo-leptyczne
Koncentraty spożywcze	23	–	–	–	–
Majonezy, musztardy, sosy	8	–	–	–	–
Zioła, przyprawy	89	1,1	–	–	–
Wyroby garmażeryjne i kulinarne	97	–	–	–	–
Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego	223	0,9	–	0,9	–
Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością	51	2,0	–	–	2,0

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 5/91/. Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	w liczbach bezwzględnych				na 100 tys. ludności			
Salmonellozy	464	263	250	263	39,0	22,1	21,1	22,2
Czerwonka bakteryjna	1	–	–	2	0,1	–	–	0,2
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	70	26	10	10	5,9	2,2	0,8	0,9
Płonica (szkarlatyna)	222	413	339	708	18,7	34,6	28,6	59,7
Zapalenie opon mózgowych	97	146	93	96	8,2	12,2	7,9	7,4
Różyczka	91	53	3	2	7,7	4,4	0,3	0,2
Wirusowe zapalenie wątroby	75	230	284	229	6,3	19,3	24,0	19,3
Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)	96	70	63	49	8,1	5,9	5,3	4,1
Grypa ^a	18171	74062	122049	105617	1528,0	6213,7	10303,4	8900,6
Borelioza z Lyme	904	1146	1542	1287	75,1	95,5	130,2	108,5
Kleszczowe zapalenie mózgu	137	77	160	73	11,4	6,4	14,0	6,2
Krztusiec	271	229	95	60	22,5	19,2	8,0	5,1
Ospa wietrzna	3768	4546	4159	3933	312,9	380,4	351,1	331,4

a Zachorowania i podejrzenia.

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Tablica 6/92/. Zachorowania na choroby zawodowe

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach			
Ogółem	112	94	116	108	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:								
Astma oskrzelowa	2	1	3	1	1,8	1,1	2,6	0,9
Alergiczny nieżyt nosa	1	1	1	1	0,9	1,1	0,9	0,9
Przewlekłe choroby narządu głosu	7	2	3	1	6,3	2,1	2,6	0,9
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	2	3	-	1	1,8	3,2	-	0,9
Choroby zakaźne lub pasożytnicze	97	77	101	98	86,6	81,9	87,1	90,7

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

Economical aspects of environmental protection

Tablica 1/93/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018	
	w tysiącach złotych				w odsetkach
Ochrona środowiska					
Ogółem	257382,5	379700,3	163169,6	311237,7	100,0
na 1 mieszkańca w zł	214	319	138	263	x
w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	5,1	5,5	2,6	4,0	x
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	19916,7	56582,4	11580,3	49150,7	15,8
w tym:					
zapobieganie zanieczyszczeniom w zakresie ochrony powietrza ^a	19581,7	53176,9	7326,3	43270,1	13,9
w tym nowe techniki i technologie spalania paliw	14478,1	6377,3	2924,2	11779,3	3,8
redukcja zanieczyszczeń	335,0	3405,5	3317,9	5417,3	1,7
w tym pyłowych	235,0	3405,5	1201,6	5417,3	1,7
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	168624,2	99802,2	108789,8	207053,2	66,5
w tym:					
oczyszczanie ścieków	24780,6	35634,1	14976,6	44736,7	14,4
w tym komunalnych	18297,6	30030,8	5779,7	35125,1	11,3
sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki	97296,3	48785,2	53816,1	60333,5	19,4
sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody (ścieki) opadowe	46547,3	15382,9	39142,3	101392,9	32,6
Gospodarka odpadami	49327,7	214778,9	6242,6	10832,1	3,5
w tym:					
zbieranie odpadów ^b i ich transport	3054,3	2059,7	2889,1	4880,1	1,6
unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne	43648,3	196895,7	3002,6	5949,0	1,9
w tym: składowanie odpadów komunalnych	32832,3	196895,7	83,2	5497,0	1,8
kompostowanie	10773,0	–	2787,6	384,0	0,1
Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	620,6	1251,4	3570,2	1196,1	0,4
Zmniejszenie hałasu i wibracji	7,5	–	–	3978,0	1,3
Pozostała działalność związana z ochroną środowiska	18885,8	7285,4	32986,7	39027,6	12,5
Gospodarka wodna					
Ogółem	118033,0	36580,1	52099,7	115447,6	100,0
na 1 mieszkańca w zł	98	31	44	98	x
w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	2,3	0,5	0,8	1,5	x
w tym:					
Ujęcia i doprowadzenia wody	72321,1	23753,7	46891,4	74532,6	64,6
Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	38721,2	10379,7	2748,6	40861,7	35,4
Zbiorniki wodne	2441,0	1163,6	114,0	52,7	0,0
Regulacja i zabudowa rzek i potoków	4405,0	1283,1	88,1	0,6	0,0

a Poprzez modyfikację procesów technologicznych i zwiększenie efektywności wykorzystania energii. b Przemysłowych i komunalnych.

Tablica 2/94/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz kierunków inwestowania (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	
		własne	z budżetu				z zagranicy ^a				
			centralnego	wojewódzwa	powiatu	gminy (współudział)					
w tysiącach złotych											
Ogółem	2010	257382,5	117638,8	1683,1	4575,7	110,8	1446,7	63660,8	41024,9	22474,9	4766,8
	2015	379700,3	80321,3	1359,0	5829,3	714,8	1532,9	92341,4	188800,4	5124,0	3677,2
	2017	163169,6	124726,4	3337,3	757,0	575,0	783,2	10864,4	4195,6	17765,0	165,7
	2018	311237,7	113127,3	12411,5	5969,0	2077,0	2301,6	135669,7	21130,8	16984,3	1566,5
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu		49150,7	18505,8	-	-	1154,0	-	15823,7	9078,3	3409,0	1179,9
w tym zapobieganie zanieczyszczeniom w zakresie ochrony powietrza ^b		43645,1	15126,2	-	-	1154,0	-	15823,7	6952,3	3409,0	1179,9
w tym nowe techniki i technologie spalania paliw – modernizacja kotłowni i ciepłowni		11779,3	5947,0	-	-	-	-	-	5789,3	-	43,0
Gospodarka ściekowa i ochrona wód		207053,2	74475,9	2894,1	3975,0	265,0	1851,6	105157,6	11911,9	6171,0	351,1
w tym:											
sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki		60333,5	24825,3	-	-	-	374,0	20678,6	8228,9	6171,0	55,7
sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody (ścieki) opadowe		101392,9	32110,2	906,8	3975,0	265,0	1477,6	62658,3	-	-	-
oczyszczanie ścieków		44736,7	16950,3	1987,3	-	-	-	21820,7	3683,0	-	295,4
w tym:											
przemysłowych		8199,5	8199,5	-	-	-	-	-	-	-	-
komunalnych		35125,1	8352,2	1987,3	-	-	-	21102,6	3683,0	-	-
indywidualne (przydomowe)		1412,1	398,6	-	-	-	-	718,1	-	-	295,4
Gospodarka odpadami		10832,1	6002,5	-	-	-	450,0	1207,0	140,6	3032,0	-
w tym unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne		5949,0	2917,0	-	-	-	-	-	-	3032,0	-
w tym składowanie odpadów komunalnych		5497,0	2497,0	-	-	-	-	-	-	3000,0	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp. b Poprzez modyfikację procesów technologicznych i zwiększenie efektywności wykorzystania energii.

Tablica 2/94/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz kierunków inwestowania (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu				z zagranicy ^a			
			centralnego	wojewódzwa	powiatu	gminy (współudział)				
w tysiącach złotych										
Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	1196,1	1196,1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostała działalność związana z ochroną środowiska	43005,6	12947,0	9517,4	1994,0	658,0	-	13481,4	-	4372,3	35,5

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 3/95/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz powiatów w 2018 r. (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu				z zagranicy ^a			
			centralnego	wojewódzwa	powiatu	gminy (współudział)				
w tysiącach złotych										
WOJEWÓDZTWO	311237,7	113127,3	12411,5	5969,0	2077,0	2301,6	135669,7	21130,8	16984,3	1566,5
miasta	214437,4	82901,1	12048,9	-	265,0	1008,2	91473,0	16813,8	9752,3	175,1
wieś	96800,3	30226,2	362,6	5969,0	1812,0	1293,4	44196,7	4317,0	7232,0	1391,4
Powiaty										
Augustowski	10336,3	8052,0	-	-	-	-	2284,3	-	-	-
miasta	5871,1	5364,3	-	-	-	-	506,8	-	-	-
wieś	4465,2	2687,7	-	-	-	-	1777,5	-	-	-
Białostocki	86710,2	24332,4	2342,5	5442,0	265,0	1477,6	47025,2	5067,8	741,0	16,7
miasta	38804,0	11955,6	1987,3	-	265,0	184,2	21191,1	3220,8	-	-
wieś	47906,2	12376,8	355,2	5442,0	-	1293,4	25834,1	1847,0	741,0	16,7
Bielski	8001,3	3923,8	-	-	-	-	2501,5	1266,0	-	310,0
miasta	4613,7	1404,2	-	-	-	-	1943,5	1266,0	-	-
wieś	3387,6	2519,6	-	-	-	-	558,0	-	-	310,0
Grajewski	8813,0	4419,0	157,0	-	-	359,0	3878,0	-	-	-
miasta	6840,0	3199,0	157,0	-	-	359,0	3125,0	-	-	-
wieś	1973,0	1220,0	-	-	-	-	753,0	-	-	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 3/95/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz powiatów w 2018 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki						Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu				z zagranicy ^a			
			centralnego	wojewódzwa	powiatu	gminy (współudział)				
w tysiącach złotych										
Powiaty (dok.)										
Hajnowski	2706,0	1922,1	-	-	-	15,0	637,5	-	-	131,4
miasta	1599,0	1584,0	-	-	-	15,0	-	-	-	-
wieś	1107,0	338,1	-	-	-	-	637,5	-	-	131,4
Kolneński	560,9	275,9	-	-	-	-	285,0	-	-	-
miasta	449,0	164,0	-	-	-	-	285,0	-	-	-
wieś	111,9	111,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Łomżyński	13573,8	3708,9	-	-	658,0	-	4027,0	1157,0	3032,0	990,9
miasta	477,2	275,0	-	-	-	-	144,6	-	-	57,6
wieś	13096,6	3433,9	-	-	658,0	-	3882,4	1157,0	3032,0	933,3
Moniecki	13545,6	11011,3	523,0	-	-	-	1937,3	74,0	-	-
miasta	11514,6	10294,6	523,0	-	-	-	623,0	74,0	-	-
wieś	2031,0	716,7	-	-	-	-	1314,3	-	-	-
Sejneński – miasto	507,2	268,0	-	-	-	-	203,7	-	-	35,5
Siemiatycki	12227,4	3458,5	-	-	-	-	5132,9	693,0	2943,0	-
miasta	3586,5	923,6	-	-	-	-	1969,9	693,0	-	-
wieś	8640,9	2534,9	-	-	-	-	3163,0	-	2943,0	-
Sokółski	7919,6	3911,3	-	527,0	-	-	92,3	3346,0	-	43,0
miasta	7124,5	3735,5	-	-	-	-	-	3346,0	-	43,0
wieś	795,1	175,8	-	527,0	-	-	92,3	-	-	-
Suwalski – wieś	4669,7	1816,7	7,4	-	-	-	1016,6	1313,0	516,0	-
Wysokomazowiecki	9749,8	2975,8	394,6	-	1154,0	-	4993,3	232,1	-	-
miasta	3547,6	2536,8	394,6	-	-	-	384,1	232,1	-	-
wieś	6202,2	439,0	-	-	1154,0	-	4609,2	-	-	-
Zambrowski	2664,6	2105,8	-	-	-	-	558,8	-	-	-
miasta	250,7	250,7	-	-	-	-	-	-	-	-
wieś	2413,9	1855,1	-	-	-	-	558,8	-	-	-
Miasta na prawach powiatu										
Białystok	98012,5	26691,9	3885,1	-	-	-	57542,6	140,6	9752,3	-
Łomża	15575,2	9883,7	-	-	-	450,0	3150,5	2052,0	-	39,0
Suwałki	15664,6	4370,2	5101,9	-	-	-	403,2	5789,3	-	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 4/96/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2018 r. (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Gospodarka odpadami	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska
WOJEWÓDZTWO	311237,7	49150,7	207053,2	10832,1	1196,1	43005,6
miasta	214437,4	22530,0	156840,5	4999,1	1196,1	28871,7
wieś	96800,3	26620,7	50212,7	5833,0	-	14133,9
Powiaty						
Augustowski	10336,3	2971,0	4890,5	-	225,0	2249,8
miasta	5871,1	743,3	2653,0	-	225,0	2249,8
wieś	4465,2	2227,7	2237,5	-	-	-
Białostocki	86710,2	6323,0	67006,4	300,0	30,4	13050,4
miasta	38804,0	787,0	34032,2	3,0	30,4	3951,4
wieś	47906,2	5536,0	32974,2	297,0	-	9099,0
Bielski	8001,3	607,0	7324,7	50,0	-	19,6
miasta	4613,7	179,0	4384,7	50,0	-	-
wieś	3387,6	428,0	2940,0	-	-	19,6
Grajewski	8813,0	-	8813,0	-	-	-
miasta	6840,0	-	6840,0	-	-	-
wieś	1973,0	-	1973,0	-	-	-
Hajnowski	2706,0	746,5	925,5	1034,0	-	-
miasta	1599,0	-	565,0	1034,0	-	-
wieś	1107,0	746,5	360,5	-	-	-
Kolneński	560,9	22,9	538,0	-	-	-
miasta	449,0	-	449,0	-	-	-
wieś	111,9	22,9	89,0	-	-	-
Łomżyński	13573,8	2933,4	1905,4	5536,0	-	3199,0
miasta	477,2	217,7	259,5	-	-	-
wieś	13096,6	2715,7	1645,9	5536,0	-	3199,0
Moniecki	13545,6	4455,4	8314,2	-	-	776,0
miasta	11514,6	3088,4	7650,2	-	-	776,0
wieś	2031,0	1367,0	664,0	-	-	-
Sejneński - miasto	507,2	-	130,2	-	-	377,0
Siemiatycki	12227,4	5464,9	4413,7	-	-	2348,8
miasta	3586,5	-	1237,7	-	-	2348,8
wieś	8640,9	5464,9	3176,0	-	-	-
Sokólski	7919,6	332,4	7587,2	-	-	-
miasta	7124,5	332,4	6792,1	-	-	-
wieś	795,1	-	795,1	-	-	-
Suwalski - wieś	4669,7	2746,0	1916,3	-	-	7,4

Tablica 4/96/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2018 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Gospodarka odpadami	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska
Powiaty (dok.)						
Wysokomazowiecki	9749,8	5366,0	4383,8	-	-	-
miasta	3547,6	-	3547,6	-	-	-
wieś	6202,2	5366,0	836,2	-	-	-
Zambrowski	2664,6	-	855,7	-	-	1808,9
miasta	250,7	-	250,7	-	-	-
wieś	2413,9	-	605,0	-	-	1808,9
Miasta na prawach powiatu						
Białystok	98012,5	4677,9	79313,3	1637,1	525,4	11858,8
Łomża	15575,2	4785,2	6355,0	2227,0	-	2208,0
Suwałki	15664,6	7719,1	2380,3	48,0	415,3	5101,9

Tablica 5/97/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według rodzajów inwestycji (ceny bieżące)

Rodzaje inwestycji	2010	2015	2017	2018
	w tysiącach złotych			
Ogółem	257382,5	379700,3	163169,6	311237,7
Wyłącznie:				
końca rury	218359,4	317552,6	118564,9	234659,7
w tym monitoring	72,5	-	823,4	678,4
zintegrowane	38475,0	60462,3	40888,7	78378,9
Łączone (mieszane)	548,1	1685,4	3716,0	1199,1
końca rury	450,4	1685,4	1508,5	1199,1
zintegrowane	97,7	-	2207,5	-

Tablica 6/98/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według grup inwestorów (ceny bieżące)

Grupy inwestorów	2010	2015	2017	2018
	w tysiącach złotych			
Ogółem	257382,5	379700,3	163169,6	311237,7
Przedsiębiorstwa	70249,9	260166,5	90898,2	105956,9
Gminy	183044,7	109750,1	68410,2	162142,0
Jednostki budżetowe	4087,9	9783,7	3861,2	43138,8

Tablica 7/99/. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według sekcji i działów w 2018 r. (ceny bieżące)

Sekcje i działy	Ochrona środowiska		Gospodarka wodna	
	w tysiącach złotych	w odsetkach	w tysiącach złotych	w odsetkach
Ogółem	311237,7	100,0	115447,6	100,0
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe	9766,1	3,1	1412,4	1,2
w tym produkcja artykułów spożywczych	8034,5	2,6	1412,4	1,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	39577,2	12,7	5007,1	4,3
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	41857,3	13,4	34669,4	30,0
Obsługa rynku nieruchomości ^a	8741,8	2,8	-	x
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16,5	0,0	-	x
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	199533,4	64,1	74358,7	64,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5373,4	1,7	-	x

Tablica 8/100/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz źródeł finansowania (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym				
		ujęcia i doprowadzenia wody	budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	zbiorniki wodne	regulacja i zabudowa rzek i potoków	
		w tysiącach złotych				
Ogółem						
	2010	118033,0	72321,1	38721,2	2441,0	4405,0
	2015	36580,1	23753,7	10379,7	1163,6	1283,1
	2017	52099,7	46891,4	2748,6	114,0	88,1
	2018	115447,6	74532,6	40861,7	52,7	0,6
Środki własne		63454,1	46224,9	17175,9	52,7	0,6
Środki z budżetu:						
województwa		1654,0	1654,0	-	-	-
gminy (współudział)		431,8	349,8	82,0	-	-
Środki z zagranicy ^a		36578,4	17366,2	19212,2	-	-
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)		2917,3	1581,2	1336,1	-	-
Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)		10239,5	7184,0	3055,5	-	-
Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)		172,5	172,5	-	-	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 9/101/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według źródeł finansowania oraz powiatów (ceny bieżące)

Wyszczególnienie		Ogółem	Środki					Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
			własne	z budżetu			z zagranicy ^a			
				centralnego	wojewódzwa	gminy (współudział)				
w tysiącach złotych										
WOJEWÓDZ-TWO	2010	118033,0	46255,8	663,0	10422,2	259,3	33375,7	9311,1	17708,9	37,0
	2015	36580,1	21528,0	279,0	-	1509,2	10854,2	2100,0	212,7	97,0
	2017	52099,7	37804,6	-	2257,6	207,8	2700,6	400,0	8596,4	132,7
	2018	115447,6	63454,1	-	1654,0	431,8	36578,4	2917,3	10239,5	172,5
miasta		61816,0	40243,7	-	-	-	15694,2	1130,1	4694,0	54,0
wieś		53631,6	23210,4	-	1654,0	431,8	20884,2	1787,2	5545,5	118,5
Powiaty										
Augustowski		2492,1	1342,2	-	-	-	1149,9	-	-	-
miasta		248,0	248,0	-	-	-	-	-	-	-
wieś		2244,1	1094,2	-	-	-	1149,9	-	-	-
Białostocki		21648,3	12018,8	-	-	123,0	7382,5	2109,1	-	14,9
miasta		16783,0	10060,7	-	-	-	5592,2	1130,1	-	-
wieś		4865,3	1958,1	-	-	123,0	1790,3	979,0	-	14,9
Bielski		4619,3	1609,3	-	-	-	1803,5	-	1206,5	-
miasta		474,3	474,3	-	-	-	-	-	-	-
wieś		4145,0	1135,0	-	-	-	1803,5	-	1206,5	-
Grajewski		4932,2	2633,2	-	-	-	2299,0	-	-	-
miasta		1392,0	860,0	-	-	-	532,0	-	-	-
wieś		3540,2	1773,2	-	-	-	1767,0	-	-	-
Hajnowski		2359,3	1293,5	-	-	-	1065,8	-	-	-
miasta		254,0	254,0	-	-	-	-	-	-	-
wieś		2105,3	1039,5	-	-	-	1065,8	-	-	-
Kolneński – wieś		1706,0	1119,0	-	-	-	-	-	587,0	-
Łomżyński		9211,0	2859,6	-	1654,0	-	2747,8	-	1846,0	103,6
miasta		7,0	7,0	-	-	-	-	-	-	-
wieś		9204,0	2852,6	-	1654,0	-	2747,8	-	1846,0	103,6
Moniecki		1199,9	591,9	-	-	-	608,0	-	-	-
miasta		4,8	4,8	-	-	-	-	-	-	-
wieś		1195,1	587,1	-	-	-	608,0	-	-	-
Sejneński – wieś		7049,3	3722,4	-	-	-	3326,9	-	-	-
Siemiatycki – wieś		2034,0	377,0	-	-	-	839,0	-	818,0	-
Sokólski		3160,2	1731,0	-	-	-	1058,0	371,2	-	-
miasta		14,5	14,5	-	-	-	-	-	-	-
wieś		3145,7	1716,5	-	-	-	1058,0	371,2	-	-
Suwalski – wieś		5219,6	1700,8	-	-	226,8	1767,0	437,0	1088,0	-

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 9/101/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według źródeł finansowania oraz powiatów (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Środki				Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	
		własne	z budżetu						z zagranicy ^a
			centralnego	wojewódzwa	gminy (współudział)				
w tysiącach złotych									
Powiaty (dok.)									
Wysokomazowiecki	4444,7	3465,7	-	-	-	979,0	-	-	
miasta	1410,7	1410,7	-	-	-	-	-	-	
wieś	3034,0	2055,0	-	-	-	979,0	-	-	
Zambrowski – wieś	4144,0	2080,0	-	-	82,0	1982,0	-	-	
Miasta na prawach powiatu									
Białystok	38071,9	24073,9	-	-	-	9304,0	-	4694,0	
Łomża	1619,0	1565,0	-	-	-	-	-	54,0	
Suwałki	1536,8	1270,8	-	-	-	266,0	-	-	

a Kredyty zagraniczne, a także środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych i funduszy pomocowych, w tym z Funduszu Spójności (FS) i funduszy strukturalnych, np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), pomocy bilateralnej, ekokonwersji itp.

Tablica 10/102/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2018 r. (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Ogółem	Ujęcia i doprowadzenia wody	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	Zbiorniki wodne	Regulacja i zabudowa rzek i potoków
WOJEWÓDZTWO	115447,6	74532,6	40861,7	52,7	0,6
miasta	61816,0	52564,9	9197,8	52,7	0,6
wieś	53631,6	21967,7	31663,9	-	-
Powiaty					
Augustowski	2492,1	226,0	2266,1	-	-
miasta	248,0	226,0	22,0	-	-
wieś	2244,1	-	2244,1	-	-
Białostocki	21648,3	12542,5	9105,8	-	-
miasta	16783	9899,3	6883,7	-	-
wieś	4865,3	2643,2	2222,1	-	-
Bielski	4619,3	474,3	4145,0	-	-
miasto	474,3	474,3	-	-	-
wieś	4145,0	-	4145,0	-	-
Grajewski	4932,2	3913,2	1019,0	-	-
miasta	1392,0	373,0	1019,0	-	-
wieś	3540,2	3540,2	-	-	-

Tablica 10/102/. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz powiatów w 2018 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Ujęcia i doprowadzenia wody	Budowa i modernizacja stacji uzdat- niania wody	Zbiorniki wodne	Regulacja i zabudowa rzek i potoków
Powiaty (dok.)					
Hajnowski	2359,3	393,3	1966,0	-	-
miasta	254,0	254,0	-	-	-
wieś	2105,3	139,3	1966,0	-	-
Kolneński – wieś	1706,0	1384,5	321,5	-	-
Łomżyński	9211,0	4203,8	5007,2	-	-
miasta	7,0	7,0	-	-	-
wieś	9204,0	4196,8	5007,2	-	-
Moniecki	1199,9	152,7	1047,2	-	-
miasta	4,8	4,8	-	-	-
wieś	1195,1	147,9	1047,2	-	-
Sejneński – wieś	7049,3	5039,3	2010,0	-	-
Siemiatycki – wieś	2034,0	1216,0	818,0	-	-
Sokółski	3160,2	613,2	2547,0	-	-
miasta	14,5	14,5	-	-	-
wieś	3145,7	598,7	2547,0	-	-
Suwalski – wieś	5219,6	1891,2	3328,4	-	-
Wysokomazowiecki	4444,7	759,2	3685,5	-	-
miasta	1410,7	137,6	1273,1	-	-
wieś	3034,0	621,6	2412,4	-	-
Zambrowski – wieś	4144,0	549,0	3595,0	-	-
Miasta na prawach powiatu					
Białystok	38071,9	38018,6	-	52,7	0,6
Łomża	1619,0	1619,0	-	-	-
Suwałki	1536,8	1536,8	-	-	-

Tablica 11/103/. Uzyskane efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej według powiatów

Wyszczególnienie		Sieć wodociągowa w km	Sieć kanalizacyjna odprowadzająca w km		Oczyszczalnie		Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków	
			ścieki	wody (ścieki) opadowe	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę
WOJEWÓDZTWO	2010	420,6	198,3	30,4	-	-	273	646
	2015	162,3	89,7	22,3	3	2239	362	1488
	2017	56,9	45,3	32,6	1	1486	53	61
	2018	144,0	86,0	63,8	2	1597	95	137
miasta		49,7	52,0	42,0	1	1573	-	-
wieś		94,3	34,0	21,8	1	24	95	137
Powiaty								
Augustowski – miasta		0,7	0,2	2,4	-	-	-	-
Białostocki		18,4	32,9	27,4	1	1190	-	-
miasta		10,1	17,0	6,6	1	1190	-	-
wieś		8,3	15,9	20,8	-	-	-	-
Bielski		0,8	0,9	1,0	-	398	28	17
miasta		0,8	0,9	1,0	-	383	-	-
wieś		-	-	-	-	15	28	17
Grajewski		4,5	0,9	2,5	-	-	18	90
miasta		0,9	-	2,5	-	-	-	-
wieś		3,6	0,9	-	-	-	18	90
Hajnowski		1,2	1,3	0,1	-	-	35	5
miasta		0,9	1,3	0,1	-	-	-	-
wieś		0,3	-	-	-	-	35	5
Kolneński		19,4	2,3	0,5	-	-	-	-
miasta		-	-	0,5	-	-	-	-
wieś		19,4	2,3	-	-	-	-	-
Łomżyński		6,4	2,2	-	-	-	-	-
miasta		0,1	-	-	-	-	-	-
wieś		6,3	2,2	-	-	-	-	-
Moniecki – wieś		1,9	0,4	-	1	9	1	1
Sejneński – wieś		38,2	-	-	-	-	-	-
Siemiatycki		0,9	6,7	0,1	-	-	-	-
miasta		-	2,0	0,1	-	-	-	-
wieś		0,9	4,7	-	-	-	-	-
Sokólski		1,2	1,7	2,9	-	-	10	20
miasta		0,3	1,4	1,9	-	-	-	-
wieś		0,9	0,3	1,0	-	-	10	20
Suwalski – wieś		10,4	6,2	-	-	-	-	-
Wysokomazowiecki		2,8	3,2	1,1	-	-	3	4
miasta		-	2,2	1,1	-	-	-	-
wieś		2,8	1	-	-	-	3	4

Tablica 11/103/. Uzyskane efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej według powiatów (dok.)

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa w km	Sieć kanalizacyjna odprowadzająca w km		Oczyszczalnie		Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków	
		ścieki	wody (ścieki) opadowe	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę
Powiaty (dok.)							
Zambrowski	1,3	0,1	0,4	-	-	-	-
miasta	-	-	0,4	-	-	-	-
wieś	1,3	0,1	-	-	-	-	-
Miasta na prawach powiatu							
Białystok	28,0	22,6	20,0	-	-	-	-
Łomża	4,7	3,0	3,9	-	-	-	-
Suwałki	3,2	1,4	1,5	-	-	-	-

Tablica 12/104/. Realizacja inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Wodociągi zbiorowe				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	139760,7	15396,2	5907,8	14507,7
ze środków:				
budżetu państwa	248,6	-	-	-
samorządów gmin	28317,6	6435,8	3505,1	6344,3
mieszkańców wsi	2316,3	2666,6	2231,1	2492,8
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	11911,7	-	-	496,9
w tym pożyczki	7913,0	-	-	234,1
innych	96966,5 ^a	6293,8 ^{ab}	171,6 ^b	5173,7 ^{ab}
Efekty rzeczowe inwestycji:				
przyłącza do budynków: w kilometrach	92,5	.	.	.
w sztukach	2451	2214	1209	1474
sieć wodociągowa w km	421,1	134,5	29,8	98,4
Stacje uzdatniania wody				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	30335,7	3785,9	4145,2	34752,3
Obiekty oddane do użytku	3	1	-	2

a, b Środki z: a – funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, b – Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencji Nieruchomości Rolnych, Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, EkoFunduszu i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz inne.

Tablica 12/104/. Realizacja inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Kanalizacja zbiorcza				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	59618,4	21875,1	5744,3	22269,8
ze środków:				
samorządów gmin	16849,3	8340,5	3266,4	10812,1
mieszkańców wsi	2101,4	1266,2	1833,5	908,7
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	18403,9	–	–	2001,6
w tym pożyczki	10424,2	–	–	1106,6
innych	22263,8 ^{ab}	12268,4 ^{ab}	644,4 ^{ab}	8547,4 ^{ab}
Efekty rzeczowe inwestycji:				
zbiorcza sieć kanalizacyjna w km	166,2	57,8	16,7	34,7
przykanaliki do budynków: w kilometrach	2004,5	.	.	.
w sztukach	1986	1328	696	641
Oczyszczalnie ścieków zbiorcze				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	5441,8	9793,7	1110,7	3364,9
w tym na modernizację	1956,2	4085,7	1110,7	3033,0
ze środków:				
samorządów gmin	1111,8	2476,1	993,3	2837,0
mieszkańców wsi	–	651,0	–	–
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	2942,6	432,0	–	–
w tym pożyczki	–	432,0	–	–
innych	1387,4 ^{ab}	6234,6 ^{ab}	117,4 ^a	527,9 ^a
Efekty rzeczowe inwestycji:				
oczyszczalnie: obiekty	4	13	5	1
przepustowość w m ³ /dobę	77,0	315,0	–	9,0
Indywidualne wiejskie oczyszczalnie ścieków^c				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	9539,5	5901,4	4775,8	6302,2
ze środków:				
budżetu państwa	10,0	–	–	–
samorządów gmin	3791,9	1064,2	924,7	1059,4
mieszkańców wsi	1537,0	1916,0	3822,3	3475,9
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	475,0	348,8	28,8	5,0
w tym pożyczki	464,5	348,8	–	–
innych	3725,6 ^a	2572,4 ^a	–	1761,9 ^a
Obiekty oddane do użytku	951	806	566	532

a, b Środki z: a – funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, b – Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencji Nieruchomości Rolnych, Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, EkoFunduszu i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz inne. c Urządzenia do oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych nieodprowadzanych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, budowane dla gospodarstwa rolnego (jednego lub kilku), domowego, obiektu usługowego lub użyteczności publicznej itp., o przepustowości nieprzekraczającej 5 m³/dobę lub 25 RLM.

Tablica 12/104/. Realizacja inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Składowiska odpadów				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	1177,0	1277,0	-	-
ze środków:				
samorządów gmin	832,0	200,7	-	-
innych	345,0 ^a	1076,3 ^a	-	-
Efekty rzeczowe inwestycji:				
składowiska: obiekty	-	-	-	-
powierzchnia w ha	-	-	-	-

a Środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Tablica 13/105/. Kredyty proekologiczne udzielone przez Bank Ochrony Środowiska S.A. we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Kierunki przeznaczenia	Liczba		Wartość w tys. zł	
	2016	2017	2016	2017
Ogółem	37	16	4480,3	1301,0
Ochrona powietrza	36	16	4460,3	1301,0
Ochrona wód	1	-	20,0	-

Uwaga: W 2018 r. nie odnotowano kredytów proekologicznych udzielonych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Źródło: dane Banku Ochrony Środowiska S.A.

Tablica 14/106/. Komercyjne kredyty^a proekologiczne udzielone przez Bank Ochrony Środowiska S.A.

Kierunki przeznaczenia	Liczba		Wartość w tys. zł	
	2017 ^b	2018	2017 ^b	2018
Ogółem	19	23	6406,4	24100,0
Ochrona powietrza	19	20	6406,4	6412,4
Ochrona wód	-	1	-	16500,0
Gospodarka wodna	-	2	-	1187,5

a Kredyty ze środków własnych Banku na przedsięwzięcia termomodernizacyjne i kredyty na zakup urządzeń i wyrobów służących ochronie środowiska, kredyty we współpracy z EBI (Europejski Bank Inwestycyjny), CEB (Bank Rozwoju Rady Europy), KfW (Grupa bankowa „Kreditanstalt für Wiederaufbau”). b Kredyty inwestycyjne.

Źródło: dane Banku Ochrony Środowiska S.A.

Tablica 15/107/. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wpływy i wydatki

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w tysiącach złotych			
Stan środków na początku roku	73112,3	81769,6	85029,9	86848,6
Wpływy	14109,1	13793,1	13067,5	13947,8
Z tytułu: opłat	10189,6	9710,5	9634,6	10178,7
kar	39,3	55,8	50,3	24,7
Przychody finansowe i inne	3880,2	4026,8	3382,5	3744,4

Tablica 15/107/. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wpływy i wydatki (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w tysiącach złotych			
Wydatki	11401,0	12239,5	11248,8	11029,5
w tym na:				
Dotacje	5527,4	6878,8	6160,6	5833,1
Umorzenia pożyczek i kredytów ze środków funduszu	1154,3	.	.	.
Koszty działalności operacyjnej	4575,9	5215,9	4886,6	5004,9
Stan środków na koniec roku	75820,4	83323,2	86848,6	89766,9

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tablica 16/108/. Gospodarowanie powiatowymi i gminnymi środkami z tytułu ochrony środowiska i gospodarki wodnej – wpływy i wydatki

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w tysiącach złotych			
Powiatowe				
Stan środków na początku roku	2654,6	1082,1	1590,3	1590,3
Wpływy	2645,8	2519,7	2488,0	2672,1
Z tytułu opłat i kar	2643,7	2519,7	2487,9	2672,1
Inne	2,1	-	0,1	-
Wydatki	3348,6	2581,3	2388,9	2867,4
na:				
Gospodarkę ściekową i ochronę wód	219,3	1144,9	134,6	297,8
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	939,3	460,8	852,9	758,0
Gospodarkę odpadami	150,9	2,4	9,8	16,9
Pozostałe dziedziny	2039,1	973,1	1379,2	1794,7
Inne wydatki	-	-	12,5	-
Stan środków na koniec roku	1951,8	1020,5	1689,3	1395,0
Gminne				
Stan środków na początku roku	11104,2	7752,2	8049,3	9200,2
Wpływy	15023,0	11314,6	7685,6	8986,1
Z tytułu opłat i kar	14999,4	11276,7	7530,2	8954,7
Inne	23,6	37,9	155,4	31,4
Wydatki	20549,7	11473,2	6534,7	12213,2
na:				
Gospodarkę ściekową i ochronę wód	9846,5	7668,0	2222,1	8228,9
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	2760,0	205,2	917,1	541,3
Gospodarkę odpadami	2580,2	335,4	1503,4	1334,0
Pozostałe dziedziny	5330,8	3053,4	1860,9	2083,8
Inne wydatki	32,3	211,2	31,2	25,1
Stan środków na koniec roku	5577,5	7593,5	9200,2	5973,1

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tablica 17/109/. Gromadzenie i wykorzystanie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych

Wyszczególnienie	2015	2017	2018
Wpływy i wydatki w tys. zł			
Stan środków na początku roku	1612,3	1761,8	1622,5
Wpływy	1430,8	1746,9	1912,7
Wydatki	1347,4	1886,1	1916,1
na:			
użyźnianie i ulepszanie gleb, usuwanie kamieni, odkraczanie	372,1	238,2	181,5
budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych	975,2	1627,9	1734,3
pozostałe	0,0	20,0	0,4
Stan środków na koniec roku	1695,7	1622,5	1619,2
Zrealizowane prace i przedsięwzięcia			
Użyźnianie i ulepszanie gleb, usuwanie kamieni, odkraczanie w ha	-	434	338
Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w km	29	28	21

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Tablica 18/110/. Opłaty za korzystanie ze środowiska i inne wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną oraz ich redystrybucja

Wyszczególnienie	2017	2018
	w tysiącach złotych	
Stan środków na początku roku	797,7	2350,0
Wpływy	26897,8	24715,8
Z tytułu opłat za:		
pobór wód	5381,3	5417,1
wprowadzanie ścieków	2790,3	3016,3
ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	8691,9	8677,0
emisję CO ₂	521,3	392,9
gospodarkę odpadami	7915,3	6130,4
Inne ^a	1597,8	1082,1
Wydatki	25345,5	26903,1
Na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej:		
wojewódzki	9600,2	10062,8
Narodowy	5396,7	5647,8
Do budżetu:		
gminnego	7089,3	7962,1
powiatowego	2467,5	2658,0
Inne	791,8	572,4
Stan środków na koniec roku	2350,0	162,7

a Między innymi z tytułu: odsetek za przeterminowane wpłaty opłat, odzyskanych kosztów postępowań egzekucyjnych, błędnych wpłat podlegających zwrotowi; nie obejmuje kar.

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tablica 19/111/. Wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną z tytułu kar oraz ich redystrybucja

Wyszczególnienie	2015	2017	2018
	w tysiącach złotych		
Ogółem			
wymierzono	1623,9	598,2	682,3
wpłynęło	376,3	329,1	373,8
w tym z tytułu kar za przekroczenie: warunków wprowadzania ścieków do wód lub ziemi:			
wymierzono	84,3	189,0	455,0
wpłynęło	5,6	39,1	196,9
dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń powietrza:			
wymierzono	14,5	139,2	51,9
wpłynęło	31,9	82,1	-
Z ogółem przekazano			
na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej:			
wojewódzki	14,3	42,4	15,6
Narodowy	276,8	134,9	117,4
do budżetów:			
gminnych	7,9	24,4	11,7
powiatowych	3,9	11,8	4,6
Państwa	73,5	96,8	45,0

Źródło: w zakresie wpływów – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w zakresie redystrybucji – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tablica 20/112/. Wykorzystanie środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Kierunki inwestowania	2010	2015	2017	2018
	w tysiącach złotych			
Ogółem	64104,7	39574,5	17742,6	34156,6
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	47804,6	10078,7	4623,5	16692,4
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	7184,8	7528,8	5735,6	9483,9
Gospodarka odpadami	5882,7	18349,5	4338,5	5152,2
Pozostałe dziedziny	3232,5	3617,4	3045,0	2828,1

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Leśnictwo i łowiectwo

Forestry and hunting

Tablica 1/113/. Powierzchnia gruntów leśnych i przeznaczonych do zalesienia
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Grunty leśne						Grunty nieleśne przeznaczony do zalesienia
	ogółem	las				grunty związane z gospodarką leśną	
		razem	grunty				
			zalesione	niezalesione			
w hektarach							
OGÓŁEM	2010	626157	616206	607701	8505	9951	60
	2015	630864	620904	609622	11282	9960	17
	2017	632181	622169	609796	12373	10012	13
	2018	635073	625030	611888	13142	10043	3
Lasy publiczne	2010	427149	417204	412718	4486	9945	60
	2015	427764	417810	412094	5716	9953	17
	2017	428540	418544	411918	6626	9996	13
	2018	428518	418478	411710	6768	10040	3
własność:							
Skarbu Państwa		426767	416732	410015	6717	10035	3
w tym w zarządzie:							
Lasów Państwowych		390662	381021	374734	6287	9642	3
parków narodowych		33326	32936	32529	407	390	-
Gmin ^a		1480	1474	1425	50	5	.
Innych jednostek publicznych		271	271	271	1	-	-
Lasy prywatne	2010	199008	199002	194983	4019	6	.
	2015	203100	203094	197529	5565	6	.
	2017	203641	203625	197879	5746	16	.
	2018	206555	206552	200178	6374	3	.

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

Tablica 2/114/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	Lasów Państwowych	parków narodowych		
WOJEWÓDZTWO	635073	625030	428518	426767	390662	33326	206555	31,0
POWIAT AUGUSTOWSKI	78557	76595	67861	67612	66677	793	10696	46,2
Gmina miejska								
Augustów	2967	2866	2723	2644	2632	-	244	35,4
Gmina miejsko-wiejska								
Lipsk	4265	4246	1161	1071	1050	16	3104	23,0

Tablica 2/114/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w tym w zarządzie			
				Lasów Państwowych	parków narodowych			
POWIAT AUGUSTOWSKI (dok.)								
Gminy wiejskie								
Augustów	8619	8409	7730	7729	7712	-	889	31,5
Bargłów Kościelny	2552	2535	1003	1001	1001	-	1549	13,5
Nowinka	12942	12579	12322	12319	11640	680	620	61,6
Płaska	31765	30832	30981	30978	30884	-	784	82,7
Sztabin	15446	15129	11940	11870	11759	97	3506	41,7
POWIAT BIAŁOSTOCKI	119721	117533	90216	89958	88805	93	29505	39,5
Gminy miejsko-wiejskie								
Choroszcz	2721	2709	860	855	786	14	1861	16,5
Czarna Białostocka	15801	15328	15358	15342	15340	-	443	74,3
Łapy	1714	1713	39	37	28	7	1675	13,4
Michałow	16697	16389	14196	14124	13702	-	2501	40,0
Supraśl	13058	12700	11982	11943	11915	-	1076	67,4
Suraz	1064	1059	374	370	312	28	690	13,8
Tykocin	5541	5467	2732	2720	2684	-	2809	26,4
Wasilków	6101	5974	5271	5258	5230	-	830	47,0
Zabłudów	11155	11045	7027	7000	6897	-	4128	32,5
Gminy wiejskie								
Dobrzyniewo Duże	5887	5768	4283	4276	4255	-	1604	35,8
Gródek	27225	26691	24029	23999	23771	-	3196	62,1
Juchnowiec Kościelny	2720	2716	477	465	397	-	2243	15,8
Poświętne	3318	3278	2008	2005	2002	-	1310	28,6
Turośń Kościelna	3281	3269	1072	1065	987	44	2209	23,4
Zawady	3439	3428	509	500	499	-	2930	30,6
POWIAT BIELSKI	30427	30207	11558	11478	11309	-	18869	21,8
Gminy miejskie								
Bielsk Podlaski	50	49	1	1	1	-	49	1,8
Brańsk	949	947	145	145	144	-	804	29,2
Gminy wiejskie								
Bielsk Podlaski	10143	10061	4607	4561	4526	-	5536	23,4
Boćki	5415	5388	1458	1456	1367	-	3957	23,2
Brańsk	3474	3468	658	655	655	-	2817	15,2
Orla	2715	2705	1251	1247	1214	-	1464	16,9
Rudka	2816	2745	2095	2093	2093	-	721	39,1
Wyszki	4865	4844	1342	1321	1310	-	3522	23,5

Tablica 2/114/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w tym w zarządzie			
			Lasów Państwowych	parków narodowych				
POWIAT GRAJEWSKI	22299	22032	13456	13344	11395	1818	8843	22,8
Gmina miejska								
Grajewo	80	80	51	33	33	-	29	4,2
Gminy miejsko-wiejskie								
Rajgród	5956	5870	4274	4258	3218	911	1682	28,3
Szczuczyn	1855	1840	689	687	687	-	1166	15,9
Gminy wiejskie								
Grajewo	9869	9752	6354	6316	5747	568	3515	31,6
Radziłów	1908	1905	523	487	147	340	1385	9,5
Wąsosz	2630	2586	1564	1564	1564	-	1066	21,9
POWIAT HAJNOWSKI	88496	86860	76485	76280	65976	9974	12011	53,5
Gmina miejska								
Hajnówka	104	85	81	67	66	-	23	4,0
Gmina miejsko-wiejska								
Kleszczele	6528	6479	4207	4190	4133	-	2321	45,3
Gminy wiejskie								
Białowieża	18113	17779	18077	18077	12305	5770	36	87,5
Czeremcha	5354	5284	3921	3890	3863	-	1433	54,6
Czyże	1390	1386	347	342	317	-	1043	10,3
Dubicze Cerkiewne	8237	8133	5930	5912	5893	-	2307	53,7
Hajnówka	16967	16574	16546	16543	16533	-	421	56,6
Narew	8704	8611	6054	6007	5908	-	2650	35,7
Narewka	23100	22531	21323	21253	16958	4204	1777	66,5
POWIAT KOLNEŃSKI	21147	20946	9604	9572	9554	-	11543	22,3
Gmina miejska								
Kolno	124	124	3	-	-	-	121	4,9
Gmina miejsko-wiejska								
Stawiski	3404	3386	921	918	918	-	2483	20,5
Gminy wiejskie								
Grabowo	2779	2776	225	221	221	-	2554	21,6
Kolno	6352	6286	2963	2954	2944	-	3389	22,3
Mały Płock	2987	2964	1217	1215	1209	-	1770	21,2
Turośl	5501	5410	4275	4263	4263	-	1226	27,2

Tablica 2/114/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w tym w zarządzie			
			Lasów Państwowych	parków narodowych				
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	31251	30993	13050	12996	12975	-	18201	22,9
Gminy miejsko-wiejskie								
Jedwabne	2847	2847	153	153	153	-	2694	17,9
Nowogród	2411	2400	660	641	635	-	1751	23,7
Gminy wiejskie								
Łomża	3647	3631	1186	1159	1157	-	2461	17,5
Miastkowo	3639	3603	2010	2010	2008	-	1629	31,4
Piątnica	4322	4304	1436	1436	1431	-	2886	19,6
Przytuły	1155	1154	105	104	103	-	1050	16,2
Śniadowo	2824	2823	47	47	46	-	2777	17,3
Wizna	1369	1369	99	98	98	-	1270	10,3
Zbójna	9037	8862	7354	7348	7343	-	1683	47,7
POWIAT MONIECKI	29007	28857	15313	15194	3404	11767	13694	20,9
Gminy miejsko-wiejskie								
Goniądz	11983	11897	8725	8668	588	8080	3258	31,6
Knyszyn	4293	4236	2201	2195	2174	-	2092	33,3
Mońki	2029	2028	127	102	102	-	1902	12,6
Gminy wiejskie								
Jasionówka	1282	1281	113	109	109	-	1169	13,2
Jaświły	1268	1266	116	111	108	3	1152	7,2
Krypno	1150	1148	197	195	195	-	953	10,2
Trzcianne	7001	7000	3833	3813	128	3685	3168	21,1
POWIAT SEJNEŃSKI	36765	35919	31322	31311	27046	4248	5443	42,0
Gmina miejska								
Sejny	6	6	0	0	0	-	6	1,4
Gminy wiejskie								
Giby	25233	24544	24249	24247	20681	3566	984	75,9
Krasnopol	3902	3854	2488	2484	1799	683	1414	22,5
Puńsk	1559	1548	582	582	578	-	977	11,2
Sejny	6064	5967	4002	3998	3988	-	2062	27,4
POWIAT SIEMIATYCKI	50972	50363	27252	27103	26516	-	23720	34,5
Gmina miejska								
Siemiatycze	954	950	32	20	15	-	922	26,2
Gmina miejsko-wiejska								
Drohiczyn	2333	2329	371	359	351	-	1962	11,2

Tablica 2/114/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywat- nych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w tym w zarządzie			
				Lasów Państwo- wych	parków narodo- wych			
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)								
Gminy wiejskie								
Dziadkowice	4082	4055	1615	1608	1608	-	2467	34,9
Grodzisk	6159	6032	3931	3931	3928	-	2228	29,7
Mielnik	12855	12652	9423	9342	9296	-	3432	64,4
Milejczyce	6478	6451	2606	2591	2513	-	3872	42,6
Nurzec-Stacja	10029	9847	7462	7453	7069	-	2567	45,8
Perlejewo	2161	2158	249	249	246	-	1912	20,3
Siemiatycze	5920	5891	1562	1550	1492	-	4358	26,0
POWIAT SOKÓLSKI	53571	52791	36548	36424	35742	504	17022	25,7
Gminy miejsko-wiejskie								
Dąbrowa Białostocka	4232	4186	2507	2445	1939	503	1725	15,9
Krynki	8308	8167	7114	7097	7082	-	1194	49,2
Sokółka	6633	6571	3333	3329	3258	-	3300	21,0
Suchowola	2740	2727	627	626	617	1	2113	10,7
Gminy wiejskie								
Janów	6935	6788	6125	6120	6120	-	810	32,7
Korycin	882	882	18	16	15	-	864	7,5
Kuźnica	3439	3427	1210	1201	1193	-	2229	25,7
Nowy Dwór	1916	1911	617	613	606	-	1299	15,8
Sidra	3361	3352	1446	1437	1426	-	1916	19,3
Szudziałowo	15124	14781	13553	13542	13486	-	1571	49,0
POWIAT SUWALSKI	23586	23244	15718	15664	11450	4129	7868	17,8
Gminy wiejskie								
Bakałarzewo	1737	1719	846	845	843	-	890	14,0
Filipów	1392	1389	236	232	213	-	1156	9,2
Jeleniewo	1433	1428	409	408	406	-	1024	10,9
Przerośl	1864	1846	873	873	858	-	991	14,9
Raczków	2795	2734	2316	2303	2289	-	479	19,2
Rutka-Tartak	2657	2619	1877	1869	1869	-	779	25,3
Suwałki	7865	7699	6863	6851	2711	4129	1002	29,1
Szypliszki	2153	2129	1310	1296	1295	-	843	13,6
Wiżajny	1690	1679	987	987	967	-	703	15,0

Tablica 2/114/. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2018 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywat- nych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w tym w zarządzie			
			Lasów Państwo- wych	parków narodow- wych				
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	24364	24266	5094	5060	5052	-	19270	18,8
Gmina miejska								
Wysokie Mazowieckie	250	250	13	13	13	-	237	16,4
Gminy miejsko-wiejskie								
Ciechanowiec	5676	5648	1580	1566	1563	-	4096	28,1
Czyżew	952	951	103	96	96	-	849	7,3
Szepietowo	2646	2608	1486	1485	1482	-	1160	17,2
Gminy wiejskie								
Klukowo	1139	1139	25	24	23	-	1114	9,2
Kobylin-Borzymy	2139	2139	0	0	-	-	2139	17,9
Kulesze Kościelne	3041	3041	56	51	51	-	2985	26,4
Nowe Piekuty	1711	1710	188	187	187	-	1523	15,6
Sokoły	3060	3058	170	166	165	-	2890	19,7
Wysokie Mazowieckie	3749	3721	1472	1472	1472	-	2277	22,3
POWIAT ZAMBROWSKI	22090	21685	12522	12501	12496	-	9568	29,6
Gmina miejska								
Zambrów	19	19	4	3	3	-	15	1,0
Gminy wiejskie								
Koťaki Kościelne	1851	1850	123	123	123	-	1728	25,1
Rutki	3668	3656	880	871	867	-	2788	18,3
Szumowo	3328	3308	1073	1069	1069	-	2255	23,5
Zambrów	13224	12851	10442	10436	10435	-	2782	42,9
MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
Białystok	1886	1840	1686	1456	1453	-	200	18,0
Łomża	33	33	11	-	-	-	22	1,0
Suwałki	903	867	823	812	812	-	80	13,2

Uwaga do tablic 3/115/ – 8/120/

Dane opracowano na podstawie Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów przeprowadzonej w latach 2014–2018 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej (zostały przeliczone na powierzchnię lasów poszczególnych kategorii własności podaną przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na 31 grudnia 2017 r.). W związku ze zmienionym podejściem do obliczeń poszczególne dane mogą różnić się w niewielkim stopniu między sobą.

Tablica 3/115/. Powierzchnia lasów według wieku drzewostanów

Wyszczególnienie	Ogółem w ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona								
		razem	drzewostany							w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej
			w klasie wieku							
			I (1–20 lat)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe (101 lat i więcej)		
Ogółem	622169	95,4	8,8	15,5	28,3	21,3	13,6	6,9	1,0	
Lasy publiczne	418544	96,5	9,0	14,9	25,2	20,2	16,2	9,7	1,3	
w tym w zarządzie Lasów Państwowych	381000	96,5	9,2	15,4	25,3	20,1	16,4	8,7	1,4	
Lasy prywatne	203625	93,0	8,2	16,8	34,7	23,7	8,0	1,2	0,4	

a łącznie z klasą do odnowienia.

Tablica 4/116/. Powierzchnia lasów według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie

Gatunki drzew	Ogółem		Lasy publiczne		Lasy prywatne
			razem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych	
	w tysiącach hektarów	w odsetkach			
Ogółem	622,2	100,0	100,0	100,0	100,0
Drzewa iglaste	416,7	67,0	69,4	71,5	62,1
w tym:					
sosna	346,3	55,7	56,1	58,0	54,8
świerk	66,8	10,7	12,7	12,8	6,7
Drzewa liściaste	205,5	33,0	30,6	28,5	37,9
w tym:					
dąb	42,2	6,8	8,3	8,9	3,6
grab	13,7	2,2	2,6	2,5	1,3
brzoza	55,0	8,8	6,9	7,0	12,9
olsza	71,3	11,5	9,4	8,6	15,6
osika	8,7	1,4	0,5	0,4	3,2

Tablica 5/117/. Zasoby drzewne na pniu według wieku drzewostanów

Wyszczególnienie	Ogółem grubizna brutto ^a w hm ³	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona								
		razem	drzewostany						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerębowej	prze- stoje ^b
			w klasie wieku							
			I (1–20 lat)	II (21– 40)	III (41– 60)	IV (61–80)	V (81– –100)	VI i wyższe (101 lat i więcej)		
Ogółem	180,8	99,8	0,9	9,6	29,6	26,6	19,2	11,8	0,9	1,2
Lasy publiczne	127,4	99,8	0,7	9,1	25,2	23,9	22,5	15,9	1,1	1,4
w tym w zarządzie Lasów Państwowych	114,9	99,8	0,7	9,4	25,8	23,8	23,4	14,3	1,2	1,2
Lasy prywatne	53,4	99,6	1,5	10,5	40,5	32,8	11,4	1,9	0,3	0,7

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Tablica 6/118/. Zasoby drzewne na pniu według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie

Gatunki drzew	Ogółem grubizna brutto ^a		W tym	
			lasy w zarządzie Lasów Państwowych	lasy prywatne
	w hektometrach sześciennych	w odsetkach		
Ogółem	180,8	100,0	100,0	100,0
Drzewa iglaste	132,5	73,3	77,3	67,9
w tym:				
sosna	113,3	62,7	64,5	62,4
świerk	18,5	10,2	12,4	4,9
Drzewa liściaste	48,2	26,7	22,7	32,1
w tym:				
dąb	8,7	4,8	6,4	1,6
grab	3,8	2,1	2,5	0,7
brzoza	11,8	6,5	5,2	9,3
olsza	19,3	10,7	7,6	16,2
osika	2,5	1,4	0,4	3,3

a W korze.

Tablica 7/119/. Zasobność i przeciętny wiek drzewostanów według gatunków panujących (przeważających)

Gatunki drzew	Zasobność – grubizna brutto ^a na 1 ha powierzchni zalesionej w m ³	Przeciętny wiek drzewostanów w latach
Ogółem	291	56
Drzewa iglaste	318	58
w tym:		
sosna	327	60
świerk	277	51

a W korze.

Tablica 7/119/. Zasobność i przeciętny wiek drzewostanów według gatunków panujących (dok.)

Gatunki drzew	Zasobność – grubizna brutto ^a na 1 ha powierzchni zalesionej w m ³	Przeciętny wiek drzewostanów w latach
Drzewa liściaste	235	52
w tym:		
dąb	205	52
grab	278	71
brzoza	214	50
olsza	271	50
osika	281	48

a W korze.

Tablica 8/120/. Powierzchnia lasów według typów siedliskowych lasu

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym w zarządzie Lasów Państwowych
W hektarach		
Ogółem	622169	381000
Bory	96254	59270
Bory mieszane	234810	139066
Lasy	120723	81162
Lasy mieszane	170382	101502
W odsetkach		
Ogółem	100,0	100,0
Bory	15,5	15,6
Bory mieszane	37,7	36,5
Lasy	19,4	21,3
Lasy mieszane	27,4	26,6

**Tablica 9/121/. Powierzchnia Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe
Stan w dniu 31 grudnia**

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w hektarach			
OGÓŁEM	401749	401765	402000	402006
Grunty leśne	389300	390014	390597	390662
Zalesione	375806	375218	374847	374734
Niezalesione	3916	5237	6153	6287
w tym do odnowienia	2113	2991	3714	3818
Związane z gospodarką leśną	9578	9559	9597	9642
w tym szkółki leśne	199	164	155	152

Tablica 9/121/. Powierzchnia Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w hektarach			
Pozostałe grunty (nieleśne)	12449	11751	11403	11344
w tym przeznaczone do zalesienia	19	17	13	3
w tym:				
Grunty zadrzewione i zakrzewione	848	912	841	845
Użytki rolne	5827	5226	5000	5267
Użytki ekologiczne	953	1097	1119	1119
Grunty pod wodami	238	209	208	207
Nie użytki	4288	4066	4002	3979

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

Tablica 10/122/. Powierzchnia rezerwatów i lasów ochronnych w zarządzie Lasów Państwowych
Stan w dniu 1 stycznia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	W hektarach			
Rezerваты	13392	20711	20761	20767
Lasy ochronne	126102	195199	217477	218975
cenne pod względem przyrodniczym	19258	94662	126825	128268
glebochronne	3135	3095	3110	2801
nasienne	1226	1199	1201	1201
na stałych powierzchniach badawczych	3504	3262	2625	2618
obronne	1057	996	1157	1069
ostoje zwierząt chronionych	8302	7134	6988	7306
podmiejskie	23560	18908	11824	11873
uzdrowiskowe	15685	15084	12940	12938
wodochronne	50375	50859	50807	50901
	W % ogólnej powierzchni lasów w zarządzie Lasów Państwowych			
Rezerваты	3,5	5,4	5,5	5,5
Lasy ochronne	33,2	51,5	57,0	57,5
cenne pod względem przyrodniczym	5,1	24,9	33,3	33,7
glebochronne	0,8	0,8	0,8	0,7
nasienne	0,3	0,3	0,3	0,3
na stałych powierzchniach badawczych	0,9	0,9	0,7	0,7
obronne	0,3	0,3	0,3	0,3
ostoje zwierząt chronionych	2,2	1,9	1,8	1,9
podmiejskie	6,2	5,0	3,1	3,1
uzdrowiskowe	4,1	4,0	3,4	3,4
wodochronne	13,3	13,4	13,3	13,4

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

Tablica 11/123/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędzeniową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	WOJEWÓDZTWO	208034,61	179,18	62,59	162269	10273,47	157791,51	152986,43	4805,08
2	POWIAT AUGUSTOWSKI	10845,14	5,94	-	10002	1222,04	9855,95	9223,41	632,54
	Gmina miejska								
3	Augustów	323,04	-	-	18	306,04	299,72	299,72	-
	Gmina miejsko-wiejska								
4	Lipsk	3127,00	3,80	-	1432	207,00	3098,71	3090,90	7,81
	Gminy wiejskie								
5	Augustów	890,10	0,50	-	662	-	860,00	556,00	304,00
6	Bargłów Kościelny	1551,00	0,36	-	1034	28,00	1506,01	1410,10	95,91
7	Nowinka	623,00	0,30	-	395	120,00	512,14	471,40	40,74
8	Płaska	787,00	-	-	4170	-	787,00	628,00	159,00
9	Sztabin	3544,00	0,98	-	2291	561,00	2792,37	2767,29	25,08
10	POWIAT BIAŁOSTOCKI	29743,66	81,84	14,44	36788	8212,80	13900,92	13559,41	341,51
	Gminy miejsko-wiejskie								
11	Choroszcz	1866,30	-	-	929	1172,70	1636,96	1567,26	69,70
12	Czarna Białostocka	458,61	-	-	1070	-	195,66	193,56	2,10
13	Łapy	1676,64	-	-	598	-	557,14	471,84	85,30
14	Michałow	2573,30	-	-	4224	-	1055,89	1035,99	19,90
15	Supraśl	1095,35	-	-	1132	840,00	409,35	402,45	6,90
16	Suraż	694,33	-	-	342	-	175,23	168,63	6,60
17	Tykocin	2821,00	1,00	-	3304	-	1447,83	1439,43	8,40
18	Wasilków	842,97	-	-	1295	520,00	412,67	411,77	0,90
19	Zabłudów	4155,00	8,90	4,00	8628	1807,90	3379,92	3312,61	67,31
	Gminy wiejskie								
20	Dobrzyniewo Duże	1610,81	-	-	1950	1122,20	1245,21	1232,41	12,80
21	Gródek	3225,47	48,58	8,44	5848	-	443,56	435,76	7,80
22	Juchnowiec Kościelny	2254,84	-	-	1244	1350,00	1067,91	1040,21	27,70
23	Poświętne	1313,00	-	2,00	756	-	424,14	424,14	-
24	Turośń Kościelna	2216,70	-	-	3449	1400,00	890,73	864,63	26,10
25	Zawady	2939,34	23,36	-	2019	-	558,72	558,72	-

a Stan w dniu 31 grudnia.

Lasy prywatne										Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędziową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych	
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów			
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych										
rach						w hektarach						
206554,90	200932,25	3491,24	179,18	60,59	162241	10191,63	157357,15	152563,07	4794,08	1479,71	81,84	1
10696,00	10507,00	148,00	5,94	-	9984	1153,00	9742,91	9110,37	632,54	149,14	69,04	2
244,00	136,00	95,00	-	-	-	237,00	230,68	230,68	-	79,04	69,04	3
3104,00	3059,00	42,00	3,80	-	1432	207,00	3098,71	3090,90	7,81	23,00	-	4
889,00	887,00	-	0,50	-	662	-	860,00	556,00	304,00	1,10	-	5
1549,00	1549,00	-	0,36	-	1034	28,00	1506,01	1410,10	95,91	2,00	-	6
620,00	610,00	5,00	0,30	-	395	120,00	509,14	468,40	40,74	3,00	-	7
784,00	780,00	3,00	-	-	4170	-	784,00	625,00	159,00	3,00	-	8
3506,00	3486,00	3,00	0,98	-	2291	561,00	2754,37	2729,29	25,08	38,00	-	9
29505,00	28188,00	860,00	81,84	12,44	36788	8200,00	13880,78	13539,27	341,51	238,66	12,80	10
1861,00	1840,00	-	-	-	929	1170,00	1635,26	1565,56	69,70	5,30	2,70	11
443,00	431,00	7,00	-	-	1070	-	195,66	193,56	2,10	15,61	-	12
1675,00	1625,00	41,00	-	-	598	-	557,14	471,84	85,30	1,64	-	13
2501,00	2301,00	82,00	-	-	4224	-	1055,89	1035,99	19,90	72,30	-	14
1076,00	649,00	405,00	-	-	1132	840,00	409,35	402,45	6,90	19,35	-	15
690,00	626,00	49,00	-	-	342	-	175,23	168,63	6,60	4,33	-	16
2809,00	2661,00	102,00	1,00	-	3304	-	1447,83	1439,43	8,40	12,00	-	17
830,00	726,00	81,00	-	-	1295	520,00	412,67	411,77	0,90	12,97	-	18
4128,00	4044,00	17,00	8,90	4,00	8628	1800,00	3370,82	3303,51	67,31	27,00	7,90	19
1604,00	1577,00	-	-	-	1950	1120,00	1245,21	1232,41	12,80	6,81	2,20	20
3196,00	3132,00	6,00	48,58	8,44	5848	-	443,56	435,76	7,80	29,47	-	21
2243,00	2211,00	21,00	-	-	1244	1350,00	1067,91	1040,21	27,70	11,84	-	22
1310,00	1309,00	-	-	-	756	-	424,14	424,14	-	3,00	-	23
2209,00	2146,00	44,00	-	-	3449	1400,00	890,73	864,63	26,10	7,70	-	24
2930,00	2910,00	5,00	23,36	-	2019	-	549,38	549,38	-	9,34	-	25

Tablica 11/123/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędzeniową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	POWIAT BIELSKI	18948,95	7,28	19,81	16699	-	18491,06	18491,06	-
	Gminy miejskie								
2	Bielsk Podlaski	49,24	0,81	-	346	-	39,33	39,33	-
3	Brańsk	804,22	-	1,51	442	-	799,72	799,72	-
	Gminy wiejskie								
4	Bielsk Podlaski	5582,88	5,56	-	2879	-	5415,11	5415,11	-
5	Boćki	3959,01	-	10,96	4312	-	3949,81	3949,81	-
6	Brańsk	2819,25	-	0,30	2265	-	2710,02	2710,02	-
7	Orla	1467,50	0,27	-	1367	-	1379,82	1379,82	-
8	Rudka	723,30	0,17	7,04	768	-	705,00	705,00	-
9	Wyszki	3543,55	0,47	-	4320	-	3492,25	3492,25	-
10	POWIAT GRAJEWSKI	8904,20	0,50	-	5574	159,00	8847,45	7731,25	1116,20
	Gmina miejska								
11	Grajewo	47,00	-	-	-	-	29,00	-	29,00
	Gminy miejsko-wiejskie								
12	Rajgród	1698,34	0,50	-	750	43,20	1684,20	1121,90	562,30
13	Szczuczyn	1167,90	-	-	981	-	1165,90	1129,50	36,40
	Gminy wiejskie								
14	Grajewo	3525,56	-	-	2260	4,90	3514,95	3514,95	-
15	Radziłów	1399,70	-	-	915	110,90	1387,70	899,20	488,50
16	Wąsosz	1065,70	-	-	668	-	1065,70	1065,70	-
17	POWIAT HAJNOWSKI	12215,89	2,33	6,14	13029	-	6407,13	6247,34	159,79
	Gmina miejska								
18	Hajnówka	36,99	-	-	2	-	20,33	-	20,33
	Gmina miejsko-wiejska								
19	Kleszczele	2337,83	-	-	2119	-	1763,25	1763,25	-
	Gminy wiejskie								
20	Białowieża	36,11	-	-	5	-	-	-	-
21	Czeremcha	1463,64	-	3,45	661	-	664,70	664,70	-
22	Czyże	1047,98	-	-	626	-	986,56	980,00	6,56
23	Dubicze Cerkiewne	2325,06	1,09	2,69	1543	-	-	-	-
24	Hajnówka	423,50	-	-	504	-	380,68	330,57	50,11
25	Narew	2697,21	-	-	2541	-	1527,67	1527,67	-
26	Narewka	1847,57	1,24	-	5028	-	1063,94	981,15	82,79

a Stan w dniu 31 grudnia.

Lasy prywatne											Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urządzeniową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych		
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów				
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych											
rach						w hektarach							
18868,88	18300,33	296,55	7,28	19,81	16699	-	18491,06	18491,06	-	80,07	-	1	
48,75	42,18	1,57	0,81	-	346	-	39,33	39,33	-	0,49	-	2	
803,72	799,72	-	-	1,51	442	-	799,72	799,72	-	0,50	-	3	
5536,11	5379,60	35,51	5,56	-	2879	-	5415,11	5415,11	-	46,77	-	4	
3956,81	3783,45	166,36	-	10,96	4312	-	3949,81	3949,81	-	2,20	-	5	
2816,65	2800,65	-	-	0,30	2265	-	2710,02	2710,02	-	2,60	-	6	
1463,82	1303,08	76,74	0,27	-	1367	-	1379,82	1379,82	-	3,68	-	7	
720,77	714,60	1,17	0,17	7,04	768	-	705,00	705,00	-	2,53	-	8	
3522,25	3477,05	15,20	0,47	-	4320	-	3492,25	3492,25	-	21,30	-	9	
8843,00	8655,00	128,00	0,50	-	5574	159,00	8843,00	7726,80	1116,20	61,20	-	10	
29,00	29,00	-	-	-	-	-	29,00	-	29,00	18,00	-	11	
1682,10	1634,10	46,00	0,50	-	750	43,20	1682,10	1119,80	562,30	16,24	-	12	
1165,90	1162,90	-	-	-	981	-	1165,90	1129,50	36,40	2,00	-	13	
3514,90	3463,90	45,00	-	-	2260	4,90	3514,90	3514,90	-	10,66	-	14	
1385,40	1369,40	12,00	-	-	915	110,90	1385,40	896,90	488,50	14,30	-	15	
1065,70	995,70	25,00	-	-	668	-	1065,70	1065,70	-	-	-	16	
12011,00	11623,40	259,10	2,33	6,14	13029	-	6388,79	6229,00	159,79	204,89	-	17	
23,05	22,98	-	-	-	2	-	20,33	-	20,33	13,94	-	18	
2321,40	2284,56	8,04	-	-	2119	-	1763,25	1763,25	-	16,43	-	19	
36,11	26,43	9,54	-	-	5	-	-	-	-	-	-	20	
1432,64	1411,90	16,45	-	3,45	661	-	664,70	664,70	-	31,00	-	21	
1042,68	1015,75	26,80	-	-	626	-	986,56	980,00	6,56	5,30	-	22	
2307,06	2151,33	132,42	1,09	2,69	1543	-	-	-	-	18,00	-	23	
420,91	413,66	0,06	-	-	504	-	380,68	330,57	50,11	2,59	-	24	
2649,70	2591,64	6,26	-	-	2541	-	1509,33	1509,33	-	47,51	-	25	
1777,45	1705,15	59,53	1,24	-	5028	-	1063,94	981,15	82,79	70,12	-	26	

Tablica 11/123/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędziową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	POWIAT KOLNEŃSKI	11575,27	8,00	–	3704	–	11556,68	11516,68	40,00
	Gmina miejska								
2	Kolno	124,00	–	–	10	–	120,00	120,00	–
	Gmina miejsko-wiejska								
3	Stawiski	2485,70	1,00	–	962	–	2483,00	2450,00	33,00
	Gminy wiejskie								
4	Grabowo	2557,60	–	–	902	–	2557,30	2554,30	3,00
5	Kolno	3397,62	5,00	–	1269	–	3395,58	3395,58	–
6	Mały Płock	1771,55	2,00	–	91	–	1770,00	1766,00	4,00
7	Turośl	1238,80	–	–	470	–	1230,80	1230,80	–
8	POWIAT ŁOMŻYŃSKI	18255,68	–	–	1422	–	18349,42	18016,39	333,03
	Gminy miejsko-wiejskie								
9	Jedwabne	2694,00	–	–	126	–	2739,10	2700,39	38,71
10	Nowogród	1770,70	–	–	145	–	1772,67	1761,81	10,86
	Gminy wiejskie								
11	Łomża	2487,43	–	–	290	–	2483,36	2437,31	46,05
12	Miastkowo	1629,30	–	–	132	–	1564,70	1564,70	–
13	Piątnica	2886,00	–	–	232	–	3052,61	2868,68	183,93
14	Przytuły	1051,05	–	–	64	–	1035,65	1019,70	15,95
15	Śniadowo	2777,00	–	–	250	–	2782,75	2755,60	27,15
16	Wizna	1271,00	–	–	23	–	1232,49	1222,11	10,38
17	Zbójna	1689,20	–	–	160	–	1686,09	1686,09	–
18	POWIAT MONIECKI	13771,93	1,00	–	14199	–	13372,00	13372,00	–
	Gminy miejsko-wiejskie								
19	Goniądz	3289,47	–	–	1389	–	3278,00	3278,00	–
20	Knyszyn	2098,50	–	–	2000	–	2063,00	2063,00	–
21	Mońki	1926,74	–	–	3596	–	1871,00	1871,00	–
	Gminy wiejskie								
22	Jasionówka	1173,00	–	–	1546	–	1169,00	1169,00	–
23	Jaświły	1153,00	1,00	–	1500	–	1152,00	1152,00	–
24	Krypno	955,00	–	–	1313	–	789,00	789,00	–
25	Trzcianne	3176,22	–	–	2855	–	3050,00	3050,00	–

a Stan w dniu 31 grudnia.

Lasy prywatne										Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urządzeniową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych	
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inventaryzacja stanu lasów			
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych										
rach						w hektarach						
11543,00	11162,00	372,00	8,00	-	3704	-	11534,00	11494,00	40,00	32,27	-	1
121,00	120,00	-	-	-	10	-	120,00	120,00	-	3,00	-	2
2483,00	2397,00	86,00	1,00	-	962	-	2483,00	2450,00	33,00	2,70	-	3
2554,00	2554,00	-	-	-	902	-	2554,00	2551,00	3,00	3,60	-	4
3389,00	3169,00	220,00	5,00	-	1269	-	3389,00	3389,00	-	8,62	-	5
1770,00	1704,00	66,00	2,00	-	91	-	1770,00	1766,00	4,00	1,55	-	6
1226,00	1218,00	-	-	-	470	-	1218,00	1218,00	-	12,80	-	7
18201,00	17923,00	266,00	-	-	1422	-	18348,37	18015,34	333,03	54,68	-	8
2694,00	2685,00	9,00	-	-	126	-	2739,10	2700,39	38,71	-	-	9
1751,00	1742,00	9,00	-	-	145	-	1772,67	1761,81	10,86	19,70	-	10
2461,00	2450,00	11,00	-	-	290	-	2483,36	2437,31	46,05	26,43	-	11
1629,00	1450,00	179,00	-	-	132	-	1564,70	1564,70	-	0,30	-	12
2886,00	2873,00	8,00	-	-	232	-	3052,61	2868,68	183,93	-	-	13
1050,00	1047,00	3,00	-	-	64	-	1034,60	1018,65	15,95	1,05	-	14
2777,00	2775,00	2,00	-	-	250	-	2782,75	2755,60	27,15	-	-	15
1270,00	1270,00	-	-	-	23	-	1232,49	1222,11	10,38	1,00	-	16
1683,00	1631,00	45,00	-	-	160	-	1686,09	1686,09	-	6,20	-	17
13694,00	13566,00	13,00	1,00	-	14199	-	13372,00	13372,00	-	77,93	-	18
3258,00	3197,00	13,00	-	-	1389	-	3278,00	3278,00	-	31,47	-	19
2092,00	2082,00	-	-	-	2000	-	2063,00	2063,00	-	6,50	-	20
1902,00	1896,00	-	-	-	3596	-	1871,00	1871,00	-	24,74	-	21
1169,00	1165,00	-	-	-	1546	-	1169,00	1169,00	-	4,00	-	22
1152,00	1148,00	-	1,00	-	1500	-	1152,00	1152,00	-	1,00	-	23
953,00	942,00	-	-	-	1313	-	789,00	789,00	-	2,00	-	24
3168,00	3136,00	-	-	-	2855	-	3050,00	3050,00	-	8,22	-	25

Tablica 11/123/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędziową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	POWIAT SEJNEŃSKI	5449,74	-	-	3644	-	5353,00	5353,00	-
	Gmina miejska								
2	Sejny	6,00	-	-	-	-	5,00	5,00	-
	Gminy wiejskie								
3	Giby	986,50	-	-	944	-	946,00	946,00	-
4	Krasnopol	1418,24	-	-	719	-	1382,00	1382,00	-
5	Puńsk	977,00	-	-	324	-	977,00	977,00	-
6	Sejny	2062,00	-	-	1657	-	2043,00	2043,00	-
7	POWIAT SIEMIATYCKI	23869,29	18,65	17,37	30064	679,00	15102,20	15102,20	-
	Gmina miejska								
8	Siemiatycze	933,10	-	-	-	591,00	-	-	-
	Gmina miejsko-wiejska								
9	Drohiczyn	1974,79	0,90	-	447	88,00	945,40	945,40	-
	Gminy wiejskie								
10	Dziadkowice	2474,31	2,87	-	19959	-	1382,63	1382,63	-
11	Grodzisk	2228,00	-	0,70	807	-	2213,51	2213,51	-
12	Mielnik	3513,90	0,79	0,47	1522	-	2121,93	2121,93	-
13	Milejczyce	3886,70	3,21	6,48	2801	-	2037,93	2037,93	-
14	Nurzec-Stacja	2576,17	0,49	9,72	1652	-	1450,86	1450,86	-
15	Perlejewo	1912,00	0,48	-	619	-	1674,71	1674,71	-
16	Siemiatycze	4370,32	9,91	-	2257	-	3275,23	3275,23	-
17	POWIAT SOKÓLSKI	17102,02	14,74	-	16523	-	485,49	398,84	86,65
	Gminy miejsko-wiejskie								
18	Dąbrowa Białostocka	1743,01	0,08	-	1276	-	-	-	-
19	Krynki	1211,06	0,22	-	1060	-	-	-	-
20	Sokółka	3304,48	2,24	-	3480	-	-	-	-
21	Suchowola	2114,71	-	-	1488	-	-	-	-
	Gminy wiejskie								
22	Janów	815,20	2,67	-	864	-	-	-	-
23	Korycin	866,33	0,70	-	676	-	7,09	6,22	0,87
24	Kuźnica	2237,48	0,77	-	2060	-	-	-	-
25	Nowy Dwór	1302,99	1,61	-	699	-	-	-	-
26	Sidra	1924,93	1,40	-	1204	-	478,40	392,62	85,78
27	Szudziałowo	1581,83	5,05	-	3716	-	-	-	-

a Stan w dniu 31 grudnia.

Lasy prywatne										Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędziową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych	
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów			
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych										
rach						w hektarach						
5443,00	5418,00	13,00	-	-	3644	-	5353,00	5353,00	-	6,74	-	1
6,00	6,00	-	-	-	-	-	5,00	5,00	-	-	-	2
984,00	978,00	-	-	-	944	-	946,00	946,00	-	2,50	-	3
1414,00	1401,00	10,00	-	-	719	-	1382,00	1382,00	-	4,24	-	4
977,00	975,00	2,00	-	-	324	-	977,00	977,00	-	-	-	5
2062,00	2058,00	1,00	-	-	1657	-	2043,00	2043,00	-	-	-	6
23720,00	22387,00	677,00	18,65	17,37	30064	679,00	15089,01	15089,01	-	149,29	-	7
922,00	448,00	330,00	-	-	-	591,00	-	-	-	11,10	-	8
1962,00	1924,00	10,00	0,90	-	447	88,00	932,61	932,61	-	12,79	-	9
2467,00	2407,00	8,00	2,87	-	19959	-	1382,23	1382,23	-	7,31	-	10
2228,00	2215,00	-	-	0,70	807	-	2213,51	2213,51	-	-	-	11
3432,00	3278,00	26,00	0,79	0,47	1522	-	2121,93	2121,93	-	81,90	-	12
3872,00	3790,00	12,00	3,21	6,48	2801	-	2037,93	2037,93	-	14,70	-	13
2567,00	2272,00	173,00	0,49	9,72	1652	-	1450,86	1450,86	-	9,17	-	14
1912,00	1853,00	57,00	0,48	-	619	-	1674,71	1674,71	-	-	-	15
4358,00	4200,00	61,00	9,91	-	2257	-	3275,23	3275,23	-	12,32	-	16
17022,44	16659,53	217,05	14,74	-	16523	-	485,49	398,84	86,65	79,58	-	17
1725,49	1666,23	56,03	0,08	-	1276	-	-	-	-	17,52	-	18
1193,96	1153,17	24,44	0,22	-	1060	-	-	-	-	17,10	-	19
3300,48	3266,43	3,77	2,24	-	3480	-	-	-	-	4,00	-	20
2113,41	2045,57	61,84	-	-	1488	-	-	-	-	1,30	-	21
810,17	784,51	-	2,67	-	864	-	-	-	-	5,03	-	22
863,94	860,44	-	0,70	-	676	-	7,09	6,22	0,87	2,39	-	23
2229,03	2191,08	10,01	0,77	-	2060	-	-	-	-	8,45	-	24
1299,42	1287,47	8,29	1,61	-	699	-	-	-	-	3,57	-	25
1915,64	1861,24	26,99	1,40	-	1204	-	478,40	392,62	85,78	9,29	-	26
1570,90	1543,39	25,68	5,05	-	3716	-	-	-	-	10,93	-	27

Tablica 11/123/. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych według powiatów i gmin w 2017 r. (dok.)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urzędziową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	POWIAT SUWALSKI	7908,70	-	-	2210	0,63	7763,35	5678,99	2084,36
	Gminy wiejskie								
2	Bakalarzewo	891,50	-	-	197	-	886,17	566,68	319,49
3	Filipów	1159,95	-	-	198	-	1146,73	700,40	446,33
4	Jeleniewo	1025,44	-	-	243	-	1040,21	964,38	75,83
5	Przerośl	990,68	-	-	156	0,63	939,92	939,92	-
6	Raczki	478,80	-	-	189	-	468,28	213,91	254,37
7	Rutka-Tartak	787,48	-	-	195	-	799,96	679,94	120,02
8	Suwałki	1013,93	-	-	477	-	977,21	910,18	67,03
9	Szypłiszki	857,12	-	-	407	-	806,17	278,85	527,32
10	Wiżajny	703,80	-	-	148	-	698,70	424,73	273,97
11	POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	19302,66	33,50	3,50	6305	-	18278,82	18278,82	-
	Gmina miejska								
12	Wysokie Mazowieckie	237,00	-	-	92	-	234,00	234,00	-
	Gminy miejsko-wiejskie								
13	Ciechanowiec	4110,19	7,00	3,50	873	-	3627,00	3627,00	-
14	Czyżew	856,47	-	-	253	-	772,96	772,96	-
15	Szepietowo	1160,00	1,00	-	248	-	1160,00	1160,00	-
	Gminy wiejskie								
16	Klukowo	1115,00	4,00	-	136	-	1034,07	1034,07	-
17	Kobylin-Borzemy	2139,00	1,50	-	629	-	2139,00	2139,00	-
18	Kulesze Kościelne	2990,00	9,00	-	2503	-	2664,55	2664,55	-
19	Nowe Piekuty	1524,00	2,00	-	186	-	1524,00	1524,00	-
20	Sokoły	2894,00	6,00	-	937	-	2846,24	2846,24	-
21	Wysokie Mazowieckie	2277,00	3,00	-	448	-	2277,00	2277,00	-
22	POWIAT ZAMBROWSKI	9588,06	5,40	1,33	2019	-	9471,00	9471,00	-
	Gmina miejska								
23	Zambrów	16,20	-	-	-	-	14,00	14,00	-
	Gminy wiejskie								
24	Kołaki Kościelne	1728,00	-	-	937	-	1719,00	1719,00	-
25	Rutki	2796,84	0,60	-	709	-	2709,00	2709,00	-
26	Szumowo	2259,00	2,50	1,33	350	-	2252,00	2252,00	-
27	Zambrów	2788,02	2,30	-	23	-	2777,00	2777,00	-
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
28	Białystok	429,55	-	-	67	-	426,87	426,87	-
29	Łomża	32,87	-	-	-	-	22,17	22,17	-
30	Suwałki	91,00	-	-	20	-	108,00	97,00	11,00

a Stan w dniu 31 grudnia.

Lasy prywatne										Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ochronnych ^a	powierzchnia gruntów leśnych ^a objęta dokumentacją urządzeniową			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych	
razem	w tym						razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów			
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych										
rach						w hektarach						
7867,63	7768,05	52,83	-	-	2210	0,63	7763,35	5678,99	2084,36	41,07	-	1
890,40	881,13	8,93	-	-	197	-	886,17	566,68	319,49	1,10	-	2
1156,10	1155,85	0,21	-	-	198	-	1146,73	700,40	446,33	3,85	-	3
1023,74	1018,73	4,74	-	-	243	-	1040,21	964,38	75,83	1,70	-	4
990,68	943,31	25,52	-	-	156	0,63	939,92	939,92	-	-	-	5
478,80	463,93	1,63	-	-	189	-	468,28	213,91	254,37	-	-	6
779,48	773,84	5,44	-	-	195	-	799,96	679,94	120,02	8,00	-	7
1001,73	996,30	2,60	-	-	477	-	977,21	910,18	67,03	12,20	-	8
843,42	839,64	3,76	-	-	407	-	806,17	278,85	527,32	13,70	-	9
703,28	695,32	-	-	-	148	-	698,70	424,73	273,97	0,52	-	10
19270,00	19004,00	181,00	33,50	3,50	6305	-	18277,82	18277,82	-	32,66	-	11
237,00	231,00	-	-	-	92	-	234,00	234,00	-	-	-	12
4096,00	3949,00	110,00	7,00	3,50	873	-	3627,00	3627,00	-	14,19	-	13
849,00	839,00	2,00	-	-	253	-	772,96	772,96	-	7,47	-	14
1160,00	1122,00	33,00	1,00	-	248	-	1160,00	1160,00	-	-	-	15
1114,00	1097,00	15,00	4,00	-	136	-	1034,07	1034,07	-	1,00	-	16
2139,00	2119,00	19,00	1,50	-	629	-	2139,00	2139,00	-	-	-	17
2985,00	2981,00	-	9,00	-	2503	-	2664,55	2664,55	-	5,00	-	18
1523,00	1508,00	-	2,00	-	186	-	1523,00	1523,00	-	1,00	-	19
2890,00	2884,00	2,00	6,00	-	937	-	2846,24	2846,24	-	4,00	-	20
2277,00	2274,00	-	3,00	-	448	-	2277,00	2277,00	-	-	-	21
9568,00	9494,00	7,00	5,40	1,33	2019	-	9471,00	9471,00	-	20,06	-	22
15,00	14,00	-	-	-	-	-	14,00	14,00	-	1,20	-	23
1728,00	1726,00	-	-	-	937	-	1719,00	1719,00	-	-	-	24
2788,00	2769,00	-	0,60	-	709	-	2709,00	2709,00	-	8,84	-	25
2255,00	2219,00	-	2,50	1,33	350	-	2252,00	2252,00	-	4,00	-	26
2782,00	2766,00	7,00	2,30	-	23	-	2777,00	2777,00	-	6,02	-	27
199,78	175,77	0,71	-	-	67	-	197,40	197,40	-	229,77	-	28
22,17	22,17	-	-	-	-	-	22,17	22,17	-	10,70	-	29
80,00	79,00	-	-	-	10	-	97,00	97,00	-	11,00	-	30

Tablica 12/124/. Powierzchnia lasów ochronnych prywatnych i gminnych
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w hektarach			
Ogółem	10634	10611	10611	10273
Lasy prywatne	10551	10530	10530	10192
Lasy gminne	82	82	82	82
w tym w miastach i wokół miast	72	69	69	69

Tablica 13/125/. Powierzchnia lasów prywatnych i gminnych objęta nadzorem według powiatów
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Nadzór sprawowany przez			
		jednostki Lasów Państwowych	parki narodowe	służby powiatu (miasta na prawach powiatu)	
		w hektarach			
WOJEWÓDZTWO					
	2010	200394	169353	1462	29579
	2015	203759	133910	1278	68571
	2017	203463	98815	1278	103370
	2018	205836	99228	1226	105382
Powiaty					
Augustowski		10696	–	–	10696
Białostocki		29522	18623	158	10741
Bielski		18004	4942	–	13062
Grajewski		8901	8737	164	–
Hajnowski		12158	12158	–	–
Kolneński		11543	–	–	11543
Łomżyński		18201	18201	–	–
Moniecki		13378	12474	904	–
Sejneński		5454	–	–	5454
Siemiatycki		23641	23641	–	–
Sokółski		17022	–	–	17022
Suwalski		7929	–	–	7929
Wysokomazowiecki		19270	–	–	19270
Zambrowski		9568	–	–	9568
Miasta na prawach powiatu					
Białystok		430	430	–	–
Łomża		22	22	–	–
Suwałki		97	–	–	97

Tablica 16/128/. Odnowienia, zalesienia, inne prace hodowlane i pozyskanie drewna w lasach prywatnych według powiatów w 2018 r.

Wyszczególnienie	Odnowienia i zalesienia						Poprawki i uzupełnienia	Pielęgnowanie lasu ^a		Powierzchnia objęta trzebieżami	Pozyskanie drewna (grubizny) ^b		
	ogółem	odnowienia				zalesienia gruntów nieleśnych		ogółem	w tym uprawy i młodników		ogółem	grubizna iglasta	grubizna liściasta
		razem	sztuczne		naturalne								
	w hektarach											w metrach sześciennych	
WOJEWÓDZTWO	240	179	82	26	72	61	5	499	499	2899	162241	124048	38193
Powiaty													
Augustowski	6	6	6	–	–	–	–	38	38	1082	9984	6113	3871
Białostocki	94	82	44	–	38	12	–	114	114	133	36788	27361	9427
Bielski	27	7	4	2	1	20	1	61	61	362	16699	14027	2672
Grajewski	1	1	1	–	–	–	–	5	5	100	5574	2427	3147
Hajnowski	8	2	2	–	–	6	4	160	160	340	13029	10256	2773
Kolneński	8	8	2	6	–	–	–	2	2	120	3704	2766	938
Łomżyński	–	–	–	–	–	–	–	–	–	38	1422	1034	388
Moniecki	1	1	1	–	–	–	–	6	6	45	14199	10850	3349
Sejneński	–	–	–	–	–	–	–	9	9	167	3644	2373	1271
Siemiatycki	36	19	16	1	2	17	–	36	36	70	30064	27636	2428
Sokółski	15	15	–	15	–	–	–	–	–	30	16523	11354	5169
Suwański	–	–	–	–	–	–	–	29	29	101	2210	1441	769
Wysokomazowiecki	37	34	3	–	31	4	–	19	19	285	6305	4976	1329
Zambrowski	7	5	3	3	–	1	–	20	20	22	2019	1371	648
Miasta na prawach powiatu													
Białystok	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4	67	56	11
Suwałki	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	10	7	3

a Bez cięć trzebieżowych. b Dane szacunkowe. c Pielęgnowanie gleby i czyszczenie wczesne. d łącznie z odnowieniami pod ostoną drzewostanów.

Tablica 17/129/. Powierzchnia wykonanych zalesień oraz gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia według powiatów w 2018 r.

Wyszczególnienie	Zalesienia gruntów nieleśnych			Powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia (stan w dniu 31 XII)	
	ogółem	publicznych	prywatnych	ogółem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych
WOJEWÓDZTWO	63,14	2,55	60,59	3,13	3,13
Powiaty					
Augustowski	0,22	0,22	–	2,79	2,79
Białostocki	14,44	2,00	12,44	0,34	0,34
Bielski	19,81	–	19,81	–	–
Hajnowski	6,47	0,33	6,14	–	–
Siemiatycki	17,37	–	17,37	–	–
Wysokomazowiecki	3,50	–	3,50	–	–
Zambrowski	1,33	–	1,33	–	–

Tablica 18/130/. Pozyskanie drewna^a

Wyszczególnienie		Ogółem	W tym grubizna		
			razem	igłasta	liściasta
		w tysiącach metrów sześciennych			
OGÓŁEM	2010	1846,9	1771,7	1381,5	390,1
	2015	2107,5	2015,1	1607,9	407,2
	2017	2261,1	2186,9	1844,8	342,1
	2018	2044,7	1972,5	1627,0	345,6
Lasy publiczne		1882,5	1810,3	1502,9	307,4
własność:					
Skarbu Państwa		1882,5	1810,2	1502,9	307,3
w tym w zarządzie:					
Lasów Państwowych		1861,8	1789,9	1483,8	306,1
parków narodowych		20,6	20,3	19,1	1,2
Gmin		0,0	0,0	0,0	0,0
Lasy prywatne		162,2	162,2	124,0	38,2

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. Z wyłączeniem karpiny.

Tablica 19/131/. Skup owoców i grzybów leśnych^a według gatunków

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w tonach			
Owoce leśne ogółem	407	402	134	97
w tym:				
Borówka czernica	241	170	9	30
Bez czarny	28	113	123	53
Dzika róża	17	37	2	10
Jarzębina	5	4	–	1
Grzyby leśne ogółem	452	48	190	66
w tym:				
Kurki	327	45	119	61
Podgrzybki	51	–	55	3
Borowiki	49	3	13	2

a Dane dotyczą owoców i grzybów leśnych świeżych.

Tablica 20/132/. Wybrane dane o zadrzewieniach według powiatów

Wyszczególnienie		Sadzenie w szt.		Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	
		drzewa	krzewy	ogółem	w tym grubizna liściasta
WOJEWÓDZTWO	2010	18136	16989	39019	34920
	2015	13576	33367	61558	49514
	2017	6009	4859	37780	24705
	2018	8071	14623	35202	24664
Powiaty					
Augustowski		380	200	2188	1466
Białostocki		1822	9438	4850	2690
Bielski		593	–	4709	4064
Grajewski		19	5	846	787
Hajnowski		690	361	3832	2273
Kolneński		13	–	333	211
Łomżyński		477	325	944	536
Moniecki		54	–	2096	961
Sejneński		127	–	342	281
Siemiatycki		1280	–	1589	802
Sokółski		546	118	6016	5155
Suwański		248	50	5707	4371
Wysokomazowiecki		1128	1231	1510	834
Zambrowski		190	2044	209	209
Miasta na prawach powiatu					
Białystok		133	725	14	14
Łomża		119	126	–	–
Suwałki		252	–	17	10

a Dane szacunkowe.

Tablica 21/133/. Pożary lasów^a według przyczyn powstania

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Liczba pożarów				
Ogółem	122	475	63	298
Podpalenia	47	141	27	126
Nieostrożność	49	183	19	80
nieletnich	3	6	–	2
dorosłych	46	177	19	78
Pozostałe ^b	11	60	5	37
Nieustalone	15	91	12	55
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha				
Ogółem	298,5	552,4	3,6	81,6
Podpalenia	7,0	64,0	1,1	23,8
Nieostrożność	15,7	97,6	1,7	19,8
nieletnich	0,0	1,7	–	0,0
dorosłych	15,7	95,9	1,7	19,8
Pozostałe ^b	1,0	27,7	0,2	22,0
Nieustalone	274,8	363,0	0,6	16,0
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha				
Ogółem	2,5	1,2	0,1	0,3

a Dane według ewidencji zgłoszeniowej. b Wyładowania atmosferyczne, wady urządzeń technicznych i ich nieprawidłowa eksploatacja, wady środków transportu i ich nieprawidłowa eksploatacja oraz inne.

Źródło: dane z Krajowego Systemu Informacji o Pożarach prowadzonego przez Instytut Badawczy Leśnictwa.

Tablica 22/134/. Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie
Stan w dniu 10 marca

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
Koła łowieckie:				
liczba ^a	91	95	95	95
członkowie ^b	6698	5210	5367	5446
Obwody łowieckie:				
liczba	295	294	294	294
powierzchnia ogółem w tys. ha	1585,3	1666,9	1667,4	1671,3
w tym na gruntach leśnych:				
w tysiącach hektarów	431,4	453,1	459,2	457,7
w % powierzchni ogółem	27,2	27,2	27,5	27,4

a Grupowanie metodą według siedziby koła łowieckiego. b Grupowanie metodą według miejsca zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

Tablica 23/135/. Ważniejsze zwierzęta łowne^a
Stan w dniu 10 marca

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	2018
	w tysiącach sztuk			
Łosie ^b	2217	4782	5080	5514
Jelenie	6,0	13,1	12,3	12,7
Sarny	22,9	27,2	27,1	28,4
Dziki	9,4	10,4	5,0	1,6
Lisy	10,1	13,6	12,3	11,7
Zająca	37,0	38,0	39,3	44,6
Bażanty	3,8	4,8	4,2	5,4
Kuropatwy	23,9	13,9	15,7	18,8

a Dane szacunkowe. b W sztukach.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

Tablica 24/136/. Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych^a

Wyszczególnienie	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19
	w sztukach			
Jelenie	1294	2796	2686	2878
Sarny	3603	5004	5218	5457
Dziki	6228	10600	6292	6194
Lisy	5610	6926	6935	6466
Zająca	384	138	52	112
Bażanty	273	3175	543	299
Kuropatwy	86	30	15	18
Kaczki	3504 ^c	4381	4259	4393
Daniele	–	9	9	14

a W łowieckim roku gospodarczym, liczonym od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe. c Dane dotyczą wyłącznie obwodów wydzierżawionych.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

Tablica 25/137/. Ubytki ważniejszych zwierząt łownych^a

Wyszczególnienie	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	w sztukach			
Łosie	13	22	16	18
Jelenie	81	204	289	279
Sarny	458	238	285	258
Dziki	38	200	1456	724

a Wynikające z przyczyn innych niż odstrzały i odłów, np. z kłusownictwa, wypadków drogowych, drapieżnictwa itp.; w łowieckim roku gospodarczym, liczonym od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

Uwagi ogólne

General notes

1. Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.
2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.
3. Dane prezentowane są w układzie **Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS)**, obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 czerwca 2003 r.) z późniejszymi zmianami. Od 1 stycznia 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r., zgodnie z którym Polskę podzielono na 3 poziomy, w ramach których funkcjonuje 97 jednostek statystycznych NUTS:
  - NUTS 1 – makroregiony (grupujące województwa) – 7 jednostek,
  - NUTS 2 – regiony (województwa lub ich części) – 17 jednostek,
  - NUTS 3 – podregiony (grupujące powiaty) – 73 jednostki.

W województwie podlaskim wyodrębniono 3 podregiony (NUTS 3), tj. białostocki (obejmujący swym zasięgiem powiaty: białostocki, sokólski i miasto Białystok), łomżyński (powiaty: bielski, hajnowski, kolneński, łomżyński, siemiatycki, wysokomazowiecki, zambrowski i miasto Łomża) oraz suwalski (powiaty: augustowski, grajewski, moniecki, sejneński, suwalski i miasto Suwałki).
4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
5. Informacje w podziałach według **podregionów, powiatów i gmin** oraz na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.
6. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
7. **Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 czerwca.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – za lata 2000–2009 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla lat 2000 i 2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2002 r., od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r. Taką samą zasadę zastosowano przy prezentacji danych dotyczących stanu i struktury ludności.
8. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.
9. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
10. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

Uwagi metodyczne Methodological notes

Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi i gleby. Kopaliny

Dane o **stanie i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** opracowano na podstawie ewidencji gruntów i budynków wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1034, z późniejszymi zmianami), sporządzonej przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytku rolnego pod względem jego przydatności do produkcji rolniczej. Klasa I określa najwyższą wartość rolniczą, a klasa VI – najniższą.

Dane o **gruntach rolnych wyłączonych na cele nierolnicze i leśnych wyłączonych na cele nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty, wyłączonych w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1161).

Ochrona gruntów rolnych i leśnych w myśl wyżej wymienionej ustawy polega na:

- ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej lub leśnej, a także w drzewostanach, powstającym wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej oraz ruchów masowych ziemi,
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- przywracaniu i poprawianiu wartości użytkowej gruntów, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, a także na zapobieganiu obniżania produktywności gruntów leśnych,
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych to część zasobów, które z uwzględnieniem zasad ich ochrony i warunków technicznych mogą być pobierane z określonego poziomu wodonośnego bez naruszania równowagi hydrogeologicznej.

Przyrost zasobów wód podziemnych jest to ilość wody dodatkowo udokumentowana w wyniku prowadzonych w danym roku prac hydrogeologiczno-studziennych przy budowie ujęć wód podziemnych i przekazana do wykorzystania.

Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- w pozycji „na cele produkcyjne” – poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), leśnictwem, towiectwem i rybactwem – jednostek organizacyj-

nych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków,

- w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha,
- w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

Dane o **recykulacji wody w przemyśle** dotyczą zakładów przemysłowych wyposażonych w zamknięte obiegi wody oraz ilościowego udziału wody ujętej w obiegach zamkniętych w ogólnym zużyciu wody na cele produkcyjne.

Przez **obieg zamknięty** rozumie się układ, w którym woda raz użyta nie jest odprowadzana do odbiornika, lecz zwracana do punktu bezpośredniego podawania wody do obiegu celem powtórnych rotacji i wykorzystania.

Wskaźnik ujęcia pobieranej wody w obiegi zamknięte obliczono dzieląc ilość wody pobieranej w ciągu roku na uzupełnienie obiegów zamkniętych z tytułu strat wody (bezwrotnych i w sieci – np. zrzutów wód zanieczyszczonych dla odświeżenia obiegu zamkniętego) przez ilość wody zużytej w ciągu roku na cele produkcyjne. Wyrażona w procentach wartość tego wskaźnika może być zawarta w granicach od zera (obieg otwarty) do 100 (wartość teoretyczna w warunkach całkowitego zamknięcia obiegów i braku uzupełniającego poboru wody). Z uwagi na to, że część zakładów pobierających wodę i odprowadzających ścieki nie posiadała urządzeń pomiarowych, bądź też nie dokonywała pomiarów z wystarczającą częstotliwością, dane pochodzące z tych zakładów były ustalane pośrednio – na podstawie wydajności pomp, ilości wody zużytej na jednostkę produkcji itp., a zatem są to dane szacunkowe.

Dane o **ludności korzystającej w miastach z wodociągów i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych podłączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągów przez źródła podwórzowe i uliczne, a z kanalizacji przez wpusty kanalizacyjne.

Informacje o **długości sieci wodociągowej** dotyczą przewodów ulicznych bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np. hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Zdrój uliczny jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

Dane o **ściekach przemysłowych** dotyczą ścieków niebędących ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałych w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będących ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu, które odprowadzane są urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Jako **ścieki przemysłowe wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i zanieczyszczonymi wodami wykorzystanymi w przemyśle do celów chłodniczych).

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych do celów chłodzenia, są to zwykle wody podgrzane, które powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** (umownie czyste) uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- a) są odprowadzane do wód wydzielonym dla nich systemem kanalizacji i nie następuje mieszanie ich z innymi ściekami wymagającymi oczyszczania;
- b) ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia;
- c) temperatura określona w pozwoleniu wodno-prawnym dla wód chłodniczych odprowadzanych do:
  - jezior oraz ich dopływów nie przekracza $+26^{\circ}\text{C}$ albo naturalnej temperatury wody w przypadku gdy jest ona wyższa niż $+26^{\circ}\text{C}$,
  - pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza $+35^{\circ}\text{C}$.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczonych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. przez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Dwustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **ściekach komunalnych** obejmują ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną przez jednostki będące w gestii przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych, dla których organem założycielskim jest wojewoda (lub będących pod zarządkiem samorządów terytorialnych) oraz przez zbiorczą kanalizację wojewódzkich zakładów usług wodnych, spółdzielnie mieszkaniowe, kółka rolnicze i zakłady pracy (przemysłowe, rolnicze, budowlane itp. obsługujące domy mieszkalne). Ścieki te przed odprowadzeniem do odbiornika powinny być w całości poddane procesom oczyszczania, stąd w statystyce zostały ujęte jako **ścieki wymagające oczyszczania**. Dane te nie obejmują wód opadowych i infiltracyjnych odprowadzanych siecią kanalizacyjną.

Komunalne oczyszczalnie ścieków obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (przyzagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowożone (oczyszczalnie niepracujące na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ściekach oczyszczanych odprowadzonych siecią kanalizacyjną** obejmują ścieki oczyszczane w oczyszczalniach mechanicznych, mechaniczno-biologicznych oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Ładunek zanieczyszczeń w ściekach to masa zanieczyszczeń zawartych w ściekach odprowadzona w jednostce czasu, równa iloczynowi natężenia przepływu ścieków i stężenia zanieczyszczeń.

Równoważna liczba mieszkańców (RLM) jest to liczba wyrażająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z obiektów przemysłowych i usługowych w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń

w ściekach z gospodarstw domowych, odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby. W Polsce przyjęto ładunek BZT₅ pochodzący od jednego mieszkańca równy 60 g O₂/dobę.

Biochemiczne zużycie tlenu (BZT₅) jest to ilość tlenu zużyta w ciągu 5 dni (procesy mineralizacji najbardziej intensywnie przebiegają w ciągu pierwszych 5 dni) w procesie biochemicznego utleniania substancji (głównie organicznych) zawartych w ściekach, przy użyciu żywych bakterii i enzymów pozakomórkowych.

Chemiczne zużycie tlenu (ChZT) jest to ilość tlenu pobrana w procesie chemicznego utleniania ścieków.

Zawiesiny w ściekach to nierozpuszczone, zawieszane substancje i materiały o różnym stopniu rozdrobnienia.

W procesach oczyszczania ścieków wytwarzają się **osady ściekowe**. Ilość i skład osadów uzależnione są od sposobu i stopnia oczyszczania ścieków.

Do **miast obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków** zaliczono te miasta, z których ścieki komunalne przed odprowadzeniem ich do odbiornika były poddawane procesom oczyszczania mechanicznego, biologicznego lub z podwyższonym usuwaniem biogenów. W przypadku wyposażenia miasta w kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o klasyfikacji miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decydowała przewaga ilości ścieków oczyszczanych mechanicznie, biologicznie lub z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.

Podstawą **oceny stanu wód** jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1187). Rozporządzenie określa sposób klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych i przybrzeżnych oraz sztucznych jednolitych części wód powierzchniowych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych. Stan jednolitych części wód naturalnych ocenia się porównując wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego z wynikami stanu chemicznego. Stan wód sztucznych i silnie zmienionych ocenia się porównując wyniki klasyfikacji potencjału ekologicznego z wynikami stanu chemicznego. W zależności od wyników oceny stanu ekologicznego / potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, ocena końcowa klasyfikuje jednolitą część wód do dobrego lub złego stanu wód. Aby stan wód uznano za dobry musi być spełniony warunek, iż oceniony stan/potencjał ekologiczny jest dobry lub powyżej dobrego oraz stan chemiczny oceniono jako dobry.

Stan ekologiczny jest definiowany jako bardzo dobry, dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Dla wód sztucznych lub silnie zmienionych (wody te zostały tak przekształcone przez człowieka, że niemożliwe jest przywrócenie im stanu naturalnego) określa się **potencjał ekologiczny**. Klasyfikuje się go na podstawie wyników klasyfikacji zbadanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Potencjał ekologiczny jest definiowany jako maksymalny, dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Stan chemiczny wód klasyfikuje się na podstawie chemicznych wskaźników jakości wód. Stan chemiczny jest definiowany jako dobry oraz poniżej dobrego.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

Przez **zanieczyszczenie powietrza** rozumie się wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w takich ilościach, które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę żywą, glebę lub wodę, a także spowodować inne szkody w środowisku.

Przez **źródło emisji zanieczyszczeń powietrza** należy rozumieć miejsce, w którym następuje wprowadzenie (wyemitowanie) do powietrza substancji zanieczyszczających. Źródłami zanieczyszczeń są: zakłady energetyczne (elektrownie i elektrociepłownie), zakłady przemysłowe, kotłownie komunalne, paleniska indywidualne (domowe), środki transportu, źródła wtórne powstałe w wyniku wydalania oraz utylizacji ścieków i odpadów (np. hałdy,

wysypiska), rolnictwo (np. rozsiewanie nawozów sztucznych, stosowanie środków ochrony roślin), a także przemiany i reakcje chemiczne zachodzące w zanieczyszczonej atmosferze oraz źródła naturalne (np. pożary lasów, burze pyłowe, pyły kosmiczne).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń (określonych prawnie) może być ustalona w wyniku pomiarów lub obliczeń wykonanych na podstawie bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

Zbiorowość źródeł zanieczyszczeń, objętą statystyczną charakterystyką w oparciu o coroczną sprawozdawczość GUS, stanowią tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których od 1986 r. zaliczono wszystkie jednostki organizacyjne ustalone przez byłego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późniejszymi zmianami. Ustalona w ten sposób zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników odnośnego badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Należy podkreślić, że wyniki tego badania nie charakteryzują globalnej emisji zanieczyszczeń powietrza, lecz dotyczą sektora energetyczno-przemysłowego decydującego o skali i strukturze emisji. W niniejszej publikacji dla zbiorowości tej przyjęto określenie „**zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza**”.

Dane o emisji z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą zanieczyszczeń wprowadzonych w sposób zorganizowany (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i ogrzewczych za pośrednictwem emitatorów-kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz w sposób niezorganizowany (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych dotyczy ilości zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych dotyczy ilości zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Należy podkreślić, że mimo nałożonych odpowiednimi przepisami prawnymi obowiązków dotyczących wykonywania pomiarów emisji zanieczyszczeń powietrza, szereg zakładów pomiarów takich w charakteryzowanym zakresie nie realizowało wcale, bądź wykonywało je w ograniczonym stopniu i w odniesieniu tylko do niektórych spośród emitowanych zanieczyszczeń. Jednakże wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych, a także dwutlenku siarki określana była dość powszechnie metodami pomiarowymi, a nawet w przypadku braku urządzeń pomiarowych nie było trudności w oszacowaniu wielkości emisji tych rodzajów zanieczyszczeń. Stąd dane statystyczne dotyczące tych rodzajów zanieczyszczeń odzwierciedlają przebieg zjawisk w stopniu zbliżonym do rzeczywistego obrazu oddziaływania zakładów na czystość powietrza.

Wielkości emisji pozostałych rodzajów zanieczyszczeń gazowych opierają się przeważnie na ustaleniach szacunkowych, przy czym znaczna grupa zakładów nie była w stanie dokonać oszacowania wszystkich emitowanych do powietrza i objętych badaniem statystycznym rodzajów zanieczyszczeń. Dane te mają zatem charakter orientacyjny i niepełny, a w połączeniu z wyżej omówionymi rodzajami zanieczyszczeń (pyły i dwutlenek siarki) dają obraz w pewnym stopniu zaniżony w stosunku do rzeczywistych rozmiarów sumarycznej emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Mimo powyższych zastrzeżeń, jednolita metodologia określania emisji poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń i stosunkowo stabilna w kolejnych latach zbiorowość zakładów pozwala na ogólną ocenę skali zjawisk oraz tendencji i dynamiki zmian zagrożenia atmosfery ze strony głównych przemysłowych i energetycznych źródeł zanieczyszczeń powietrza.

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dane o **ilości zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń** pyłowych oraz gazowych (według rodzajów) obrazują rozmiary zanieczyszczeń zredukowanych w urządzeniach do ochrony powietrza, zainstalowanych w zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla atmosfery.

Skuteczność działania **urządzeń oczyszczających**, określana jako **stopień redukcji zanieczyszczeń**, jest wielkością charakterystyczną dla urządzeń i wskazuje, jaki procent całkowitej ilości danego zanieczyszczenia wprowadzonego do urządzenia został przez to urządzenie zatrzymany. Wskaźnik ten wyraża się procentowym stosunkiem ilości zanieczyszczenia zatrzymanego do ilości zanieczyszczenia wytworzonego, tj.: zatrzymanego i wyemitowanego. Wartość tego wskaźnika może wahać się od 0 do 100%. Im bliższa jest 100%, tym większy jest potencjał ochronny danego źródła zanieczyszczeń.

Poważna awaria – to zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 799, z późniejszymi zmianami) – zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Podstawowym zadaniem Inspekcji Ochrony Środowiska w sprawach **poważnych awarii** jest tworzenie warunków mających na celu przeciwdziałanie powstawaniu poważnych awarii oraz usuwanie ich skutków i przywracanie środowiska do stanu właściwego.

Ustawowym obowiązkiem Inspekcji Ochrony Środowiska jest prowadzenie **rejestrów potencjalnych sprawców poważnych awarii**. Przepisy dotyczące poważnych awarii zawarte są w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 1471), a także w ustawie Prawo ochrony środowiska i uwzględniają Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi.

Odpady

Informacje o odpadach od 2013 r. opracowano w oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 992, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 1923).

Dane dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych od 2014 r. obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Dane o odpadach dotyczą jednostek wytwarzających w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadających 1 mln ton i więcej odpadów nagromadzonych.

Zawarte w dziale informacje o odpadach (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotyczą ilości i rodzajów:

- odpadów wytworzonych w ciągu roku, z określeniem ilości odpadów poddanych odzyskowi, unieszkodliwionych, przekazanych innym odbiorcom oraz magazynowanych czasowo,

- odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych zakładów lub innych.

Ponadto podano informacje o powierzchni składowisk (wysypisk, hałd, stawów osadowych) niezrekultywowanej i zrekultywowanej w ciągu roku.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Przez **wytwórcę odpadów** rozumie się każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępną obróbkę, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **recykling** rozumie się odzysk, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach; obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego (recykling organiczny), ale nie obejmuje odzysku energii i ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do celów wypełniania wyrobisk.

Unieszkodliwianie odpadów to proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **termiczne przekształcanie odpadów** rozumie się spalanie odpadów przez ich utlenianie oraz inne procesy termicznego przetwarzania odpadów, w tym pirolizę, zgazowanie i proces plazmowy, o ile substancje powstające podczas tych procesów są następnie spalane.

Składowisko odpadów to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów. Wyróżnia się następujące typy składowisk odpadów: składowisko odpadów niebezpiecznych, składowisko odpadów obojętnych, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych zakładów i innych.

Magazynowanie odpadów jest to czasowe przechowywanie odpadów obejmujące:

- wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę,
- tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów,
- magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **zrekultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

Za **odpady komunalne** uznaje się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Zmieszane odpady komunalne pozostają zmieszanyimi odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości. Informacje o odpadach komunalnych podaje się do 2014 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) z późniejszymi zmianami, natomiast od 2015 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 1923).

Przedstawione informacje obejmują:

- odpady zebrane ogółem w skali roku, w tym z gospodarstw domowych,
- zmieszane odpady komunalne zebrane, w tym z gospodarstw domowych,
- rodzaje wyselekcjonowanych stałych odpadów komunalnych,
- liczbę i powierzchnię kontrolowanych składowisk (wysypisk) czynnych (tj. takich, na które w roku sprawozdawczym były wywożone odpady) oraz o zakończonej eksploatacji,
- nieczystości ciekłe (ścieki bytowe) odebrane w ciągu roku.

Nieczystości ciekłe są to ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

Ścieki bytowe są to ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków.

Zbiornik bezodpływowy to instalacja i urządzenie przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania.

Oczyszczalnia przydomowa jest to zespół urządzeń służący do neutralizacji ścieków wytwarzanych w jednym lub kilku gospodarstwach domowych.

Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów,
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- siedlisk przyrodniczych,
- siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt,
- krajobrazu,
- zieleni w miastach i wsiach,
- zadrzewień.

Cele ochrony przyrody to:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Różnorodność biologiczna (bioróżnorodność) to zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami, oraz zróżnicowanie ekosystemów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 1614, z późniejszymi zmianami).

Park narodowy to obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na terenie którego ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Celem tworzenia parków narodowych jest zachowanie różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenie właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenie zniekształconych siedlisk przyrodniczych, a także siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów.

Utworzenie parku narodowego, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Nadzór nad parkami narodowymi sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Uznanie obszaru za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne oraz kulturowe, a także walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody).

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o różnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody lub na mocy uchwały rady gminy).

Sieć obszarów Natura 2000 to spójna funkcjonalnie europejska sieć ekologiczna, tworzona w celu zachowania rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej. Zadaniem sieci jest utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę nie tylko najcenniejszych i najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych charakterystycznych dla regionów biogeograficznych. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: obszary specjalnej ochrony ptaków, specjalne obszary ochrony siedlisk oraz obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) to obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w których granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju.

Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) to obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków.

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty to projektowane specjalnie obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, które w regionie biogeograficznym, do którego należą, w znaczący sposób przyczyniają się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także mogą znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach, obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty są obszary w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujące się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania.

Wyznaczenie obszaru Natura 2000, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi, ministrem właściwym do spraw rybołówstwa oraz z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej.

Obszar Natura 2000 może obejmować swym zasięgiem część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów).

Dane dotyczące powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Stanowiska dokumentacyjne to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skał mieniłości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Mogą nimi być naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Ustanowienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy).

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalone strefy ochrony.

Ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów wprowadza się w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa. Rozporządzenie to określa listę gatunków objętych ochroną, sposoby wykonywania ochrony oraz stosowne ograniczenia, zakazy i nakazy przewidziane odpowiednimi przepisami. Decyzje dotyczące ochrony gatunkowej mogą być podjęte także w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody).

Ochrona ścisła oznacza całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, a w przypadku gatunków – całoroczną ochronę należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju.

Ochrona czynna oznacza stosowanie, w razie potrzeby, zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów.

Ochrona krajobrazowa oznacza zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu.

Tereny zieleni to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni z roślinnością wysoką i niską o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, aleje spacerowe, ławki, place zabaw itp. Do powierzchni parków wliczane są również wody znajdujące się na terenie tych obiektów (np. stawy).

Do kategorii **zieleńce** zaliczono obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek (np. występują alejki z ławkami, place zabaw itp.). Do tej kategorii obiektów należy zaliczyć również zieleń towarzyszącą placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom użyteczności publicznej, pomnikom itp. oraz bulwarom i promenadom. Zieleńce mogą tworzyć kompozycje zieleni niskiej (trawniki, kwietniki) oraz elementy nasadzeń drzew i krzewów.

Zieleń uliczna rozumiana jest jako zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Dane dotyczące **parków i ogrodów historycznych** pochodzą z badań zabytkowych założeń zieleni Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 2067, z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. 2011 Nr 113, poz. 661), krajowa ewidencja zabytków obejmuje tylko obiekty, dla których wykonano karty ewidencyjne. Obiekty nierozpoznane, zachowane częściowo itp., dla których jeszcze nie opracowano właściwej dokumentacji, pozostają aktualnie poza krajową ewidencją i mogą być ewentualnie zarejestrowane w postaci kart adresowych poza krajową ewidencją w gminnej ewidencji zabytków.

Działalność inspekcyjno-kontrolna i ocena skutków degradacji środowiska

Dane dotyczące oceny **stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami oraz oceny sanitarnej niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku** prezentowane są w oparciu o ustawę o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25 sierpnia 2006 r. (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz.1541, z późniejszymi zmianami). Ustawa ta określa wymagania i procedury niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności i żywienia, zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego.

Artykuły spożywcze i przedmioty użytku badane są m.in. pod względem: zanieczyszczeń mikrobiologicznych (*Salmonella*, *Listeria*), zawartości metali szkodliwych dla zdrowia, pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń azotanami, zanieczyszczeń biologicznych, obecności organizmów GMO, organoleptycznym, znakowania oraz innych parametrów.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

Dane o **nakładach i efektach rzeczowych inwestycji służących ochronie środowiska** prezentuje się zgodnie z **Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska** wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska oraz Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Wyróżniono 9 dziedzin ochrony środowiska:

1. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.
2. Gospodarka ściekowa i ochrona wód.
3. Gospodarka odpadami.
4. Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych.
5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu.
6. Zmniejszenie hałasu i wibracji.
7. Ochrona przed promieniowaniem jonizującym.
8. Działalność badawczo-rozwojowa.
9. Pozostała działalność związana z ochroną środowiska.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Podziału nakładów na środki trwałe dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej** dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w oparciu o księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodnościekowych bez względu na liczbę zatrudnionych.

Do **inwestycji związanych z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu** zalicza się instalacje urządzeń oczyszczających i dezodorujących (odpylających, redukujących, unieszkodliwiających i neutralizujących zanieczyszczenia gazowe) oraz instalacje z zastosowaniem reakcji przemian chemicznych do substancji mniej uciążliwych dla środowiska wraz z kompletnym wyposażeniem i zespołem koniecznych urządzeń pomocniczych zapewniających prawidłową eksploatację instalacji oraz urządzenia i aparaturę zapewniające zmniejszenie ilości bądź stężeń powstających lub emitowanych zanieczyszczeń, zadania związane z wyposażeniem w aparaturę kontrolno-pomiarową zanieczyszczeń powietrza. Zaliczono tu również: nowe techniki i technologie spalania paliw, modernizację kotłowni i ciepłowni w celu ograniczenia zanieczyszczeń wydalanych do powietrza powstających w procesie spalania, niekonwencjonalne źródła energii (np. elektrownie wiatrowe, wykorzystanie wód geotermicznych), dostosowanie silników spalinowych do paliwa gazowego, a także budowę zespołu hydrokrakingu.

W inwestycjach tych nie ujmuje się urządzeń redukujących zanieczyszczenia, a stanowiących integralną część procesu technologicznego zapewniającą odpowiednią jakość surowców i półproduktów dla kolejnych etapów produkcji. Dotyczy to również instalowania wszelkiego rodzaju urządzeń pomocniczych niezbędnych ze względów technologicznych czy naukowych zakładu produkcyjnego.

Do **inwestycji związanych z gospodarką ściekową i ochroną wód** zalicza się urządzenia do unieszkodliwiania i oczyszczania ścieków przemysłowych, komunalnych, wód (ścieków) opadowych oraz zanieczyszczonych wód kopalnianych odprowadzanych bezpośrednio do wód powierzchniowych lub do ziemi. Obejmują one oczyszczalnie ścieków lub ich elementy według technologii oczyszczania (mechaniczne, chemiczne, biologiczne i o pod-

wyższonym usuwaniu biogenów, a także oczyszczalnie indywidualne przydomowe i inwestycje związane ze wstępnym oczyszczaniem ścieków), urządzenia do gospodarczego wykorzystania ścieków, utylizacji, gromadzenia i transportu wód zasolonych, gromadzenia ścieków, jak również wyposażanie oczyszczalni ścieków w urządzenia i aparaturę kontrolno-pomiarową w przypadkach, gdy nie są one ujęte w kosztach budowy oczyszczalni ścieków. Zakres danych obejmuje także: budowę kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki oraz wody opadowe, urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków, systemy obiegowego zasilania wodą, zabezpieczenia przed przenikaniem do rzek, mórz oraz innych akwenów zanieczyszczeń powstających przy transporcie wodnym, tworzenie stref ochrony źródeł i ujęć wody.

Do **inwestycji związanych z gospodarką odpadami, ochroną i przywróceniem wartości użytkowej gleb, ochroną wód podziemnych i powierzchniowych** zalicza się:

- działania związane z zapobieganiem zanieczyszczeniom poprzez modyfikowanie procesów technologicznych, w tym nowe techniki i technologie mało- i bezodpadowe,
- zbieranie, w tym selektywne, odpadów i ich transport,
- działania związane z recyklingiem odpadów,
- urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków,
- gospodarcze wykorzystanie odpadów, tj. urządzenia oraz metody i sposoby, w wyniku których następuje wyraźna redukcja ilościowa odpadów wytwarzanych bądź nagromadzonych na składowiskach, np. wykorzystanie odpadów do budowy nasypów drogowych, kolejowych, do podsadzania wyrobisk kopalnianych oraz wykorzystanie i przeróbkę odpadów przez zakłady przemysłowe,
- unieszkodliwianie odpadów, tj. metody i sposoby, w wyniku których następuje redukcja szkodliwości odpadów dla środowiska, czyli zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych z odpadami do powierzchniowych warstw ziemi, w tym budowę i urządzenie składowisk oraz stawów osadowych dla odpadów w powierzchniowych warstwach ziemi, urządzenie stref ochronnych wokół składowisk, zabiegi zabezpieczające przed pyleniem składowisk,
- rekultywację składowisk odpadów, hałd i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych obejmującą etap zakończonej rekultywacji biologicznej bądź przekazanie zrehabilitowanej powierzchni do zagospodarowania,
- przedsięwzięcia związane z zapobieganiem degradacji i dewastacji gleby, działania związane z tarasowaniem i wyrównywaniem nierówności gleby, prowadzenie przeciwoerozyjnych nasadzeń oraz usuwanie skutków erozji,
- budowę, utrzymanie i obsługę urządzeń służących do neutralizacji zanieczyszczeń (skażeń) gleby, oczyszczania wód podziemnych, a także zapobieganie infiltracji (przenikaniu) zanieczyszczeń do gleby i wód podziemnych,
- wyposażenie w aparaturę kontrolno-pomiarową w zakresie gospodarki odpadami, ochrony gleby, wód podziemnych i powierzchniowych.

Do **inwestycji związanych z ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazu** zalicza się:

- ochronę i odbudowę gatunków i siedlisk – rodzaje działalności związane z ochroną ekosystemów i siedlisk istotnych dla utrzymania gatunków zwierząt i roślin, a także ochronę wartości estetycznych krajobrazu oraz prawnie chronionych obiektów przyrodniczych,
- ochronę naturalnego i półnaturalnego krajobrazu – każda działalność związana z ochroną lasów i zadrzewień jako naturalnych elementów środowiska, obejmująca m.in. działania mające na celu zapobieganie pożarom na obszarach leśnych.

Do **inwestycji związanych ze zmniejszeniem hałasu i wibracji** zalicza się:

- urządzenia lub zakup wyposażenia, przy pomocy których uzyskuje się ogólne zmniejszenie poziomu hałasu w okolicy źródła i u „odbiorcy”,
- budowę urządzeń antyhałasowych (ekranów, barier, wałów, żywopłotów i okien dźwiękoszczelnych itp.) zmniejszających uciążliwość hałasu drogowego, szynowego, a także powodowanego ruchem lotniczym,
- urządzenia i zakup przyrządów do pomiaru natężenia hałasu i wibracji (wyłączając zadania związane z bhp, tj. zmniejszenie hałasu na stanowiskach pracy).

W każdym z wyżej wymienionych kierunków inwestowania uwzględniono również **nakłady na budowę poszczególnych podsystemów monitoringowych** polegających na budowie sieci stacji kontrolno-pomiarowych i stano-

wisk pomiarowych szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego dla potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska, a także **nakłady na prowadzenie prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych oraz na szkolenia.**

Do **inwestycji związanych z gospodarką wodną** zalicza się:

- budowę ujęć służących do poboru wody: powierzchniowej, podziemnej i kopalnianej (również w energetyce zawodowej), łącznie z urządzeniami uzdatniającymi oraz wodną siecią magistralną i rozdzielczą (ujęcia, studnie, stacje uzdatniania, filtry, stacje pomp, doprowadzenie sieci wodociągowej – bez przyłączy do budynków i gospodarstw), budowę laboratoriów kontroli jakości wody, w tym automatycznych stacji pomiaru jakości wody,
- budowę: zbiorników retencyjnych (poza zbiornikami przeciwpożarowymi i wyrównania dobowego), stopni wodnych, żeglugowych i energetycznych oraz śluz i jazów,
- regulację rzek i zabudowę potoków,
- budowę obwałowań przeciwpowodziowych,
- budowę stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Przedsięwzięcia „**końca rury**” – nieingerujące w proces produkcyjny (produkcja może być prowadzona bez tej inwestycji), lecz redukujące lub unieszkodliwiające zanieczyszczenia powstałe w procesie produkcji – zgodnie z metodologią zalecaną przez Urząd Statystyczny Unii Europejskiej EUROSTAT – w całości zaliczane są do nakładów na ochronę środowiska.

Przez przedsięwzięcia „**zintegrowane**” **zapobiegające zanieczyszczeniom** należy rozumieć działania prowadzące do zmniejszenia ilości wytwarzanych zanieczyszczeń poprzez modyfikację procesów technologicznych (wymiana lub modernizacja linii produkcyjnej, zakup dodatkowych urządzeń), dzięki czemu produkcja staje się bardziej czysta i przyjazna środowisku. Jeżeli wprowadzany jest nowy proces technologiczny, nakłady służące ochronie środowiska obejmują nakłady przewyższające te, które byłyby poniesione na wyposażenie tańsze i sprawne, ale zapewniające produkcję mniej przyjazną środowisku. W przypadku, gdy modernizowany jest zakład już istniejący, nakłady inwestycyjne służące ochronie środowiska są równe całkowitym nakładom poniesionym na dostosowanie do wymagań środowiska.

Opłaty za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian są to kwoty pieniężne pobierane za emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów, usuwanie drzew lub krzewów oraz za pobór i korzystanie z wód, z urządzeń wodnych i wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, a także za wydobywanie materiałów z wód stanowiących własność Państwa.

Kary za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska są to kwoty pieniężne wymierzone za wprowadzanie do środowiska zanieczyszczeń przekraczających dopuszczalne normy i za wprowadzanie zmian w środowisku.

Fundusze ekologiczne są to fundusze tworzone z opłat za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian, w tym za pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód i ziemi, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych wynikających z ustawy prawo geologiczne i górnicze z kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, wydobywanie kopalin bez wymaganej koncesji lub z rażącym naruszeniem jej warunków – zgodnie z prawem geologicznym i górniczym oraz z innych wpływów (m.in. za żeglugę i sptaw oraz wydobywanie kruszywa i piasku z wód, zwrotów środków niewykorzystanych w ustalonym czasie, z prowadzonych operacji finansowych, oprocentowania pożyczek, rachunków bankowych, uzyskanych pożyczek). Środki funduszy przeznaczone są na finansowanie w całości lub części działalności związanej z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej zostały utworzone z dniem 1 lipca 1989 r. na mocy ustawy z dnia 27 kwietnia 1989 r. „o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska” i ustawy „Prawo wodne” (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 2268, z późniejszymi zmianami). Zgodnie z ustawą z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 215, poz. 1664), wpływy z tytułu opłat i kar stanowią przychody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz dochody budżetów powiatów i budżetów gmin.

Leśnictwo i łowiectwo

Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

a) **lasów publicznych** stanowiących własność:

- Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczyście przez:
  - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
  - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
  - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa,
- gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
- innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;

b) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- osób fizycznych,
- wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- spółdzielni produkcji rolniczej,
- innych osób prawnych, np. kościołów i związków wyznaniowych, organizacji społecznych i partii politycznych, związków zawodowych oraz spółek prywatnych.

Powierzchnia gruntów leśnych, w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (jednolity tekst Dz.U. 2018 poz. 2129, z późniejszymi zmianami), obejmuje:

- grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona) lub przejściowo jej pozbawione (powierzchnia niezalesiona). Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków. Kategoria ta jest określana jako „**powierzchnia lasów**”,
- **grunty związane z gospodarką leśną** zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, urządzenia melioracji wodnych, tereny pod liniami energetycznymi, parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Powierzchnia zalesiona obejmuje grunty pokryte uprawami, młodnikami i starszymi drzewostanami oraz plantacjami: topoli, nasiennymi i drzew szybkorosnących.

Powierzchnia niezalesiona obejmuje grunty:

- znajdujące się w produkcji ubocznej (tj. plantacje choinek, krzewów, poletka łowieckie na gruntach leśnych),
- przejściowo pozbawione drzewostanu i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach (tj. zręby, halizny, płazowiny),
- przewidziane do objęcia ochroną prawną,
- przeznaczone do wyłączenia z produkcji grunty leśne wylesione.

Zręby są to grunty leśne przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty leśne przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (0–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty leśne pokryte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod ostoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych ręb-

niami gniazdowymi co najmniej 30%) zostało odnowione naturalnie lub sztucznie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlorębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew w różnym wieku i wysokości, przenikające się na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przestoje są to drzewa od II klasy wieku wzwyż (wykazujące miąższość grubizny) na gruntach leśnych niezależnych i w uprawach nie zaliczane do składu gatunkowego oraz drzewa powyżej II klasy wieku rozmieszczone pojedynczo lub grupami w drzewostanach i przeznaczone do usunięcia w pierwszym 10-leciu.

Pod pojęciem **typu siedliskowego lasu** należy rozumieć kategorię siedlisk równoważnych pod względem przyrodniczym dla produkcji leśnej i charakteryzujących się określonym kompleksem elementów glebowo-gatunkowych, składem roślinności dna lasu oraz dobozem składu gatunkowego drzewostanu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew,
- odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Poprawki i uzupełnienia są to prace hodowlane mające na celu poprawę jakości hodowlanej oraz wzmoczenie potencjału produkcyjnego upraw i młodników, w których z różnych przyczyn powstały wypadki, luki i przerzedzenia wpływające na obniżenie w przyszłości masy drzewnej drzewostanów. Do poprawek zalicza się czynności związane z dodatkowym wprowadzaniem sadzonek w uprawach sztucznego pochodzenia w wieku do 5 lat zakładanych na powierzchniach otwartych. Uzupełnienia polegają na dodatkowym wprowadzeniu sadzonek w starszych uprawach (ponad 5 lat) i młodnikach sztucznego pochodzenia w wieku do 20 lat.

Pielęgnowanie lasu obejmuje zespół czynności gospodarczych związanych z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu, tj. spulchnianie gleby, niszczenie chwastów w uprawach, wprowadzanie podszytów, cięcia pielęgnacyjne i poprawianie formy poszczególnych drzew (podkrzesywanie itp.), utrzymanie gleby w czarnym ugorze w plantacjach drzew szybko rosnących.

Trzebieże są to cięcia pielęgnacyjne regulujące zagęszczenie i rozmieszczenie drzew w drzewostanie oraz skład gatunkowy drzewostanu. Ich celem jest wzmoczenie przyrostu najlepszych drzew w drzewostanie, zachowanie jego naturalnej różnorodności biologicznej i stworzenie warunków dla odnowienia. Cięcia trzebieżowe rozpoczyna się w okresie dojrzewania drzewostanu, tj. z reguły w wieku powyżej 20 lat.

Zasobność drzewostanów oblicza się dzieląc cały zapas drzewostanów (miąższość drewna na pniu) przez ich ogólną powierzchnię.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną, tj. na gruntach nieleśnych. Do zalesień gruntów nieleśnych zaliczamy zalesienia na gruntach rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej, nieużytkach oraz innych gruntach nadających się do zalesienia i określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach publicznych i prywatnych poza lasami i terenami zieleni w miastach.

Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako udział powierzchni lasów w ogólnej powierzchni kraju, województwa, podregionu, powiatu lub gminy.